

ΑΛΦΑΒΗΤΟ
— ΦΟΙΝΙΚΕΣ
— ΚΑΔΜΟΣ

ΔΑΥΛΟΣ

ΑΡΧ. 800

ΝΑ ΑΠΟΒΛΗΘΗ Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Έργο τοῦ 11.000-10.000 πρὸ Χριστοῦ
τὰ «ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ» τοῦ Ὀρφέως

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.
Τηλέφ.: 3223957, 9841655

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωινές ώρες
9.30-13.30 καθημερινά.

Ίδιοκτήτης· Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία· Ατελιέ:
«Ν. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ. 5221792.
Εκτυπώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ

- Τιμή αντίτυπου: 800 δρχ.
- Ετήσια συνδρομή: 8.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 10.000 δρχ.
- Φοιτητών: 5.000 δρχ.
- Εξωτερικού: 50 δολλ. ΗΠΑ.
- Οί συνδρομές προκαταβάλλονται
τόν μήνα Ιανουάριο κάθε χρόνου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμβάσματα στη
διεύθυνση:

ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση
κειμένων του «Δ», με την προϋ-
πόθεση ότι θα αναφέρεται
ρητώς η πηγή τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 7940:

Άνοικτη έπιστολή πρὸς τὴν Ἱερὰ
Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΣΕΛΙΣ 7942:

Δ.Ι.Λ.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Α. ΠΟΛΥΜΕΝΑΚΟΣ, Γ. ΣΚΟΥΤΑΡΙΔΗΣ, Π. ΚΕ-
ΧΑΓΙΟΠΟΥΛΟΣ, Γ. ΠΑΠΠΑΣ, Δ. ΛΑΜΑΡΗΣ, Δ.
ΘΕΟΔΟΣΗΣ, Α. ΒΟΥΓΙΟΥΚΑΣ, Ε. ΠΑΠΑΧΡΗ-
ΣΤΟΥ-ΠΑΝΟΥ.

ΣΕΛΙΣ 7949:

Ἑλληνική κοσμολογία καὶ Π. Διαθήκη
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΕΞΗΣ

ΣΕΛΙΣ 7949:

Ἡ παιδαγωγική πλευρά τῆς Π.Δ.
ΠΑΝ. ΣΑΡΑΝΤΟΣ

ΣΕΛΙΣ 7958:

Ἡ ἐπαναφορά τῶν ἀρχαίων
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 7961:

Ἡ πῶσις τῆς Πόλεως
ΠΑΝΟΣ ΤΣΙΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 7969:

Σχολάριος, Πλήθων, Ἰουβενάλιος, Ἰσίδωρος
ΑΝΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΕΛΙΣ 7972:

Ἔργο τοῦ 11.000-10.000 πρὸ Χριστοῦ
τὰ «Ἀργοναυτικά» τοῦ Ὀρφέως
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 7981:

...Ὅταν ἡ «φοινικική» γραφή δὲν ὑπάρχει
στὴ Φοινίκη ἀλλὰ μόνο στὴν Ἑλλάδα...
ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ 7981:

Ἡ προέλευσις Κάδμου καὶ Ἀλφαβήτου
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 7999:

Ἡ οὐσία τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πνεύματος
ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ

Πάνος Κοκκινόπουλος, Κική Γεράρδου, Κων. Δημη-
τρόπουλος, Σωτ. Τρυφωνόπουλος.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ:

ΕΘΝΙΚΑ: σελ. 7993 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ:
σελ. 7959 • ΕΛΛΟΓΑ ΚΑΙ ΜΑΝΤΙΚΑ: σελ. 7967
• ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ: σελ. 7979 • ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ.
7995 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 7999.

Ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι,

Στὶς σελίδες τοῦ Περιοδικοῦ αὐτοῦ ἔχει διατυπωθῇ ἡ οὐσιώδης καθ' ἡμᾶς παρατήρηση, ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς εἶναι τὸ μόνο ἔθνος ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς, ποὺ ὄχι μόνο προϋπῆρξε τοῦ Χριστιανισμοῦ ἱστορικά, ἀλλὰ καὶ ἐμεγαλούργησε ὡς πολιτικὴ ὑπόστασις, ὡς πνεῦμα καὶ ὡς πολιτισμὸς πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ. Ἀναγκαστικὴ συνέπεια τῆς ἀλήθειας αὐτῆς εἶναι, ὅτι, ἂν δεχθοῦμε ὅτι ὁποιοδήποτε χριστιανικὸ ἔθνος ταυτίζει τὴ συνειδητὴ ἱστορικὴ ζωὴ του μὲ τὴν παρουσία τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ Ἑλληνισμὸς ὡς διαχρονικὴ συνέχεια, ὡς σημερινὸ ἱστορικὸ μέγεθος καὶ ὡς ὑπερχρονικὸς τρόπος ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου διαφοροποιεῖται ἐξ ἀντικειμένου καὶ οὐσιωδῶς ἀπὸ τὸν κανόνα αὐτόν.

Ἡ διαφοροποίησις αὐτὴ ἀπεδείχθη διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ ἀποδεικνύεται καὶ τώρα στὴν πράξιν μὲ πολλοὺς τρόπους. Δὲν θὰ σταθοῦμε ἐδῶ στὴν σφοδρὴ ἱστορικὴ σύγκρουση Ἑλληνισμοῦ - Χριστιανισμοῦ οὔτε ἀφ' ἑτέρου στὴν ἱστορικὴ σύζευξιν μεταξύ των. Θὰ ἐπισημάνουμε ὅμως, ὅτι στὰ ἐπίσημα κείμενα, ποὺ ὀρίζουν καὶ σήμερα τὶς θεολογικὰς, ἰδεολογικὰς καὶ θρησκευτικὰς «συντεταγμένους» τῆς θρησκείας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὄχι μόνον ἀπηχεῖται ἀκόμη μὲ ἐμφανέστατο τρόπο τὸ ἱστορικῶς ἀταύτιστον τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὸν Ἑλληνισμό, ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ σ' αὐτὰ καὶ ἡ παλαιὰ αἰτία τῆς ἐχθρικῆς στάσεως τοῦ πρώτου ἐναντίον τοῦ δευτέρου.

Ἀναφερόμεθα στὰ κείμενα τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» (ποὺ ἀποτελοῦν τὸ συμπλήρωμα τῆς Καινῆς Διαθήκης), ποὺ εἶναι ἐπίσης «ἱερὰ βιβλία» τῆς θρησκείας τῶν Ἑλλήνων. Ὅπως ἀποδεικνύεται μὲ τὶς ἔρευνες ποὺ δημοσιεύονται στὸ Περιοδικὸ αὐτό, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἀμέσως γίνεται ἀντιληπτὸ ἀπὸ μιὰ ἀπλὴ ἀνάγνωσις τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης», στὰ βιβλία τῆς

α) ἰχνηλατεῖται σχεδὸν παντοῦ ἡ προσπάθεια διαστρεβλώσεως ἢ σφετερισμοῦ ἢ χρονικῆς συρρικνώσεως τῆς ἱστορίας μας, τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας —πρᾶγμα ποὺ φυσικὰ δὲν γίνεται εἰς βάρος τῆς ἱστορίας οἰουδήποτε (τότε ἀνυπάρκτου ἱστορικὰ ἄλλωστε) σημερινοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ,

β) γίνεται ἄμεση καὶ «ὀνομαστὶ» **πολιτικὴ ἐπίθεση** ἐναντίον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικότητος γενικῶς σὲ πλεῖστα ὅσα χωρία μὲ ἐκπλήσσοντα φανατισμό, κακότητα καὶ μῖσος — πρᾶγμα ποὺ ἐπίσης δὲν γίνεται φυσικὰ εἰς

→

→
βάρος οίονδῆποτε (τότε ἀνυπάρκτου ἱστορικά ἄλλωστε) σημερινοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ ἢ κράτους.

Ἔχει ἴσως ἰδιαίτερη ἀξία νὰ σημειώσουμε ἐδῶ, ὅτι οἱ μισελληνικὲς αὐτὲς ὑποθήκες καὶ παραγγέλματα, πὺν περιέχονται στὰ κείμενα αὐτά, ἔγιναν πράξη ἐπὶ αἰῶνες πολλοὺς καὶ γίνονται ἀκόμη καὶ σήμερα ἀπὸ διαφόρους, εἰς βάρος τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας γενικῶς καὶ βεβαίως εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰδικώτερα.

★ ★ ★

● Τὰ ἀνωτέρω, νομίζομε, στοιχειοθετοῦν ἐξ ἀντικειμένου καὶ κατ' ἀπόλυτον λογικὴν, ἱστορικὴν καὶ ἐθνικὴν συνέπειαν μιᾷ ἰδιάζουσα θέσῃ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μεταξὺ ὄλων τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, πὺν μπορεῖ νὰ συνοψισθῇ μ' ἓνα καίριον γιὰ τὴν ἱστορικὴ πορεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐρωτηματικό, τὸ ἀκόλουθο:

— Ἐπιτρέπεται, ὁ σημερινὸς Ἑλληνισμὸς νὰ διατηρῇ ὡς «ἱερὸ βιβλίον» τοῦ τὴν «Παλαιὰ Διαθήκη»;

● Στοιχειοθετεῖται ὡσαύτως ἐξ ἀντικειμένου καὶ κατ' ἀπόλυτον λογικὴν, ἱστορικὴν καὶ ἐθνικὴν συνέπειαν πρὸς τὰ δεδομένα πὺν ἀνεπτύχθησαν ἀνωτέρω ἓνα ζωτικὸ γιὰ τὸν σημερινὸ Ἑλληνισμό αἶτημα, τὸ ἀκόλουθο:

— Ὑπάρχει ἐθνικὴ ἀνάγκη μιᾶς αὐτονόητης, αὐτόλογης καὶ αὐτοδίκαιης ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἢ ὁποία νὰ ἀποκηρύσσει καὶ νὰ ἀποβάλλῃ ἀπὸ τὰ ἱερὰ κείμενα τῆς θρησκείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἴτε ὁλόκληρο τὸ «σῶμα» τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἴτε τουλάχιστον τὰ μέρη ἐκεῖνα πὺν κατάφωρα στρέφονται κατὰ τοῦ Ἔθνους μας, τῆς ἱστορίας μας, τῶν Ἑλλήνων ὀνομαστικῶς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ μας Πνεύματος καὶ Πολιτισμοῦ.

Εἶναι τόσο δικαιολογημένο ἐθνικά, θεμελιωμένο ἱστορικά καὶ ἐπιβεβλημένο πρακτικά τὸ αἶτημα αὐτό, ὥστε ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ ὁ σκληρὸς λόγος, ὅτι λανθασμένως ὡς Κλήρος ἢ Πλήρωμα θὰ μπορούμε στὸ μέλλον, ἂν δὲν ὑπάρξῃ ἡ προτεινόμενη ἐδῶ «κάθαρση», νὰ ὀνομαζώμεθα Ἐκκλησία Ἑλλάδος — θὰ πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμε τὴν δεύτερη λέξη ἀπὸ τὴν ἐπωνυμία μας.

★ ★ ★

Ἐν κατακλείδι θέλομε ἐδῶ νὰ τονίσωμε μὲ τὸν πιὸ κατηγορηματικὸ τρόπο, ὅτι, ἂν ἔθεσε ὡς ἄνω τὸ θέμα τὸ Περιοδικὸ αὐτό, δὲ τὸ ἔπραξε γιὰ νὰ στραφῇ κατὰ τῶν κειμένων τῆς ἱστορίας καὶ τῆς θρησκείας ἐνὸς ξένου λαοῦ, τῶν Ἑβραίων. Ἄν ἦταν μόνο δικά τους, οὐδεὶς λόγος. Τὸ ἐπράξαμε μὲ τὸ αὐτονόητο δικαίωμα πὺν μᾶς παρέχει τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ «Παλαιὰ Διαθήκη» εἶναι ἔως τώρα καὶ «ἱερὸ βιβλίον» δικό μας, τῶν Ἑλλήνων.

Μετὰ σεβασμοῦ

Ο «ΔΑΥΛΟΣ»

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

‘Υπόθεση Σκοπίων: ‘Αποψη κρατικιστική και μὴ

‘Αξιότιμε κ. Λάμπρου,

Παρακολουθῶ τὴν ἀρθρογραφία τοῦ «Δαυλοῦ» τὴ σχετικὴ μὲ τὸ θέμα τῶν Σκοπίων, ἀπὸ ὅταν αὐτὴ ἄρχισε στοὺς πρώτους μῆνες τοῦ 1992. ‘Οφείλω νὰ τὸ νίσω, ὅτι, πολὺ πρὶν ἐμφανισθεῖ τὸ πολὺ σημαντικὸ ἄρθρο τοῦ «Μετέωρου» στὸ τεῦχος 123, ἀλλὰ καὶ μετέπειτα, εἶχα σχηματίσει τὴν ἀποψη ὅτι ἡ σωστὴ θέση τῆς χώρας μας θὰ ἔπρεπε νὰ περιλαμβάνει τὸ ὄνομα, τὸ σύνταγμα κλπ. παράλληλα μὲ κάποια προσπάθεια διαλόγου μὲ τὴν ἡγεσία τοῦ γειτονικοῦ κράτους. ‘Ομῶς ἐξ ἀρχῆς ἡ θέση τῶν γειτόνων μας ἦταν παράξενη καὶ ἐν πολλοῖς ἀδικαιολόγητη. ‘Η ἔννοια «Μακεδονία» πῆρε στὰ χέρια τους τὴ μορφή ὅπλου πολιορκητικοῦ. ‘Αλλωστε δὲν ἄργησαν νὰ κάνουν τὴν ἐμφάνισή τους δηλώσεις καὶ κινήσεις ἀφ’ ἑαυτῶν προκλητικές, ὅπως οἱ χάρτες, ἡ ἀναφορά στὴ Θεσσαλονίκη κ.ἄ. ‘Εκείνη τὴν περίοδο ἡ ἀρθρογραφία στὸ «Δαυλὸ» μὲ προβλημάτισε, ἰδιαίτερα δὲ ἐκεῖνο τὸ κομμάτι ὅπου ἐπρωτεῖντο ἀμέριστη συμπαράσταση στὰ αἰτήματα τῶν γειτόνων μας καὶ ἰδιαίτερα στὸ δικαίωμα νὰ λέγονται ὅπως θέλουν καὶ νὰ ἐπικαλοῦνται ὅποιους θέλουν γιὰ προγόνους. Σήμερα κατανοῶ καὶ ἀποδέχομαι τὴν προσέγγιση καὶ τὴ ζωηρὴ συμπαράσταση στοὺς ὁποιοσδήποτε γείτονές μας καὶ βεβαίως τὸ δικαίωμά τους νὰ θεωροῦν σὰν προγόνους τους τὸν ‘Ομηρο ἢ τὸν ‘Αριστοτέλη.

‘Υπάρχουν ὁμῶς μερικὰ πράγματα, στὰ ὁποῖα θὰ ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ καὶ συνακόλουθα νὰ ζητήσω τὴ γνώμη τοῦ «Δαυλοῦ». Πῶς μόνο κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει καταλάβει μιά μανία τοὺς γείτονές μας νὰ ἰσχυρίζονται ὅτι ἔχουν προγόνους τὸν τάδε ἢ τὸν δεῖνα καὶ ὅτι τοὺς ἀνήκει ἡ τάδε ἢ δεῖνα ἱστορία; Γιατί ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἱστορία θέλουν ὅπωςδήποτε νὰ βγάλουν ἔξω τοὺς «Ἕλληνες», κάνοντας τὸ διαχωρισμὸ σὲ «Μακεδόνες», «Ἴωνες» καὶ ποῖος ξέρει τί ἄλλο ἀκόμη; Γιατί σὲ καμμία περίπτωση δὲν ἀναφέρονται στὸ «ἐλληνικὸ» στοιχεῖο ἢ στὸν «ἐλληνικὸ» πολιτισμὸ, ὅταν μιλοῦν γιὰ «Μακεδονία» ἢ ὅτιδήποτε ἄλλο; Γιατί δὲν βγαίνουν νὰ δηλώσουν ἀνοιχτά, ὅτι εἶναι συγγενεῖς μὲ τοὺς Ἕλληνες ἢ ἀδέλφια ἢ κοινῆς προέλευσης καὶ ὅτι ἔχουν κοινὴ ἱστορία; Τί ἢ ποῖος τοὺς ἐμποδίζει νὰ δείξουν, ὅτι εἶναι πράγματι ἀδελφὸς (-οῖ) λαὸς (-οῖ): Μήπως τοὺς τὸ ἀπαγορεύει ἡ Ἑλλάδα; Μήπως, ἂν ὑποστήριζαν ὅτι τὰ ἐρεῖπια ποὺ εἶναι θαμμένα στὰ ἐδάφη τους εἶναι ἐλληνικά, θὰ τοὺς ἔλεγε ἡ ἐλλαδικὴ κυβέρνησις ὅτι «ὄχι, εἶναι ἐλλαδικά!»; Καὶ οἱ Ἀλβανοὶ καὶ οἱ Σέρβοι τῶν Σκοπίων τί λένε; ‘Οτι εἶναι καὶ αὐτοὶ ἀπόγονοι τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἢ ὅτι εἶναι καὶ αὐτοὶ ἀδέλφια μας; Μήπως ὁμῶς δὲν εἶναι τόσο ἀδελφοὶ μας ὅσο θὰ ἤθελαν; Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά γιὰ τοὺς οἱ Τούρκοι δὲν λένε, ὅτι ὁ Ὅμηρος ἦταν Ἕλληνας καὶ ὅτι ζοῦσε ἐκεῖ ὅπου πολὺ ἀργότερα ἔφτασαν ἐκεῖνοι; Ποῖος ἀρνεῖται ὅτι ὑπάρχουν Τούρκοι ἀπόγονοι τοῦ Ὀμήρου; ‘Οχι ὁμῶς τοῦ Τούρκου Ὀμήρου! Κατὰ συνέπεια ποῖος ἀρνεῖται ὅτι ὑπάρχουν Σλάβοι ἀπόγονοι τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου; ‘Οχι ὁμῶς τοῦ Σλάβου Μ. Ἀλεξάνδρου!

Αὐτὰ καὶ ἄλλα ἐρωτήματα θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπαντηθοῦν πρὶν ἀπὸ ὁποιοδήποτε διάλογο. Χωρὶς βέβαια αὐτὸ νὰ σημαίνει, ὅτι οἱ ἐπιλογὲς τῆς ἐλλαδικῆς κυβέρνησις εἶναι καὶ οἱ καλύτερες. ‘Ομῶς τὸ γεγονὸς καὶ μόνον ὅτι καμμία πλευρὰ δὲν ἀναλαμβάνει πρωτοβουλία ἀπευθείας ἐπαφῶν δείχνει τὸ βάθος τοῦ προβλήματος καὶ τὸ ὅτι αὐτὸ πηγάζει ἔξω τῶν Βαλκανίων, στὰ βαλτωμένα καὶ δύσοσμα μυαλὰ τῶν «Εὐρωπαίων» (καὶ ὄχι μόνον) ταγῶν μας. Καὶ ἀκριβῶς γι’ αὐτὸ δὲν τολμᾷ κανεὶς νὰ μιλήσει γιὰ «συγγένεια» ἢ «ἀδελφικὴ» σχέση ἢ ἔστω κοινὸς προγόνους, πολὺ περισσότερο ὅταν αὐτοὶ τυχαίνει νὰ ἔχουν τὸ φοβερὸ στίγμα: Ἕλληνες!

Κάτι περίπου χειρότερο από τη μεσογειακή αναιμία ή το AIDS! Τί, αλήθεια, θα μπορούσε να κάνει ή οποιαδήποτε ελληνική κυβέρνηση; Ίσως μόνο να περιμένει!

Διατελῶ με τιμή
Λάζαρος Πολυμενάκος

Γεωλόγος
Εσπέρου 19, 175 61 Π. ΦΑΛΗΡΟ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ «ΔΑΥΛΟΥ»:

Προφανῶς ὁ κ. Α. Π. ταυτίζει τὴν ἔννοια Ἑλλάς με τὸν κρατικὸ ὄργανισμό «Ἑλλάς» καὶ τὴν κυβέρνησή του· τὴν ἔννοια Ἑλληνες με τοὺς ὑπηκόους τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς· τὴν ἔννοια Σκοπιανοὶ με τὴν κυβέρνησή τους κ.ο.κ., ὅπως ἀκριβῶς πράττουν οἱ δύο αὐτὲς κυβερνήσεις. Ἄν ὁ κ. Π. ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν κρατικιστικὴ-ἐξουσιαστικὴ αὐτὴ θεώρηση τῆς πραγματικότητας, θὰ βρῇ, εἴμεθα βέβαιοι, ἀπαντήσεις σ' ὅλα τὰ ἐρωτήματα ποὺ διατυπώνει στὴν ἐπιστολή του, ἀλλὰ καὶ θὰ ἔχη διαυγῇ ἀντίληψη περὶ τῆς ἀκολουθητέας ἀπὸ τὸν Ἑλληνισμό πολιτικῆς στρατηγικῆς — ἀντίληψη, ἡ ὁποία τώρα προφανῶς εἶναι γι' αὐτὸν ἀπολύτως συγκεχυμένη. Ὁ «Δαυλὸς» ἔχει ἀναλύσει ἐξονυχιστικῶς τὸ θέμα στὰ ἄρθρα ποὺ ἀναφέρει ὁ κ. Α.Π. καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα ποὺ δὲν ἀναφέρει — καὶ συνεπῶς ἡ ἐπανάληψη τῆς ἀναλύσεώς μας ἐδῶ πλεονάζει.

Greece καὶ Greeks ἢ Ἑλλάς καὶ Ἑλληνες;

Κύριε διευθυντά,

Στὸ ὑπ' ἀρ. 134 τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ» δημοσιεύθηκε ἐπιστολή τοῦ κ. Δημήτρη Ε. Μπότσαρη, στὴν ὁποία διατυπώνεται ἡ ἄποψη ὅτι οἱ ὀνομασίες Greece καὶ Greeks, ὡς δηλωτικὲς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων ἀντίστοιχα, «... εἶναι ἐντελῶς ξένες μετὰ τὶς ἔννοιες ποὺ διατυπώνουν...», ὅτι «... ἀποδόθηκαν στὸ νεοσύστατο Ἑλληνικὸ κράτος τοῦ 1830 ἀπὸ τοὺς ρυθμιστὲς τῆς νεοελληνικῆς μίξεως μοίρας...» καὶ ὅτι συνεπῶς πρέπει νὰ ἀπορριφθοῦν, καὶ ἡ ἐπίσημη χρῆση τους νὰ ἀποφεύγεται. Ἄν καὶ ἀναγνωρίζω ἐκ προοιμίου τὴν ἀγαθὴ πρόθεση τοῦ ἐπιστολογράφου, πρέπει νὰ σημειώσω, ὅτι οἱ ἀπόψεις του στὸ προκείμενο θέμα ἀντανακλοῦν τὴν πλήρη σύγχυση καὶ παρεξήγηση ποὺ ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν περισσότερων Ἑλλήνων σχετικὰ μετὰ τὴν προέλευση καὶ τὴν ἔννοια τῶν ὀνομασιῶν Greece καὶ Greeks.

Ἡ ἀπέχθεια τῶν νεοελλήνων πρὸς τὴν ὀνομασία Γραικὸς καὶ τὰ παράγωγά της βασίζεται στὴν πεπλανημένη ἀντίληψη (ποὺ καὶ ὁ γράφων εἶχα μέχρι πρὶν μερικὰ χρόνια ἀπὸ ἄγνοια τῆς ἀλήθειας), ὅτι ἡ ὀνομασία αὕτη εἶναι ἐφευρῆμα τῶν δυτικοευρωπαίων, τὸ ὁποῖο ὑποδήλωνε μὲ τρόπο περιφρονητικὸ καὶ ὑβριστικὸ λαὸ ἀβέ-

βαιης καταγωγῆς, γλοιώδη, ληστρικό, στερούμενο ὁποιοῦδήποτε δεσμοῦ φυλετικοῦ ἢ πολιτιστικοῦ μετὰ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα κ.λπ. Ὅμως ἡ πραγματικότητα γιὰ τὴν ὀνομασία Γραικός, τὴν προέλευσή της καὶ τὸ τι ἀκριβῶς ὑποδηλώνει εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ, ὅπως προκύπτει καὶ ἀπὸ τὴν ἐγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ, ὅπου ὑπὸ τὴ σχετικὴ λέξη τεκμηριωμένα καὶ με παραπομπὴ σὲ σχετικὴ ἀρχαία, βυζαντινὴ καὶ νεώτερη βιβλιογραφία πληροφοροῦμεθα τὰ ἑξῆς: «Γραικοί. Μετὰ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι γνωστοὶ οἱ Ἑλληνες στὴ Λατινικὴ γραμματεία καὶ ἔτσι τοὺς ὀνομάζουν ὡς τώρα ὅλοι οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοί... Ὅπως καὶ τὸ ὄνομα Ἑλλήν, ἔτσι καὶ αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ τὴν πρώτη κοιτίδα τῶν Ἑλλήνων στὴν Ἡπειρο, τὴν Ἑλλοπία, κοντὰ στὴ Δωδώνη. Γιὰ πρώτη φορὰ ἀναφέρει τὸν ὄρο Γραικοὶ ὁ Ἀριστοτέλης: προσπαθώντας νὰ προσδιορίσει ποῦ ἔγινε ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος, βρίσκει πῶς πρέπει νὰ ἔγινε “περὶ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀρχαίαν. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ περὶ τὴν Δωδώνην καὶ τὸν Ἀχελῶον — οὗτος γὰρ πολλαχού τὸ ρεῦμα μεταβέβληκεν — ὅκουν γὰρ οἱ Σελλοὶ ἐνταῦθα καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν Γραικοί...”. Ἀργότερα (2ος π.Χ. αἰών) ὁ Ἀπολλόδωρος λέγει: “αὐτὸς (Ἑλλήν) μὲν οὖν ἀπ' αὐτοῦ τοὺς

καλουμένους Γραικούς προσηγόρευσεν "Ελληνας...". Τό ἴδιο βεβαιώνει καί τὸ *Πάριο Χρονικό*: "«Ελληνες ὀνομάσθησαν τὸ πρότερον Γραικοὶ καλούμενοι». Πρόκειται λοιπὸν κυρίως γιὰ μιὰ στενὴ περιοχὴ κοντὰ στὴ Δωδώνη, ποὺ οἱ κάτοικοί της Σελλοὶ (= Ἕλλοι, Ἕλληνες) γνωστοὶ ὡς ὑποφῆτες (= ἱερεῖς τοῦ μαντείου) τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἐλέγοντο καὶ Γραικοί».

Στὴ συνέχεια τῆς ἰδίας ἀνάλυσης πληροφοροῦμεθα, ὅτι κατὰ τὸν Γ. Χατζιδάκι ἡ ἐπικράτηση μεταξὺ τῶν λατίνων τοῦ ὀνόματος ἐνὸς μικροῦ λαοῦ μᾶς περιοχῆς τῆς Ἠπείρου ὡς ἐθνολογικοῦ ὀνόματος ὄλων τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἑλλάδος «προῆλθε ἀπὸ μικρᾶς τινὸς ὁμάδος Ἑλλήνων Γραιῶν καὶ Γραικῶν καλουμένων, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐν Βοιωτίᾳ Τανάγρας ἀπώκησαν πάλαι εἰς τὴν Ἰταλίαν (ἐνν. τὴν Κύμην) καὶ ἐγνωρίσθησαν πρῶτοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς Ἰταλοὺς»...

Περαιτέρω πληροφοροῦμεθα, ὅτι τὴν ἐποχὴ τοῦ Βυζαντίου, ἐπειδὴ ὁ ὅρος «... Ρωμαῖοι ἐκάλυπτε τὸ σύνολο τῶν ὑπηκόων τοῦ Βυζαντίου, μὲ τὸ "Γραικοί" ξεχώριζαν εἰδικώτερα οἱ καθ' αὐτὸ Ἕλληνες... Εἶναι ἀξιοσημείωτο, ὅτι καὶ ὁ Βούλγαρος τσάρος Συμεὼν (ἀρχὲς 10ου αἰ.) πῆρε τὸν τίτλο "τσάρος τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Γραικῶν". Μετὰ τὸ σχίσμα (1054 μ.Χ.) γίνεται συχνὰ χρῆσις τοῦ ὀρου Γραικός = Ὁρθόδοξος σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν ὄρο Λατίνος = Καθολικός...» (Ἐγκυκλοπαίδεια «Δομή», ἔκδοσις 1971, τόμος 4ος, σελ. 311, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία).

Εἶναι λοιπὸν σαφὲς ἀπὸ τὰ προηγούμενα, ὅτι οἱ Ἕλληνες ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ ἀποστρεφόμεθα τὴν ὀνομασίαν μας καὶ ὡς Γραικῶν (ἀκόμη καὶ ἂν αὐτὴ ἐχρησιμοποιεῖτο πράγματι κάποτε ὕβριστικά καὶ περιφρονητικά ἀπὸ τοὺς σκοταδιστὲς τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ μεσαίωνα), ἀλλὰ ἀντίθετα θὰ πρέπει νὰ εἵμαστε υπερήφανοι γι' αὐτήν, ἀφοῦ:

α. Εἶναι ἡ πανάρχαια ὀνομασία ποὺ ἔφεραν οἱ πρόγονοί μας στὴν κοιτίδα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν Δωδώνη τῆς Ἠπείρου,

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΔΑΥΛΟΥ:

Οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε αὐτοαπεκλήθησαν «Γραικοί». Γραικοὺς τοὺς ὠνόμαζαν μόνον οἱ ξένοι καὶ οἱ Χριστιανοὶ (οἱ ὅποιοι μάλιστα εἶχαν ἀπαγορευεῖν τὸ ὄνομα «Ἕλλην») μὲ μειωτικὴ ἢ καὶ ὕβριστικὴ πάντοτε σημασία. Τὸ ὄνομα «Γραικός» στὴν προομηρικὴ Ἑλλοπικὴ-Ἑλληνικὴ γλῶσσα σημαίνει περίπου «πλημμυροπαθὴς» καὶ ἀπεδόθη σὲ πανάρχαια ἐποχὴ στὸ τμῆμα ἐκεῖνο τοῦ ἀναξιοπαθοῦτος πληθυσμοῦ περὶ τῆς Θεσσαλικῆς λίμνης, ποὺ ἔπese θῦμα τοῦ Κατακλυσμοῦ. (Βλ. Η. Α. Τσατσόμοιρος, «Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας», φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Δημ. Ι. Λάμπρου, ἔκδοσις «Δαυλός» Ἀθῆναι 1991).

πρὶν ἀκόμη ὀνομασθῶν Ἕλληνες καὶ πρὶν ἐπεκταθῶν στὴν ὑπόλοιπὴ Ἑλλάδα.

β. Καταδεικνύεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀργότερα ἡ Ρώμη καὶ στὴ συνέχεια ἡ ὑπόλοιπὴ Δυτικὴ Εὐρώπη μᾶς γνώρισαν σὰν Γραικοὺς καὶ μὲ τὴν ὀνομασίαν αὐτὴ μᾶς προσφώνουσαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ μᾶς προσφώνουν χωρὶς διακοπὴ, πόσο βαθειὰ στὴν ἀρχαιότητα ἀνατρέχει ἡ διείσδυσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος στὴν Ἰταλία ἀρχικὰ καὶ ἐκεῖθεν σὲ ὁλόκληρὴ τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη.

γ. Ἀποτελεῖ τίτλο τιμῆς γιὰ ἐμᾶς τὸ ὄνομα Γραικός, καὶ διότι μᾶς διακρίνει ἀποριστικὰ τόσο ἀπὸ τοὺς μὴ ἑλληνικοὺς λαοὺς τῶν Βαλκανίων, ποὺ ἦσαν ὑπήκοοι τῶν αὐτοκρατοριῶν τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Βυζαντίου καὶ ἄφ' ἐτέρου ὡς Ἑλληνορθόδοξους μᾶς διαχωρίζει ἀπὸ τὴν παπικὴ -ρωμαιοκαθολικὴ ἐκκλησία, τοὺς διαβόητους ἐκπροσώπους της καὶ τὰ ἐξ ἴσου διαβόητα ἔργα τους.

δ. Ἡ συνεχὴς καὶ ἀδιάλειπτη χρῆσις ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς ἀρχικά, τοὺς Ρωμαίους στὴ συνέχεια, τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ τέλος τοὺς δυτικοευρωπαίους τῆς ὀνομασίας Γραικός, γιὰ νὰ ὑποδηλώσουν τοὺς «καθ' αὐτὸ Ἕλληνες», ἀποτελεῖ καὶ πρέπει ἀπὸ μᾶς νὰ προβάλλεται καὶ νὰ προπαγανδίζεται ἐπίσημα καὶ συστηματικὰ σὰν ἀναγνώριση καὶ πρόσθετη ἀπόδειξις τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ ρίζες τῆς βιολογικῆς, ἱστορικῆς καὶ πολιτιστικῆς προέλευσής τῶν νεοελλήνων εὐρίσκονται, ὅπως καὶ οἱ συνεργάτες τοῦ περιοδικοῦ σας δὲν κουράζονται νὰ ἐπισημαίνουν συνεχῶς, ὄχι σὲ κάποιες στέπες τῆς Ἀσίας ἢ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ σ' αὐτὴ τὴν ἰδίαν τὴν κοιτίδα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴ χώρα ποὺ κατοικοῦσαν οἱ πανάρχαιοι Γραικοί, Σελλοί, Ἕλληνες.

Μὲ τιμὴ

Γεώργιος Π. Σκουταρίδης

Δικηγόρος

Πλάτωνος 11, Ἄνω Πεῦκη

‘Υπ’ ὄψιν παντὸς ἐνδιαφερομένου (III)

Α’

Ἀγαπητέ μου κ. Λάμπρου,

Δέχομαι καὶ προσυπογράφω τὴν κίνηση γιὰ τὴν ἵδρυση τῆς Παγκόσμιας Διαρκοῦς Ἀμφικτυονίας καὶ τῆς εὐρύτερης προβολῆς τῆς Δελφικῆς Ἰδέας μὲ στόχο τὴν ἀνθρώπινη βίωση, συναδέλφωση τῶν λαῶν. Καὶ νομίζω, πὼς αὐτὸς εἶναι σήμε-
ρα ὁ πλέον διακαῆς πόθος ὅλης τῆς χειμαζόμενης ἀνθρωπότητας. Τὸ κάθε τι θεῖο ἔρχεται στὴν πρέπουσα ὥρα του... Ὅποιος θεωρεῖ ἱερὸ χρέος κι εὐθύνη νὰ συμβάλει (κατὰ τὰ μέτρα του), νὰ μεταφέρει τιμίως καὶ ἀμισθί τὴν σκυτάλη μιᾶς τέτοιας σωτήριας θείας ιδέας, θὰ εἶναι δικαίωση καὶ ὑπαρξιακὴ κατάκτηση. Κανένας δι-
σταγμός, ὅλοι στὸ ὄραϊο καὶ ὑψηλό, ὅλοι στὴν πυρκαγιά τοῦ θεοῦ!

Ὅσο γιὰ τοὺς κυρίους ποὺ πῆραν (ἀπὸ τὰ τεύχη τοῦ «Δαυλοῦ») τὴν πρωτοβου-
λία γιὰ τὸ ξεκίνημα, τοὺς περιποιεῖ τιμὴν.

Εὐχαριστῶ

Γιώργος Παππᾶς

Συγγραφέας (μέλος τῆς Ἑταιρίας Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν)
Κανάρη 43 - ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ 132 31, τηλ. 5015032

Β’

Ἀγαπητέ κ. Λάμπρου,

Στὶς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ «Δαυλός» ἔχουν δημοσιευθεῖ ἀρκετὲς ἐπιστολές, μὲ τίς ὁποῖες μαρτυροῦνται ὑπαρκτές ἀνησυχίες κάποιων, ποὺ καταλήγουν σὲ κάποιες προτάσεις. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ὅλοι ἀνησυχούμε, ὅλοι μας κάνουμε προτάσεις, ποὺ μένουν ἀνεύθυνα ὅμως μετέωρες. Καὶ αὐτὸ συμβαίνει τὸν τελευταῖο χρόνο στὸν ἑλλαδικὸ χώρο. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ κάνω δύο ἐρωτήματα: Τὸ πρῶτο ἐρω-
τημα ἀφορᾷ στὴν πρόταση τῶν τεσσάρων Λαμιωτῶν («Δαυλός» τεύχος 133): Γιατί δὲν ἀναλαμβάνουν αὐτοὶ τὴν συγκεκριμένη πρωτοβουλία τῆς πρότασής τους; γιατί ζητᾶνε νὰ ἐκδηλωθοῦν κάποιοι ἄλλοι; Τὸ δεύτερο ἀφορᾷ στὴν πρόταση τοῦ κ. Μι-
χαηλίδη (τεύχος 128-129) ἀπὸ τὴν Αὐστραλία, ἡ ὁποία κατ’ ἀρχὰς μὲ βρίσκει σύμ-
φωνο σὲ γενικὲς γραμμές: Γιατί ἡ ὁποία κίνηση νὰ μὴ φέρῃ καὶ ἡ ἴδια τὴν ἐπωνυ-
μία ἐπίσης «ΔΑΥΛΟΣ» καὶ τὸ περιοδικὸ νὰ εἶναι τὸ δημοσιογραφικὸ πρότυπο τῆς
κινήσεως μὲ τὴν κύρια αὐτὴ ὕλη του, ποὺ ἐπὶ τόσα χρόνια ἔχει δημοσιεύσει; Προ-
τείνω, σκοποὶ τῆς κινήσεως νὰ εἶναι: Νὰ ἀποσταλοῦν ἐτήσιοι τόμοι τοῦ «Δαυλοῦ»
στοὺς ὅπου Γῆς φιλέλληνες, ἑλληνομαθεῖς καὶ στὰ κυριότερα Πανεπιστήμια τοῦ ἐ-
ξωτερικοῦ, ποὺ διδάσκουν ἑλληνικά, καθὼς ἐπίσης καὶ στὰ δευτερεύοντα ἰδρύματα
κάποια τεύχη. Σύμφιξη τῶν δεσμῶν ὅλων τῶν Ἑλλήνων στὸ ἐξωτερικὸ μὲ ὁμιλίες
ἀνάλογες πρὸς τὰ δημοσιεύματα τοῦ «Δαυλοῦ». Δημοσιεύσεις στὸν ξένο τύπο μὲ ἀ-
νάλογα κείμενα, ἔστω καὶ μὲ ἀμοιβὴ δημοσιογράφων. Ἀποστολὴ βιβλίων καὶ ἄλ-
λων ἐντύπων στοὺς ἐλληνόφωνους τοῦ Χαμιντιέ, τῆς Λατάκειας στὴν Συρία καὶ

→
στην 'Ιταλία κι άλλοι δπου υπάρχουν "Έλληνες. Σεμινάρια γύρω από την ελληνική γλώσσα και ιστορία σε ξένους δημοσιογράφους, αλλά και σε "Έλληνες. 'Επιστολές και τακτική άρθρογραφία των απόδημων 'Ελλήνων στα 'Ανώτερα 'Ιδρύματα και στον τοπικό τύπο της μόνιμης κατοικίας τους.

Πιστεύοντας ότι έγινε κατανοητός, θα περιμένω την τυχόν ανταπόκριση στα έρωτήματά μου και στις προτάσεις μου. Θα περιμένω ιδιαίτερα να πληροφορηθώ ό-τιδήποτε γύρω από την κύρια πρόταση και την ανταπόκριση που είχε ή πρόταση του κ. Μιχαηλίδη μέχρι σήμερα. 'Εκείνο που θέλω, είναι να συμβάλω κι εγώ με δ-λες μου τις δυνάμεις σαν "Έλληνας σε οποιαδήποτε προσπάθεια γύρω από αυτό που λέγεται 'Ελληνισμός. Είμαι στη διάθεση όποιου τό θελήσει.

Μετά τιμής

Δημήτρης Λάμαρης

PHOTO JURNAL SERVIS

P.O. BOX 2283-TEL. 233170

Πάφος-ΚΥΠΡΟΣ

Γ'

'Αγαπητέ κ. Λάμπρου,

'Επιτρέψατέ μου να χρησιμοποιήσω και εγώ λίγο από τον πολύτιμο χώρο του ά-γαπητού «Δαυλού». Οί προβληματισμοί που διακατέχουν τους κ. κ. Μιχαηλίδη, Σωτηρόπουλο, Κοκκινόπουλο, Τουσιάδη, Σαγιά, Κουβέλη, Κατσίφα («Δαυλός», τ. 130, 132, 135) και άρκετους άλλους με βρίσκουν και έμένα συμπλέοντα. Προσπο-γράφω, άνησυχώντας για τό αύριο της πατρίδας μας. Νομίζω, πώς ή φυλή μας έχει όλα τὰ προσόντα να σηκώσει τό παράστημά της, να δείξει ότι από έδω έφυγε και ά-κόμη φεύγει τό φώς (έστω και άτονο σήμερα). Δέν πρέπει να άφήσωμε να μās τό σβήσουν. Είναι φανερό, ότι σε στιγμές επικίνδυνες για τόν 'Ελληνισμό όλοι «μα-γευόμαστε» και μεγαλουργούμε, άρκεϊ να γίνη μιá άρχή πρὸς κάποια κατεύθυνση. 'Η άρχή είναι, ως γνωστόν, τό ήμισυ τοῦ παντός. Οί προτάσεις που έγιναν πρὸς τόν «Δαυλό», νομίζω, ότι είναι πολὺ καλές, χρήσιμες και άπαραίτητες· και σίγουρα θά υπάρξουν και καλύτερες, άρκεϊ να άφήσωμε τήν μοιρολατρική και παθητική στά-ση που ακολουθοῦμε και να άγωνισθοῦμε για ό,τι πονοῦμε και αγαπάμε. Αυτή ή παθητική στάση κάθε άλλο παρά σε "Έλληνες ταιριάζει. Θέτω και εγώ τόν εαυτό μου στην ύπηρεσία αὐτῆς τῆς ύψηλῆς ιδέας και δηλώνω ότι είμαι έτοιμος για κάθε βοήθεια. Σας εύχαριστώ.

Φιλικώτατα

Διον. Θεοδόσης

'Εργολάβος

Κρεστενίτου 26, ΠΥΡΓΟΣ ΗΛΕΙΑΣ

Ἰδρυση φορέως γιὰ τὴν μελέτη καὶ ἔκδοση τῶν ἀρχαίων

Κύριε διευθυντά,

Παίρνω ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Ρόμπερτ Τέμπλ μὲ τίτλον «Ὁ ἄγνωστος Σείριος», ἔκδοση Μ. Ράπτη, στὸ ὁποῖο διαβάζω τὰ ἑξῆς (σελ. 446): «Ἡ περιγραφή τοῦ Πρόκλου θὰ ταίριαζε περίφημα μὲ τὶς σύγχρονες ἐπιστημονικὲς ἀντιλήψεις» καὶ πὶο κάτω (στὴν ἴδια σελίδα): «Γιὰ τὰ σύγχρονα ἐπιστημονικὰ δεδομένα οἱ ἀντιλήψεις αὐτὲς (τοῦ Πρόκλου γιὰ τὴν ἀστρονομία) εἶναι ἐκπληκτικὲς». (Σελ. 453): «Ὁλόκληρο τὸ ἔργο τοῦ Κέπλερ εἶναι ποτισμένο ἀπὸ τὶς ἀπόψεις τοῦ Πρόκλου». (Σελ. 454): «Μήπως ὁ Πρόκλος βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὸν Κέπλερ, ὅπως ὁ Ἀρίσταρχος πίσω ἀπὸ τὸν Κοπέρνικο;». (Σελ. 43, σημείωση): «Ἀναζητήθηκαν σὲ βιβλιοθήκες, ἐκδοτικὸς οἶκος καὶ βιβλιοπωλεῖα, εἴτε στὰ ἀρχαῖα εἴτε στὰ νέα ἑλληνικά, ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ Πρόκλος, ὅπως καὶ οἱ περισσότεροι νεοπλατωνικοὶ φιλόσοφοι, ἀγνοοῦνται στὴν Ἑλλάδα ἀκόμα καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίες τοῦ εἵδους». (Σελ. 466): «Ἐγραψε (ὁ Ἐριγένης βάσει νεοπλατωνικῶν θεωριῶν) ἓνα φιλοσοφικὸ ἔργο μαμοῦθ μὲ τίτλον «Περὶ φύσεως μερισμοῦ». Τὸ ἔργο αὐτὸ δημοσιεύεται τώρα στὰ ἀγγλικά ἀπὸ τὴν Ἰρλανδικὴ Κυβέρνηση, πὺν ἀποφάσισε πῶς ὁ Ἐριγένης (πὺν σημαίνει Ἰρλανδογεννημένος) ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ὀνόματα τῆς Ἰρλανδίας καὶ θὰ πρέπει νὰ τοῦ ἀποδοθεῖ δικαιοσύνη. Κρίμα πὺν καὶ ὁ Πρόκλος δὲν γεννήθηκε στὴν Ἰρλανδία, ἴσως νὰ εἶναι ὁ μόνος τρόπος, γιὰ νὰ δημοσιευθοῦν τέτοια ἔργα. Δὲν θὰ μπορούσαν νὰ βρεθοῦν κι ἄλλες μικρὲς χῶρες, πὺν ν' ἀναζητήσουν διάσημα παιδιὰ τοὺς καὶ νὰ τοὺς ἀποδώσουν δικαιοσύνη; Ἰσως ἔτσι νὰ πετυχαίναμε μιά μορφωτικὴ ἀναζωογόνηση. Ἡ ἀναγέννηση ἄρχισε, ὅταν οἱ Φλωρεντινοὶ ξαναανάλυσαν τὴν πλατωνικὴ παράδοση. Ἐμεῖς πότε θὰ τὴν ἀνακαλύψουμε;». Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ἐνδιαφέροντα γιὰ τὴν Ἑλλάδα γράφει ὁ ἀνωτέρω ξένος συγγραφέας.

Διαβάζοντας αὐτά, μελαγχολῶ καὶ ἀπορῶ συγχρόνως γιὰ τὸ πῶς εἶναι δυνατόν τό-

σο μεγάλα τέκνα, πὺν ἀποτελοῦν πραγματικὸ θησαυρὸ, νὰ ἀγνοοῦνται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν μητέρα τοὺς Ἑλλάδα; Πῶς δὲν βρέθηκε τόσα χρόνια ἓνας ἑλληνικὸς φορέας, μία ὑπηρεσία, ἓνας Ὑπουργὸς πὺν νὰ ἐκτιμῇ τὸ τεράστιος ἐθνικὴς σημασίας θέμα αὐτὸ τῆς μελέτης καὶ ἔκδοσης τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων συγγραφέων, πὺν ἐξακολουθοῦν νὰ ἀποτελοῦν ἀκόμα καὶ πὺν θὰ ἀποτελοῦν στὸ διηγετικὸ πολῦτιμες πηγὲς ἐπιστημονικῶν ἀναζητήσεων;

Τὸ πεδίο αὐτὸ ἀφήνεται ἐλεύθερο στοὺς ξένους, πὺν οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς, εἴτε ἀπὸ ἄγνοια λόγῳ δυσκολίας κατανόησης τῶν ἑλληνικῶν γραφῶν εἴτε γιὰ λόγους σκοπιμότητος, παραποιοῦν καὶ πλαστογραφοῦν τὴν ἑλληνικὴ παράδοση, μὲ ἐπακόλουθο τὴν μεγάλῃ ζημία πὺν προκαλεῖται στὴν πρόοδο καὶ τὴν ἀλήθεια. Οἱ ἐκδόσεις τῶν ἔργων αὐτῶν θὰ ἦσαν οἱ μόνιμοι πρεσβευτὲς ἀλλὰ καὶ φύλακες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, στοὺς ὁποίους θὰ προσέκρουε κάθε τυχὸν ἀπόπειρα ἐκ τοῦ πονηροῦ ἢ ἀπὸ ἄγνοια γιὰ τὴν ἀλλοίωση καὶ κακοποίηση τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

Παρακαλῶ τὴν κ. Ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ, πὺν διακρίνεται γιὰ τὴν εὐαισθησία της στὴν ἑλληνικὴ παράδοση, νὰ προσέξει τὸ θέμα αὐτὸ καὶ νὰ προωθήσει τὴν ἴδρυση καὶ λειτουργία «Κέντρου Μελετῶν καὶ Ἐκδόσεων τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων Συγγραφέων». Μία τέτοια μεγάλῃ πράξη, πὺν δὲν τὴν σκέφθηκε κανεὶς προκάτοχός της, θὰ τῆς ἐξασφαλίσει ὁπωσδήποτε μιά περίοπτη θέση στὴν ἱστορία, διότι ἀφενὸς θὰ προσφέρει μεγάλες ὑπηρεσίες στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸν Ἑλληνισμό καὶ ἀφετέρου θὰ διαφυλάξει καὶ θὰ ἐμπλουτίσει τὶς πηγὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες φωτίζεται καὶ ἀναγεννᾶται ὁ λόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα.

Μὲ ἐκτίμηση

Πέτρος Κεχαγιόπουλος

Ἑλ. Βενιζέλου 21, 154 22 ΜΑΡΟΥΣΙ

Υ/Γ. Ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολὴ ἐστάλη καὶ στὴν Ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ κ. Θ. Μπακογιάννη στίς 5 Μαρτίου.

Ἡ ὑπερχονικὴ ἀξία τῶν τριῶν τραγικῶν

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Τυχαιὰ εἶδα τὴν Ἀνθολογία σας στὸ σπῆτι συναδέλφου, καὶ τὸ πρῶτο πὺν διάβασα ἦταν ὁ πρόλογός σας. Πραγματικὰ δίνετε μιά εὐκαιρία σ' ὅσους ἔχουν αὐτὴν τὴ φλογίτσα μέσα τοὺς νὰ ἐκφραστοῦν μὲ τὸ στίχο καὶ μόνο γι' αὐτό, πέρα ἀπὸ τὴν

προσφορά σας στὸ τυπογραφικὸ ἀδιέξοδο, εἰστε ἄξιος συγχαρητηρίων. Ἐχω ἀσχοληθεῖ μὲ τὸ διήγημα καὶ ἀργότερα μὲ τὴν ποίηση σχεδὸν ἀπὸ τὸ 1973, κλέβοντας λίγο χρόνο ἀπὸ τὴ σκληρὴ δουλειὰ τοῦ νοσοκομείου. Τώρα, μετὰ ἀπὸ 37 χρόνια δουλειᾶς κοντὰ στοὺς ἀρρώστους, εἶμαι ἐλεύ-

θερος νὰ ἱκανοποιήσω προσωπικὲς ἐπιθυμίες.

“Ὅσα γράφετε γιὰ τὶς ἡλικίες, τὴν ὀριμότητα καὶ τὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο, εἶναι κάτι ποὺ κι ἐγὼ τὸ διαπίστωσα. Εἶν’ ἀλήθεια, πὼς ὁ συναισθηματισμὸς καὶ οἱ εὐαισθησίες ποτὲ δὲν ἔλειψαν κι οὔτε θὰ λείψουν ἀπὸ τὴ φυλὴ μας. Τὸ βλέπω ἐξ ἄλλου ἀπὸ τὴν ποιητικὴ κληρονομιά μας, τοὺς τραγικοὺς ποιητὲς τῆς ἀρχαιότητος, τὸν Αἰσχύλο, τὸ Σοφοκλῆ καὶ τὸν ἀνεπανάληπτο Εὐριπίδη. Δὲν ἀφῆκαν κανένα αἶσθημα, κανέ-

να πάθος ἀνθρώπινο, χωρὶς νὰ τὸ ἀγγίζουν. Εἶναι ἐκπληκτικό. Πολλὰ ἔχουν προσφέρει καὶ σίγουρα πολλὰ ἔχασαν ὅσοι δὲν τοὺς ἔχουν διαβάσει. Εἶναι διαπιστωμένο ἐξ ἄλλου, ὅτι μυθολογία καὶ πολιτισμὸς πᾶνε χέρι-χέρι.

Μὲ πολλὴ ἐκτίμηση

Ἀντώνης Ε. Βουγιούκας

Ὑφηγητὴς Παθολογίας Α.Π.Θ.

28ης Ὀκτωβρίου 1, 546 42 Θεσσαλονίκη

Τὸ νέο δόγμα περὶ ταυτίσεως Ἑλληνισμοῦ-Χριστιανισμοῦ

Ἀγαπητὲ κύριε διευθυντά.

Μὲ συγκινεῖ βαθύτατα ἡ ἀγωνία σας καὶ ἡ προσπάθειά σας καθὼς καὶ τῶν συνεργατῶν σας γιὰ τὸν Ἑλληνισμό — πηγὴ καὶ βᾶθρο τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ πολιτισμένου ἀνθρώπου. Ἄν χαθοῦν οἱ ἀξίες καὶ οἱ βαθεῖες ἐννοιες ποὺ ἀποκάλυψαν οἱ Ἕλληνες στὸν κόσμον, τότε ὁ Χριστιανισμὸς ὡς θρησκεία ἐλευθερίας καὶ σεβασμοῦ στὸν ἄνθρωπον καὶ τὴ φύσιν θὰ βρεθεῖ δέσμιος ἐνὸς στείου θρησκευτικοῦ κατεστημένου.

Ὁ Λόγος τῶν Ἑλλήνων ὡς φορέας ὑψηλῶν ἰδεῶν ἐδόξασε τὸν Χριστιανισμό καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἀνταπέδωσε τὸ γονιμοποιημένο θαῦμα του. Αὐτὸ τὸ ἀπεκάλυψε πρῶτα ὁ Σαρκοθεὶς Λόγος, ὁ Ἰησοῦς. Ἐ-

κεῖνος ἀπέδωσε τὴ δόξα στὸν Ἑλληνισμό πρῶτος. Ἐμεῖς γιὰ τὸ θέλουμε νὰ ἀνατρέψουμε τὴν ἀλήθεια; Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ γνωρίζουν πολὺ καλά, γι’ αὐτὸ χτυποῦν τὸν Ἑλληνισμό. Ἡ ἀνθρωπότης ποὺ προσβλέπει στὴν Ἑλληνικότητα θὰ ἐπιζήσει. Ὅμως ἐδῶ μέσα στὸ δύσμοιρον αὐτὸ ἔθνος, ποὺ εἶναι ἡ Ἑλλάς, ἔχουν ἀρχίσει ἀπὸ τὴ γλῶσσα νὰ πριονίζουν τὸ πάμφωτο δέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ σήμερον ἐννοεῖται σύνθετο μὲ τὴν Ὁρθόδοξία. Στῶμεν καλῶς! Γιὰ τὴ χανόμεστε...

Εὐαγγελία Παπαχρήστου - Πάνου

Κωστὴ Παλαμᾶ 24

201 00 ΚΟΡΙΝΘΟΣ

Δὲν ὑπάρχει παρὸν καὶ μέλλον γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἂν δὲν ξέρη τὸ παρελθόν της. Ὁ «Δαυλὸς» ἀγωνίζεται νὰ τὸ ἀνασύρῃ κάτω ἀπὸ τὸν ὄγκον τοῦ ψεύδους καὶ τῆς λησμονιάς καὶ νὰ τὸ ἀναστηλώσῃ. Ἀξίζει καὶ εἶναι συμφέρον τοῦ καθενός, Ἕλληνας ἢ μὴ, νὰ συμπαρασταθῇ στὸν σκληρὸν αὐτὸν ἀγῶνα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΕΞΗΣ

Ἑλληνικὴ κοσμολογία καὶ Π. Διαθήκη

Στὸ Χάος, κατὰ τὴν Ἑλληνικὴ ἀντίληψη, δὲν περιέχεται τίποτα ὀργανικὸ καὶ ὅμως γεννᾷ ζωὴ. Γιὰ τὴν Ἑβραϊκὴ ἀντίληψη, ὅπως ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ τὴν «Παλαιὰ Διαθήκη», αὐτὸ φαίνεται οὐτοπία, γιατί ἐκεῖ κυριαρχεῖ ἡ αὐθεντία ἐνὸς θεοῦ, ποὺ ὅλα ὑποτάσσονται σ' αὐτὸν καὶ στὸν δημιουργικὸ του οἶστρο.

Τὸ Χάος ὅμως, ποὺ ὑπῆρξε «πρώτιστα», γέννησε τὰ πάντα μέσα ἀπ' τὴν ἀταξία καὶ τὸν στροβιλισμό. Εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ ἀντίληψη περὶ δημιουργίας: Τὸ ἀναρχο, ποὺ ἐκφράζει καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἑλλήνα, τὸν ἀνεξάρτητο καὶ δημιουργικὸ. Γιὰ τὴν θεοκρατικὴ κοινωνία τὴν θέση τοῦ Χάους δὲν θὰ μπορούσε παρὰ νὰ πάρη ἓνα ἐξουσιαστικὸ ὄν, ποὺ ἔχει ἀνθρώπινα χαρακτηριστικὰ καὶ δημιουργεῖ «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν». Ἔτσι τὸ ἀόριστο, τὸ ἀφηρημένο, ἐν τέλει τὸ πνευματικὸ, ὅπως ἐκφράζεται ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴ ἀντίληψη, αὐτὴ ἡ πρώτη ἀρχή, ἀντιγράφεται ἀντίστροφα στὴν «Παλαιὰ Διαθήκη», δίδοντας ἐξ ἀρχῆς τὸ στίγμα, ποὺ πάνω του στηρίζεται αὐτὸ τὸ βιβλίο: Τὸ συγκεκριμένο, τὸ ἀνθρώπινο καὶ ὄχι τὸ πνευματικὸ, τὸ στίγμα τῆς ἐξουσίας. Ἡ πρώτη ἀρχὴ γιὰ τὸν Ἑλληνα δὲν ἔχει κανέναν θεϊκὸ χαρακτήρα, δὲν θεοποιεῖται, ἀλλὰ ἔχει τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀπείρου, ὅπως τὸν θεωρεῖ ὁ Ἀναξίμανδρος, ποὺ τὰ ὅριά της ταυτιζόμενα μὲ τὰ ὅρια τοῦ ἀπείρου χώρου ἐκτείνονται εἰς ἀπροσμέτρητον ἑκτασιν πρὸς τὴν οὐράνια περιοχὴ καὶ πρὸς τὰ σκοτεινὰ Τάρταρα.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ὀρισμὸς τοῦ θεοῦ εἶναι τελειῶς διαφορετικὸς γιὰ τοὺς Ἑλλήνες ἀπ' αὐτὸν τῆς «Π. Διαθήκης», ὅπως μᾶς λέει ὁ Ξενοφάνης (570-475 π.Χ.):

*«εἷς θεὸς ἔν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος,
οὔτε δέμας θνητοῖσιν ὁμοῖος οὔτε νόημα».*

Οἱ παιδαγωγικὲς ἐπιδράσεις τῆς Π.Δ.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη δὲν θὰ μᾶς ἐνδιέφερε, ἂν τὰ βιβλία της δὲν ἔθεωροῦντο ἱερὰ γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ψυχωφελῇ γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα. Τὸ ζήτημα εἶναι ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ζήτημα ἐκπαιδευτικὸ, παιδαγωγικόν.

Διαβάζοντας κανεῖς τὰ «ἱερὰ» καὶ «ῥαβδότομα» αὐτὰ βιβλία εὐρίσκεται πρὸ συνεχῶν ἐκπλήξεων· ὅλα μπορεῖ νὰ τὰ συναντήσῃ: μοιχεῖες, σωματεμπορίες, δολοπλοκίες, δολοφονίες, κλοπὲς καὶ σκυλεύσεις, πολέμους καὶ γενοκτονίες. Κι ὅλα αὐτὰ γίνονται μὲ τίς εὐλογίες τοῦ θεοῦ· πολλὰ φορὲς μὲ τὴ σύμπραξί του· ἄλλοτε κι ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Γιαχβέ. Ἔτσι, ποὺ ὁ ἀναγνώστης νὰ διερωτᾷται: Πρόκειται πράγματι περὶ θεοῦ ἢ περὶ Ἀσιανοῦ στρατηλάτη;

Στὸ «Βασιλειῶν Α'» λοιπόν, στὸ κεφάλαιο Ε' διαβάζουμε τὰ ἑξῆς: «Τάδε εἶπε Κύριος Σαβαώθ: Νῦν ἐκδικήσω ἃ ἐποίησεν Ἀμαλὴκ τῷ Ἰσραὴλ, ὡς ἀπῆντησεν αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντος αὐτοῦ ἐξ Αἰγύπτου· καὶ νῦν πο-

→

[Μόνο ένας θεός μέγιστος υπάρχει μεταξύ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν μοιάζει οὐδὲν μὲ τοὺς θνητοὺς οὔτε κατὰ τὸ σῶμα οὔτε κατὰ τὴν ψυχὴν].

Καὶ ἡ ἀνάλογη ἰδέα περὶ θεοῦ μέσα ἀπὸ τὴν «Π. Διαθήκη». (Γένεσις α' 26 καὶ α' 27):

«Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, ἅς κάμωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμῶν, καθ' ὁμοίωσιν ἡμῶν' ...».

«Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ· κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς».

Τὸ ρῆμα «ποιῶ», ποὺ προϋποθέτει θεὸ «δημιουργό», ἀπουσιάζει ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴ κοσμογονία, γιατί δὲν γνωρίζει ἡ Ἑλληνικὴ σκέψη θεο-ἐξουσιαστή-δημιουργό: Κανεὶς δὲν δίνει ἐντολές, στίς ὁποῖες ἡ φύση ὑπακούει (Π.Δ.), ἀλλὰ ἡ φύση ἀπὸ μόνη της γεννᾷ. Ἔτσι ἀπ' τὸ Χάος καὶ τὸν στροβιλισμό, ποὺ συμβολίζει καὶ τὴν ἐξελικτικὴ πορεία τοῦ Ἑλληνικοῦ νοῦ, ξεπροβάλλει ἡ Γῆ, τὸ Ἐρεβος καὶ ὁ Οὐρανός. Καὶ ἡ οὐσιώδης διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἐδῶ προηγούνται τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως τῆς ἐννοίας τῆς θεότητος, ποὺ ἔρχεται ἀρκετὰ ἀργότερα, ἐνῶ στὴν «Παλαιὰ Διαθήκη» (Γένεσις α' 1) «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν».

Εἶναι ἀκόμα ἀξιοπρόσεχτο τὸ γεγονός, ὅτι στὴν Π.Δ. τόσο ἡ λέξη οὐρανός ὅσο καὶ ἡ λέξη γῆ γράφονται μὲ τὸ πρῶτο γράμμα μικρό, ἐνῶ στὴν ἑλληνικὴ ἀντίληψη (Θεογονία) μὲ κεφαλαῖο, δίνοντας ἔτσι καὶ τὸ μέτρο τῶν πραγμάτων γιὰ τὴν κάθε μία κοσμοαντίληψη. Πρωταρχικὴ ἡ ἐννοία τῆς φύσεως γιὰ τοὺς Ἑλληνες, δευτερεύουσα γιὰ τοὺς Ἑβραίους [καὶ ἀποροῦμε σήμερα πῶς ὁ πλανήτης μας ἔχει καταντήσει ἓνας ἀχανὴς σκουπιδότοπος...].

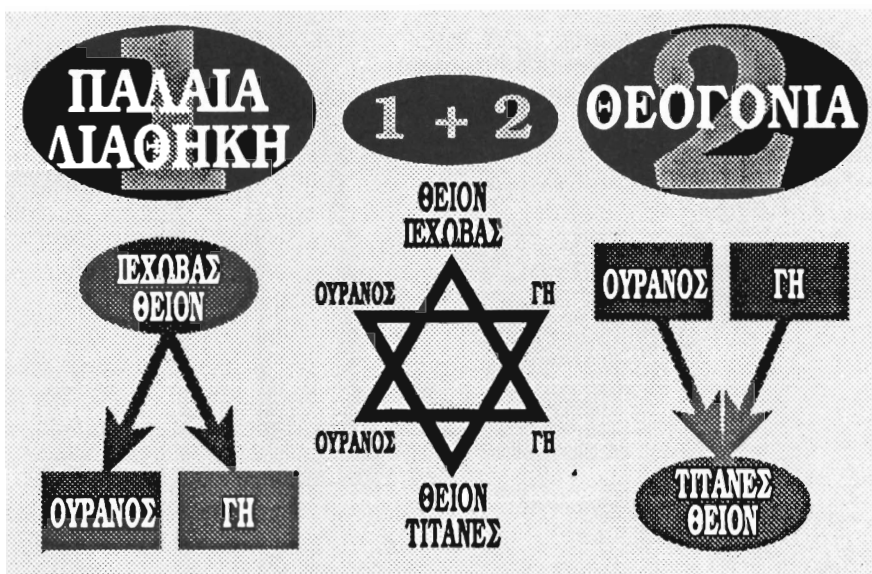
Βλέπουμε λοιπὸν ξεκάθαρα ἀπὸ τὰ παραπάνω τὴν ἀντιστροφή: δηλαδὴ στὴν «Π.Δ.» ἀπὸ τὸ Ἔνα (ἐννοία θεότητος-Ἰεχωβάς) ποιοῦνται καὶ ὄχι γεννιοῦνται τὰ Δύο (οὐρανός καὶ γῆ), ἐνῶ στὴν Ἑλληνικὴ παράδοση ἀπὸ τὰ Δύο (Οὐρανός καὶ Γῆ) γεννιέται τὸ Ἔνα (ἐννοία θεότητος-Τιτᾶνες). Γιατὶ καὶ ὁ Οὐρανός καὶ ἡ

→
ρεύου καὶ πατάξεις τὸν Ἀμαλήκ καὶ Ἰερὶμ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ καὶ οὐ περιποίησιν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐξολοθρεύσεις αὐτόν καὶ ἀναθεματιεῖς αὐτόν καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ καὶ οὐ φείσῃς ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀποκτενεῖς ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἑως γυναικὸς καὶ ἀπὸ νηπίου ἕως θηλάζοντος καὶ ἀπὸ μόσχου ἕως προβάτου καὶ ἀπὸ καμήλου ἕως ὄνου...»!

Μπράβο Σαβαώθ...! Αὐτὸ θὰ πεῖ γενοκτονία· αὐτὸ θὰ πεῖ ξεπάστρεμα. Καὶ μετὰ ἐπικρίνουμε τοὺς Τούρκους γιὰ τίς γενοκτονίες Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων· καὶ μετὰ καταδικάζουμε τοὺς Γερμανοὺς γιὰ τίς ὁμαδικὲς σφαγές, τὰ κρεματόρια καὶ τοὺς φούρνους· καὶ μετὰ ἐπικρίνουμε τοὺς Κροάτες καὶ Σέρβους γιὰ τίς παραβιάσεις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ...Κι ὅμως δὲν ἔπραξαν τίποτε περισσότερο ἢ μᾶλλον διέπραξαν λιγώτερα ἐγκλήματα ἀπὸ τὸν «Κύριο Σαβαώθ», ὁ ὁποῖος μολαταῦτα ὄχι μόνο δὲν καταδικάζεται, ἀλλὰ ἐπαινεῖται ἐπιπλέον, καὶ ὕμνεται, καὶ αἰνεῖται, καὶ δοξολογεῖται εἰς τοὺς ναοὺς τῶν Χριστιανῶν, πρὸς ἐπαλήθευσιν τοῦ ποιητῆ, ποὺ λέει ὅτι «εἶπαν τὴν ἀμαρτίαν ἀρετὴ καὶ τὴν εὐλόγησαν μέσα στίς ἐκκλησίες...».

...Καὶ καλὰ ὁ Ἀμαλήκ τιμωρήθηκε σύμφωνα μὲ τὰ ἱερὰ βιβλία, ἐπειδὴ ἀμάρτησε ἐναντι τοῦ Σαβαώθ. Ὁ Ἰερὶμ ὅμως σὲ τί ἔφταιξε; Κι αὐτὲς οἱ δό-
→

Γῆ δὲν εἶναι θεότητες, ἀλλὰ ἡ ἴδια ἡ φύση. Οἱ Τιτᾶνες εἶναι ἡ πρώτη «θεϊκή» παρουσία. Γι' αὐτὸ καὶ ὅταν ἀναφερόμαστε στὴν πρώτη θεϊκὴ δυναστεία, δὲν ἀναφερόμαστε οὐσιαστικὰ σ' αὐτὸν τὸν Οὐρανὸν, ἀλλὰ στοὺς γιουὺς τοῦ Τιτᾶνες. Ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ εἶναι ἀπλὰ ἡ φύση ποὺ γεννᾷ καὶ δὲν ποιεῖ τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

[Τὰ δύο τρίγωνα συμβολίζουν τὴν μετέπειτα ὑποταγὴ τῆς ἐλληνικῆς ἀντιλήψεως (ἀντεστραμμένο τρίγωνο) στὴν Ἑβραϊκὴ (τρίγωνο σὲ ἀνάταση)].

→
 λίες οἱ γυναῖκες, καὶ τ' ἄθῳα παιδιὰ, κι ἐπιτέλους τὰ ζῳα — οἱ κάμηλοι καὶ τὰ πρόβατα, οἱ μόσχοι καὶ οἱ ὄνοι — σὲ τί τοῦ ἔφταιξαν;

Γεννᾶται ὁμως εὐλόγα κι ἓνα ἄλλο ἐρωτηματικό: Ποιό ἦταν τὸ φοβερὸ ἔγκλημα τοῦ Ἀμαλήκ, ποὺ τόσο ἐξώργισε τὸν Κύριο Σαβαώθ, ὥστε νὰ τιμωρήσει ὅλο τὸ γένος του μὲ ἀφανισμόν; Ἀπὸ τὰ κείμενα συνάγεται, ὅτι ὁ ἁμαρτωλὸς αὐτὸς χλεύασε, λέει, τοὺς ἀπελεύθερους Ἰσραηλίτες, ποὺ μετὰ τὴν ἐξοδὸν ἀπ' τὴν Αἴγυπτο μετέβαιναν στὴν Ἱερουσαλήμ! Ἐπρόκειτο λοιπὸν περὶ ἀπλούστατου πταισματος, ποὺ ἓνας πολιτισμένος ἄνθρωπος θὰ τὸ ἀντιμετώπιζε μ' ἓνα χαμόγελο, ὁ δὲ Ἰησοῦς θὰ ἔλεγε ἴσως, ὅτι «οὐκ οἶδε τί ποιεῖ». Ὁ Σαβαώθ ὁμως οὔτε συγχωρεῖ, ἀλλ' οὔτε καὶ λησμονεῖ· γιατί ἀπὸ τὸν χρόνο διάπραξης τοῦ ἁμαρτήματος μέχρι τότε ποὺ ἐπέβαλε τὴν φρικτὴ αὐτὴ τιμωρία εἶχαν παρέλθει ἀρκετὰ ἔτη, ἱκανὰ νὰ παραδώσουν στὴ λήθη ὅχι ἓνα τέτοιο πταῖσμα ἀλλὰ καὶ κακούργημα ἀκόμη.

Προκύπτει ὁμως καὶ κάτι ἄλλο, ποὺ μᾶς ἀφορᾷ ἄμεσα. Τὸ γεγονὸς συμπίπτει χρονικὰ μὲ τὴ «μονομαχία τῆς κοιλάδος Ἡλά», κατὰ τὴν ὁποία ὁ νάνος Δαυὶδ δολοφόνησε, ὡς γνωστόν, μὲ τὴν σφενδόνη τὸν Ἑλληνα Γολιάθ. Μήπως τὰ γεγονότα αὐτὰ συνδέονται καὶ κατ' ἄλλον τρόπο; Θέλω νὰ

→

Τὸ ἐνοποιητικὸ στοιχεῖο μεταξὺ Φύσεως καὶ Θεοῦ, ποὺ ἀπουσιάζει παντελῶς ἀπ' τὴν Ἑβραϊκὴ παράδοση, εἶναι ὁ Ἔρως. Τὸ κινοῦν αἷτιον τοῦ σύμπαντος. Καὶ δὲν ἀπουσιάζει τυχαῖα ἀπὸ τὴν «Π.Δ.», γιατί ὁ Ἔρως κινεῖ, ἐξελίσσει κατὰ ποὺ δὲν συμβιβάζεται μετὰ τὸ ἀλάθητο, ἀπόλυτο καὶ ἀποκαλυπτικὸ τῆς «Βίβλου» καὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ πνεύματος. Ἀντίθετα ὁ Ἔρως γιὰ τὸ δημιουργικὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα θὰ προκαλέσει τὶς τρομακτικὰς μεταβολὰς καὶ διασταυρώσεις, ποὺ χωρὶς νὰ κάνουν διαχωρισμὸ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου, θὰ κτίσουν τὴν κοσμικὴ ἁρμονία. Καὶ δὲν κάνουν διαχωρισμὸ, γιατί τελικὰ καὶ θεοὶ καὶ ἀνθρωποὶ προέρχονται ἀπ' τὸν ἴδιο στροβιλισμό τοῦ Χάους, ἂν καὶ ἐμπεριέχουν διαφορετικὴ οὐσία.

Στὴν συνέχεια λοιπὸν ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ χωρὶς πάλι καμμία θεϊκὴ ἐντολὴ γεννοῦν (καὶ δὲν ποιοῦν) δώδεκα θεότητες, τοὺς Τιτᾶνες καὶ τὶς Τιτανίδες. Οἱ Τιτᾶνες εἶναι: ὁ Ὠκεανός, ὁ Κοῖος, ὁ Κρεῖος, ὁ Ὑπερίων, ὁ Ἰαπετός καὶ τελευταῖος (ἔχει σημασία) ὁ Κρόνος. Οἱ Τιτανίδες εἶναι ἡ Θεία, ἡ Ρέα, ἡ Θέμις, ἡ Μνημοσύνη, ἡ Φοῖβη καὶ ἡ Τηθύς. Τὸ σημαντικότερο ὅμως γεγονὸς εἶναι, ὅτι ὁ Οὐρανὸς μόλις γεννᾷ τὰ παιδιὰ του, βλέποντας τὴν τερατωδία τους, τὰ ἀποστρέφεται, τὰ ἐχθρεύεται καὶ τὰ κρύβει μέσα στὰ ἔγκατα τῆς Γῆς, γιὰ νὰ μὴν δοῦν το φῶς τοῦ Ἡλίου καὶ ἐπιφέρουν τὴν καταστροφή. (Θὰ ἐπιστρέψουμε ἀργότερα στοὺς λόγους αὐτῆς τῆς ἀποστροφῆς). Ἡ Γῆ ὅμως δὲν μποροῦσε οὔτε κι αὐτὴ νὰ τὰ δεχθεῖ καὶ «βαρυστομαχισμένη», ὅπως χαρακτηριστικὰ τὴν ἀποκαλεῖ ἡ «Θεογονία», καὶ ἀγανακτισμένη ταυτόχρονα γιὰ τὸ «φόρτωμα» τοῦ Οὐρανοῦ, ζητᾷ ἀπ' τὰ παιδιὰ της νὰ ἐκδικηθοῦν τὸν πατέρα τους.

Πρῶτος καὶ μόνος ἀρχικὰ ποὺ τὸν ὑπακούει εἶναι ὁ ὑστερότοκος Κρόνος, ὁ ἐξουσιαστής, ὁ ὕβριστής. Αὐτός, ἀφοῦ ὀπλίζεται μετὰ ἓνα δρεπάνι, ποὺ τοῦ δίδει ἡ Γῆ, παραφυλάττει καὶ κόβει τὰ «μῆδεα» (γεννητικὰ ὄργανα — ποὺ ἐμπεριέχουν τὴν ἐννοια τοῦ νοῦ καὶ τῆς σκέψεως) τοῦ πατέρα του. Γιατὶ *μῆδος* καὶ *μῆδεα* στὸν πληθυντικὸ, εἶναι καὶ οἱ σκέψεις, τὰ βουλεύματα. Σὲ «οὐράνια» κατάσταση

πῶ, μήπως καὶ ὁ Ἀμαλήκ ἦταν Φιλισταῖος, δηλαδὴ Ἑτεοκρῆς, γι' αὐτὸ καὶ ὑπῆρξε τόσο ἐκδικητικὸς ὁ Γιαχβέ; Γιατὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐναντὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι γνωστὰ κι ἀπὸ ἄλλα κείμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης...

«Ἄν εἶχανε τὰ βόδια χέρια, τ' ἄλογα καὶ τὰ λιοντάρια, γιὰ νὰμποροῦν σὰν τοὺς θνητοὺς νὰ ζωγραφίζουν ἔργα, τ' ἄλογα ὅμοια μ' ἄλογα, τὰ βόδια ὅμοια μὲ βόδια θὰ ζωγραφίζαν τὶς μορφὲς τῶν θεῶν...», λέγει ὁ Ξενοφάνης. Γιατὶ οἱ θεοὶ ἀποτελοῦν τὶς ἐνυλὲς παραστάσεις τῶν ἰδεῶν καὶ ἀξιῶν, τὴν ἐνσάρκωση τῶν ἰδανικῶν μας, τῶν σκέψεων καὶ τῶν ὀνείρων μας, τοῦ πολιτισμοῦ μας... Εἶναι ὅμως καὶ δάσκαλοι καὶ παιδαγωγοὶ τῶν ἀνθρώπων τὰ πρότυπά τους, τὰ ὁποῖα παρακολουθοῦν καὶ μιμοῦνται καὶ μελετοῦν, ὥστε νὰ ἐξανθρωπίζονται καὶ νὰ τελειοποιοῦνται. Ὅταν οἱ ἀγιοὶ πατέρες τῆς Ζ' Οἰκουμένης Συνόδου — κατανικώντας τοὺς εἰκονομάχους — ἀπεφάσισαν νὰ διακοσμοῦν ἐσαεὶ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Χριστιανοσύνης μετὰ τὶς εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Ἀγίων, ἦταν γιατί «οἱ εἰκόνες ἀποτελοῦν τὰ βιβλία τῶν —συνήθως— ἀγραμμάτων πιστῶν». Ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἀτενίζουν τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ καὶ διαβάζουν στὴ λεζάντα τοῦ

τὰ «μῆδεα» εἶναι ὁ νοῦς, καὶ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τοὺς ἀλλάζοντας ἐπίπεδο καὶ πέφτοντας στὴν γῆ χάνουν καὶ τὴν πρότερη σημασίαν τους καὶ γίνονται «μῆδεα», ἀπλὰ γεννητικὰ ὄργανα, κατώτερες γήινες ἐπιθυμίες καὶ ἔνστικτα, καὶ ὄχι ζωογόνο νοῦς ποὺ γονιμοποιεῖ. Ἀποτέλεσμα εἶναι οἱ σταγόνες ἀπ' τὸ αἷμα τοῦ ἀκρωτηριασμένου Οὐρανοῦ νὰ πέσουν στὴν γῆ καὶ νὰ δημιουργήσουν ἀνάλογες θεότητες κατωτέρου ὑποστάσεως, ταυτόσημες μὲ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ ἐπιπέδου.

Ἡ ἀποκοπὴ λοιπὸν τῶν οὐρανίων θεοτήτων, ποὺ συνεκρατοῦντο μέσα στὰ μῆδεα-λόγο καὶ μέσω αὐτοῦ γονιμοποιοῦσαν τὶς γήινες μέσα ἀπ' τὴν ἐλεγχόμενη ροή, μέτρο καὶ ἀρμονία διαταράσσεται μ' αὐτὴν τὴν πράξη καὶ δημιουργεῖ τὴν νέα τάξη πραγμάτων: Τὸν διαχωρισμὸ οὐρανοῦ καὶ γῆς.

Ἡ βίαια, ὀρμητικὴ καὶ ἀνεξέλεγκτὴ ἀπελευθέρωσις τοῦ νοῦ-μυθέων εἶχε ἀποτέλεσμα καὶ τὴν ρῆξιν τῆς ἀρμονίας, τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀλόγου.

ΛΟΓΟΣ → ΑΛΟΓΟΝ

Τὸ α στερητικὸν συμβολίζει τὴν ἀποκοπὴν αὐτὴ τῶν μυθέων-λόγων, γι' αὐτὸ καὶ ἡ ὀνομασία του. Οἱ νέες αὐτὲς θεότητες ποὺ δημιουργοῦνται εἶναι ἡ Ἀληκτώ, ἡ Τισιφὼν καὶ ἡ Μέγαιρα, πνεύματα ἀδυσώπητα, ποὺ ζοῦν μέσα στὰ ἔγκατα τοῦ Ἄδη. Ταυτόχρονα μαζί μὲ τὶς σταγόνες κι' ὁ Ἔρως (= παγκόσμια ἑλξη) χάνει τὴν πρότερή του οὐράνια καὶ ἀπροσδιόριστὴ ὑπόστασιν καὶ κατεβαίνει σὲ γήινο ἐπίπεδο μὲ θεϊκὴ μορφή, ποὺ ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ ἀνθρώπινες καὶ μόνο ἐνώσεις καθ' ὅλη τὴν διάρκειαν τῆς δυναστείας τοῦ Κρόνου, μὲ τὴν γέννησιν τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ποὺ μόνο μὲ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Διὸς-λόγου ἀργότερα παίρνει καὶ πάλι τὴν πρότερη σημασίαν του μέσα ἀπὸ τὶς ἐπαφὰς ἀνθρώπων καὶ θεῶν, ποὺ συμβολίζουν τὴν ἐπαναφορὰ καὶ πάλι τῆς κοσμικῆς ἀρμονίας. Ἡ βασιλεία ὁμῶς τοῦ Κρόνου εἶχε ἀρχίσει.

Ὁ Ἰεχωβάς τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» εἶναι ἀντίστοιχος τοῦ Κρόνου τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας. Εἶναι αὐτὸς ποὺ δημιούργησε πράγματι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐσιαστικὰ διαχωρίζοντάς τους, ἐπιφέροντας τὸ χάσμα στὴν ἔνωση καὶ κλο-

→
«Ἴδε ὁ Ἄνθρωπος», αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀποτελεῖ τὸ πρότυπον τελειότητος, πρὸς τὸ ὁποῖο ὀφείλουν νὰ προσβλέπουν οἱ χριστιανοὶ καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ ἐξομοιωθοῦν κατὰ τὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ· νὰ προσπαθοῦν νὰ τὸν μιμηθοῦν στὴν καλοσύνη, τὴν δικαιοσύνη, τὴν μακροθυμίαν, τὴν πραότητα κ.ο.κ.

Ἀτενίζοντας ἄραγε οἱ Χριστιανοὶ στοὺς ναοὺς τοὺς τὶς εἰκόνες τῶν μισελλήνων φερεφώνων καὶ ἐκπροσώπων τοῦ Σαβαώθ, τοῦ Ζαχαρία καὶ τοῦ Σαμουήλ, τοῦ Σοφονία καὶ τοῦ Ἱερεμία τί νὰ συλλογίζωνται; Διαβάζοντας ἄραγε τὰ Χριστιανόπουλα τὶς ἄλλοπρόσαλλες ἱστορίες τοῦ μισαλλόδοξου, καὶ ἐκδικητικοῦ, καὶ φίλαυτου, καὶ διαρκῶς πικραμένου Γιαχβέ, ποὺ ἀνεξέλεγκτα κι ἐπιθετικὰ καταστρέφει τὸν κόσμον ἄλλοτε μὲ κατακλυσμούς, καὶ ἄλλοτε μὲ φωτιά καὶ θειάφι, καὶ σφαγιάζει τὰ ἄθωα Αἰγυπτίόπουλα «ἐν τροπαιᾷ μαχαίρᾳ», δὲν εἶναι φυσικὸ νὰ γίνωνται κι αὐτὰ αὐταρχικά, καὶ παράλογα, καὶ μισάνθρωπα; Μελετώντας τὰ Ἑλληνόπουλα τὶς προθέσεις, τὰ αἰσθήματα καὶ τὶς συμπεριφορὰς ὄλων αὐτῶν τῶν προτύπων ἔναντι τοῦ ἔθνους μας δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ μισήσουν τοὺς Ἑλλήνες καὶ τὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ μὴν τύχουν τῆς ἐκδικήσεώς τους;

→

νίζοντας την κοσμική αρμονία. Ἀποτέλεσμα, ἡ δημιουργία τῶν νέων θεϊκῶν γενεῶν, τῶν γεμάτων ἀρνητικῆ φόρτιση καὶ ὕβρη, ὅπως καὶ ὁ «ποιητὴς» τους. Γιατὶ ὁ Κρόνος εἶναι «ποιητὴς» αὐτόχειρ δημιουργὸς μέσα ἀπὸ τὴν βία πρᾶξη του καὶ ὄχι «γεννήτωρ», ὅπως ὁ Ἰεχωβάς τῆς «Π.Δ.».

Οἱ νέες θεότητες: Πόνος, Ἀπάτη, Φιλότης, Γῆρας, Ἔρις, Θάνατος, Λήθη, Λιμός, Μάχη, Ἄλγος, Φόνος, Ψευδὴς Λόγος, Δυσνομία, Ὑπνος, Φόβος, θεότητες ποὺ ἐπισφραγίζουν τὴν ἀρνητικὴ δυναστεία τοῦ δημιουργοῦ τους. Αὐτὲς ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ Χερουβείμ, ποὺ ἀντίστροφα στὴν «Παλαιὰ Διαθήκη» παρουσιάζονται ὡς οἱ ὑπηρέτες τοῦ Ἰεχωβά καὶ κατασταλτικὲς δυνάμεις-φύλακες τῆς Ἑδέμ, τύραννοι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους:

«καὶ ἐξεδίωξε τὸν Ἀδὰμ, καὶ κατ' ἀνατολὰς τοῦ παραδείσου ἔθεσε τὰ Χερουβείμ καὶ τὴν ρομφαίαν τὴν φλογίνην τὴν περιστρεφομένην, διὰ νὰ φυλάττωσι τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς» (Γένεσις γ' 24).

Αὐτὰ τὰ Χερουβείμ, οἱ «υἱοὶ τοῦ θεοῦ», εἶναι οἱ σταγόνες τοῦ αἵματος τοῦ Οὐρανοῦ, ποὺ πέφτουν στὴν γῆ καὶ γονιμοποιοῦν μὲ σπέρμα θεϊκό, δημιουργώντας ἀνθρώπινα πάθη καὶ ἐπιφέροντας τὴν καταστροφή. Καὶ ἐδῶ πρέπει νὰ τονισθεῖ, ὅτι μιλάμε γιὰ τὴν **πρώτη** καὶ **μοναδική** ἐπαφὴ μὲ βίαιο τρόπο γιὰ συγκεκριμένους σκοποὺς μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ θεῶν μὲ ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις καὶ ὄχι γιὰ ἐπαφὴ ἐρωτικὴ-λογικὴ, παρὰ γιὰ σχέσεις βιασμοῦ-ἀλόγου (Γένεσις στ' 2 καὶ στ' 4):

«ὶδόντες οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἦσαν ὡραῖαι, ἔλαβον εἰς ἑαυτοὺς γυναῖκας ἐκ πασῶν ὧν ἐξέλεξαν...».

«...καὶ ἔτι ὕστερον ἀφοῦ οἱ υἱοὶ τῶν Θεῶν εἰσῆλθον εἰς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων καὶ αὗται ἐτεκνοποίησαν εἰς αὐτοὺς».

Παρατηροῦμε ἐδῶ, ὅτι ὁ χρόνος ποὺ χρησιμοποιεῖται εἶναι ἀόριστος (*εἰσῆλθον, ἐτεκνοποίησαν*) χωρὶς διάρκεια, ποὺ φανερώνει μία καὶ μοναδικὴ ἐπαφὴ (ἀποκοπὴ μηδένων — γονιμοποιῆς σταγόνες):

→
 Ὁ κόσμος μας δὲν εἶναι σίγουρα ἰδανικός· ἀπεναντίας δέχεται βαθύτατη κρίση ἀξιών. Οἱ κακίες κι ἡ ἀνηθικότητα, ἡ βία καὶ τὸ ἔγκλημα, οἱ ἀπάτες καὶ οἱ ληστείες, οἱ βιασμοὶ ἀποτελοῦν καθημερινὰ φαινόμενα, ἔτσι ποὺ οἱ ἀνθρώποι νὰ αἰσθάνονται ἀβέβαιοι καὶ ἀνασφαλεῖς. Ποῖος δμως εὐθύνεται γι' αὐτά; Τὰ πρότυπά μας εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία ψυχοφθόρα καὶ ἐπιβλαβή. Δὲν μένει λοιπόν, παρὰ νὰ ἀπαλλαγοῦν οἱ Χριστιανοὶ — καὶ μάλιστα οἱ Ἕλληνες χριστιανοὶ — ἀπὸ τὶς κατάφωρες ἀρνητικὲς ἐπιδράσεις. Ὅσο εἶναι καιρὸς οἱ θρησκευτικοὶ ταγοὶ τοῦ ἔθνους μας ὀφείλουν ν' ἀποκαθάρουν τὴ θρησκεία μας.

Σ. Πανάγος

Αυτή ή παρά φύσιν ένωσις έπέφερε και την ήθική παρακμή, την γενιά εκείνη των ανθρώπων που διακατείχετο από τὸ μίσος, τὸν φόβο και ὅλες τις ἄλλες ἀρνητικὲς λειτουργίες, ὅπως και τὰ ὀνόματα τῶν γήινων αὐτῶν θεοτήτων. Ἡ κοσμική ἀρμονία λοιπὸν εἶχε διασαλευθεῖ, ὁ διαχωρισμὸς συνετελέσθη και μαζί μ' αὐτὸν και ὁ παραμερισμὸς τοῦ Οὐρανοῦ (ἀνώτερα ἔνστικτα) ἀπὸ τὴν γῆ (κατώτερα).

Ἄλλα ὁ Κρόνος προχωρεῖ ἀκόμα περισσότερο. Ἐκθρονίζει τὴν Γῆ και ἀφοῦ ἔχει ἐκτοπίσει και τὸν Οὐρανὸ, παρουσιάζεται πλέον ὡς ὁ μοναδικὸς κυρίαρχος τοῦ σύμπαντος, τὸ ὁποῖο ἔχει ὑποτάξει στὴν δύναμή του, ἔχοντας ὁμως θέσει ἐαυτὸν ταυτόχρονα ὡς ἕναν «ἐκτὸς φύσεως» ἐξουσιαστή. Λειτουργεῖ λοιπὸν «παρὰ φύσιν» βιάζοντας γιὰ μία ἀκόμα φορὰ τὸ μέτρο και τὴν συμπαντική τάξη πραγμάτων πρῶτα εἰς βάρος τοῦ ἑνὸς στοιχείου της, τοῦ Οὐρανοῦ και κατόπιν τοῦ δευτέρου, τῆς Γῆς. Παρουσιάζεται ἔτσι γιὰ πρώτη φορὰ σὲ ἀπόλυτη μορφή ἐδῶ ἡ ἔννοια τῆς Ἑβραϊκῆς θεότητος, ὁ Ἰεχωβάς, στὴν μορφή πού τὸν βρίσκουμε μέσα στὴν «Βίβλο», ὡς ἐκτὸς κόσμου και φύσεως δημιουργός. Ἀντιστρέφει τὴν ροὴ τῶν πραγμάτων και δημιουργεῖ ἕναν νέο κόσμον, στὸν ὁποῖο κυρίαρχος εἶναι μόνο ὁ ἴδιος και ὄχι ἡ φύση, πού ἀποτελεῖ πλέον ἕνα δικό του ἀποκλειστικό δημιούργημα (Γένεσις β' 4):

«Αὕτη εἶναι ἡ γένεσις τοῦ οὐρανοῦ και τῆς γῆς, ὅτε ἐκτίσθησαν αὐτά. Καθ' ἣν ἡμέραν ἐποίησε Κύριος ὁ Θεὸς γῆν και οὐρανόν».

Και οἱ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ Οὐρανὸς ἀπεστρέφετο τὰ παιδιά του; Ἡ πρώτη μορφή τοῦ θείου ἦταν ἀρνητική. Οἱ Τιτᾶνες παρεξέκλιναν τῆς πορείας τους μὲ ἐπισφράγιση τὴν πράξη τοῦ Κρόνου και ὀδηγήθηκαν στὴν ὕβρη.

Αὕτη ἡ μορφή ὁμως ἀργότερα ἐξελίσσεται. Καὶ μὲ τὸν Ζῆνα-Δία ἔχουμε τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀρμονίας μεταξὺ Γῆς και Οὐρανοῦ, τὴν ζεύξη. Ἀπὸ ἐκεῖ προέρχεται και τὸ *Ζεὺς (ζεύγνυμι)*, πού σημαίνει αὐτὸν πού ἔνωσε και πάλι Γῆν και Οὐρανὸν ἀρμονικά. Μὲ τὸν γάμον του δὲ μὲ τὴν *Μῆτιν* = σκέψη ὀλοκληρώνεται ἡ ἀποκατάστασις και παραμερίζεται ὀριστικά ἡ ἀνομία τοῦ Κρόνου-Ἰεχωβά μὲ τὰ ἀποτελέσματα πού εἶχε ἀποφέρει. Ἔτσι ὁ Χρόνος-Κρόνος πού γεννᾷ τὴν λήθη σβήνοντας τὰ πάντα στὸ πέρασμά του, ἐξαφανίζοντας ὅ,τι γεννᾷ («ὁ Κρόνος πού τρώει τὰ παιδιά του» — ἄλογο) νικᾷ και τὴ σκέψη-λόγο. Ὁ καρπὸς δὲ αὐτῆς τῆς συζεύξεως, οἱ Μοῦσες, ἐρχονται νὰ ἀπαθανάτισουν τὴν ἱστορία και νὰ διατηρήσουν τὶς μνήμες πού ὁ χρόνος καταβρόχθιζε ἄλλοτε («φωνῇ ὀμηρεῦσαι»).

Στὴν «Παλαιὰ Διαθήκη» τὴν θέση τῶν Τιτάνων καταλαμβάνουν οἱ Ἄγγελοι μὲ τὰ πανέμορφα χαρακτηριστικά τους (Τιτᾶνες-τερατογενεῖς). Τὴν δὲ ἐξέλιξη τῶν Τιτάνων μέσω τοῦ γάμου Μῆτιος και Διὸς συμβολίζουν οἱ ἐκπεσόντες ἄγγελοι, οἱ ἀποκρουστικοὶ διάβολοι (Ὀλύμπιοι θεοὶ) ὑπὸ τὴν ἀρχηγία τοῦ Ἐωσφόρου (Ἀπόλλωνος). Ἡ ἀντιστροφή σὲ πλήρη ροή.

Γιὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες ὁ Κρόνος δὲν ἐτύγχανε μεγάλης ἐκτιμῆσεως. Ἔτσι ὁ Πλάτων στὸν «*Εὐθύδημον*» ἀναφέρει (2 87 B):

«οὐχὶ διδάξας τοῦτον Κρόνος ὦν».

Ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνη (*Νεφέλαι* 929) ἀποκαλεῖται «*παλίμπαις, μωρός*». Γιὰ τὸν Ἡσίοδο τὸ χρυσοῦν γένος ἀποκαλεῖται και *Κρόνιον*, ὅπου κυρίαρχο χαρακτηριστικό τῆς ἐποχῆς του εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἀκίνησία, ἡ ἡρεμία:

«σὰν θεοὶ πάντα ζοῦσαν, χωρὶς νὰ τοὺς τρῶνε σκοτοῦρες· κόπους και μόχθους δὲν εἶχαν ποτέ· τους γνωρίζει ἐκεῖνοι· και τί θὰ ποῦν γερατειὰ δὲν

ἐγνώριζαν καὶ ἄσπρες τρίχες. Μέσα σὲ μιὰν εὐτυχία περνοῦσαν γλυκὰ τὴν ζωὴ τους κι ἕνας γλυκύτατος ὕπνος σημείωνε τὸν θάνατό τους· δὲν ἐκόπιαζαν, γιὰ νὰ τοὺς φέρῃ ἡ Γῆ τὴν τροφή τους· Ὅλα τριγύρω τὰ εὗρισκαν ἔτοιμα· ἡ Φύση γιὰ κείνους φρόντιζε, ἄφθονη νὰ ἔχουν τροφή κι εὐτυχία περίσσια. Καὶ γιὰ θεοὺς τὸν Κρόνο οἱ ἄνθρωποι κείνοι λάτρευαν».

Καὶ ἐδῶ τίθεται τὸ ἐρώτημα: Συμβαδίζει αὐτὴ ἡ ζωὴ μὲ τὴν Ἑλληνικὴ ἀντίληψη; Μπορεῖ ἡ ἀπόλυτος ἡρεμία νὰ ἀντανακλᾷ τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα; Οἱ Ἕλληνες ἐκ φύσεως ἦταν ἀντίθετοι μὲ αὐτὴν τὴν ἀκίνησία, καὶ γι' αὐτὸ ὡς φίλοι τῆς περιπέτειας καὶ τοῦ κινδύνου διεκωμῶδησαν ἀργότερα καὶ ὠνόμαζαν «Κρονίων ὀζοντας» τοὺς ἀφελεῖς, τοὺς «ἐμμένοντας εἰς τὰς προλήψεις ἀπὸ ὀκνηριὰν σκέψεως, “κρόνους” δὲ “κρονικούς” καὶ “κρονολήρους” τοὺς παλίμπαιδας» καὶ γενικὰ αὐτοὺς ποὺ εὗρισκονταν σὲ ἀδράνεια.

Καὶ μήπως ἐδῶ μπορούμε νὰ κάνουμε μιὰ συσχέτιση μεταξὺ ἀνθρώπων τῆς Κρονίου ἐποχῆς καὶ αὐτῆς τῶν πρωτοπλάστων τῆς Ἑδέμ; Μήπως δὲν εἶχαν τίς ἴδιες «ἀσχολίες», δηλαδὴ τὴν ἀδράνεια; Κουράζονταν γιὰ νὰ βροῦν τροφή ἢ μήπως δὲν τάβρισκαν ὅλα γύρω ἔτοιμα; Εὐτυχία καὶ στὴν Ἑδέμ δὲν κυριαρχοῦσε; Γνώριζαν τὰ γηρατεῖα; Μόνο ποὺ λάτρευαν ἄλλον Θεό, μᾶς ἔχουν μάθει, τὸν Ἰεχωβά. Μήπως πρέπει νὰ ἀναθεωρήσουμε τίς ἀπόψεις μας; Καὶ τὸ γεγονὸς ποὺ διαφεύγει τῆς προσοχῆς μας εἶναι, ὅτι ἐδῶ ὁ Ἡσίοδος ἀποκαλῶντας τὴν ἐποχὴ ἐκείνη «Χρυσή», ὡς Ἕλληνας καὶ ὕμνητῆς τῆς Ὀλυμπίου τάξεως χρησιμοποιοεῖ τὸν ὄρο *εἰρωνικά*, ὅπως κάνει καὶ ἀργότερα γιὰ τὸ τῶν Τιτάνων γένος, τὸ «Ἀργυροῦν». Συνώνυμα καὶ τὰ δύο τοῦ πλουτισμοῦ καὶ τῆς ἀδρανεῖας ποὺ ἐπιφέρουν καὶ ὄχι τῆς λάμψης καὶ τῆς ἀξίας. Τῆς ἐξουσίας κατ' ἐπέκτασιν, ποὺ βασιζέται πάνω τους.

Καὶ ἔρχεται ὁ Δίων (Κ 37, 16) νὰ βοηθήσει ἀκόμα περισσότερο τὴν ἀποκρυπτογράφηση: «*Ἡ τοῦ Κρόνου ἡμέρα τὸ Σάββατον*». Γιατὶ ὁ Κρόνος ὀνομάζεται στὰ Λατινικὰ *Saturnus* καὶ τὸ Σάββατο στὰ Ἀγγλικά καὶ σὲ ἄλλες λατινογενεῖς γλῶσσες ἔχει ὡς θέμα τὴν λέξη Κρόνος (*Saturday = Saturu-day* = ἡ μέρα τοῦ Κρόνου). Δὲν εἶναι πάλι τυχαῖο, ὅτι ἱερὰ μέρα τῶν Ἑβραίων εἶναι τὸ Σάββατο, ὁπότε κυριαρχεῖ ἡ πλήρης ἀδράνεια καὶ δὲν ἐπιτελεῖται οὐδεμία ἐργασία (*Λευιτικὸν* κγ')

«Ἐξ ἡμέρας θέλεις κάμνει ἐργασίαν, τὴν δὲ ἐβδόμην ἡμέραν εἶναι σάββατον ἀναπαύσεως, συγκάλεσις ἀγία· οὐδεμίαν ἐργασίαν θέλετε κάμνει· εἶναι σάββατον τοῦ Κυρίου εἰς πάσας τὰς κατοικίας σας».

Παρόμοια ἱερὴ σημασία γιὰ τοὺς Ἑβραίους ἔχει καὶ ὁ ἑβδομος μῆνας καθὼς καὶ ὁ ἑβδομος χρόνος, τὸ «σαββατικὸν» ἔτος. Οἱ ἡμέρες δὲ τῆς ἑβδομάδος εἶναι ὀνομασίες ποὺ σχετίζονταν μὲ τὸ Σάββατο. Ἔτσι ἡ Κυριακὴ ἦταν «μία τοῦ Σαββάτου», ἡ Δευτέρα «δύο τοῦ Σαββάτου» κ.ο.κ. Τὸ «σαββατικὸν» ἔτος ἡ γῆ ἀφήνετο χωρὶς καλλιέργεια καὶ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔνατον ἔτος (7 × 7 = 49), τὸ Ἰωβηλαῖον, καταργοῦντο τὰ χρέη, ἀπελευθερώνονταν οἱ δοῦλοι κ.ἄ.

Θὰ μπορούσαμε νὰ μιλήσουμε γιὰ σύμπτωση, ἐὰν δὲν εἴχαμε καὶ ἕνα πλῆθος ἄλλων ὁμοιοτήτων. Μία ἀπ' αὐτὲς καὶ ἡ περίφημη «ἀκροβυστία», ἡ περιτομή, ποὺ μέχρι σήμερα ἀποτελεῖ ἕνα ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ γνώρισμα Ἑβραίων καὶ Μουσουλμάνων. (Δὲν θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ἡ περιτομὴ τῶν Μουσουλμάνων, παρὰ μόνο πληροφορικὰ θὰ ἀναφέρω, ὅτι εἶναι κατὰ πολὺ μεταγενέστερη χρονολογικὰ τῶν Ἑβραίων). Διαβάζουμε λοιπὸν ἀπὸ τὴν *Γένεση* ιζ' 10, 11:

«Αὕτη εἶναι ἡ διαθήκη μου, τὴν ὁποῖαν θέλετε φυλάξει, ἀνάμεσον ἐμοῦ καὶ

ὕμῶν καὶ τοῦ σπέρματός σου μετὰ σέ· πᾶν ἄρσεν ὕμῶν θέλει περιτέμνεσθαι. Καὶ θέλετε περιτέμνει τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας ὕμῶν, καὶ θέλει εἶσθαι εἰς σημεῖον τῆς διαθήκης μεταξύ ἐμοῦ καὶ ὕμῶν».

Ποιό εἶναι αὐτὸ τὸ «σημεῖον τῆς διαθήκης»; Καὶ ποιοί εἶναι οἱ βαθύτεροι σκοποὶ αὐτῆς τῆς πράξεως, καὶ σὲ ἀνάμνηση ποιοῦ γεγονότος τελεῖται αὐτὸ τὸ τελετουργικό; Μήπως εἶναι κι ἐδῶ σύμπτωση, ὅτι ἡ γένεσις τῆς δυναστείας τοῦ Κρόνου καὶ ἡ δύναμις του θεμελιώθηκαν πάνω στὴν ἀποκοπὴ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τοῦ Οὐρανοῦ; Ἡ μήπως τὸ ὅτι οἱ σταγόνες τοῦ αἵματος τοῦ Κρόνου σήμαιναν καὶ τὴν γένεση τῶν ἀποτρόπαιων ἐκείνων θεοτήτων ποὺ εἶδαμε νωρίτερα, ποὺ βοήθησαν τὴν ἐξουσιαστικὴ του κυριαρχία, (σταγόνες αἵματος χύνονται κατὰ τὴν περιτομή; καὶ οἱ Ἑβραῖοι δὲν φημίζονται καθόλου γιὰ τὶς ἐξουσιαστικές τους τάσεις...).

Ἀλλὰ δὲν σταματᾶμε ἐδῶ. Οἱ ἑορτὲς πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου ἐτελοῦντο κατ' ἐξοχὴν τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν. Σ' αὐτὲς δὲ ἐπροσφέροντο καὶ *ἀπανθρακίδες* (λαγάνες) πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου. Γιὰ ὅσους δὲν γνωρίζουν, λαγάνα εἶναι *«ἄρτος παρασκευαζόμενος χωρὶς προζύμην»*, δηλαδὴ *ἄζυμος*. Ἡ Ἑβραϊκὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα γιορτάζεται ἀκριβῶς τὴν ἴδια ἐποχὴ, αὐτὴν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας καὶ ὠνομάζετο *Πεσσάχ* δηλαδὴ «πέρασμα» (ἀπὸ ποῦ;). Ἀπαραίτητο δὲ στοιχεῖο τοῦ Ἑβραϊκοῦ πασχαλινοῦ τραπέζιου ἦταν καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἀζύμων. Ὁ γευθεὶς ἄρτον ἔνζυμον ὑπεβάλλετο στὴν ποινὴ τῆς *«ἀπωλείας ἐκ τοῦ λαοῦ»*, ποὺ ἐρμηνεύεται πιθανῶς ὡς ἀφορισμὸς ἢ διαγραφή. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἑπταήμερος (ἑπτὰ = Σάββατο) γιορτὴ ὀνομάζεται καὶ *«ἑορτὴ τῶν ἀζύμων»*.

Τὸ Ἑβραϊκὸ Πάσχα σήμαινε ταυτόχρονα καὶ τὴν ὥρα τῆς συγκομιδῆς τοῦ κριθαριοῦ, τοῦ πρωιμοτέρου τῶν δημητριακῶν. Γι' αὐτὸ καὶ τὴν ἐπαύριο τῆς πρώτης μέρας τοῦ Πάσχα προσκόμιζαν στὸ ἱερὸ δέμα νέας κριθῆς, τὰς *ἀπαρχάς*, σὲ ἔνδειξη εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Ἰεχωβά.

Ἡ ἀντίστροφη ροὴ ὅμως συνεχίζεται. Καὶ γιὰ ὅσους ἀναζητοῦν συμπεράσματα στὸ τέλος μιᾶς ἔρευνας ἢ κατάστασις διαμορφώνεται ἀρκετὰ καθαρὰ ὡς ἐξῆς: Ἡ ἑλληνικότετη θεϊκὴ μορφή τοῦ Κρόνου, ἀρνητικῆς ὅμως ὕψης, υἱοθετεῖται ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους καὶ πάνω της στηρίζεται τὸ ἱερὸ τους βιβλίον «Παλαιὰ Διαθήκη». Ὅ,τι οἱ Ἕλληνες ἀπέρριψαν ὡς μὴ συμβαδίζον τελικὰ μὲ τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα μέσα ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη ποὺ γνώρισε μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Διός, οἱ Ἑβραῖοι τὸ ἀποδέχονται καὶ δημιουργοῦν τὴν δική τους θεολογικὴ καὶ κοσμογονικὴ ἀντίληψη, ποὺ ἔχει ὅμως βαθύτατες Ἑλληνικὲς ρίζες. Εἶναι λοιπὸν ἀκόλουθοι καὶ ὄχι «περιούσιοι», ἀφοῦ καμμιά πατρότητα δὲν τοὺς ἀνήκει. Καὶ καταλήγουν ἀντιγραφεῖς πρώην ἑλληνικῶν θέσεων, ποὺ εἶχαν ἤδη ἀπὸ μᾶς ἀπορριφθεῖ καὶ οἱ ὁποῖες, μέσα ἀπὸ τὴν παραποοίηση στὴν ὁποία τὶς ὑπέβαλαν, χάνουν καὶ ὁποιοδήποτε ἑλληνικὸ στοιχεῖο εἶχε τυχὸν ἀπομείνει μέσα τους.

Ὁ Κρόνος βέβαια δὲν παύει νὰ εἶναι μιὰ Ἑλληνικὴ θεότης, ὅπως προαναφέραμε, ἀνήκουσα στὸ Ἑλληνικὸ Πάνθεον, σεβαστὸς ὡς πατὴρ τοῦ Διός, ἀλλὰ μέσα στὴν Ἰουδαϊκὴ παράδοση καὶ μὲ τὴν ταύτισή του μὲ τὸν Ἰεχωβά γίνεται τὸ ἀντικείμενο ἐκμεταλλεύσεως, τὸ ὄργανο στὴν προσπάθεια νὰ χτυπηθῇ ὁ Ἑλληνισμὸς μὲ τὰ ἴδια του τὰ ὅπλα: τοὺς θεοὺς του. Ὁ Χρόνος-Κρόνος ξαναβγαίνει ἀπ' τὴν ἀφάνεια, ὅπου τὸν εἶχε καταδικάσει νὰ ζεῖ ὁ Ζεὺς, μὲ Ἰουδαϊκὸ προσωπεῖο καὶ μαζί του φέρνει τὴν λήθη, τὴν ἀδράνεια, τὴν αὐθεντία, τὸν φόβο, τὸ ἀποκαλυπτικὸ καὶ τὸν ἐξουσιασμό. Τὰ στοιχεῖα ποὺ πάνω τους στηρίζεται ἡ «Βίβλος». Ἡ βασιλεία του εἶχε ξαναέλθει.

(Συνεχίζεται)

Περὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων

Καὶ νὰ κάθεται ὁ κύριος καθηγητὴς μὲ τὸ κρανίον στὸ χέρι, δίκην Ἀμλέτου, καὶ νὰ φιλοσοφῇ περὶ τοῦ πρακτέου: Νὰ διδάσκονται τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ σὲ Γυμνάσια καὶ Λύκεια ἢ νὰ μὴ διδάσκονται; Τριγύρω του σύμβουλοι σοφοί, εἰδικοί καὶ παρατρεχάμενοι νὰ μαδοῦν ἀγωνιωδῶς μαργαρίτες, νὰ τρέχουν σὲ καφετζοῦδες ἢ νὰ ὀμφαλοσκοποῦν ἐπικαλοῦμενοι τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Μὰ τὸ ἐρώτημα βαθαίνει: καὶ ἂν διδάσκονται, πῶς θὰ διδάσκονται; Ὁλίγον ἀπὸ ἀρχαῖα (ὅπως λέμε ὀλίγον ἀπὸ γιουβέτσι) ἢ ἀρχαῖα ἐνισχυμένα; Γιατὶ βέβαια, ἂν εἶναι ὀλίγον ἀπὸ ἀρχαῖα, ἐντάξει. Δὲν εἶναι καὶ δύσπεπτα. Τὰ ἀντέχουν οἱ μαθητὲς. Μπορεῖ νὰ μὴν ἀνήκουν στὶς ἥρωικὲς καὶ τιτάνιες γενιές, πὺ μάθαιναν ἀπ' ἔξω τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Ξενοφῶντα, ἀλλὰ ἐν πάσῃ περιπτώσει σὲ μικρὲς δόσεις, ὅπως τὸ μурουνέλαιο, θὰ τὰ ἀντέξουν. Κι ἂν βάλῃς τώρα κάτι γιορτάδες, κάτι ἐκδρομές, κάτι ἀπεργίες καὶ κάτι καταλήψεις, ποίος προλαβαίνει νὰ μάθῃ γιὰ τὸ σύστοιχο ἀντικείμενο, τὴν προεξαγγελτικὴν παράθεση καὶ τὸν πλάγιον λόγον;

Γιὰ τὰ ἐνισχυμένα ἀρχαῖα οὔτε λόγος νὰ γίνηται! Ἄλλως τε νὰ τὰ κάνουν τί; Ὑπάρχει τώρα καιρὸς γιὰ χάσιμο; Τί νὰ τὴν κάνουν τὰ παιδιὰ τὴν συζυγίαν τῶν εἰς -μι ρημάτων, τὴν ὥρα πὺν μποροῦν νὰ μάθουν ἄνετα Ἀγγλικά, Γαλλικά, Σουαχίλι καὶ Λαπωνέζικα; Στὸ κάτω-κάτω πῶς νὰ προσελκύσῃς ἀρχαῖστὶ νεαράν καὶ εὐειδεστάτην ὑπαρξίν τῆς ἀλλοδαπῆς μὲ κεῖνο τὸ ἀνταισθητικὸ «ὦ! Ἐμὴ μεγίστην πλαγγῶν» (= κουκλάρα μου); Ἀστεῖα πράγματα! Εἶπαμε νὰ τὸ παίξουμε τὰ γκαρσόνια τῆς Εὐρώπης. Ὅχι νὰ πολῶμε κουλτούρα καὶ νὰ διώχνουμε τοὺς τουρίστες...

Ἀλλὰ καὶ ποῖον ἀρχαῖον συγγραφεὺν νὰ διδάξῃς; Τὸν Ὅμηρον; Χμ! αὐτὸς θυμίζει τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτησιν ἐπὶ τῶν Ἀνατολιτῶν καὶ τὸν πανάρχαιον Ἑλληνικὸν πολιτισμόν. Ξέχνα τον. Τραγωδία; Τί λέτε τώρα; Αὐτὴ διδάσκει ἥθος! Πῶς θὰ βγοῦν τὰ παιδιὰ νὰ κατακτήσουν τὴν κοινωνίαν; Ἴσως Ἴσοκράτης; Μὰ αὐτὸς εἶναι ἀνὴρ πανελληνίων αἰσθημάτων. Γιὰ τέτοια εἴμαστε τώρα; Ἡρόδοτος, Θουκυδίδης, Ξενοφῶν ἀποκλείονται. Φασίστες τοῦ κερατᾶ καὶ πολεμοκάπηλοι. Ἐδῶ κυττάμε νὰ πωλήσουμε ὅσο-ὅσο Μακεδονία, Θράκη, Βόρειον Ἠπειρὸν καὶ Κύπρον. Θές νὰ δημιουργήσουμε πολεμικοὺς συνειρμούς στὴν ἀθῶα ψυχὴ τῆς νεολαίας; Τίποτε! Ἀποκλείονται ὅλοι. Θὰ γράψουμε καινούργιον βιβλίον, τὸ ἴδιο ἐμβριθὲς μὲ τὸ παλιόν. Μὲ τέτοια πάνω-κάτω κείμενα: «Πιστεύω τῷ φίλῳ. Πιστὸν φίλον ἐν κινδύνῳ καὶ πόνοις γινώσκεις», ἢ τὸ ἄλλο, τὸ ἐπαναστατικόν: «ἔλαφος δίψη πιεζομένη...» κ.λπ.

Κάπως ἔτσι σκέπτονται οἱ σοφοὶ παιδαγωγοὶ καὶ οἱ εἰδικοί ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου. Καὶ ὁποῖος γράψῃ, ὅτι δὲν ἀγαποῦν τ' ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ ἢ δὲν φροντίζουν γιὰ τὴν ἠθικὴν καὶ ἐθνικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν Ἑλληνοπαίδων, νὰ καταγγελθῇ ὡς χιτλερικός, πὺ ἀπειλεῖ τὸν Ἑλληνισμόν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τὰ προεδρικοὺς θώκους καὶ τοὺς ἰσάριθμους μισθοὺς πὺ στηρίζουν τὴν ἑδρὰ τοῦ κ. καθηγητοῦ καὶ τῶν ὁμοίων του.

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΑ

Σκόπιμη άπουσία

‘Η ‘Ελλάς είναι μία χώρα με κατ’ έξοχήν σπουδαίο ιστορικό παρελθόν. Όμως στα τηλεοπτικά προγράμματα άπουσιάζουν οί έκπομπές με θέμα την ‘Ελληνική ‘Ιστορία. Έχουμε τόσους πολλούς ιστορικούς σταθμούς, τούς όποιους σκοπίμως τó κατεστημένο κατεδίκασε στην άποσιώπησι. Τό κατεστημένο δέν θέλει νά πληροφορηθούν οί νεώτερες γενιές τά έργα και τó μεγαλείο τών προγόνων μας. Έτσι ακολουθείται ή «γραμμή» τής μη άναφοράς στην ‘Ελληνική ιστορία, ιδίως στην άρχαία.

Βλέπομε λοιπόν, ότι οί επέτειοι τής ναυμαχίας τής Σαλαμίνας, τών μαχών τού Μαραθώνος, τών Θερμοπυλών, τών Πλαταιών κ.τ.λ. παρέρχονται άπαρατήρητοι. Ούδεις τίς τιμά, ούδεις τίς έορτάζει, ενώ όλοι παραδέχονται ότι πρόκειται περί σταθμών τής παγκοσμίου ιστορίας. Καί ό πλέον άμφισβητίας θά όμολογήσει, ότι ή παραγκώνισις τής ‘Αρχαιοελληνικής ιστορίας δέν γίνεται τυχαία. Είναι μέρος τής συνωμοσίας κατά τού ‘Ελληνισμού.

‘Η άπουσία ενός έθνικού έορτολογίου είναι σκόπιμη παράλειψις. Τό κράτος ευθύνεται. Είναι συνένοχο. Καί μαζί του ό πνευματικός και πολιτικός κόσμος, πού, άντι νά προβάλλει συνεχώς την ιστορία μας, την ρίχνει στην λήθη.

«Άξιον τοίς πολιτικοίς άπελθείν πᾶσι...»

‘Ο φοινικιστής «δημοσιογράφος», πού χαρακτήρισε τόν Μ. ‘Αλέξανδρο «άθλιο σφάχτη τών λαών», προσεκληθή άπό τó «Νέο Κανάλι» νά συζητήσει τó θέμα με τρεις βουλευτές μας, και νά αίτιολογήσει την όλως πρωτότυπη και άνιστόρητη άποψη του. Οί βουλευτές μας όμως, άντι νά έπαναφέρουν στην τάξη τόν συκοφάντη και ύβριστή τών ελληνικών προτύπων και τής ‘Ελλάδος, βρέθηκαν άπολογούμενοι, και όχι μόνον· δέχθηκαν και καταιγισμό ύβρεων άπό άλλον φοινικιστή δημοσιογράφο, πού ‘χε προσκληθεί πρós ένίσχυσιν τού πρώτου. «Σ’πολλά’ τη τους», θά λέγαμε!

Όμως γιατί κάθονται στη θέση αυτή, άφού είναι άνεπαρκείς και άκατάλληλοι; Άφού «έαυτούς ού δύνανται σῶσαι», γιατί άναλαμβάνουν την διακυβέρνηση και την σωτηρία τού έθνους; Τό θέμα ήταν άπλό και τó δίκαιο ήταν καθ’ όλοκληρίαν με τó μέρος τους. ‘Η ιστορία βοᾷ, οί δέ μεγάλοι άνδρες όλων τών εποχών (‘Ισοκράτης, Αίσχίνης, Γυμνοσοφιστές, Πλούταρχος, Ρ. Βαμμ, Wilamowitz, Montesquieu, Chateaubriand, Hegel, Th. Birt, Α. Weigall και άλλοι, ών ούκ έστιν αριθμός) δέν εφείσθησαν ύμνων για τόν «Ώραίο Τρομερό», πού τόν κόσμο όλον εφώτισε και έλευθέρωσε, έκτός βεβαίως άπ’ τούς φοινικιστές, πού με τίποτα δέν θεραπεύονται, γι’ αυτό και τούς είχε άπομονώσει... ‘Αλήθεια, τί θά συνέβαινε —και συνήθως

συμβαίνει—, ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἀμφισβητουμένου τινός δικαίου τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους; Ὑποτίθεται, ὅτι οἱ βουλευτὲς εἶναι ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ ἔθνους, οἱ ἄγρυπνοι μαχητὲς τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλωστε συνειρμοὶ ὁμοιότητος στὸ μυαλό μας φέρνουν τοὺς τριακόσιους ἐκείνους ἄνδρες, πού, ἀφοῦ πολέμησαν ὄντως σὰν ἥρωες, ἔπασαν «τοῖς κείνων ῥήμασιν πειθόμενοι». Ὁ Ἡράκλειτος, ἂν ζοῦσε, ἴσως ἐπανελάμβανε τὸ γνωστὸ ἐκεῖνο, «ἄξιον τοῖς πολιτικοῖς ἀπάγξασθαι πᾶσι καὶ τοῖς ἀνθρώποις τὴν πόλιν καταλιπεῖν...».

«Δρυὸς πεσούσης...»

Τὸ ἔθνος ἐτοῦτο, παρὰ τὰ ἐλαττώματα καὶ τὶς ἀδυναμίες του, ἐπιδεικνύει πολλὰς φορές ἐξαιρετὴ νοημοσύνη καὶ θαυμαστὴ ὠριμότητα. Ξέρει ν' ἀναγνωρίζῃ τοὺς φυσικοὺς του ἡγέτες καὶ τοὺς ἀληθινούς σοφούς. Ἀφῆστε τὰ περὶ ἐξοστρακισμοῦ τοῦ Ἀριστείδου καὶ τὰ περὶ δολοφονίας τοῦ Καποδίστρια· εἶναι ἄλλη ὑπόθεση... Ποιὸς δὲν θυμᾶται τὸ ἀληθινὸ πένθος τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ὅταν οἱ διεθνεῖς ἐξ-ουσιαστὲς «ἔβγαλαν ἀπ' τὴ μέση» τὸν ἐλληνοπρεπῆ Ἀλέξανδρο Ὡνάση, πού 'ταν ἐμπόδιο, φαίνεται, στὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων τους;

... Μετὰ τὸ ξεκλήρισμα τῆς οἰκογενείας «Ὡνάση» κάποιο διοικητικὸ συμβούλιο διευθύνει τὸ γνωστότατο «Ἰδρυμα Ὡνάση», πού κατ' ἔτος τιμᾷ μ' ἄγνωστα κριτήρια κάποιες προσωπικότητες διεθνούς ἀκτινοβολίας... Μέχρι στιγμῆς ἐντελῶς περιέργα ἔχουν βραβευθεῖ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς δὲν μποροῦν νὰ καυχῶνται γιὰ τὰ φιλελληνικά τους αἰσθήματα, ὅπως ὁ Χ. Μακμίλλαν, ὁ Τ. Τέρνερ, ὁ Χ. Γκένσερ κ.ἄ. Φαντάζεσθε, πῶς θὰ «τρίζουν τὰ κόκκαλα τῶν Ὡνάσηδων, πού τόσο ἀγαποῦσαν τὴν Ἑλλάδα, μιὰ ἀγάπη πού πρόκαλεσε ἀνησυχία καὶ σύγχυση στοὺς λογοκράτες, πού 'σπευσαν νὰ τοὺς ξεκληρίσουν...

«Καὶ τοῦτο ποιεῖν, κακεῖνο μὴ ἀφιέναι»

Τὴν Παρασκευή, 19 Φεβρουαρίου καὶ στὴν ἐκπομπή «Ὁ Τροχὸς τῆς Τύχης» («Ἀντέννα TV») οἱ τηλεθεατὲς κλήθηκαν νὰ ἐμπλουτίσουν τὸ ἐρμάριο τῆς μνήμης τους μ' ἓνα «ἱστορικὸ γεγονὸς»: Τὴν ...ἀνακάλυψη τοῦ ἀλφάβητου ἀπὸ τοὺς Φοῖνικες! Καὶ εἶναι μὲν πρόδηλο, ὅτι ἐκπομπὲς τοῦ τύπου αὐτοῦ σκοπὸν ἔχουν τὴν ἀποχαύνωση τῶν μαζῶν καὶ τὸν ἐθισμό τους στὸν τζόγο καὶ στὸ κυνήγι τῆς τύχης γενικώτερα. Νὰ ὅμως πού τὰ ὄργανα τῆς λογοκρατίας δὲν ἀρκοῦνται σ' αὐτὰ κι ἐπιδιώκουν νὰ πιάσουν «μ' ἓνα συμπάρο δύο τρυγόνια». Φαίνεται, ὅτι καὶ λίγη λαϊκὴ φοινικικὴ προπαγάνδα ποτὲ δὲν βλάπτει, καθὼς θάλεγε καὶ ὁ Νικολὸ Μακιαβέλλι. Ὅταν μάλιστα ὁ Φοινικισμὸς γενικὰ καταρρεῖ σήμερα σὲ παγκόσμια κλίμακα μετὰ ἀπὸ αἰῶνες ἀπόλυτης κυριαρχίας.

Αἴσα

ΠΑΝΟΣ ΤΣΙΝΑΣ

Ἡ πτώσις τῆς Πόλεως

ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΟΛΕΘΗΡΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

*Κι' ἦταν οἱ καιροὶ ποὺ ἡ Πόλι
πόρνη σὲ μετάνοιες ξενυχτοῦσε,
καὶ τὰ χέρια τῆς δεμένα τὰ κρατοῦσε,
καὶ καρτέραγ' ἓνα μακελλάρη.
Καὶ καρτέραγε τὸν Τοῦρκο νὰ τὴν πάρη.*

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τὸ 146 π.Χ. δὲν κατέστη δυνατόν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀπελευθερώσουν τὴν χώραν των. Καὶ δὲν κατέστη δυνατόν οὔτε μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ρώμης· διότι μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν ἤδη, κατὰ τοὺς ἐπομένους τοῦ ἔτους 146 χρόνους, τῆς κατακτήσεως τοῦ ὅλου χώρου, ὃν οἱ Ἕλληνες τότε κατεῖχον εἰς τὴν Ἀφρικὴν μέχρι τῆς Αἰγύπτου καὶ εἰς Ἀσίαν ἕως τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ καὶ πέραν τούτου, συνέβη εἰς τὸν περιμεσογειᾶκὸν χώρον μιὰ νέα κατάκτησις ἰδεολογικὴν αὐτὴ τὴν φορὰ, ἥτις ὑπῆρξε κατὰ πολὺ χείρων τῆς τῶν Ρωμαίων κατακτήσεως. Εἰς μικρὸς λαός, οἱ Ἰουδαῖοι, ἐξάπेलυσαν ἐντὸς τῆς αὐτοκρατορίας μίαν καλῶς ὀργανωμένην ἰδεολογικὴν κίνησιν, ἥτις, κατέβαλε τελικῶς τὴν κρατικὴν Ρωμαϊκὴν ἰσχὺν καὶ κατέστη συγκυρίαρχος δύναμις τοῦ αὐτοκράτορος ὡς θρησκεία πλεον, ὡς Χριστιανισμός, ὡς ἀπεκλήθη. Οὗτος ἐπέβαλεν ἐντὸς τοῦ μέχρι τότε ἀρκούντως φιλελευθέρου ρωμαϊκοῦ κράτους μίαν ἀφόρητον ἀνελευθερίαν. Ὁ νέος οὗτος κύριος, ἀποβάς ὁ μέγας δεσπότης, θεωρῶν ὡς ἐχθροὺς τοὺς Ἕλληνας, προέβη εἰς ἀλεπαλλήλους διωγμοὺς κατ' αὐτῶν, χρησιμοποιοῦν μάλιστα πρὸς τοῦτο τὴν ρωμαϊκὴν ἐξουσίαν. Πάντα ταῦτα ἐπαλήθευσαν τὸν Ἑλλησπόντιον ἐκείνον κάτοικον, ὃν ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος, ὅστις, ὅταν εἶδε τὸν στρατὸν τοῦ Ξέρξου νὰ διαβαίνει ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας τὸν Ἑλλησπόντον ἐπὶ τῆς γεφύρας, ἣν ὁ Ξέρξης κατεσκεύασε, παρατάξας τὰ πλοῖα τὸ ἐν ὀπισθεν τοῦ ἄλλου καὶ ρίψας μεγάλας σάνιδας ἐπ' αὐτῶν, ὥστε καὶ οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἵπποι καὶ τὰ ἄρματα νὰ διαβαίνουν, ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν: «ὦ Ζεῦ, ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐπιστρατεύσης ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς γῆς, διὰ νὰ καταστρέψῃς τὴν Ἑλλάδα;» Ἰδοὺ καὶ νῦν. Κατεῖχον τὴν Ἑλλάδα οἱ Ρωμαῖοι καὶ ἦλθεν καὶ ὁ ἐκ τῆς Ἀσίας Κύριος.

Ποῖος ὅμως ἦτο αὐτὸς καὶ ποία ἡ χώρα ἥτις ἐξέθρεψε τοῦτον; Οὗτος ἦτο τέκνον τῆς ἐρήμου. Τῆς ἐρήμου ἐκείνης, ἥτις ὡς συνέχεια τῶν Ἀφρικανικῶν ἐρήμων καταλαμβάνει καὶ ἓνα μέρος τῆς Ἀσίας. Ἐκεῖ ἐγεννήθη καὶ ἐκεῖ ἠνδρώθη. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ φορῶν ἐνδυμα ἱκέτου κατήλθεν καὶ εὐρὼν τὰς θύρας τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀνοικτάς, συνεπεία τῆς ἐπελθούσης ρωμαϊκῆς κατακτήσεως, εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χώρον ἀνεπαισθήτως καὶ ἐντελῶς ἀθορύβως. Ἐν ἄλλοις λόγοις εἰσηλθεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χώρον, ὡς εἰσέρχεται ἐπιδημικὴ τις νόσος ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὀργανισμῷ. Τὴν εἰσοδὸν αὐτὴν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χώρον, ἥτις ἦτο συγχρόνως καὶ εἰσοδὸς ἐντὸς τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, δὲν ἀντελήφθη ἀμέσως τὸ ρωμαϊκὸν κράτος, ὅταν ὅμως, ὡς ἐκ τῆς φθοροποιοῦ συμπεριφορᾶς τοῦ εἰσελθόντος καὶ κυρίως ὡς ἐκ τοῦ ἀναφανέντος σκοποῦ αὐτοῦ καταλύσεως τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, ἐγένετο ἀντιληπτὴ ἡ εἰσοδὸς αὐτή, τὸ ρωμαϊκὸν κράτος ἀντέδρασεν, ἀλλ' ἀντέδρασεν ὡς ἀντιδρᾶ ὁ νοσῶν ἐξ ἐπιδημικῆς νόσου ἄνθρωπος. Ἡ ἀντίδρασις τοῦ ἦτο σπασμωδικὴ καὶ ἀμέθοδος καὶ ἔλειπον ἐντελῶς τὰ ἀναγκαζοῦντα φάρμακα.

Οὕτως ἐδημιουργήθη ἐν τῷ ρωμαϊκῷ κράτει μία ὅλως ἰδιάζουσα πυρετώδης κατάσταση, ἥτις κατέστη χρονία νόσος καὶ ἥτις τελικῶς ὠδήγησε τὸ ρωμαϊκὸν κράτος εἰς συνθηκολόγησιν, ἐν τῇ οὐσίᾳ εἰς ἥτταν. Ἡ ἥττα παρουσιάσθη ὡς παραχώρησις ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου δικαιωμάτων τινῶν εἰς τοὺς λεγομένους «Χριστιανούς», πλὴν ὅμως εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἐφάνη, ὅτι ἡ παραχώρησις αὕτη ἐσήμαινε συγκυριαρχίαν κατ' ἀρχὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ρωμαίων μετὰ τοῦ Ἀσιάτου Κυρίου καὶ μετέπειτα ἀπόλυτον κυριαρχίαν αὐτοῦ. Τοῦτο, διότι ὁ νέος δυνάστης θὰ δημιουργήσῃ ἐν ὅλῳ ἴδιον πλεόν κλίμα, εἰς ὃ οἱ πάντες, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ, θὰ κινουῖνται καὶ ἐν πολλοῖς θὰ εἶναι ἄθυρμα εἰς χεῖρας τοῦ νέου Κυρίου. Θὰ ἐπέλθῃ ἡ διαστρέβλωσις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου, ὃν μέχρι τότε ἐγνώριζεν ὁ κόσμος καὶ ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ διαθέτοντος σθένος, ἀνδρείαν, εὐρωστον ἐπιείκειαν, σκέψιν καθαρὰν καὶ καρδίαν καθαρὰν, θὰ δημιουργηθῇ ὁ καχύποπτος ἀνθρώπος, ὁ ὑποκρινόμενος τὴν ταπεινότητα, ὁ πρᾶος, ὁ ἀνθρώπος ὅστις δὲν ἐρυθρίῃ οὔτε ἐξάπτεται, ἀλλὰ δὲν διστάζει νὰ διαπράξῃ καὶ τὰ πλεόν στυγερά ἐγκλήματα. Θὰ ἀναφερθῶμεν ἐνταῦθα εἰς ἓνα ἐπιφανῆ ἀνθρώπον, εἰς ἓνα αὐτοκράτορα. Ἰδοὺ πῶς περιγράφει ὁ ἱστορικὸς Προκόπιος εἰς τὴν ἀπόκρυφον ἱστορίαν αὐτοῦ τὸν χαρακτῆρα τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἐνὸς ἐκ τῶν φοβερωτέρων διωκτῶν τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸν Θεοδοσίον, τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅστις διὰ διατάγματος ἔκλεισε τὸ ἔτος 529 τὰς φιλοσοφικὰς σχολὰς τῶν Ἀθηνῶν κ.λπ. Οἱ δὲ ἐν αὐταῖς διδάσκαλοι καὶ διδασκόμενοι διετάχθησαν νὰ μεταβοῦν εἰς τὴν Περσίαν, καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπήκουσαν, ἐσφάγησαν.

Προκοπίου «*Ἡ ἀπόκρυφ ἱστορία*», μετφ. Ἀλὼη Σιδέρη, Ἐκδόσεις "Ἄγρα, Ἀθῆναι, ἄ.ἔ., σελ. 93: «Μὲ πρόσωπο ἡρεμὸν, μὲ τὰ φρύδια κατεβασμένα καὶ μὲ φωνὴ συγκρατημένη ἔδινε διαταγὴ νὰ θανατωθοῦν μυριάδες ἀνθρώποι, ποὺ δὲν εἶχαν φταίξει σὲ τίποτε, νὰ κυριευτοῦν πόλεις καὶ νὰ δημευθοῦν περιοσίεις. Ἀπὸ τῆ συμπεριφορᾶς του αὐτῇ θὰ νόμιζε κανεὶς, πῶς ὁ ἀνθρώπος ἦταν μαλακὸς σὰν ἀρνάκι. Ὡστόσο, ἂν κανεὶς, προσπαθώντας νὰ κινήσῃ τὸν οἶκτο του γι' αὐτοὺς ποὺ εἶχαν πέσει στὴ δυσμενείᾳ του, ἐπιχειροῦσε νὰ ἐκλιπαρήσῃ τὴ συγγνώμην του μὲ ταπεινὲς ἱκεσίεις, τότε ἔτριξε τὰ δόντια του καὶ ἔδειχνε ἐξαγριωμένος καὶ ἔτοιμος νὰ ἐκραγεῖ. Σκοπὸς του ἦταν νὰ χάσουν κάθε ἐλπίδα οἱ θεωρούμενοι φίλοι του, ὅτι θὰ μπορούσαν στὸ μέλλον νὰ ζητήσουν χάριν γιὰ κάποιον. Φαινόταν ἐπίσης, ὅτι εἶχε σταθερὴ πίστιν στὸν Χριστό, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ γιὰ τὸν ἀφανισμό τῶν ὑπηκόων του. Γιατὶ ἐπέτρεπε στοὺς ἱερεῖς νὰ παραβιάζουν πῶς ἄφοβα τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων καὶ τοὺς συνέχαιρε δταν καταλήστευαν τοὺς ἀνθρώπους τῆς περιοχῆς των».

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, τὸ μὲν Ἀνατολικὸν πλεόν Ρωμαϊκὸν κράτος ἔχον ἐντὸς αὐτοῦ τὴν ἀδυναμίαν καταργήσεως τοῦ νέου Κυρίου, ἀλλὰ μὴ θέλον νὰ φέρῃ ταύτην εἰς τὴν συνειδήσιν αὐτοῦ, ἐβαυκαλίζετο μὲ τὴν ιδέαν ὅτι εἶναι ὁ κύριος καὶ δεσπότης τῶν λαῶν, ὅπου αὐτὸ τοῦτο τὸ κράτος ἐκτείνεται καὶ οὕτω οὐδέποτε διενεόθη νὰ καταργήσῃ αὐτόν, μηδὲ καὶ τῆς δυναστείας τῶν Ἰσαύρων ἐξαιρουμένης. Ἀλλὰ καὶ ὁ νέος Κύριος οὔτε αὐτὸς ἐπεχείρησε τὴν πλήρη κατάλυσιν τῆς ἐξουσίας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, διότι καὶ αὐτὸς ἐθεώρει ὅτι εἶναι ὁ κύριος καὶ δεσπότης ὅλων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἡσπασθήσαν τὰς ιδέας, ἃς αὐτὸς ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἐπομένως καὶ τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος ἦτο ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ, ὡς ἐκ τοῦ λόγου ὅτι οὗτος εἶναι ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ. Πέραν τούτων καὶ αὐτὸς ὁ νέος Κύριος μεταξὺ τῶν ἀδυναμιῶν ἃς εἶχε, εἶχε καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἐντὸς τῶν κόλπων αὐτοῦ διαρκῶς ἀναφυομένων αἱρέσεων, ἦτο ἄλλωστε καὶ ὁ ἴδιος γόνος αἱρέσεως τινος προκυψάσης ἐκ τῆς ὅλης περὶ κόσμου ἀντιλήψεως τῶν Ἑβραίων. Οὕτω ἐχρειάζετο ἓναν τρίτον ὡς πρὸς αὐτόν καὶ τὰς ἀναφυομένας αἱρέσεις, ὅστις ὡς νέος Ἡρακλῆς θὰ ἔκοπτε τὰς κεφαλὰς ταύτης, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος θὰ ἐκράτει τὸν δαυλὸν καὶ θὰ ἔκαμε τὸ σημεῖον ἀποκόψεως ἐκάστης κεφαλῆς.

Ὁ Ἡρακλῆς ὅμως ἦτοι τὸ Ἀνατολικὸν Κράτος δὲν ἔχει νῦν τὰς ἀρχικὰς ἰδιότητας, καὶ ἰδοὺ, νῦν, ὅτε ἀνεφύη τὸ λεγόμενον Σχίσμα, ἡ χεὶρ αὐτοῦ δὲν ἐ-

φθανε μέχρι της Ρώμης και ἡ κεφαλὴ αὐτὴ δὲν ἐκόπη. Τὸ Σχίσμα ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς μωρίας, ἣτις διακατεῖχε τὸν μέγαν δεσπότην καὶ ἦτις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπερίσσευεν κατὰ πολὺ εἰς τοὺς φορεῖς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ οἰκοῦντας. Ἀφοῦ ὅμως τὸ Σχίσμα ἐπῆλθε, οἱ φορεῖς οἱ ἐν τῇ Δύσει οἰκοῦντες εἶχον νὰ ἐπιτελέσουν μέγα ἔργον. Οὗτοι ἔδει νὰ ἐπιβάλουν εἰς τοὺς φορεῖς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ οἰκοῦντας τὴν ιδέαν τοῦ Filioque. Ἦρχισε τότε μία γιγαντιαία προσπάθεια, ὁπισθεν τῆς ὁποίας ἀθέατος ἵστατο ὁ Πάπας καὶ τινες βασιλεῖς τῆς Δύσεως, δοθέντος ὅτι εἰς τὸν χρόνον τῆς Ἰταλίας εἶχεν ἀναβιώσει ἡ πόλις κράτος τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς καὶ ἀρκεταὶ πόλεις κράτη διέπρεψαν, ὡς ἡ Βενετία, ἡ Φλωρεντία, ἡ Γένοα κ.ά. Εἰς δὲ τὸ εὐρύτερον χρόνον ἐδημιουργήθησαν πολλὰ εὐρύτερα τῆς πόλεως-κράτους κράτη-φέουδα καὶ ἀρκετὰ μεγάλα κράτη-βασίλεια. Ὅργανα τῆς προσπάθειας ἐπιβολῆς τῶν ἀπόψεων τῆς Δύσεως εἰς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ οἰκοῦντας φορεῖς τοῦ δόγματος ἦσαν οἱ λεγόμενοι «σταυροφόροι», ἄλλως πως λεγόμενοι «Φράγκοι» ἢ «Σιωνισταί», οἵτινες (κυρίως οἱ ἐκ Μασσαλίας τῆς Γαλλίας προερχόμενοι σταυροφόροι) ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἀπογόνους τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔδει νὰ ἔλθουν εἰς τὴν κατὰ τὸν τότε κατασκευασθέντα μῦθον ἀρχαίαν αὐτῶν πατρίδα, τὴν Σιών, ἐκεῖ δὲ ἔδει νὰ ἰδρῦσουν τὸ κράτος τῆς Σιών, ὅπερ ἔδει νὰ κυριαρχήσῃ ἐφ' ὅλοκλήρου τῆς γῆς. Αἱ τέσσαρες ἐν συνόλῳ σταυροφορικαὶ ἐκστρατεῖαι εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατάλυσιν τὸ ἔτος 1204 τοῦ Ἀνατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Ἐνεκα ὅμως τῶν ἐρίδων τῶν ἀρχηγῶν τῶν σταυροφόρων, συνεργούντων ὁπισθεν καὶ τῶν κρατῶν τῆς Ἰταλίας, δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἰδρυθῇ ἕν μόνον Φραγκικὸν κράτος ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀλλὰ μερικὰ τοιαῦτα, ἀπέμειναν δὲ καὶ νησίδες τινὲς τοῦ πάλαι Ἀνατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, αἵτινες ὠνομάσθησαν δεσποτάτα.

Ἐν ἐκ τῶν δεσποτάτων τούτων, τὸ Δεσποτάτον τοῦ Μωρέως, ὅπερ εἶχεν ὡς πρωτεύουσαν τὸν Μυτιληναῖον (ἀργότερα Μυστράν) καὶ κατελάμβανε ἀρχικῶς τὸ νότιον τμήμα τῆς Πελοποννήσου, μέσα εἰς τὸν ὅλον ἀναβρασμόν, ὃν ἐδημιούργησε ἡ φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι, εὐρέθη νὰ διοικεῖται ἀπὸ τὸν οἶκον τῶν Παλαιολόγων. Οἱ Παλαιολόγοι ὑπῆρξαν καὶ ἡ τελευταία δυναστεία τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ὅπερ ἀνεσυστήθη τὸ ἔτος 1261, ἀνακαταληφθείσης τῆς Πόλεως ὑπὸ τῶν Παλαιολόγων καὶ ὅπερ, καὶ αὐτὸ καὶ τὰ ἐπὶ μέρος δεσποτάτα, εὐρίσκετο εἰς τὴν ὁδὸν τῆς στροφῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἡ στροφὴ αὕτη ὅμως ἦτο διὰ τὸ δόγμα, Δυτικὸν καὶ Ἀνατολικόν, μέγα ἀνοσιούργημα. Πάντοτε, ὡς ἂν κατὰ τὸν μακρὸν βίον τοῦ Ἀνατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἐγίνοντο προσπάθειαι ἀνάλογοι — ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ μέχρις ἐδῶ — ὁ μέγας δεσπότης ἔδειξε τὸν πραγματικὸν του ἑαυτὸν ἀποβαλὼν, διὰ ὅσον χρόνον ἐχρειάζετο νὰ κτυπηθῇ καιρῶς ἡ προσπάθεια, τὸν ταπεινὸν μεγαλόσχημον Κύριον, ὡς τοῦτο παρουσιάζετο καθ' ἡμέραν εἰς τὴν ἀγοράν, εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν.

Τὸ ὅλον σκηνικὸν τῆς στροφῆς τοῦ κρατικοῦ φορέως πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἦλθε νὰ συμπληρώσῃ διὰ τῆς συγγραφικῆς δράσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ὅλης του παρουσίας εἰς σπουδαίους διανοητῆς, ὁ Γεώργιος Γεμιστός-Πλήθων (1351-1451). Οἱ φορεῖς τοῦ Ἀνατολικοῦ σκέλους τοῦ δόγματος ἐξεπλάγησαν τότε τὰ μέγιστα, πῶς οἱ «κατηραμένοι Ἕλληνες» τόσους αἰῶνας μετὰ τὸ διάταγμα «εἰς γῆν φέρειν» τοῦ Θεοδοσίου εὐρίσκουν τὴν δύναμιν νὰ ἀναδύωνται ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ σωροῦ τῶν λίθων τῶν ἐρειπίων τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ νὰ ὀρθῶνουν τὸ ἀνάστημά των, καὶ ἀπεφάσισαν ἀπὸ κοινοῦ, Ἀνατολικοὶ καὶ Δυτικοί, διὰ ἰδικούς των λόγους οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, νὰ ἀναθέσουν τὴν καταστροφὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν ἰσχυρὸν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὅστις ἤρχετο πάλιν ἐκ τῆς Ἀσίας, κραδαίνων τὴν φοβερὰν αὐτοῦ ρομφαίαν.

Οὗτος ἦτο ὁ Τοῦρκος. Δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες περὶ συμφωνίας τινός γραπτῆς ἢ προφορικῆς, ὅμως σιωπηρῶς αὕτη ὑπῆρξε. Τοῦτο ἐγένετο διὰ πολλοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι οἱ μὲν Ἀνατολικοὶ ἤθελον νὰ ἐκδιώξουν τὸν Πάπαν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἡ λυσιτελεστέρα λύσις ἦτο νὰ καταληφθῇ ὁ ὅλος αὐτὸς

χώρος από τὸν Τοῦρκον, οἱ δὲ Δυτικοὶ βλέποντες τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν ιδρύσεως ἐνὸς ἰσχυροῦ κράτους εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ προκειμένου νὰ στερήσουν τοὺς ἀντιπάλους αὐτῶν τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, δι' ἧς ἐπὶ αἰῶνας ἐπέβαλλον τὴν θέλησιν τῶν εἰς τὸν λαόν, ἅμα δὲ καὶ νὰ τοὺς ἐκδικηθοῦν, ἐθεώρησαν ὡς ἐκ θεοῦ ἐρχομένην τὴν λύσιν αὐτήν. Ἐκ θεοῦ ἄλλωστε ἐθεώρησαν καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ δογματικοὶ ἐρχόμενον τὸν Τοῦρκον. Εἰς μάτην ὁ τελευταῖος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου, ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος, θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐπανένωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς, στοχεύων εἰς τὴν ἀποστολὴν βοήθειας παρὰ τοῦ Πάπα καὶ εἰς μάτην θὰ ἀναμένη τοιαύτην μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν τῆς Πόλεως, ὡς ἐπιβράβευσιν τῶν καλῶν προθέσεων αὐτοῦ. Ἡ ἀπάντησις εἶχε δοθῇ εἰς αὐτὸν πρὸ ἀρκετοῦ καιροῦ, ἀλλ' ὁ Παλαιολόγος, ὡς ἐκ τῆς καλοκαγαθίας αὐτοῦ, δὲν τὴν ἀντελήφθη.

Πρὸ καιροῦ εἰς ἀγυῖαν τινὰ τῆς Πόλεως ἔλαβε χώραν ἕν ἀσήμαντον εἰς ἑκτασιν, ἐξόχως ὁμως σημαντικὸν εἰς ἐνέργειαν γεγονὸς. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἦτο ἡ δημοσία καῦσις τῶν ἔργων τοῦ Γεωργίου Γεμιστοῦ Πλήθωνος. Μεταξὺ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐκάησαν ἦτο καὶ τὸ πρωτότυπον τοῦ ἔργου αὐτοῦ «*Περὶ νόμων συγγραφῆς*». Σήμερον σώζονται ἀπὸ τὸ ἔργον αὐτὸ μερικὰ ἀποσπάσματα. Πρωτοστάτης τῆς ἀνιέρου αὐτῆς πράξεως, ἥτις σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπετέλει καὶ τὴν ἀπάντησιν οὐχὶ πλέον πρὸς τὸν Παλαιολόγον, ἀλλὰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἦτο εἰς φιλόδοξος ἱερωμένος, ὁ Γεώργιος Γεννάδιος. Οὗτος πρωτοστάτησας ἵνα ἐπέλθῃ ἡ ἄλυσις τῆς Πόλεως, ἐπεχειρεῖ νῦν διὰ τῆς δημοσίας καύσεως τῶν ἔργων τοῦ Γεμιστοῦ νὰ δημιουργήσῃ τὴν εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ἀναγκαίαν φήμην, ἅμα δὲ καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸν Σουλτάνον τὰ ἀπαραίτητα «δείγματα γραφῆς». Ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ δόγματος ἀνεβίου τὴν παμπалаίαν παράδοσιν αὐτοῦ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς πυρπολήσεως τῆς Ρώμης. Εἰς ὁποῖαν δυστυχίαν ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους ἡ μαρρία! καγχάζει ὁ Γεννάδιος, θεωρῶν τοὺς Ἕλληνας νὰ σέρνονται σκλάβοι ἐνδεδυμένοι τὴν ψευδῇ πορφύραν τῆς «ρωμηοσύνης».

Ἡ πυρπόλησις τῆς Ρώμης ἐδραίωσε εἰς τὸν λαὸν τὴν πλέον φοβερὰν κατηγορίαν καθ' ἐνὸς αὐτοκράτορος (ἴδε Τάκιτος, *Χρονικά*, 13, βλ. XV 38-44). Ἡ δημοσία καῦσις τῶν ἔργων τοῦ Πλήθωνος ἐσπίλωσε κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν τὸ γόητρον τῶν Ἑλλήνων, ἴσως δὲ καὶ ἐμείωσεν καὶ τὸ θάρρος αὐτῶν. Ὁ ἀπόηχος τοῦ ἔργου αὐτοῦ θὰ λάβῃ χώραν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ἥτοι τέσσαρας καὶ ἡμισυν καὶ πλέον αἰῶνας μετὰ τοὺς ἀπαισίους ἐκείνους καιροὺς. Εἰς ἄνθρωπος καθ' ὅλα Ἕλλην, ἐν τῇ «ἀγιοσύνη» ἥτις τὸν διακατεῖχε, ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, θὰ γράψῃ ἕνα μυθιστόρημα ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἡ Γυφτοπούλα*», εἰς ὃ θὰ κατηγορήσῃ τὸν σπουδαῖον ἐκείνον ἀναβιωτὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου, τὸν Πλήθωνα, ὡς εἰδωλολάτρην καὶ μάγον. Ὁ καημένος ὁ κυρ-Ἀλέξανδρος! Αὐτὸς ὁ σπουδαῖος ἐν ἀγαθότητι ἄνθρωπος καὶ πλέον σπουδαῖος λογοτέχνης, πόσον μακρὰν τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος εὐρέθη, ὅταν ἔγραφε τὸ κατὰ τὰ ἄλλα ἀρκούντως καλὸν μυθιστόρημα ἐκεῖνο! Ἡ καῦσις τῶν ἔργων τοῦ Πλήθωνος καὶ ἡ μετ' ὀλίγον ἐπισυμβᾶσα πῶσις ὀλοκλήρου τοῦ ἐλλαδικοῦ χώρου εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων ἐτερμάτισαν τὴν ὥραϊαν τῷ ὄντι προσπάθειαν ἐκείνην ἀναζωπυρώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου. Ἡκολούθησαν μετὰ ταῦτα οἱ πλέον σκοτεινοὶ αἰῶνες διὰ τοὺς Ἕλληνας*. Ἀς ἴδωμεν νῦν πῶς περιγράφει τὴν Ἀ-

* Ἰδοὺ μερικοὶ στίχοι ἀπὸ τὸν ἕκτον λόγον τοῦ «*Δωδεκαλόγου τοῦ Γύφτου*» τοῦ Κωστῆ Παλαμά:

«*Ἐρμη, σκλάβα, πικρὴ ρωμηοσύνη,
ποιὸς βασιτεῖται μ' ἀδάκρυτα μάτια
νὰ σὲ ἰδῇ; Τὶ ἁμαρτίες πληρώνεις;
Στὰ χρυσᾷ ρηγικὰ σου παλάτια
γνέθει ἡ ἀράχνη καὶ μύρεται ὁ γκιώνης.
Τῆς φωτιᾶς βιγλάτορες,
ἡ φωτιά τί καίει ἐδῶ;*

*Καὶ μοῦ εἶπαν, «Τρέμε, γύφτε,
καὶ οἱ ἄπιστοι ὅλοι, καίμε
τὸ βιβλίον τ' ἀφορισμένο,
τὸ κακοῦργο, τὸ γραμμένο ἅπ' τὸ Γεμιστό,
Τὸ βιβλίον ποῦ δὲ θέλει τὴν παρθένον
καὶ δὲν ξέρει τὸ Χριστόν.*

λωσιν τῆς Πόλεως ὁ Γεώργιος Φρατζῆς, χρονογράφος τῆς ἐποχῆς:

[Γεωργίου Φρατζῆ Χρονογραφία]: Τῇ δὲ εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Μαΐου ἐπιθυρήθη, ὅτι ὁ ἀμνηρᾶς βούλεται διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης τῇ εἰκοστῇ ἐνάτῃ τοῦ αὐτοῦ πολεμῆσαι ἡμᾶς σφοδρῶς μετὰ συμποκῆς καὶ συρρήξεως... Ἡμῶν δὲ οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ τις φῆμῃ ψευδῆς ἐρρήθη εἰς τὸ ἐναντίων στρατόπεδον, ὅτι ἐκ τῆς Ἰταλίας στόλος εἰς βοήθειαν τῆς Πόλεως ἔρχεται, ὁμοίως καὶ ὁ Ἰαγκὸς ὁ Κυβερνήτης τῶν Οὐγγάρων μετὰ πλείστων στρατῶν ἱππικῶν τε καὶ πεζῶν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ υἱοὶ τῆς Ἀγαρ, φόβος διέσχε πλείστος αὐτοὺς καὶ κατὰ τοῦ ἀμνηρᾶ ἀράς ἔλεγον καὶ διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι αὐτὸς ἔσται ὁ ἀφανισμὸς τοῦ γένους αὐτῶν διὰ τὸ ἀδύνατα ἐπιχειρεῖσθαι αὐτοὺς. Ὡσαύτως καὶ ὁ ἀμνηρᾶς μεστός ὑπάρχων διαλογισμῶν καὶ παραχῆς καὶ δειλίας, καὶ πᾶσα ἡ βουλὴ αὐτοῦ περίλυπος ὑπῆρχε, πρῶτον μὲν διότι ἐρρήθη αὐτοῖς περὶ τῆς βοηθείας, δεύτερον δὲ θεωροῦντες πῶς τοσοῦτον στράτευμα φοβερὸν καὶ ἀναρίθμητον διὰ ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης τοσαύταις ἡμέραις οὐδὲν ἐκατόρθωσεν, καὶ πολλάκις τοσαύταις μηχαναῖς καὶ δυνάμεσι τὰς κλίμακας ἐν τοῖς τείχεσι βαλόντες κακῶς ἀπεπέμψθησαν καὶ ἀπεκρημνίσθησαν, καὶ φόνος πολὺς κατ' αὐτῶν ἐγίνετο, ὥστε τοῖς Τούρκοις τοῖς ἐν τοῖς τείχεσι δειλία προσήγγισε· τρίτον δὲ ὅτι ἐθεώρουν σημεῖον. Φῶς ἀστράπτειν καταβαίνειν ἐξ οὐρανῶν καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἄνωθεν τῆς πόλεως ἐστός διέσκεπεν αὐτήν. Καὶ ὡς εἶδον αὐτὸ τὸ φῶς, ἐν πρώτοις ἔλεγον ὅτι ὁ Θεὸς ὠργίσθη τοῖς Χριστιανοῖς καὶ ἤθελεν αὐτοὺς κατακαῦσαι καὶ ἡμῖν παραδῶσαι δούλους. Ἐπειτα δὲ ὡς εἶδον ὅτι πάντοτε μετὰ αἰσχύνῃς ἐκ τῶν τειχῶν καὶ τῶν κλιμάκων ἀπεκρημνίζοντο καὶ τοσαύτας μηχανὰς ποιοῦντες καὶ οὐδὲν ἴσχυσαν, καὶ ὡς ἤκουσαν καὶ ψευδῇ φῆμῃν περὶ τοῦ στόλου τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ Ἰαγκοῦ, πάλιν περὶ τοῦ φωτὸς ἐκείνου ἔλεγον ὅτι ὁ Θεὸς ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν πολεμεῖ καὶ σκέπει αὐτοὺς καὶ ἀντιλήπτωρ αὐτῶν ἐστί, διὸ καὶ ἡμεῖς ἀνευ θελήματος αὐτοῦ οὐ δυνάμεθα ποιῆσαι οὐδέν. Καὶ διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ὁ ἀμνηρᾶς, ὡς εἶπομεν, καὶ πᾶς ὁ στρατὸς αὐτοῦ λυπούμενος καὶ κατηφὴς ὑπῆρχον· ὅς βουλευθείς ἐπὶ τὴν αὐριον ἐγερθῆναι καὶ τὴν πολιορκίαν λῦσαι. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἡ ἡπὶ τὴν αὐριον ἐβούλοντο ἵνα ἀπέλθωσιν, ὥρῳσιν πάλιν, ὡς σύνηθες, τὸ φῶς ἐκ τῶν οὐρανῶν καταβαίνειν. Καὶ οὐχ ἡπλωτο, ὡς σύνηθες τὸ πρότερον, ἕως ἄνωθεν τῆς Πόλεως ἰστάναι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς, ἀλλ' ἐκ μακροῦ μόνον ἐφάνη καὶ εὐθὺς διασκορπισθὲν ἀφανὲς ἐγένετο. Ὡς οὖν εἶδον αὐτὸ ὁ ἀμνηρᾶς καὶ πάντες οἱ αὐτοῦ, χαρὰς πολλῆς πλησθέντες ἔλεγον: «Ὁ Θεὸς τὰ νῦν ἐγκατέλιπεν αὐτοὺς». Καὶ αὐτὸ ἐκρίναν οἱ τῆς μαρᾶς αὐτῶν καὶ ἀσεβοῦς θρησκείας καὶ πλάνης σοφοὶ καὶ γραμματεῖς πῶς τὴν πόλιν κερδήσωσι τὸ φῶς ἐδήλου· καὶ οὕτω πάντες ἐλπίδας εἶχον χρηστὰς ὧν καὶ ἐπέτυχον διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν [...]. Ταῦτα δὲ οὕτω ἔχοντα καὶ φωνὴ τις ἐρρήθη ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καὶ ἐκ τοῦ μέρους τοῦ λιμένος: «Ἐάλω τὸ φρούριον, καὶ τὰ στρατήγια καὶ τὰ σημαῖα ἄνωθεν ἐν τοῖς πύργοις ἔστησαν». Καὶ ἡ φωνὴ τοὺς ἡμετέρους ἐτρέψατο, τοὺς δὲ πολέμιους ἐνεθάρρυνε· καὶ ἀλαλάξαντες φωνὰς πολλὰς καὶ προθύμως ἀνευ φόβου οἱ πάντες ἐπὶ τὰ τείχη ἀνέβαινον. Ὡς οὖν εἶδεν ὁ δυστυχής, ὁ βασιλεὺς καὶ αὐθέντης μου, δακρυχέων ἐπαρακάλει τὸν Θεόν, καὶ τοὺς στρατιώτας ἵνα μεγαλοψυχήσωσι προέτρεπε· καὶ οὐκ ἦν συνδρομῆς καὶ βοηθείας ἐλλείψουσα. Ὁ δὲ τὸν ἵππον κεντήσας δραμὼν ἔφθασεν ἐνθα τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβῶν ἤρχετο, καὶ ὥσπερ ὁ Σαμψὼν ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐποίει· καὶ τοὺς ἀσεβεῖς ἐν τῇ πρώτῃ συμποκῇ ἐκ τῶν τειχῶν ἀπεκρήμνισεν, ὡς ἰδεῖν θαῦμα ξένον τοὺς ἐντυχόντας καὶ βλέποντας. Βρυχόμενος δὲ ἔλῳν καὶ τὴν ρομφαίαν ἐσπασμένην ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ πολλοὺς τῶν πολεμίων ἀέσφαξε· καὶ τὸ αἷμα ποταμὸν ἐκ τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἔρρεε.

Ἰδοὺ μία θαυμασία εἰκὼν τῶν τελευταίων στιγμῶν τῆς μάχης, ἣν οἱ Ἕλληνες ἔδωσαν πρὸς τοὺς νέους βαρβάρους τοὺς ἐρχομένους ἐκ τῆς Ἀσίας. Τὸ φῶς τὸ ὁποῖον ἐφαίνεται ὑπὲρ ἅνθρωπον τῆς Πόλεως καθ' ἑσπέραν καὶ τὴν προπροτεραίαν ἑσπέραν, ἐνῶ ἦναψεν, διεσκορπίσθη καὶ ἐσβέσθη. Ὡσαύτως ἡ φωνὴ κατὰ τὴν μάχην, καὶ ἐνῶ αὕτη δὲν εἶχε εἰσέτι κριθῇ, δημιουργεῖ πολλὰ ἐρωτηματικὰ διὰ τὸν παλαιὸν Ἀσιάτην, ὅστις ἐστρογγυλοκάθητο ἐντὸς τῆς Πόλεως καὶ ἀνέμενε νὰ ἔλθῃ.... «τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ» Ὅσον διὰ τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον τὸν Δραγάσιν, οὗτος ἦτο τῷ ὄντι εἰς ὑπέροχος Ἕλλην, ἀλλὰ εἶχε τὴν ἀτυχίαν, ὡς καὶ ὁ γράψας τὸ κείμενον αὐτό, ὁ Γεώργιος Φρατζῆς, νὰ εἴναι χριστιανός. Ὁ Φρατζῆς μάλιστα εἶναι τόσο ἐπηρεασμένος ἐκ τοῦ δόγματος, ὥστε καὶ εἰς τὰς χρονολογίας, ἅς παραθέτει, λαμβάνει ὡς ἀφετηρίαν τὴν ἀπὸ καταβολῆς Ἰσραὴλ χρονολογίαν. Εἶναι τῷ ὄντι δυστυχεῖς οἱ ἄνθρωποι οὗτοι! Ὁ Γεώργιος Φρατζῆς εἰς τὸ κείμενον, ὁ παραθέσαμεν, ἀναφέρει οἱ οἱ Τούρκοι ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ των... «... διὰ τὰς πολλὰς ἁμαρτίας ἡμῶν».

Πολλοὶ ὑπεστήριξαν, ὅτι ὁ Παλαιολόγος, βλέπων τὸ μάταιον τοῦ ἀγῶνος ἡ καὶ θεωρῶν αὐτὸν μάταιον, συνεφώνησεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Πόλεως ἡ τουλάχιστον ἄφησεν ἀνενοχλήτους τοὺς διαπραγματευομένους τὴν παράδοσιν αὐτῆς. Ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τῆς Ἀλώσεως δὲν γίνεται οὐδαμοῦ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν μνεία ἢ ὑπαινιγμὸς περὶ τούτου. Τὴν ἀποψιν αὐτῆς ὑπεστήριξαν διάφοροι περιγητὰι κυρίως κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, οἵτινες ἡ παρεκινήθησαν

πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῶν Τούρκων ἡ διετύπωσαν αὐτὴν πρὸς κολακείαν τῶν Τούρκων καὶ ἐνίσχυσιν εἰς τὴν κραταιότητα αὐτῶν. Οἱ νεώτεροι μελετῆται τῆς Ἀλώσεως, πλὴν τοῦ Ι. Κορδάτου, ὅστις διακατέχεται ἀπὸ τὴν ἔμμονον ἰδέαν τῆς πλήρους διαστροφῆς τῶν ἱστορικῶν δεδομένων, ἀπορρίπτουν τὴν ἀποψιν αὐτὴν ὡς ἐσκεμμένην καὶ κακόβουλον. Ὁ Παλαιολόγος, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀνεφέρθη, ἦτο καὶ αὐτὸς εἰς ἀνθρώπος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του. Εἰς εἰκοσιπέντε ἑκατομῦρια ἀναβιβάζουν οἱ ἱστορικοὶ (Muller) τοὺς χριστιανοὺς τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Βυζαντίου. Ἦτο θεωρητικῶς δυνατόν νὰ συναθροισθῇ καὶ ἕνα ἑκατομῦριον στρατοῦ, ἀλλὰ δὲν εὗρέθη ὁ ἡγέτης ἐκεῖνος, ὡς ἡ περίστασις ἀπῆτει, διὰ νὰ τὸν συναθροίσῃ. Οἱ Τούρκοι ἐπίσης κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν τριάκοντα περίπου ἐτῶν, καθ' ἣν διήρκεσεν ἡ διαδικασία καταλύσεως τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ἔχον ἐβδομήκοντα πέντε χιλιάδας στρατοῦ. Ὁ Παλαιολόγος δὲν φαίνεται νὰ ἠκολούθησε τὸ ρεῦμα τῆς στροφῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, τὸ δημιουργηθὲν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ Πλήθωνος. Ὅτε ἀνεδείχθη αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Πόλιν, δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τῶν καιρῶν, χεῖρον δὲ καὶ τούτου ἦτο, ὅτι δὲν κατέβαλε, ὡς ὤφειλε, προσπάθειαν νὰ ἀναδειχθῇ εἰς, ἔστω καὶ μέτριον, στρατηγὸν ἢ νὰ ἀνεύρῃ ἕνα στρατηγὸν μὴ Χριστιανόν, ὅστις θὰ ἤρπαζε διὰ τῆς βίας ἀπὸ τοὺς Χριστιανικοὺς ναοὺς καὶ τὰ μοναστήρια ὅλα τὰ χρυσὰ ἀφιερώματα, ἅτινα ἀφθονοῦσαν καὶ ἅτινα ὁ λαὸς εὐρισκόμενος εἰς οἰκτρὰν πλάνην ἀφιέρωσε, καὶ θὰ ἵδρυε ἐκ τῆς μετατροπῆς του εἰς χρήμα ἕν ἐργοστάσιον κατασκευῆς πολεμικῶν πλοίων. Μόνον εἰς μικρὸς εὐκίνητος στόλος καλῶς ἐξοπλισμένος καὶ ἐπηνδρωμένος ἀπὸ μὴ νοσοῦντας ἀπὸ τὴν νόσον τῆς ἐποχῆς ἀνθρώπους θὰ ἀπεδείκνυτο σωτήριος τὴν ὥραν ἐκείνην. Ὁ Παλαιολόγος ἐνόσει ὁ ἴδιος, καὶ αὐτὸ ἦτο ἐγκλημα!

Μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Πόλεως διάφοροι λαϊκοὶ βάρδοι, κόλακες τοῦ ἱερατείου, ὡς συνέβη καὶ εἰς παλαιότερας ἐκείνης ἐποχᾶς εἰς τὸ Βυζάντιον, συνέθεσαν θρηνηφιδίας τινάς, αἱ ὁποῖαι ἐν πολλοῖς ἐπροφήτευον τὴν ἐπανασύστασιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Οὐδεμία δὲ αὐτῶν θὰ περιγράψῃ τὴν ἀρπαγὴν καὶ τὴν πώλησιν ὅλων τῶν γυναικῶν τῆς Πόλεως, τὴν μεγάλην σφαγὴν καὶ τὴν τέλεισιν πάσης κακοουργίας καὶ βαρβαρότητος.

*«Παύσατε τὸ χερουβικό, κι ἄς χαμηλώσουν τ' Ἄγια,
γιατὶ εἶναι θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλι νὰ τουρκέψῃ».*

Τὸ ἄσμα τοῦτο μετεδόθη ταχέως εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τοῦ νέου κυρίου, τοῦ Σουλτάνου καὶ πέραν ταύτης, πρὸς ἀποκαρδίωσιν τοῦ λαοῦ καὶ πρὸς ἀποθάρρυνσιν πάσης ἀποπειρας μὴ συναδοῦσης πρὸς τὸ «θέλημα τοῦ Θεοῦ». Οὕτω πᾶσα Ἑλληνικὴ φωνὴ ἐσβέσθη ἐπὶ πολὺν χρόνον. Μικραὶ κινήσεις τοπικοῦ χαρακτῆρος ἐγένοντο βεβαίως, πλὴν αὗται κατεπνίγοντο εἰς τὸ αἷμα. Παρά ταῦτα ὅμως ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς Ἀλώσεως τῆς Πόλεως μία ἐπαναστατικὴ διεργασία ἀθόρυβος καὶ ἀφανὴς ἐλάμβανε χώραν, ἥτις διετῆρει ἄσβεστον τὴν Ἑλληνικὴν δαδα. Οἱ χρόνοι ὅμως ἦσαν ζοφεροὶ καὶ ἡ τυραννία ἀδυσώπητος καὶ μόνον μετὰ δύο καὶ πλέον αἰῶνας θ' ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τοῦ σκλάβου λέγουσα περιπαθῶς:

*«Μάνα, σοῦ λέγω δὲ μπορῶ, τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω.
Δὲν ἤμπορῶ, δὲν δύναμαι, ἐμάλλιασε ἡ καρδιά μου.
Κλέφτης θὰ πάω στὰ βουνά, καὶ δόσμου τὴν εὐχή σου.
Καὶ πῶς θάρθῶ μὴν καρτερεῖς, καὶ τίς αὐγὲς μὴν κλαίγεις.
Μόν' φύτεψε τριανταφυλλιά καὶ μαῦρο καραφύλλι,
κι ὅσο π' ἀνθίζουν, μάνα μου, καὶ βγάνουνε λουλούδια,
ὁ γιός σου δὲν ἀπέθανε, μόν' πολεμᾷ τοὺς Τούρκους».*

Δούρειος Ίππος

Ἡ ἑλλαδικὴ ἐκπαίδευση ἔχει ἀναλάβει τὸν ρόλο τῆς δουλοποίησης, ἅ-
ρα τοῦ ἀφελληνισμοῦ τῶν Ἑλληνοπαίδων. Ἀπὸ τὸ νηπιαγωγεῖο μέχρι καὶ
τὸ λύκειο βομβαρδίζει ἀκατάπαυστα τὰ παιδιὰ μὲ ὑποπτες γνώσεις καὶ ψευ-
δεῖς πληροφορίες, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ στοχεύουν ἄλλου, ἀπὸ τὸ νὰ κάμψουν
τὶς ἡθικο-πνευματικὲς τοὺς δυνάμεις, νὰ τοὺς δημιουργήσουν αἰσθήματα
κατωτερότητος καὶ ἔθνικῆς ἀνεπαρκείας, νὰ τὰ συνηθίσουν τέλος στὴ σκέ-
ψη τῆς δουλείας καὶ τῆς καταφρόνησης.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος ἔμεινε χωρὶς πολιτικὴ ἡ-
γεσία ἐπὶ τετρακόσια ἔτη. Ὁ ἑλληνοπρεπὴς Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος ἔ-
πεσε ὑπερασπιζόμενος τὴν Πόλη, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες συνέχισαν νὰ μάχωνται
μὲ τοὺς κατακτητὲς ἀκατάπαυστα. Οὐδεὶς Ἕλληνα καὶ ποτὲ δὲν ὑπέγραψε
συμφωνία ὑποταγῆς τοῦ ἔθνους στὸ Σουλτάνο, καὶ τέτοιο ἔγγραφο ποτὲ δὲν
βρέθηκε· οὔτε οἱ Τούρκοι κἂν δὲν ἰσχυρίσθηκαν κάτι τέτοιο. Ἀσφαλῶς ὑ-
πεγράφη μιὰ συμφωνία ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Γ. Σχολάριο — ποὺ δὲν ἦταν
Ἕλληνας, ὅπως ὁ ἴδιος μαρτυρεῖ—, ὅμως αὐτὴ ἀφοροῦσε στοὺς διαφόρων
ἐθνοτήτων χριστιανούς, ὅχι ὅμως καὶ στοὺς Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι οὐδέποτε
ἀποδέχθηκαν κάτι τέτοιο, σύμφωνα μὲ τὸν Κολοκοτρώνη, ποὺ λέγει τὰ ἑ-
ξῆς: «Ἐμεῖς, καπετὰν Ἀμιλτον, ποτὲ συμβιβασμὸν δὲν ἐκάμαμε μὲ τοὺς
Τούρκους· ἄλλους ἔκοψεν, ἄλλους ἐσκλάβωσε μὲ τὸ σπαθί, καὶ ἄλλοι, καθὼς
ἐμεῖς, ἐζούσαμε ἐλεύθεροι ἀπὸ γενεὰ εἰς γενεάν· ὁ βασιλεὺς μας ἐσκοτώθη·
καμμία συνθήκη δὲν ἐκάμαμε. Ἡ φρουρά του —οἱ λεγόμενοι Κλέφτες— εἴ-
χεν παντοτινὸν πόλεμον μὲ τοὺς Τούρκους καὶ τὰ φρουριά του — ἡ Μάνη, τὸ
Σούλι καὶ τὰ βουνὰ — ἦσαν πάντοτε ἀνυπότακτα» («Διήγησις συμβάντων
τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς»).

Ὁ στρατηγὸς Καραϊσκάκης, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἐνσάρκωση τῆς λεβε-
ντιᾶς καὶ τῆς τιμῆς, ἀρνεῖται κατηγορηματικὰ τὴν ὑπαρξὴ Ἑλλήνων δού-
λων, ἔστω καὶ μὲ τὴν ιδιότητα τῶν αἰχμαλώτων πολέμου. Ὅταν κάποτε ὁ
Κιουταχῆς τοῦ ἐνεφάνισε «ἐπαγγελματίες τουρκοπροσκυνημένους», μὲ
σκοπὸ τὴν ἀνταλλαγὴν τοὺς μὲ Τούρκους αἰχμαλώτους, ὁ στρατηγὸς ἀπά-
ντησε στοὺς ἀπεσταλμένους του: «Κερατᾶδες! Αὐτοὺν οὐκ αἰχμαλωτί-
σατε ἦσαν ἐδικοί σας· ἦσαν Τούρκοι, ἦσαν Ἑβραῖοι· διότι αὐτὸ θὰ εἶπῃ ρα-
γιᾶς. Ἰδοὺ οἱ Ἕλληνες! Αὐτοὶ σᾶς χ... καὶ τώρα καὶ πάντα!» (Κασομού-
λης).

Τὴν ἀποψη τοῦ Καραϊσκάκη ἐπιρρωνύει καὶ ὁ Φιλῆμων («Δοκίμιον», τ.
4ος, σελ. 482), κατὰ τὸν ὅποιο, ὅταν κάποτε ὁ Κ. Μαυρομιχάλης ἐδέχετο ἀ-
πειλὲς αἰχμαλωσίας καὶ βασανιστηρίων ἀπ' τὸν Ἱμπραήμ, ἀπάντησε ὡς ἑ-
ξῆς: «Ἐνδέχεται νὰ πολεμήσωμεν μαζί, ἀλλὰ ζωντανὸν δὲν θὰ μὲ πιάσης,
ἂν δὲν σὲ νικήσω!» Ἐννοεῖται, ὅτι μετὰ τὴν Ἀλωση τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς Ἑλλήνων ἔφυγαν στὸ ἐξωτερικόν, κάτι ποὺ δὲν
πέρασε ἀπαρτήρητο ἀπὸ τὸν ψαλμωδὸ τῆς ἀρετῆς Κάλβο, ποὺ τοὺς ἐπαι-
νεῖ γι' αὐτὸ μὲ τοῦτα τὰ λόγια: «Τὰ συνήθη χωράφια/ ἀφήνοντες ἐφύγατε/
τὸν ζυγόν, προτιμῶντες/ τὴν πικρὴν ξενιτειάν/ καὶ τὴν πενίαν» (Ζ', ιε').

Τὶς παραπάνω ἀπόψεις ἐπισφραγίζει ὁ φυσικὸς ἡγέτης τοῦ ἔθνους, ὁ Ἱ.
Καποδίστριας, ποὺ περιγράφει τὴν κατάσταση ὡς ἑξῆς: «Ἰσχυρὰ ἢ Ἑλλάς
δι' ἑκείνης τῆς ἀπείρου δυνάμεως, διήλθεν τέσσερις αἰῶνας διαφθορὰς καὶ
παντοίων δυστυχημάτων, χωρὶς νὰ παύσῃ ποτὲ νὰ σχηματίζει ἔθνος... Εἶχεν
πάντοτε γενναίους ἄνδρας εἰς τὰ ὄρη της διὰ νὰ τὴν ὑπερασπίζωνται, ὁμοίως
εἰς τὰς νήσους της διὰ νὰ τὴν ἀναδεικνύουν εἰς τὸν ἐξευγενισμένον κόσμον,
καὶ πεπαιδευμένους διὰ νὰ διατηρῶσι τὰς ἀναφορὰς της μὲ τὴν Παλαιὰν
Ἑλλάδα ἐκείνην, τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα ἔφερεν τὸ φῶς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ
τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν Εὐρώπην».

Γεννιούνται, λοιπόν, εύλογα πολλά ερωτηματικά: Πόθεν άντλούν τις περί ραγιαδισμού, ταπεινώσεων κι εξευτελισμών «έκτιμήσεις» και διδασκαλίες τους οι σοφοί καθοδηγητές της παιδείας και των Έλληνοπαίδων, ώστε να τα κάνουν να νοιώθουν «την δυστυχία του να είναι Έλληνες»; Γίνονται δλ' αυτά τυχαία ή έκ λάθους; Όμως πώς συμβαίνει να τó επαναλαμβάνουν πεισματικά επί 170 έτη;

Δέν πρόκειται λοιπόν για λάθος ούτε και για κακή πληροφόρηση αλλά για έσκεμμένη ενέργεια, που σκοπόν έχει την δημιουργία ταπεινού ήθικου των Έλληνοπαίδων. Πλείστα γεγονότα μαρτυρούν, ότι ή Ελλάδα, οι Έλληνες και τα δημιουργήματά τους άποτελούν βασικό στόχο της λογοκρατίας, έπειδή οδηγούν τους ανθρώπους στην άμφισβήτηση και την έρευνα, στη γνώση και την άυτογνωσία, στην εξαλήθευση και την έλευθέρωση άτόμων και λαών. Τα έλληνικά ιδεώδη, ό έλληνικός ήρωικός τρόπος ζωής και σκέψης, που άπορρέουν άπ' τó Λόγο και ώθούν τους ανθρώπους στόν ιδεαλιστικό άγώνα (κοινωνικο-πολιτικό και έπιστημονικο-καλλιτεχνικό), άποτελούν για την έξ-ουσία τόν επικινδυνότερο έχθρό, γι' αυτό και πολεμά άδιάκοπα, να τα εξαλείψει άπ' τη ζωή μας και την Ιστορία μας... Οι καταστροφές και καταχώσεις άρχαιοτήτων, οι έμπρησμοί έλληνικών βιβλιοθηκών, οι παραχαράξεις και πλαστογραφήσεις άρχαίων κειμένων και ιστορικών στοιχείων άποτελούν τόν άψευδέστερο μάρτυρα. Ό,τι όμως άπασχολεί περισσότερο τους έξ-ουσιαστές είναι τα ζωντανά άγάλματα, οι ίδιοι οι Έλληνες, τους όποιους προσπαθούν να δολοφονήσουν πολιτικά και βιολογικά: «**Ότι άρχή και τέλος, παλαιόθεν και τώρα, όλα τα θέρια πολεμούν να μάς φάνε και δέν τó μπορούνε· τρώνε-τρώνε, αλλά μένει και μαγιά**», παρατηρεί ό στρατηγός Μακρυγιάννης (Άπομνημονεύματα).

Η Παιδεία άποτελεί για τους Έλληνες τó ύψιστο αγαθό. Τό έθνος μας πάντοτε άγαπούσε τα γράμματα και τη γνώση, όπως δέ ό Δημόκριτος, θά προτιμούσαν οι Έλληνες «**μία ν εύρείν αίτιολογίαν ή την των Περσών βασιλείαν**». Κι όμως οι νέοι μας σήμερα άποστρέφονται τó σχολείο, μισούν δέ και σιχαίνονται ως ψυχοφθόρα και πνευματοβόρα τα σχολικά βιβλία, τα όποια, ως γνωστόν, κατακαίουν τελετουργικά κατά την λήξη του σχολικού έτους· κάτι που πρέπει να προβληματίσει σοβαρά τους πνευματικούς ταγούς του έθνους... Καιρός είναι λοιπόν, να μεταβάλι τó κράτος την εκπαιδευτική του πολιτική και ν' άπομακρύνι τους φοινικιστές άπ' τα στεγανά του Υπουργείου Παιδείας, που καμουφλαρισμένοι άπεργάζονται τόν εκφυλισμό των Έλληνοπαίδων.

Καιρός είναι ν' άναθέσει σε Έλληνες —που «φείδονται του έλληνικού Γένους»— την άποκάθαρση των σχολικών βιβλίων άπ' τα φοινικικά ψεύδη περί «φοινίκειων άλφαβήτων», περί «ίνδοευρωπαϊκών» φαντασμάτων, περί «προελλήνων», και «δωρικών καθόδων», και «Υπερβορείων», και —τό κυριώτερο— περί ραγιάδων και ραγιαδισμού, περί ταπεινώσεων και εξευτελισμών κ.ο.κ., που υπέμενε τάχα με χριστιανικήν άνοχήν τó έλληνικό έθνος επί σειράν αιώνων. Καιρός είναι να μάθι τó έλλαδικόν κράτος να ύπομένη την άλήθεια· κι ή άλήθεια βρίσκεται μέσα στα βιβλία των Έλλήνων, στα διάσπαρτα άρχαία μνημεία και ναούς, στα «κόκκαλα των Έλλήνων τα ιερά»· που κατοικούσε και κατοικεί κατά τόν ποιητή ή έλευθερία, κι όχι ή σκλαβιά.

Καιρός είναι λοιπόν, να παραδεχθούν οι φοινικιστές κάτοικοι της Ελλάδος, ότι τα περί δουλείας, και ραγιαδισμού, και ταπεινώσεων, και εξευτελισμών άφορούν σ' αυτούς, καθώς λέγει ό Καραϊσκάκης, κι ότι ούδέποτε υπήρξεν Έλλην ραγιάς, διότι ό Έλλην «**έπίσταται καλώς έλευθερος είναι**».

Πάν Άϊτολος

ANNA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

«Κατὰ Ἑλλήνων»

(ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ, ΠΛΗΘΩΝ, ΙΟΥΒΕΝΑΛΙΟΣ, ΙΣΙΔΩΡΟΣ)

Ὁ Ἑλληνισμός στὴν μακραίωνη βυζαντινὴ περίοδο ἤλθε σὲ σύγκρουση μὲ τὴν ἐκχριστιανισθεῖσα ρωμαϊκὴ ιδέα καὶ παράδοση, κύριοι φορεῖς τῆς ὁποίας ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες καὶ ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία. Ἡ σύγκρουση αὐτή, ποὺ ὑπῆρξε σκληρὴ καὶ διαρκὴς, δυστυχῶς θὰ λάβει τέλος μόνον ὅταν ἡ Βασιλεύουσα μὲ τὸν τελευταῖο Αὐτοκράτορά της θὰ πέσουν στοὺς Ὀθωμανοὺς Τούρκους. Ἀποτέλεσμα κι αὐτὸ κατὰ μεγάλο μέρος τῆς χωρὶς νόημα θρησκευτικῆς ἐχθρότητας τῶν φανατικῶν χριστιανῶν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος κράτησε στάση κάποιας ἐλάχιστης ἀνοχῆς ἐναντι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς μετέπειτα αὐτοκράτορες. Ὁ ἰσπανικῆς καταγωγῆς Θεοδόσιος ἄρχισε ἐξοντωτικὸ διωγμὸ κατὰ τοῦ θρησκευτικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ὁ ρωμαῖος Ἰουστινιανὸς ἀπαγόρευσε τὴ διδασκαλίαν τῆς φιλοσοφίας, ὡς συνυφασμένης μὲ τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ τὶς φιλελεύθερες ιδέες της.

Ἀπὸ τὸν 6ο αἰῶνα ἡ λέξη «Ἑλλάς» καὶ τὰ παράγωγά της προκαλοῦν ἀποστροφή στὸν βυζαντινὸ αὐταρχισμό, ἰδιαίτερα μάλιστα στὴν Ἐκκλησία, ποὺ κατὰ τὸν ἱστορικὸ Γρηγορόβιο «δὲν περιωρίσθη θεωροῦσα τοὺς θεοὺς τῶν Ἑλλήνων πλάσματα τῆς φαντασίας ἐστερημένα ὑπάρξεως, ἀλλὰ ἀντελήφθη αὐτῶν ὡς κακῶν δαιμόνων, ὡς τῶν διαβολικῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Δημιουργοὶ δὲ καὶ ἀπόστολοι τῆς εἰδωλολατρίας ἦσαν αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες». Οἱ Ἕλληνες, ποὺ δὲν τολμοῦσαν νὰ χρησιμοποιοῦσαν τὸ πανάρχαιο ὄνομά τους καὶ αὐτοαπεκαλοῦντο «Ρωμαῖοι».

Εἶναι ἐκπληκτικὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἐμμονὴ ἐκ μέρους τῶν ρωμαϊζόντων λαϊκῶν καὶ κληρικῶν στὰ περὶ τοῦ «εἰδωλολατρικοῦ» Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ κινδύνου, ποὺ δῆθεν αὐτὸς ἐγκυμονοῦσε γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία, κράτησε ὡς τὶς παραμονὲς τῆς πτώσης στοὺς Τούρκους. Ὅταν δηλαδὴ ὅλοι — πνευματικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία — ἔπρεπε νὰ ἐτοιμάζονται γιὰ τὴ μεγάλη μάχη. Κι ὅμως, ἐχθρὸς ἦταν ὁ Ἑλληνισμός κι ὅσοι πνευματικοὶ ἄνδρες παρέμειναν πιστοὶ στὶς ἀρχὲς καὶ τὶς ιδέες του, ὅσοι ἀγωνιοῦσαν γιὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἑθνους καὶ προέτρεπαν τὸν Αὐτοκράτορα σὲ μέτρα ριζικά, γιὰ τὴ σωτηρία ἑστώ καὶ τὴν ἔσχατη αὐτὴ στιγμή. Ἐναντίον αὐτῶν κηρύχθηκε ὁ πόλεμος.

Τὸ μῖσος τοῦ Σχολάρου γιὰ τὸν Πλήθωνα

Ὁ Ἑλληνισμός τὴν περίοδο αὐτὴ εἶχε νὰ ἐπιδείξει ἄνδρες μὲ πλήρη ἐθνικὴ συνείδηση, τῶν ὁποίων ἡγετικὲς μορφές, πλὴν βεβαίως τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ὑπῆρξαν ὁ Γ. Γεμιστὸς Πλήθων καὶ ὁ Βησσαρίων. Ὁ νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος Πλήθων ἀλλὰ καὶ ἄλλοι Ἕλληνες λόγιοι στὸ πρόσωπο τῶν Τούρκων βλέπουν τοὺς Πέρσες καὶ στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τους βλέπουν

τὴν ἀναβίωση τῶν περσικῶν πολέμων. Ὁ Πλήθων, τὸ σπουδαιότερο, δὲν ἐπιζητεῖ τὴ βοήθεια τῆς Δύσης ἐναντίον τῶν Τούρκων, ἀλλὰ ἀποβλέπει στὴ δημιουργία κλίματος ἐμπιστοσύνης μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. Ἐμπιστοσύνης στὶς δικές τους δυνάμεις μέσω τῆς ἀφύπνισης τῆς ἐθνικῆς συνείδησης.

Ὅλα αὐτὰ φυσικὰ δὲν ἔμειναν χωρὶς ἀντίδραση. Μὲ τοὺς «*Νόμους*» τοῦ ὁ Πλήθων ἄφησε νὰ φανοῦν οἱ ἀντιλήψεις τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς Θεολογίας, γεγονὸς ποὺ ἐξώργισε τὸν μοναχὸ καὶ μετέπειτα πατριάρχη Σχολάριο, ὁ ὁποῖος μὲ ἐπιστολὴ τοῦ ζήτησε ἀπὸ τὴν χήρα τοῦ Μιχαήλ Παλαιολόγου Ἐλένη νὰ παραδώσει τὸ ἔργο αὐτὸ στὴ φωτιά, παρ' ὅλο ποὺ τῆς τὸ περιέγραφε ὡς «*ἄξιον γέλωτος*», «*μυσαρὸν*» καὶ χωρὶς ἐπιχειρήματα. Γιατί, ἂν σωθεῖ, μπορεῖ νὰ παρασύρει κι ἄλλους «*ἀνοήτους ἢ ἀμαθεῖς*». Ἀποκαλεῖ τὸν Πλήθωνα «*ἀποστάτην*», ὅτι παρέδωσε τὴν ψυχὴ τοῦ στοὺς δαίμονες καὶ τὸν κατηγορεῖ ὅτι διάβασε καὶ διδάχθηκε τὰ βιβλία τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ φιλοσόφων, ὅχι ἐπειδὴ μιλάει τὰ ἐλληνικά, «*ὡς χριστιανοὶ πάντες*», ἀλλὰ γιὰ νὰ προσθέσει χάριν σ' αὐτά. Ἐπίσης γύρω στὸ 1450 ὁ Σχολάριος δίνει ἀπάντησιν στὸν Πλήθωνα μὲ τὸ «*κατὰ Ἑλλήνων*» κείμενό του, μὲ τὸ ὁποῖο τὸν κατηγορεῖ γιὰ «*εἰδωλολατρισμὸν*» καὶ τὸν καλεῖ νὰ ἐπανεέλθει στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας ἢ τουλάχιστον νὰ πάψει νὰ ὑποστηρίζει τὶς ιδέες του. Ἀλλὰ ὁ Πλήθων οὐδέποτε μίλησε κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, μάλιστα μὲ φανατισμὸ ὑπεστήριξε τὴν ἀνάγκη, ἢ Ἐκκλησία νὰ μείνει αὐτοτελής, δηλαδὴ ἀντετάχθη στὴν ἔνωση τῶν ἐκκλησιῶν, χτυπώντας τοὺς ἐνωτικoὺς.

Βέβαια οἱ «*Νόμοι*» τοῦ κήκων ἀπὸ τὸν πατριάρχη Σχολάριο, γιατί θεωρήθηκαν ἐπικίνδυνον γιὰ τὸν Χριστιανισμό. Ὁ ἴδιος ὁ Σχολάριος, γιὰ νὰ δικαιολογήσει τὴν πράξη τοῦ αὐτῆ, λέει σὲ μιά του ἐπιστολὴ «*τῷ κυρίῳ Ἰωσήφ τῷ ἐξάρχῳ*», ὅτι ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν βρῆκε τίποτε ἀπαλλαγμένο τοῦ κακοῦ, ὅτι σὲ τίποτε δὲν θὰ ὠφελοῦσε τοὺς εὐσεβεῖς κι ὅτι θὰ σκανδαλίζε τὶς ψυχές τους. Ποιὰ τὴν ᾤον ἦταν ἡ ἀντίδραση τῶν Ἑλλήνων στὸ κάψιμο «*τοῦ θαυμασίου ἐκείνου ἔργου*»; Ἀφιερώνοντας λόγο στὸν νεκρὸ Πλήθωνα κάποιος φίλος τοῦ μεταξὺ ἄλλων λέει, ὅτι «*οἱ ἄριστοι τῶν Ἑλλήνων μισοῦσιν ἐκεῖνον, ὥσπερ ἱερόσυλόν τινα ἢ τυμβωρύχον καὶ ἀλιτήριον*».

Ἡ δολοφονία τοῦ Ἰουβενάλιου

Τὸν Σχολάριο καὶ τοὺς ὁμοίους τοῦ δὲν τοὺς ἀνησυχοῦσε τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ αὐτοκρατορία πλὴν τῆς Κωνσταντινούπολης εἶχε περιοριστεῖ στὴν Πελοπόννησο (πλὴν τῶν φραγκοκρατούμενων περιοχῶν τῆς) καὶ στὰ λίγα νησιά τοῦ Αἰγαίου καὶ κινδύνευε ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Τοὺς ἀνησυχοῦσαν οἱ λόγιοι ἐκεῖνοι, ποὺ παρέμειναν πιστοὶ στὸ ἐλληνικὸ πνεῦμα καὶ ιδεῶδες. Πλὴν τοῦ γηραιοῦ φιλοσόφου εἶναι οἱ μαθητὲς καὶ ὁπαδοὶ του, ποὺ ἀνοιχτὰ προπαγανδίζουν τὶς ιδέες του. «*Χάνεται ἀλίμονο ἡ πίστη*», γράφει ὁ Σχολάριος, «*ἔχει περιφρονηθῇ. Ὅλα εἶναι φοβερὴ ἀπιστία. Ἄλλους τοὺς ἔχει κυριέψει ἡ ἐλληνολατρεία, ἄλλους ὁ αὐτοματισμὸς καὶ ἡ ἀθεΐα...*». Ἄν εἶναι δυνατόν στὰ μέσα τοῦ 15ου αἰῶνα νὰ κινδύνευε ἡ Ὁρθοδοξία ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ θρησκεία. Κι ὅμως ἐξαπολύθηκε τρομοκρατία ἐναντίον τῶν «*δυσσεβῶν ἐλληνιστῶν*», σὰ νὰ προήρχετο ἀπὸ αὐτοὺς ὁ κίνδυνος. Ἔτσι ἐκτελεῖται ἐν ψυχρῷ (γύρω στὸ 1452) γιὰ τὶς ιδέες τοῦ ὁ μοναχὸς Ἰουβενάλιος ἀπὸ τὸν ἄρχοντα

Μανουήλ Ραούλ Οϊσῆ, στήν Πελοπόννησο. Τò γεγονός ὅτι τὸ θύμα ὑπῆρξε μοναχὸς δείχνει ὅτι ἡ κίνηση τῶν «ἐλληνολατρῶν» δὲν ἦταν «ειδωλολατρικῶν» πεποιθήσεων.

Τὸ ἔγκλημα εὐχαρίστησε πολὺ τὸν διώκτη τῶν ἰδεῶν τοῦ Γεμιστοῦ Σχολάριο, διότι ἔσπευσε νὰ στείλει συγχαρητήριο ἐπιστολὴ στὸν Ραούλ Οϊσῆ, προτρέποντάς τον νὰ μὴ σταματήσει ἐδῶ. «*Ἀς δοῦμε δύο ἐνδεικτικὰ ἀποσπάσματα τῆς αἰμοδιψοῦς ἐπιστολῆς αὐτῆς: «Χαῖρε, εὐσεβέστατε Μανουήλ... ὅτι τὴν ἐκ Θεοῦ δοθεῖσάν σοι μάχαιραν ἐστὶλβωσας κατὰ τῶν διωκτῶν τοῦ Χριστοῦ... Τοὺς γοῦν δυσσεβεῖς καὶ ἀλάστορας (καταραμένους) τούτους ἐλληνιστάς, μᾶλλον δὲ τῆς εὐσεβείας ἀναιδεῖς ἀποστάτας, καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ ὕδατι καὶ πᾶσι τρόποις ἐξαγάγετε τῆς παρουσίας ζωῆς». Ἀποκαλεῖ τὸν Ἰουβενάλιο δαιμονιώδη, τρισκατάρατο, ἀποκλίνοντα στήν ἐλληνικὴ «δεισι-δαιμονία» καὶ λέει στὸν Ραούλ Οϊσῆ, ὅτι στὸν μοναχὸ ἔτσι ἄρμοζε νὰ τελειώσει τὴ ζωὴ του. Μάλιστα τὸν προτρέπει, ἂν κάποιος ὁμοίός του πέσει στήν ἀντίληψή του: «*ρᾶβδιζε, εἶργε (φυλάκιζε), εἶτα γλῶσσαν ἀφαίρει, εἶτα χεῖρα ἀπότμενε, καὶ ἂν καὶ οὕτω μένη κακός, θαλάττης πέμπε βυθῶ...*». «Ὅλα αὐτὰ περίπου ἓνα χρόνο πρὶν τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης...*

Ἡ παραπάνω ἐγκληματικὴ ἐνέργεια, ὅπως ἦταν φυσικό, φόβισε τὸν κύκλο τοῦ Γεμιστοῦ, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὸν ὁμοϊδεάτη τοῦ θύματος Μιχαήλ Ἀποστόλη, ὁ ὁποῖος μὲ ἐπιστολὴ του ζήτησε τὴν ἐπέμβαση τοῦ Αὐτοκράτορος, στὸν ὁποῖο ὁμολογεῖ τὴν ὀρθόδοξή πίστη του. Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἰδιαίτερα ὁ Σχολάριος τὸν εἶχαν κατηγορήσει ὡς «*τὰ τῶν Ἑλλήνων ἡγούμενον καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀπίστων καὶ δυσσεβῶν*», ὅτι δῆθεν πιστεύει στὸν Δία, τὸν Ποσειδῶνα, τὸν Ἡρακλῆ καὶ ὅτι λατρεύει τὰ ἀγάλματά τους. Φοβούμενος λοιπὸν μὴν ἔχει τὴν τύχη τοῦ Ἰουβενάλιου, κατέφυγε στὸν Αὐτοκράτορα, πού γνώριζε καλῶς τὰ τοῦ κύκλου τοῦ Γεμιστοῦ.

Βέβαια καὶ μόνον ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἑλληνα καρδινάλιου Ἰσίδωρου δείχνει τὴ διαφορὰ τοῦ κύκλου αὐτοῦ ὅχι μόνον ἀπὸ τὸν Σχολάριο ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πνευματικούς ἀνθρώπους, πού στοὺς δύσκολους ἐκείνους καιροὺς δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ἀναλογίζονται τὰ περασμένα μεγαλεῖα, νὰ τὰ παραβάλλουν μὲ τίς τωρινὲς δυστυχίες καὶ νὰ θρηνοῦν: «*ὦ Ῥωμαίων γένος, εὐδαιμονέστερον μὲν πρότερον, νῦν δὲ πάντων ἀθλιώτατον*». Πού μπροστὰ στὸν Αὐτοκράτορα, ὅπως ὁ σοφὸς μοναχὸς Ἰωσήφ Βρυέννιος, μιᾶνε γιὰ πονηρὲς ἡμέρες, τέλη τῶν χρόνων, γιὰ ὀλόσωμη πληγὴ, νόσο καθολικὴ, συμφορὰ ἀπαραμύθητο, κηρύσσουν ὅτι «*κύκλω καὶ πανταχόθεν ἡ τοῦ Θεοῦ ὀργὴ ἀφικνεῖται*», χωρὶς ὅμως νὰ πράττουν τίποτα...

Λοιπὸν ὁ πλέον ἱσως ἔμπιστος μαθητὴς τοῦ Πλήθωνος Ἰσίδωρος, ἄλλοτε μητροπολίτης Κιέβου καὶ τώρα μετὰ τὴν ὑπογραφή τῆς ἑνώσεως καρδινάλιος τοῦ πάπα, κατὰ τὴν πολιορκία τῆς Πόλης ἦλθε ἀπὸ τὴν Ἰταλία ἐπικεφαλῆς μικροῦ στρατιωτικοῦ τμήματος, γιὰ νὰ πολεμήσει πλὴν στὸν Αὐτοκράτορα. Ὅταν ὁ Ἰσίδωρος, ὁ φίλος τοῦ Πλήθωνος, ἄφησε τὰ μεγαλεῖα τῆς θέσης του καὶ ἦλθε στήν Κωνσταντινούπολη καὶ πολέμησε τοὺς Τούρκους, ὁ φανατικὸς Σχολάριος βρισκόταν κλεισμένος στήν Ἀγία Σοφία.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Έργο τοῦ 11.000 - 10.000 πρὸ Χριστοῦ εἶναι τὰ « Ἀργοναυτικά » τοῦ Ὀρφέως

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΥΨΗΛΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

I. Ἡ χαμένη στὴν ἀχλὺ τοῦ χρόνου ἐποχὴ τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας καὶ ἡ σαγήνη τῆς προσωπικότητος τοῦ Ὀρφέως πάντοτε μαγνῆτιζαν τοὺς καλλιτέχνες καὶ ἐξήπτον τὴν φαντασίαν τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων. Λόγω τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀπαραιτήτων τεχνικῶν γνώσεων, ἀλλὰ κυρίως λόγω τῆς συστηματικῆς ἀποπληροφόρησης, ἐπὶ μεγάλο χρονικὸ διάστημα τὰ « Ἀργοναυτικά » γιὰ τὸν πολὺ κόσμον ἀλλὰ καὶ γιὰ σημαντικὴ μερίδα τῶν διανοουμένων μας δὲν ἦταν παρὰ ἓνας τερπνὸς μῦθος. Ἡ συστηματικὴ ὁμως ἐργασία τῶν Ἰωάννου Πασσᾶ καὶ Κωνστ. Χασάπη «Τὰ Ὀρφικά» (ἀπ' ὅπου ἡ παρούσα ἐρευνα ἀντλεῖ τὰ στοιχεῖα τῆς) ἀπέδειξαν τὴν ἀλήθειαν τῶν γεγονότων.

II. Ὁ Ὀρφεὺς ἦταν γιὸς τοῦ Θρακικοῦ ποταμοῦ Οἰάγρου καὶ τῆς Μούσης Καλλιόπης. Κατ' ἄλλους μητέρα του ὑπῆρξεν ἡ Μελπομένη, ἡ Κλειώ ἢ ἡ Μενίππη. Ἀσαφῆς ἀκόμη παραμένει καὶ ὁ τόπος ὅπου βασιλεύσε, καθὼς ἄλλοι ἐκ τῶν μυθογράφων τὸν θέλουν βασιλεῖα τῶν Βιστώνων, ἄλλοι τῶν Ὀδρυσῶν καὶ ἄλλοι τῶν Μακεδόνων. Στὴν ἱστορία πάντως ἐγίνε γνωστὸς σὰν ποιητῆς, μουσικός, ἱερέας καὶ ἰδρυτῆς μυστηριακῶν τελετῶν. Ἀπὸ τοὺς ἄθλους του γνωρίζουμε τὴν συμμετοχὴ του στὴν Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία καὶ τὴν κατάβασή του στὸν Ἄδην, προκειμένου νὰ ἐπαναφέρει στὴν ζωὴ τὴν γυναῖκα του Εὐρυδίκη. Σχετικὰ δὲ μὲ τὸν θάνατό του μαρτυρεῖται, ὅτι ἐδολοφονήθη ἀπὸ γυναῖκες γιὰ αἰτίες ποὺ ποικίλλουν κατὰ παράδοσιν.

III. Ἀξίες παρατηρήσεως εἶναι κάποιες ὁμοιότητες τῆς ζωῆς τοῦ Ὀρφέως καὶ τοῦ Χριστοῦ, πού πρέπει νὰ τίς ἐξετάσουμε μὲ ἀρκετὴ περίσκεψη, ἀφοῦ καὶ ὁ Ὀρφεὺς κατέβηκε στὸν Ἄδην, ἐδίδαξε θρησκευτικὰ/μυστηριακὰ τελετὰς καὶ κυρίως δολοφονήθηκε, ἴσως ἐπειδὴ περιεφρόνησε τὴν τότε κρατοῦσα θρησκεία, κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἀποψιν τοῦ θανάτου του. Τὸν προβληματισμὸ μας πρέπει ἀκόμη νὰ ἐπιτείνῃ καὶ ἡ ὑπαρξὶς σφραγιδουκλίνδρου τοῦ 3ου ἢ τοῦ 4ου μ.Χ. αἰῶνος, ὁ ὁποῖος παριστάνει τὸν Ὀρφέα σταυρωμένο (Ἰωάννου Πασσᾶ, «Τὰ Ὀρφικά», σελ. 196, ὅπου καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ συμβάντος). Ἐκκινοῦντες ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ τῶν τριῶν σταυρωμένων (Προμηθεὺς, Ὀρφεὺς, Χριστός), οἱ ὁποῖοι εὗρηκαν τὸν φρικτὸν αὐτὸν θάνατον γιὰ ἀσέβεια πρὸς τὴν κατεστημένην τάξιν τῶν θρησκευτικῶν πραγμάτων, δὲν μπορούμε παρὰ νὰ θαυμάσουμε τὴν περιοδικὴ αὐτὴ ἀνακύκληση προσώπων καὶ γεγονότων, πού εἶναι φανερό ὅτι συνέβησαν σὲ τρεῖς διαφορετικὰ χρονικὰ στιγμὲς, ἀλλὰ καὶ πολιτισμικὰ ἐπίπεδα, μὲ σαφὲς μεταγενέστερη τὴν ἐκδοχὴ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς.

IV. Ἡ ἰδιαιτερότητα τοῦ κειμένου τῶν Ὀρφικῶν ἐγκεῖται στὸ γεγονὸς ὅτι στὸ κείμενον τοῦλάχιστον τῆς Λειψίας (ἀπ' ὅπου καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Πασσᾶ) ὑπάρχουν ἀρκετὰ κενὰ, σημεῖον ὅτι τὸ ἔργο ἐφθασε «φιλτραρισμένο» μέχρις ἡμῶν ἀπὸ κάποιους πού εἶχαν προφανεῖς λόγους νὰ μὴ ἐπιθυμοῦν ἰδιαίτερα τὴν ἀποκάλυψη σημαντικῶν πραγμάτων. Καὶ προφανῶς εἶναι οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι, πού ἀργότερα φρόντισαν νὰ ἐξαφανισθῇ καὶ τὸ στερεότυπον τοῦ 1829 καί, φυσικὰ, νὰ μὴν ἐπανεκδοθῇ ἔκτοτε, ἀφοῦ ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καθιστοῦσε ἐπικίνδυνα τέτοια κείμενα, πού ἔτεναν νὰ ἀποδείξουν ἀρχικὰ σπουδαῖες τεχνολογικὰς γνώσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀέναον ὑπαρξὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέσα στὸν χρόνο, ὅπως θὰ δοῦμε παρακάτω. Καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ μόνιμοι ἐχθροὶ τοῦ ἔθνους μας: οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον σιωνιστές, πού θέλουν ἑαυτοὺς μὲν ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν Γένεσιν τῆς Βίβλου.

ν. Μέσα στο κείμενο τῶν Ἀργοναυτικῶν ὑπάρχουν ἀρκετὰ σημεῖα τοῦλάχιστον περιέργα, πού δημιουργοῦν εὐλογες ἀπορίες. Ἄλλοτε πάλι ὠρισμένοι στίχοι παρουσιάζουν σημαντικές ὁμοιότητες μετὰ μεταγενέστερα ἔπη, πού κι αὐτὰ μετὰ τὴν σειρά τους εἶναι ἀρκετὰ σκοτεινά. Αὐτὰ τὰ σημεῖα θὰ ἐξετάσουμε εὐθύς ἀμέσως.

α. Τὰ Ἀργοναυτικά λέγουν, ὅτι «... τό τε πρόσθεν γένος ἐξεγένετο θνητῶν...» [ἐγεννήθη καὶ τὸ προηγούμενον γένος τῶν ἀνθρώπων]. Ἐδῶ διακρίνουμε μιὰ ἀντιστοιχία πρὸς τὸ Ἡσιόδειον χρύσειον γένος μερόπων ἀνθρώπων» στὸ ἔπος «Ἔργα καὶ Ἡμέραι». Εἶναι φανερόν, ὅτι καὶ τὰ δύο ἔργα ἀναφέρονται σὲ κάποιον παρωχημένον γένος ἀνθρώπων, πού ἤδη δὲν ὑπάρχει πλέον. Ἄρα γε ἡ Ἡσιόδεια βαθμιαία ἐκφύλιξις τῶν θνητῶν ἰσχύει καὶ ἐδῶ καὶ σὲ ποιά διαβάθμισή της (χρυσό, ἀργυρό, χάλκινο, ἥρων ἢ σιδηρό);

β. Οἱ στίχοι, πάλι, τῶν Ἀργοναυτικῶν:

«... ἡδ' ὅσον Αἰγύπτῳ ἱερὸν λόγον ἐξελόχευσα

Μέμφιν ἐς ἡγαθέην πελάσας...»

[Ἐπίσης (σοῦ εἶπα) καὶ ὅσα ἱερὰ λόγια εἶπα στὴν Αἴγυπτο, ὅταν προσέγγισα τὴν ἱερὰν Μέμφιν] θέτουν ἕναν ἰσχυρὸ προβληματισμό, πού σαφῶς ἀνατρέπει τὴν κρατοῦσα θεωρία ὅτι ὁ Ὀρφεὺς μαθήτευσε στὴν Αἴγυπτο, ἀφοῦ εἶναι φανερόν ὅτι ἐδίδαξε ἐκεῖ.

γ. Ὁ στίχος πάλιν «Ταῖναρον ἡνίκ' ἔβην σκοτίνην ὁδόν, Αἶδος εἴσω...» [κατέβην τὴν σκοτεινὴν ὁδὸν εἰς τὸ Ταίναρον καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν Ἅδη] μᾶς παραπέμπει εὐθέως στὸ λ' τῆς Ὀδύσσειας («Νέκυια»), ὅπου ἔχουμε τὴν εἰς Ἄδην κατάβασιν τοῦ Ὀδυσσεύς. Ἀρά γε εἰς ἀνάμνησιν ποιᾶς προϊστορικῆς καταβάσεως ἱστορεῖται τὸ γεγονός, τὸ ὁποῖο πέρασε ἀργότερα καὶ στὴν Χριστιανικὴ Θρησκεία, προφανῶς ὑπὸ τὴν ἐπήρεια τῶν Ὀρφικῶν;

δ. Ἐκπληκτικῆς ἀποκάλυψης εἶναι οἱ κάτωθι στίχοι:

«... κάνθος δ' Εὐβοίῃθεν Ἀβαντιάδης ἐπέρησεν,

ὦν δὴ μοῖρ' ἐδάμασσε, τέλος δ' ἐπέθηκεν ἀνάγκη,

φθίσθαι ὑΠΕΡ Λιβύης, νόστου τ' οἴκονδε λάθεσθαι...»

[Ὁ δὲ Κάνθος ὁ Ἀβαντιάδης διεξεπεραιώθη ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν· τοῦτον κατενίκησεν ἡ Μοῖρα καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ ἐπέβαλε τὸ τέλος νὰ ἀποθάνῃ ὑΠΕΡΑΝΩ τῆς Λιβύης καὶ νὰ λησμονήσῃ τὸ ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν πατρίδα]. Καὶ λίγο παρακάτω:

«Σιντιακαῖς δ' ἐπ' ὀφρύσσιν ἐκέλσαμεν ὠκύαλον νῆα Λήμνῳ ἐν ἡγαθέῃ». [Προσωμίσαμε δὲ τὸ ταχυκίνητον πλοῖον ἐπὶ τῶν Συντιακῶν βράχων εἰς τὴν ἱερωτάτην Λῆμνον].

Ἐάν διαβάσῃ κανεὶς προσεκτικὰ τὶς δύο αὐτές ἐνότητες στίχων, ἔχει τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ «Ἀργώ» δὲν ἦταν ἀκριβῶς πλοῖο, ἀφοῦ ὁ Κάνθος πέθανε πάνω ἀπὸ τὴ Λιβύη καὶ οἱ Ἀργοναῦτες προσόρμισαν τὸ πλοῖο ἐπὶ τῶν βράχων. Μὲ τὸ δεδομένο ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα κυριολεκτεῖ πάντα (λόγω τοῦ πλούτου της) εἰμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ἀπορρίψουμε τὴν περίπτωσιν λάθους. Καθόσον τί πιὸ φυσικὸ, ὁ Κάνθος νὰ ἀπεβίωνε ΠΛΗΣΙΟΝ, ΕΠΙ ἢ ΕΚΤΟΣ τῆς Λιβύης, ποτὲ ὅμως ὑπεράνω αὐτῆς, ὅταν γίνεται λόγος γιὰ πλοῖο; Γιὰ πλοῖο πού προσορμίζεται ΠΛΗΣΙΟΝ, ΑΝΑΜΕΣΑ ἢ ΑΝΟΙΚΤΑ τῶν βράχων. Ποτὲ πάντως ἐπὶ αὐτῶν. Συνεπῶς τί ἦταν ἡ Ἀργώ;

ε. Συναφῆς πρὸς τὸ γ' τοῦ παρόντος εἶναι καὶ ὁ στίχος ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Καινέως, ὁ ὁποῖος «... ζῶν τ' ἐν φθιμένοισι μολεῖν ὑπὸ κεύθεα γαίης...» [καὶ κατῆλθεν ζωντανὸς εἰς τοὺς κρυψῶνας τῆς γῆς (Ἄδην) μεταξὺ τῶν νεκρῶν].

στ. Μιὰ σειρά ἀποσπασμάτων καὶ μεμονωμένων στίχων τῶν «Ὀρφικῶν» ἐντείνουν τὸν προβληματισμό μας γιὰ τὸ ἐπίπεδο τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς, πού ἐνῶ γιὰ τὴν δική μας κάποια ἀπὸ τὰ γραφόμενα θεωροῦνται αὐτονόητα, ἐν τούτοις γιὰ τὸ μακρυνὸ ἐκεῖνο παρελθὸν μόνον σὰν θαύματα θὰ μπορούσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν. Πιὸ συγκεκριμένα: Ἀναφορικὰ γιὰ τὸν Ζῆτι καὶ τὸν Κάλαι ἀναγράφεται: «... οἱ δὲ καὶ ταρσοῖσιν ὑπονατίους πεπότηντο» [αὐτοὶ δὲ πε-

τοῦσαν με ὑποπόδια, πού εἶχον κάτω ἀπὸ τὶς φτέρνες τῶν ποδιῶν τους], ἐνῶ ἡ Κίρκη «ὡς εἰποῦς ἄψορρον ἀπέπτατο» [ἀφοῦ τοὺς εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια, ἐπέταξε πρὸς τὰ πίσω]. Συνεπῶς κάποιοι ἄνθρωποι μποροῦν καὶ πετοῦν εἴτε με τὴν βοήθεια μηχανῶν, εἴτε ἀφ' ἑαυτῶν. Ἀλλά καὶ τὸ ἀπόσπασμα:

«... Λυγκεὺς θ', ὅς τήλιστα δι' αἰθέρος ἡδὲ θαλάσσης
βένθεα, καὶ πλουτῆος ὑποχθονίοιο βέρεθρα
μοῦνος ἀπ' ἀνθρώπων δεινοῖσιν ὁπάπεν ὄσσοις...»

[ὁ Λυγκεὺς, ὁ ὁποῖος μόνος αὐτὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἔβλεπε με μάτια διαπεραστικά τὰ πλέον ἀπομακρυσμένα βάθη τοῦ αἰθέρος καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ βάραθρα τοῦ Πλούτωνος, πού ζῇ κάτω ἀπὸ τὴν γῆ] δὲν μᾶς ὑποχρεώνει νὰ δεχθοῦμε τὴν ὑπαρξὴ κάποιου πανίσχυρου ὀργάνου παρατήρησης; Φυσικὰ ἀπὸ τοὺς στίχους:

«... ὅσα τ' ἄρ ἐν Κρήτῃ πάθον ἄλγεα τετληῶτες,
χάλκειον τριγίγαντα δοκεύμενοι, ὄφρα κίχοιμεν
ὅς ρά οἱ οὐκ εἶα λιμένων ἔντοσθεν ἰκέσθαι...»

[καὶ ποῖα βάσανα ὑπέστημεν ὑπομονετικά στὴν Κρήτῃ παραμονεύοντες τὸν χάλκινο τριγίγαντα, διὰ νὰ πλησιάσουμε ἐκεῖ, αὐτὸς δὲν μᾶς ἐπέτρεπε νὰ προχωρήσουμε στὸ ἐσωτερικὸ τῶν λιμανιῶν] κατανοοῦμε ὅτι ὁ Τάλως (δῶρο τοῦ Ἡφαίστου στὸν Μίνωα) δὲν εἶναι παρὰ ἓνα ρομπότ, πού τὸ μόνο του τρωτὸ σημεῖο ἦταν ἡ «φλέβα» (καλῶδιο) πού κατέληγε στὸν ἀστράγαλο καὶ ἐκαλύπτετο ἀπὸ λεπτὴ μεμβράνη. Κάτι, δηλαδή, σὰν τὸν Ἀχιλλέα τῆς Ἰλιάδος. Ὅμως καὶ ἡ Κίρκη ἔχει περιέργη θωριά, ἀφοῦ:

«... ἐκ δ' ἄρα πάντες
θάμβεον εἰσορόντες· ἀπὸ κρατὸς γὰρ ἔθειραι
πυρσαῖς ἀκτίνεσσιν ἀλίγκιοι ἠώρηντο·
στίλβε δὲ καλὰ πρόσωπα, φλογὸς δ'
ἀπέλαμπε αὐτμή...»

[ὅλοι δὲ ἐκεῖνοι παρατηροῦντες αὐτὴν (τὴν Κίρκην) ἀπὸ τὸ πλοῖον ἔμειναν ἐκθαμβοί· διότι ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς ἐκρέματο ἡ κόμη τῆς, πού ἦτο ὁμοία μὲ φωτεινὰς ἀκτῖνας· καὶ ἔλαμπε τὸ ὄραϊον πρόσωπό τῆς· καὶ ἀπ' αὐτὸ ἀκτινοβολοῦσε φλογώδης καπνός]. Ἄν αὐτὴ ἡ περιγραφή δὲν εἶναι ρεαλιστική, τότε ὁ ποιητὴς τῶν Ὀρφικῶν πρέπει νὰ εἶχε περιέργη ἀντίληψη γιὰ τὴν γυναικεία καλλονή. Ἀκόμη μεγαλύτερη ἐντύπωση προξενεῖ τὸ δίστιχο:

«... ἀστέρα δι' αὐ οἱ ἀναρπάξαντα ρέεθρῳ,
οἷχεσθαι πόντοιο δ' Ἀξείνοιο φέροντα...»

[τὸ ἄστρον ἀφ' ἑτέρου, ἀφοῦ ἀνήρπασεν αὐτὴν (τὴν Μήδειαν) ἀπὸ τὸ ρεῖθρον τοῦ ποταμοῦ, ἔφυγε διὰ μέσου τοῦ Ἀξείνου πόντου μεταφέρον μαζί του καὶ αὐτήν]. Δὲν θὰ ἦτο πιὸ λογικὸ, ὁ Αἰήτης νὰ ἔβλεπε στὸν ὕπνο του, ὅτι ἡ ἀπαγωγή τῆς Μήδειας κοντὰ στὸν ποταμὸ ἐγίνε με πλοῖο; Ἐκτὸς ἂν εἶχε ξαναγίνῃ κι ἄλλη ἀστροαπαγωγή (διαστημική), γι' αὐτὸ καὶ κατεθορυβήθη τόσο...

Μετὰ λοιπὸν ἀπ' αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ θεωρεῖται ἀναχρονισμὸς καὶ ὁ στίχος ὁ ἀναφερόμενος στὸν Ἄργο «ἀμπέλου ἀυαλέης ὀξεῖ ἀπέκερσε σιδήρῳ» (ἀπέκοψε με σιδερένιο αἰχμηρὸ ἐργαλεῖο ἓνα κλάδο).

ζ. Κάποιοι λαοὶ πού περιγράφονται εἶναι ἀρκετὰ παράξενοι, τόσο πού δημιουργοῦν ὑποψίες ὑπάρξεως· ὅπως λ.χ. ὁ πολεμικὸς λαὸς πού ἐπετέθη στὸν Ἑλλησποντο στοὺς Ἀργοναῦτες: «... ἐξ γὰρ χεῖρες ἐκάστω ἀπ' ὧμων αἴττονοντο» [διότι εἰς τὸν καθένα τους ἐξ χέρια ξεπηδοῦσαν ἀπὸ τοὺς ὦμους]. Κάτι ἀνάλογον μᾶς παρουσιάζει (ἐπὶ τὸν πολλαπλάσιον) ἡ «Θεογονία», στίχοι 673, ὅπου ἀναφέρεται στοὺς Ἑκατόγχειρες: «... τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὧμων αἴττονοντο». [Ἀπὸ τοὺς ὦμους καθενὸς χέρια ἑκατὸν σαλεύανε]. Ἐδῶ εἶναι φανερόν ὅτι ἡ «Θεογονία» μεταφέρει καὶ καταγράφει τὶς θρησκευτικὰς δοξασίες πού εἶχαν ἤδη διαμορφωθῇ. Ὁ Ὀρφεὺς ὅμως σὰν ἀφηγητὴς προσωπικῶν ἐμπειριῶν εἶναι δυνατόν νὰ ψεύδεται, τὴν στιγμὴ μάλιστα πού εἶναι ἀποδεδειγμένο ὅτι ὁ πρωτόγονος

καλλιτέχνης (ἄν ἰσχὺν βέβαια αὐτὸ καὶ γιὰ τὸν Ὀρφέα) δὲν μπορεῖ νὰ ἀπεικονίσῃ καὶ ἀναπαραστήσῃ κάτι ποὺ δὲν ἔχει δεῖ;

Ἄλλὰ μήπως καὶ οἱ στίχοι:

«... οὐδ' ἄρα τοῖσι μέλει βίος καὶ ἔργ' ἀνθρώπων,
ποιαῖς δ' ἐν μεσάταις μελιγδέα φορβὰν νέμονται,
ἔρση ὑπ' ἀμβροσίῃ θεῖον πότον ἐξαυρόντες
πάντες ὁμῶς στίλβοντες ὁμηλικὴν ἐρατεινήν.
μειλιχίῃ δὲ οἱ αἰὲν ἐπ' ὄφρυσιν νεῦσε γαλήνῃ
παίδεσιν ἡδὲ τοκεῦσιν, ἐπεὶ φρεσὶν οἶδαν ἐοῖσιν
αἰσιμὰ τε ρέζειν πεπνυμένα τ' ἐξαγορεύειν...»

[οὔτε βέβαια αὐτοὶ (οἱ Μακρόβιοι) ἐνδιαφέρονται διὰ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀλλὰ (διάγοντες) ἐν μέσῳ χλοερῶν τόπων τρέφονται μὲ γλυκεῖαν τροφήν, ἀντλοῦντες κάτω ἀπὸ τὴν θεϊκὴν δροσιὰ θεῖον ποτὸν καὶ λαμπρύνοντες ὅλοι μαζί τὴν ἀξιαγάπητον συνομηλικίαν των. Γαλήνῃ δὲ γλυκεῖα ἐπικάθηται εἰς τὸ πρόσωπόν των, καὶ εἰς τὰ παιδιὰ καὶ εἰς τοὺς γονεῖς, ἐπειδὴ γνωρίζουν ἀπὸ τὸν νοῦν των νὰ ἐκτελοῦν ἔργα πρέποντα καὶ νὰ λέγουν λόγους συνετοῦς] βρίσκουν τὴν ἐπιβεβαίωσή τους στὸ «Ἔργα καὶ Ἡμέραι» τοῦ Ἡσιόδου:

«... χρύσειον μὲν πρῶτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων
ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν·
ὥς τε θεοὶ δ' ἔζων ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύος· οὐδέ τι δειλὸν
γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοιοὶ
τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων·
θνήσκον δ' ὥς θ' ὕπνω δεδμημένοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα
τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζεῖδωρος ἄρουρα
αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐβελήμοι
ἦσυχον ἔργ' ἐνέμενον σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσιν...»

[πρῶτα-πρῶτα τὴν χρυσὴ γενιά τῶν λιγδύων ἀνθρώπων ἔπλασαν οἱ ἀθάνατοι, ποὺ τὰ Ὀλύμπι ἀνάκτορα κατέχουν. Ὑπῆρξε αὐτοῖς τὴν ἐποχὴ ποὺ βασιλεύει στα Οὐράνια ὁ Κρόνος. Ἐζοῦσανε καθὼς θεοί, μὲ τὴν ψυχὴ ἀπείραχτη καὶ βάσανα δὲν εἶχανε καὶ μόχθο δὲν ἤξεραν· μήτε τὰ μαῦρα γηρατειὰ τοὺς βρίσκανε, μὰ παλλικάρια πάντα στὰ ποδάρια καὶ στὰ χέρια τους, χαίρονταν σὲ συμπόσια γιορτίνῃς· ἀπ' τὰ κακὰ ὅλα ἀπ' ἔξω· καὶ πέθαιναν σὰν νᾶγερναν σ' ὕπνο γλυκό. Γύρω τους ὅλα τὰ καλὰ: ἡ ζωοδότρα γῆ αὐτοφύτρως καρπὸν ἀνάδινε, πολλὴ καὶ μπόλικη σοδειά· κι ἐκεῖνοι πρᾶοι καὶ εἰρηνικοὶ μέσα στὰ μύρια τὰ καλὰ χαίρονταν τὰ ἔργα τους]. Ἀρὰ γε ὁ Ὀρφεὺς συνήντησε τοὺς τελευταίους ἐκπροσώπους τοῦ «χρυσοῦ γένους» ἢ ἔζησε τὴν ἴδια (περίπου) ἐποχὴ μ' αὐτούς; Ἴσως δὲ ἀπ' αὐτὲς τίς περιγραφὲς τὸ Β' τῆς ἐβραϊκῆς *Γένεσης* νὰ δίνη τὴν εἰκόνα τῆς δημιουργίας: «... Καὶ ἐφύτευσε Κύριος ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν τῇ Ἑδέμ κατὰ Ἀνατολὰς καὶ ἔθεσεν ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ἔπλασε. Καὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἔκαμε νὰ βλαστήσῃ ἐκ τῆς γῆς πᾶν δένδρον ὡραῖον εἰς τὴν ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς τὴν γεύσιν...» Καὶ πιὸ κάτω: «Καὶ ἔλαβεν Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔθεσεν αὐτὸν ἐν τῇ Παραδείσῳ τῆς Ἑδέμ διὰ νὰ ἐργάζεται αὐτὸν καὶ νὰ φυλάτῃ αὐτόν...», ἀντιγράφοντας τὴν Ὀρφικὴ περιγραφὴ τῆς ζωῆς τῶν Μακροβίων. Δύο ἀκόμη σημεῖα τῶν Ἀργοναυτικῶν, στὰ ὁποῖα πρέπει νὰ σταματήσουμε, εἶναι οἱ στίχοι ποὺ ἀναφέρονται στὰ τῆς θυσίας πρὸς τῆς ἀρπαγῆς τοῦ δέρατος. Συγκεκριμένα οἱ στίχοι: «... σκύμνους παμμέλανας σκυλάκων τρισσοὺς ἱερεύσας» [ἀφοῦ ἔσφαξα τρεῖς κατάμαυρους σκύλους] καὶ «... χώρῳ ἐπὶ πλακόντι βόθρον τρίστοιχον ὄρυξα...» [ἔσκαψα εἰς ἓνα χώρον πλατὺν λάκκον εἰς τρεῖς σειρὰς] μᾶς παραπέμπουν στὴν πολὺ νεώτερη τριαδικότητά τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος.

VI. Ἀς προσπαθήσουμε τώρα νὰ χρονολογήσουμε τὸ κείμενο. Κρίνοντας ἀπὸ τὸν στίχο «... ἀνθρώπων τ' ὀλιγοδρανέων πολυέθνεα φύτλην» [καὶ ἀκόμη τῶν ἀ-

δύνατων ανθρώπων την πολυεθνή φύτρα] είναι φανερό ότι έχουμε πλέον διαμορφωμένες φυλετικές και κρατικές υποστάσεις. 'Ενῶ, ὅπως προκύπτει ἀπ' ὅλο το κείμενο τῶν *Ὀρφικῶν*, ἔχει ἤδη διαμορφωθεῖ ἡ θεία τάξις πραγμάτων στὸν Ὀλυμπο. Συνεπῶς ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι τὰ «*Ἀργοναυτικά*» εἶναι μεταγενέστερα τῆς «*Φορωνίδος*» καὶ σίγουρα προγενέστερα τῶν ἡρωϊκῶν ἐπῶν. Ἀλλὰ τότε σὲ ποιά ἐποχὴ πρέπει νὰ ἀναχθοῦν, ἀφοῦ ἡ προηγούμενη χρονολόγηση εἶναι ὑπερβολικὰ ἀόριστη; Διὰ τῆς συγκρίσεως κάποιων στοιχείων μπορούμε νὰ φτάσουμε σὲ κάποια συμπεράσματα. Οἱ ὀχυρώσεις τῶν Κόλχων θὰ μᾶς βοηθήσουν σ' αὐτό.

*«... πρόσθε γὰρ Αἰήταο δόμων ποταμοῖο τ' ἔραννοῦ
ἐννέ' ἐπ' ὀργυῶν ἔρκος περιμήκετον ἄντην
φρουρεῖται πύργοισι καὶ εὐξέστοισι μύδροισιν,
ἐπτά περὶ στεφάνοισι κυκλούμενον, ἐν δ' ἄρα τρισσαὶ
χαλκῆραις πύλαι εἰσὶ πελώριοι· ἐν δ' ἄρα ταῖσι
τείχος ἐπιθρώσκει, περὶ δ' αὖ χρύσειαι ἐπάλλξεις...».*

[Διότι ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν οἶκον τοῦ Αἰήτου καὶ τοῦ ἐρατεινοῦ ποταμοῦ ὑπῆρχε περίφραγμα ἀπέναντι (τῆς ἱερᾶς φηγῶ) ἐκτεινόμενον εἰς μήκος ἐννέα ὀργυῶν, τὸ ὁποῖο φρουρεῖται ἀπὸ πύργους καὶ ἀπὸ καλοξεσμένους λίθους καὶ περιβάλλεται ἀπὸ ἐπτά στεφάνους (κύκλους). Ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ (τοῦ περιγράμματος) εἶναι τρεῖς ὑπερμεγέθεις πύλαι, συνηρμοσμέναι μὲ χαλκὸν καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἀνυψώνεται ἓνα τεῖχος, τὸ ὁποῖον πάλι περιβάλλεται ἀπὸ χρυσᾶς ἐπάλλξεις]. Ἄς δοῦμε τώρα, πῶς ὁ Κριτίας (στὸν ὁμώνυμο διάλογο τοῦ Πλάτωνος) περιγράφει τὶς ὀχυρώσεις τῶν Ἀτλάντων: «... καὶ τὸν γήλοφον, ἐν ᾧ κατῴκιστο, ποιῶν εὐερκῇ περιρρήγνυσιν κύκλῳ θαλάττης γῆς τε ἐναλλάξ ἐλάττους μείζους τε περὶ ἀλλήλους ποιῶν τροχούς, δύο μὲν γῆς, θαλάττης δὲ τρεῖς οἷον τορνεύον ἐκ μέσης τῆς νήσου...» [τὸν λοφίσκον ὅπου διέμενεν ἡ κόρη, θέλων νὰ τὸν κάμη ὀχυρώτατον, τὸν ἔσκαψεν ὁλόγυρα καὶ κατεσκεύασεν ἀλλεπαλλήλους περιμετρικὰς ζώνας ξηρὰς καὶ θαλάσσης, ἄλλας μικροτέρας καὶ ἄλλας μεγαλυτέρας, δύο ζώνας ξηρὰς καὶ τρεῖς θαλάσσης, ὥσάν νὰ τὰς κατειργάζετο μὲ τὸρνον, ποὺ ἀπείχον ἐξ ἴσου ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς νήσου εἰς ὅλα τὰ μέρη]. Καὶ πιὸ κάτω: «ταύτην δὴ κύκλῳ καὶ τοὺς τροχούς καὶ τὴν γέφυραν πλεθριαίαν τὸ πλάτος οὖσαν ἐνθεν καὶ ἐνθεν λιθίνῳ περιεβάλλοντο τεῖχει, πύργους καὶ πύλας ἐπὶ τῶν γεφυρῶν κατὰ τὰς τῆς θαλάττης διαβάσεις ἐκασταχόσε ἐπιστήσαντες...» [αὐτὴν τὴν νήσον τὴν περιέζωσαν κυκλικῶς, καθὼς καὶ τὰς τάφρους καὶ τὴν γέφυραν, ποὺ εἶχε πλάτος ἐνὸς πλεθροῦ καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, μὲ λίθινον τεῖχος· ἐπάνω εἰς τὰς γεφύρας, ἐκεῖ ὅπου κάτωθεν αὐτῶν διήρχετο ἡ θάλασσα, καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, κατεσκεύασαν πύργους καὶ πύλας]. Καὶ τέλος: «... καὶ τοῦ μὲν περὶ τὸν ἐξωτάτῳ τροχὸν τεῖχος χαλκῷ περιελάμβανον πάντα τὸν περίδρομον, οἷον ἀλοιφῇ προσχρώμενοι, τοῦ δ' ἐντὸς καττιτέρῳ περιέτηκον, τὸν δὲ περὶ αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν ὀρειχάλκῳ μαρμαρυγὰς ἔχοντι πυρώδεις...» [τὴν πρόσοψιν τοῦ τεύχους, ποὺ περιέκλειε τὴν ἐξωτερικὴν ζώνην, τὴν ἐκάλυψαν ὅλην μὲ χαλκόν, χρησιμοποιοῦντες αὐτὸν ἀντὶ χρώματος· τὴν πρόσοψιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τεύχους τὴν ἐκάλυψαν μὲ κασσίτερον καὶ τοῦ τεύχους, ποὺ ἦτο γύρω ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν, μὲ ὀρείχαλκον, ὁ ὁποῖος ἔλαμπεν, ὅπως τὸ πῦρ]. Βλέπουμε λοιπὸν ἐδῶ, ὅτι οἱ ὀχυρώσεις τῶν Κόλχων ἐμοιάζαν φανταστικὰ μὲ τῶν Ἀτλάντων. Εὐλόγως θὰ ἐτίθετο, μετὰ ταῦτα, τὸ ἐρώτημα, ἂν ἦσαν οἱ Κόλχοι Ἀτλαντες, ἢ ἂν ἡ Κολχίς ἦταν ἡ Ἀτλαντίς. Μὲ τὸ σκεπτικὸ ὅτι ἡ πορεία τῶν Ἀργοναυτῶν εἶχε ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν Ἀνατολὴν, τῆς ὁποίας ἄλλωστε μαρτυροῦνται ἀρκετὲς περιοχές, πιστεύουμε ἀκράδαντα ὅτι ἡ Κολχίς ἦταν μιὰ ἀποικία τῶν Ἀτλάντων. Σὲ αὐτὸ συνηγοροῦν ἀρκετὰ πράγματα. Πρὶν ὅμως προχωρήσουμε, πρέπει νὰ ψάξουμε νὰ βροῦμε τὴν μητρόπολιν, ποὺ δὲν πρέπει νὰ εἶναι παρὰ τὸ νησὶ τῆς Κίρκης. Καὶ τοῦτο, διότι μαρτυρεῖται σὲ δύο τουλάχιστον σημεία ἡ συγγένεια τῆς Κίρκης καὶ τοῦ Αἰήτη: Στὰ *Ἀργοναυτικά* μὲ τοὺς στίχους

«... τοῖς δ' ἄφαρ ὠμάρτησε καταντίον ἐρχομένοισιν

κούρη όμογονήτη μεγάλόφρονος Αϊήταιο, 'Ηελίου θυγάτηρ...»

[ἐξαίφνης τοὺς συνήντησεν, ἐνῶ ἐβάδιζον εἰς τὴν ἀντίθετον κατεύθυνσιν, μιὰ κόρη, ἀδελφὴ τοῦ ὑπερήφανου Αἰήτου, θυγάτηρ τοῦ 'Ηλίου]· ἀλλὰ καὶ στοὺς στίχους 957 κ.ἐ. τῆς «Θεογονίας» διαβάζουμε:

«... 'Ηελίω δ' ἀκάμαντι τέκεν κλυτὸς ὠκεανίνη
Περσηὶς Κίρκην τε καὶ Αἰήτην βασιλῆα...»

[καὶ μὲ τὸν ἥλιο τὸν ἀκάμαντο ἡ δοξασμένη κόρη τοῦ 'Ωκεανοῦ, ἡ Περσηίς, ἐγέννησε τὴν Κίρκη καὶ τὸν βασιλιᾶ Αἰήτην].

Δὲν πρέπει ἀκόμη νὰ ξεχνᾶμε, ὅτι ἡ νῆσος Αἰαία εὐρίσκεται στὸν 'Ατλαντικὸν 'Ωκεανό. Οἱ δὲ στίχοι περιγράφουν τὴν ἀφίξη τῶν Κόλχων στὸν βασιλέα 'Αλκίνοο, προκειμένου νὰ ζητήσουν τὴν Μήδεια:

«... 'Ενθ' ἄρ' ὑπ' εἰρεσίῃσιν ἐπειγόμενοι φορέοντο
νηυσὶν ἀπειρεσίας βριαρὸς λόχος. Αἰήταιο,
Κόλχων 'Ερραῦν τε Χαρανδαίων, Σολύμων τε
διζόμενοι Μινύας, ὄφρ' ἂν Μήδειαν ἄγοιντο
ὄσιν ἐς Αἰήταιο πατρός, τίσειε δ' ἀμοιβὰς
σφῆσιν ἀτασθαλίῃσιν ἀδελφειοῦ κταμένοιο...»

[πρὸς τὰ ἐδῶ λοιπὸν ἐφέρετο ὁ ἰσχυρὸς λόχος τοῦ Αἰήτου, ὁ ὁποῖος ἤρχετο ἐσπευσμένως κωπηλατῶν μὲ τὰ ἀπειράριθμά του πλοῖα, ποὺ ἀπετελεῖτο ἀπὸ Κόλχους, 'Ερραῦνους, Χαρανδαίους καὶ Σολύμους, οἱ ὁποῖοι ἀνεζήτησαν τοὺς Μινύας, διὰ νὰ συλλάβουν καὶ νὰ ὀδηγήσουν τὴν Μήδειαν ἐνώπιον τοῦ πατρὸς τῆς Αἰήτου καὶ διὰ νὰ τιμωρηθῇ ἐξ αἰτίας τῶν ἀνοσίων πράξεών της διὰ τὸν σκοτωμένον ἀδελφόν της].

Τῷ ὄντι περιέργον πρᾶγμα· οἱ Κόλχοι κατάφεραν νὰ ἀνακαλύψουν τοὺς 'Αργοναυτεὺς στὴν Κέρκυρα, τὴν στιγμή πού εἶχαν κάνει σχεδὸν τὸν γύρω τοῦ κόσμου. Μὲ ποῖον ἄρα γε τρόπο; Μήπως κάποιος τοὺς εἰδοποίησε; Γιατί σίγουρα δὲν εἶναι νοητὸ νὰ ἔκαναν ὁλόκληρη ἐκστρατεία χωρὶς ὁρατὸ ἢ προσδοκώμενο ἀποτέλεσμα. Δύο μόνο στάσεις τῆς 'Αργοῦς μαρτυροῦνται. Αὕτῃ τοῦ νησιοῦ τῆς Κίρκης καὶ αὕτῃ τῶν Στηλῶν τοῦ 'Ηρακλέους. 'Η πρώτη ἦταν ἡ πρωτεύουσα τῶν 'Ατλάντων· ἡ δευτέρα ἦταν ἀποικία, ἀφοῦ οἱ κτίσεις τοὺς ἐξετείνοντο μέχρι καὶ τῆς Αἰγύπτου. Κάποιοι ἂν αὐτοὺς τοὺς τόπους εἰδοποίησαν τὸν Αἰήτη. Μὲ τὸ σκεπτικὸ ὅτι τὰ «'Αργοναυτικά» ἔχουν γραφεῖ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς τῶν 'Ατλάντων, ποὺ ὁπωσδήποτε πρέπει νὰ εἶναι κατὰ πολὺ προγενέστερη τοῦ 9.600 π.Χ., ποὺ κατεστράφη ἡ ἡπειρος αὕτῃ, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ τοποθετήσουμε τὴν σύνθεσή τους γύρω στὸ 11.000-10.000 π.Χ. Πρᾶγμα ποὺ ἀρχικὰ δέχεται καὶ ὁ Κ. Χασάπης, ὅταν θέτει ὡς ἡμερομηνία τῶν συμβάντων τὸ 11.835 π.Χ. 'Ασχετα ἂν γιὰ δικοὺς τοῦ λόγου αὐτοαναιρεῖται καὶ τὸ ἐπαναπροσδιορίζει στὸ 1366 π.Χ. 'Αρά γε νὰ στοιχειοθετοῦν ἀναχρονισμὸ οἱ στίχοι:

«... Τοῖσιν δὲ ἰδροσύνησι θέμιστας

'Αλκίνοος κραίνεσκε δικαίωτατος βασιλῆων»

[Μεταξὺ τούτων —τῶν Φαιάκων— βασιλεύει ὁ 'Αλκίνοος (ποῦ) ἀπέδειξεν ὡς ἔμπειρος τὴν δικαιοσύνην καὶ ἦτο ὁ περισσότερον δίκαιος ἐξ ὅλων τῶν βασιλέων]. 'Εμεῖς ἀπαντοῦμε ἀπερίφραστα ὄχι· καὶ τοῦτο, γιατί ἡ ἀόριστη ἀναφορὰ ὅτι ὁ 'Αλκίνοος ἦταν ἑγγονος τοῦ Ποσειδῶνα πολὺ λίγα μᾶς λέει, τὴν στιγμή πού εἰς μὲν τὴν 'Οδύσσεια εἶναι γιὸς τοῦ βασιλέα Ναυσίθοου καὶ τῆς Περίβοιας, ἐνῶ στὰ 'Αργοναυτικά υἱὸς ἀπλῶς τοῦ Φαίακα, ποὺ κι αὐτὸς γεννήθηκε ἀπὸ τὸν γάμο τοῦ Ποσειδῶνα μὲ τὴν Κέρκυρα. Συνεπῶς, ὅπως βλέπουμε, οἱ ἀνιόντες τοῦ βασιλέως τῆς Σχερίας διαφέρουν. Γι' αὐτὸ καὶ πρέπει ὁ 'Αλκίνοος τῶν 'Αργοναυτικῶν νὰ εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὸ (καὶ σαφῶς προγενέστερο) πρόσωπο ἀπὸ τὸν 'Αλκίνοο τῆς 'Οδύσσειας. Νὰ πρόκειται γιὰ συνωνυμία; Μᾶλλον ὄχι. Μὲ τὸ σκεπτικὸ ὅτι ἡ ἐπικράτηση τοῦ ἔθνους νὰ δίδεται τὸ ὄνομα τοῦ πάππου εἰς τὸν ἐγγονὸν εἶναι σαφῶς μεταγενέστερη, ἀποκλείεται ἡ συνωνυμία. Πιὸ κοντὰ στὴν ἀλήθεια θὰ βρεθοῦμε, ἂν δεχθοῦμε ὅτι ἡ λέξις «'Αλκίνοος» ἀποτελεῖ βασιλικὴν ἔνδειξιν καὶ τίτλο, ὅπως λ.χ. τὰ μεταγενέστερα Διογενῆς καὶ Διοτραφῆς τῶν Μυ-

κηναίων βασιλέων, τὸ Αἰγυπτιακὸ *Φαραώ*, τὸ Κρητικὸ *Μίνως* καὶ τὸ νεώτερο *Τσάρος*, ποὺ ὑποδεικνύουν τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα ἀλλὰ καὶ τὴν καταγωγή. Ἄλλως τε ἡ ἐτυμολογία τοῦ προσώπου Ἄλκι (ἄλκη) —νοῦς (ὁ ἔχων δύναμιν μυαλοῦ) μᾶλλον πρὸς τὰ ἐκεῖ μᾶς ὁδηγεῖ: ἀφοῦ εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἐφημίζετο γιὰ τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἡ τελευταία (ἡ δικαιοσύνη) μαζί με τὴν ἐκτελεστική καὶ τὴν νομοθετική λειτουργία ἦταν (τότε) συγκεντρωμένες στὰ χέρια τοῦ αὐτοῦ προσώπου, τοῦ βασιλέως. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ δεχτοῦμε καὶ γιὰ τὴν σύζυγό του, τὴν βασίλισσα Ἀρήτη, ποὺ ἐμφανίζεται ἄλλοτε ὡς ἀδελφή του (Ἔοδος 63 κ.ἐξ.) καὶ ἄλλοτε ὡς κόρη τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ρηξήνορος. Τέλος, ἓνα ἀκομὴ γεγονὸς ποὺ συνηγορεῖ στὴν ἀποψη ὅτι τὰ Ἀργοναυτικά εἶναι παλαιότερα τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι στὸ μ τῆς Ἔοδος εἶναι ἡ διάβασις τῆς Ἀργοῦς μέσῳ τῶν Συμπληγῶν (Πέτρες Πλακτές) θεωρεῖται γνωστὴ καὶ δεδομένη, ἀποδιδόμενη στὸν Ἰάσονα.

Βιβλιογραφία:

1. Ἡσιόδου, «Ἔργα καὶ Ἡμέραι».
2. «Θεογονία».
3. Πλάτωνος, «Κριτίας».
4. Ὀμήρου, «Ἔοδος».
5. Ἰωάννου Πασσᾶ καὶ Κ. Χασάπη, «Ὀρφικά».
6. Παλαιὰ Διαθήκη - Γένεσις.
7. Ἐγκυκλοπαίδεια «ΠΑΠΥΡΟΣ-ΛΑΡΟΥΣ-ΜΠΡΙΤΑΝΙΚΑ».

ΟΙ 11 ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

Ὁ 11ος τόμος τοῦ «Δαυλοῦ» (τέλη 121-132, Ἰανουάριος - Δεκέμβριος 1992) ἀποκλήρωθηκε καὶ βιβλιοθετημένος καλλιτεχνικά (μαυρόδετος με χρυσόστιξη) διατίθεται μόνο στὰ Γραφεῖα τοῦ Περιοδικοῦ. Περιέχει:

- Τὴ συνέχεια τῶν ριζοσπαστικῶν, σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο, ἐρευνῶν γιὰ τὴ γένεση τῆς γλώσσας καὶ τῆς γραφῆς κατὰ τὴν αὐγὴ τοῦ Πολιτισμοῦ.
- Τὴν σὲ παγκόσμια κλίμακα καὶ ἀποκλειστικότητα ἐρευνα ἀποκρυπτογραφῆσεως τῶν Γραμμικῶν Γραφῶν καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν παραλλαγῶν τους.
- Τὴ σύγκριση τῆς Ἑλληνικῆς μετὰ τὴς ἄλλης εὐρωπαϊκῆς γλώσσας καὶ τὴς ἀποδείξεις γιὰ τὴν τεράστια γονιμοποιὸ ἐπίδραση ποὺ ἄσκησε πάνω σ' αὐτές.
- Τὰ ἀνακαλυπτόμενα στοιχεῖα γιὰ τὴν ἐξάπλωση τῶν Ἑλλήνων σ' ὅλη τὴν Ὑδρόγειο κατὰ τὴν προϊστορικὴ περίοδο.
- Πληθώρα σχολίων, ἀναλύσεων, μελετῶν καὶ πληροφοριῶν γιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτικὴ κατάσταση τοῦ καιροῦ μας καὶ τὴν κοσμοϊστορικὴ καμπὴ ποὺ διανύει ἡ ἀνθρωπότητα. Στὸν τομέα αὐτὸν ἡ ἀνατομία τῆς ἐποχῆς μας καὶ οἱ προβλέψεις ποὺ ἐπεχείρησε κατὰ τὰ τελευταῖα 11 χρόνια ὁ «Δ» ἐπαληθεύθηκαν πλήρως.

— Μὴν γεμίζετε τὶς βιβλιοθηκὲς σας με ἄχρηστο τυπωμένο χαρτί. Βάλτε στὰ ράφια τοὺς τοὺς 11 ἐτήσιους τόμους τοῦ «Δαυλοῦ» ἐξασφαλίζοντας ἓνα κρίσιμο βοήθημα, γιὰ νὰ ἐρμηνεύετε, σεῖς καὶ οἱ ἀπόγονοί σας, καίρια καὶ χωρὶς ψευδαισθήσεις καὶ αὐταπάτες τὰ συμβάντα — παρελθόντα, παρόντα ἀλλὰ καὶ μέλλοντα.

ΤΙΜΗ ΤΟΜΟΥ (ΣΕΛΙΔΕΣ 720-860): ΔΡΧ. 8.000

- Οἱ ἐτήσιοι τόμοι τοῦ «Δ» ἀποστέλλονται καὶ ταχυδρομικῶς κατόπιν τηλεφωνήματος στὰ τηλ. 3223957 ἢ 9841655.

Νύχτα

«Μαραμένα τὰ γιούλια κι οἱ βιόλες», τὸ ἀνθρώπινο δυναμικὸ τοῦ κρατιδίου μας καὶ μὲ τὸ δίκιο του ἀνησυχεῖ ὁ κ. Μιχαὴλ Μηνιώτης («Δαυλὸς» τ. 134, σελ. 7758-9) — ἐγὼ νὰ δεῖς —, ἀλλὰ τί μπορεῖ νὰ γίνει μὲ τὸν καλογερισμό; Ἐφαγε ἡ μύγα σίδερο καὶ τὸ κουνούπι ἀτσάλι στὸν πόλεμο κατὰ τῆς γενετήσιας ὁρμῆς, σὲ σημεῖο νὰ χάσουν αὐτοὶ ὅλη τὴ φαϊὰ οὐσία τοῦ ἐγκεφάλου τους κι ἐτοῦτος ὁ τόπος νὰ διαβρωθεῖ μὲ ἐνοχὲς καὶ μπερδέματα τῆς συμφορᾶς. Δὲν ὑπάρχει περίπτωσι ν' ἀφήσουν τοὺς εὐάερους κι εὐήλιους ἐξῶστες τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς γιὰ τὰ ἀνθυγιεινὰ ὑπόγεια «τοῦ κόσμου τούτου». Ἄλλὰ τί σοὶ λαὸς εἵμαστε μεῖς, γιὰ νὰ ἐκτρέφουμε στοὺς κόλπους μας μὲ ἱκμάδες ἐλληνικὲς τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ τελώνια τῆς μεσαιωνικῆς νύχτας, ποὺ καταβρόχθισαν τὸν πολιτισμὸ μας; Ραγιαῖδες τῆς ντροπῆς φοβισμένοι, προσκυνᾶμε τὰ μπαϊράκια τους, ποὺ θρασεύουν πάνω στὴν τραγικὴ ἐλληνίδα γῆ, ἐνῶ οἱ μάρτυρες τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὰ ἀθῶα θύματά τους, περιμένουν ἀκόμα στὰ σκοτάδια — κατάρρα, ποὺ πληρώνουμε πολὺ ἀκριβὰ καὶ πάει νὰ μᾶς ἀφανίσει. Εἶναι ὅμως σίγουρο, πῶς ἔτσι καὶ σκάσουν μύτη κατὰ δῶ οἱ ἄσπονδοι γείτονές μας — σὲ τριάντα χρόνια θὰ ἔχουν διπλασιαστεῖ—, αὐτοὶ θὰ τὰ βροῦν καὶ πάλι μὲ τὸ κοράνι κι ἐμᾶς θὰ μᾶς πετάξουνε στὴ θάλασσα, ποὺ δὲν ἀποκλείεται νὰ μᾶς συνφέρει.

Παληκάρια στὸν ἔρωτα οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ ...ἄσφαιρα πυρὰ. Ἄν ὅμως οἱ γεννήσεις ἦταν ἀνάλογες μὲ τὶς ἐρωτικὲς μας δραστηριότητες, θὰ εἴχαμε σαρώσει κι αὐτοὺς ἀκόμα τοὺς μουσουλμάνους τῆς Θράκης — ξεχάστε την... Οἱ Ἕλληνίδες πάλι εἶδαν κι ἔπαθαν πολλὰ καὶ ξύπνησαν πολὺ πιά, γιὰ νὰ παίξουν τὴ ζωὴ τους κορῶνα-γράμματα μὲ τὸ γάμο-ἀποκατάστασι» κλεισμένες στοὺς τέσσερις τοίχους μ' ἓνα τσουῆρμα παιδιὰ, στὸ ἔλεος ἐνὸς συζύγου μὲ τὶς ὅποιες δυνατότητες, προθέσεις, ἐπίπεδο καὶ αἴσθημα εὐθύνης. Ἐμαθαν ἀπ' ἔξω κι ἀνακατωτὰ τὸ μάθημα «τῶν προηγμένων χωρῶν», «κάνετε ἔρωτα καὶ ὄχι παιδιὰ», ἔδωσαν πέντε φάσκελα στὸ «βασίλειό τους», τὸ μόνον βασίλειο γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν ἔγινε ποτὲ πόλεμος, καὶ κυτᾶνε τὴ δουλειὰ τους. Φορτώθηκαν ἴσως περισσότερα βάρη, ἀλλὰ δὲν γινόταν ἀλλιῶς, καὶ γιὰ νὰ διευκολυνθεῖ ἡ κατάστασι, ἡ Μήδεια σφάζει καὶ πάλι τὰ παιδιὰ της. «Ἡ ἀρχέγονη ἱερὴ ΜΑ, μήτηρ, ἡ πρώτη μοῦσα», ὅπως μὲ μοναδικὸ τρόπο μᾶς τὴ δίνει ὁ Η. Τσατσόμοιρος στὸ βιβλίο του «Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας» (σελ. 54-55, 212-214), ἔχει πάει περίπατο μαζί μὲ τὴν «πρῶτη διδάξασα φύσι». Ἡ Ἄτροπος βέβαια δὲ χολοσκάει. Σημείωσε Χ πάνω στὴν ὑπόθεσι «ἄνθρωπος» καὶ περιμένει τὸν ἐπόμενο. Καὶ ἐπειδὴ καὶ τὰ σχολεῖα μας εἶναι καὶ ...—ἀντε, δὲ λέω κακὰ λόγια —, οἱ νέοι μας, ποὺ ἀρχίζουν τὴν ἐρωτικὴ τους σταδιοδρομίαν μὲ τὸ ἔμπα τῆς δευτέρης δεκαετίας καὶ εἶναι ξεφτέρια στὴν ἀντισύλληψι, στίς δέκα λέξεις ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ ἑπτὰ εἶναι ἡ ἐξῆς μία, ἡ γνωστὴ καὶ διάσημη, ποὺ ἀρχίζει μὲ τὸ γράμμα «μ». Πῶς ν' ἀκουστοῦν οἱ ψίθυροι τῆς ἱερῆς ΜΑ μέσα σ' ἓναν κόσμον μηχανοκίνητο, ποὺ τρέχει ἀφηνιασμένο ἄλογο πίσω ἀπὸ τὸ κυνήγι τοῦ κέρδους; Οἱ νερομάνες στερεοῦν μέρα τὴ μέρα. Ἡ ζωοποιὸς δύναμή της διαλύεται μέσα στὴν πρόκλησι καὶ τὴν ἀλαζονίαν τῆς ἐκτροπῆς. Τὸ σύστημα ξέρει καλὰ τὴ δουλειὰ του. Ὅργανα τῆς ὑπερκατανάλωσις καὶ οἱ ἴδιοι, γεννᾶμε τερατάρια μ' ἓνα «θέλω» στὸ στόμα, ἀφήνουμε τὸ σπίτι μας καὶ τρέχουμε νὰ προλάβουμε κουβαλῶντας νερὸ μὲ τὸ κόσκινο, τὸ ἀφήνουν καὶ τὰ παιδιὰ μας καὶ στὴ στροφὴ καραδοκεῖ «τὸ ξωτικό». Ἄλλὰ γιὰ ποῖο σπίτι μιλάμε πιά; Ἐκεῖ ἡ μητέρα ἀπλῶς μαγειρεύει, ὁ πατέρας οὔτε κἄν «ἀπλῶς προεδρεύει», «τὰ ἔφ-ἐμ καὶ τὰ κανάλια ἔχουν σφίξει σὰν τανάλια», ὁ λόγος ἔχει καταρῆθαι καὶ τὸ βιβλίο πεταχτεῖ ἀπὸ τὸ παράθυρο. Μικρογραφία ξενο-

δοχείου ή εστία, άπεγνωσμένη κι άπελπισμένη τής μάνας ή προσπάθεια νά μαζέψει τήν οίκογένεια. Έχω μιάν ιδέα: Για νά χτυπήσουμε τό σύστημα, θά πάσουμε νά γεννάμε άνθρωπάκια, νά χαλάμε τή ζαχαρένια μας και τή σιλουέττα μας και νά μπαίνουμε σέ μεπλάδες, και θά φτιάχνουμε ρομποτάκια. Όπως μās έδειξε και τό CNN, ό πόλεμος σήμερα γίνεται μέ στρακαστρούκες. Θά τὰ παραγεμίζουμε λοιπόν μέ στρακαστρούκες και σέ περίπτωση έχθρικής επιθέσεως θά υπερασπίζονται τήν τιμή τής πατρίδας πολιτισμένα και ώραία και μέ τό λιγότερο κόστος. Ένας μηχανικός για τό κάθε τετράγωνο και «ψεκάστε, σκουπίστε, τελειώσαμε». Αυτόματα λύνεται και τό οικονομικό μας και τότε θά δοϋν και θά καταλάβουν μερικοί-μερικοί πόσ' άχλάδια πιάνει ό έλληνικός σάκκος. Άλλ' άφού τό θέλησε ό κ. Μηνιώτης, ας πάμε και για λίγο φρέσκο άέρα στὰ χρόνια του Σωκράτη και του Πλάτωνα.

«Άνδρες Άθηναίοι» ήσαν αυτοί κι έκαναν παιδιά μέ τή νόμιμη δηλαδή, φιμωμένη και κλειδαμπαρωμένη στό σπίτι, ενώ άπ' έξω ή ντουνοϋκα του γερο-Σοφοκλή οϋρλιαζε: «*Ταίς γυναιξί κόσμον ή σιγή φέρει*». Όταν ή γυναίκα του Άλκιβιάδη ξεπόρτισε βγάζοντας γλώσσα, έφαγε τής χρονιάς της. Οί έταίρες και οί λογής άδέσποτες κρατούσαν σέ φόρμα τόν άντρικό πληθυσμό τής Άθήνας, ενώ τὰ δουλάκια του σπιτιού άντιμετωπίζουν τὰ έκτακτα περιστατικά. Πρώτες όμως οί έταίρες μαζί μέ μερικούς φίλους τους άκουσαν τό βογγητό κι έκλαψε ή ψυχή τους για τήν τραγωδία τής οίκογένειας. Μέ τόν έμπορισμό και τή στροφή τής φιλοσοφίας πρὸς τήν κοινωνιολογική έρευνα ό Σωκράτης άνασκουμπώθηκε για τήν ήθικοποίηση τής κοινωνίας, χωρίς νά δείξει ένδιαφέρον για τό μεγάλο αυτό πρόβλημα. Άπό τή δική του σκοπιά ό Πλάτων άργότερα άσχολήθηκε στην «Πολιτεία» μέ τή θέσι τής γυναίκας στην κοινωνία και τό κράτος και στὸν «Φαίδωνα» άπολαμβάνουν μέ τή συμπεριφορά μαθητῶν και διδασκάλου πρὸς «τὴν έχουσαν τό παιδίον αυτού». Έκεῖνος πὸν φαίνεται, πὸς κύτταξε μέ εϋθύτητα και ρεαλισμό τό πρόβλημα, ήταν ό Άναξαγόρας, και στό σπίτι του Περικλή οί συζητήσεις μέ τήν Άσπασία — τήν πρώτη φεμινίστρια τής Ιστορίας — έδιναν κι επαιρναν. Έκεῖ σύχναζε και ό «μισογύνης» Εϋριπίδης — μυαλό έρευνητικό και μάτι γερακιού — κι εκεί γεννήθηκε ή «Μήδεια», τό άμείλικτο είσαγγελικό κατηγορῶ του ποιητῆ κατά τής αθηναϊκής κοινωνίας, υπεύθυνης για τήν κακοδαιμονία τής οίκογένειας. Τό νερό είχε μπει στ' αϋλάκι, αλλά οί δυσκολίες τής έποχῆς και τὰ γεγονότα πὸν άκολούθησαν έπνιξαν τήν προσπάθεια.

Ό Χριστός είπε κάποια ώραία πράγματα — πὸν έμειναν στὰ χαρτιά—, αλλά ή «βίβλος γενέσεως του Ίησού» αρχίζει μέ τὸν Άβραάμ και τελειώνει μέ τὸν Ίωσήφ «τὸν άντρα τής Μαρίας» —νά κουφαίνεσαι— και ή ιδιοφυία του Παζολίνι μέ μιὰ στιγμιαία εἰκόνα μās έδωσε τό τραγικό στίγμα τής Παναγίας μπροστὰ στό «*τί έμοι και σύ, γύναι*» του γιου της. Η μαύρη αλήθεια είναι, πὸς ή γυναίκα άρχισε νά λογαριάζεται σάν άνθρωπος στους νεώτερους χρόνους, όταν έλαβε μέρος στην παραγωγή. Άποκαρδιωτικό. Και ή Μήδεια συνεχίζει τώρα νά σφάζει τὰ παιδιά της μέ τή συνεργασία και τίς εϋλογίες τῶν «*τυφλῶν τὰ τ' ὠτα τὸν τε νοϋν*». Μιά σύγχρονη νεαρή μητέρα γράφει ένα ποίημα στό πρώτο κλάμα του παιδιου της, πὸν τελειώνει μέ τό στίχο: «*Κλείνω τίς πόρτες μου και ξαγρυπνῶ μέσ' στη νύχτα*». Χαιρετίσματα.

Οϋρανία Πρίγγουρη

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

...“Όταν ή «φοινικική» γραφή δέν ύπάρχει στην Φοινίκη αλλά μόνο στην Έλλάδα...

Η ΣΥΓΧΥΣΗ ΠΕΡΙ ΚΑΔΜΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Γιά τὸ θέμα τοῦ ἐκ Φοινίκης Κάδμου καὶ τῆς γραφῆς ποὺ ἔφερε ἀπὸ τὴν πατρίδα του χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀποψη τοῦ Πλάτωνα στοὺς *Νόμους* του, ὅπου γράφει (μετ. Κ. Ζάμπρα, ἔκδ. Γ. Φέξη, βιβλ. Β΄, σελ. 58): «καὶ ὁμῶς τὸ παραμῦθι (μυθολόγημα) τοῦ Σιδωνίου (Κάδμου) ἐστάθη εὐκόλον νὰ πιστευθῇ, ἂν καὶ εἶναι τόσον ἀπίστευτον, καθὼς καὶ ἄπειρα ἄλλα..., ὅπως τὰ δόντια (τοῦ δράκοντα) ποὺ ἐσπάρησαν κι ἐφύτρωσαν ἀπὸ αὐτὰ οἱ ὀπλίτες». Τὶς ὑπερβολὲς αὐτὲς τὶς συμπληρώνει ὁ Ἀπολλόδωρος στὴν *Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη* του (μετ. Ι.Μ. Χατζηφώτη, ἔκδ. Ἑλληνικοῦ Ἐκδοτικοῦ Ὁργανισμοῦ Γεωργιάδη, βιβλ. Γ΄ κεφ. ε΄ παρ. 4) λέγοντας ὅτι: «ὁ Κάδμος καὶ ἡ Ἀρμονία, βασιλεύοντας στὴν Ἰλλυρία, μεταμορφώθηκαν σὲ δράκοντες καὶ κατετάγησαν ἀπὸ τὸν Δία στὰ Ἠλύσια πεδία».

Γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κάδμου στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο εἶναι ἐντυπωσιακὴ, συνδεομένη μὲ τὴν εἰσαγωγὴ ὑπερφυσικῶν τεράτων, τὰ ὁποῖα κατὰγονται ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ, ὅπως ἡ Χίμαιρα, ἡ Μέδουσα κ.λπ. Οἱ σχεδιαστὲς τοῦ παραμυθιοῦ αὐτοῦ, γιὰ νὰ παγιδέψουν τὴ λαϊκὴ φαντασία, στὸ τέλος τῆς ζωῆς του τὸν μετεμόρφωσαν σὲ δράκοντα, ἀφοῦ τὸ ἴδιο παραμῦθι εἶχε γίνει ἤδη «πιστευτόν», ἂν καὶ ἦταν φύσει καὶ δυνάμει ἀδύνατον.

Ποῦ εἶναι τὸ ψέμμα καὶ ποῦ ἡ ἀλήθεια; Αὐτὸ ἐπιχειρεῖται στὴ συνέχεια τοῦ παρόντος.

Ἡ προέλευσις Κάδμου καὶ Ἀλφαβήτου

Τώρα, στὸ κύκνειο ἄσμα τῆς δισχιλιετίας τοῦ ψεύδους, τῆς ἀπάτης καὶ τῆς ἐπερχομένης καταρρεύσεώς του ὁ διεθνὴς ἐξουσιασμοὺς νομοτελειακὰ θ' ἀντικατασταθῇ μὲ τὸν ὑπὸ μορφὴν χιονοστιβάδος ἐπερχόμενον Ἑλληνισμόν, ἐλπίδα καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐχθρῶν μας. Ἡγγικεν ἡ ὥρα τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἀληθοῦς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Κάδμου, τοῦ συνδεδεμένου ἄρρηκτα μὲ τὴν θρυλικὴ καὶ πολυσήμαντη διὰ τὸν παγκόσμιον πολιτισμὸ πόλιν τῶν Θηβῶν.

Κατὰ τὴν μυθολογία μας, ποὺ ἀποτελεῖ προϊστορίαν, διατηρηθεῖσαν διὰ τοῦ **μύθου** (= λόγου προφορικοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ποὺ δέν ὑφίστατο γραπτὸς λόγος πρὸς διάσωσιν τῆς Ἱστορίας, ποὺ διετηρήθη εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῶν μύθων), ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Λιβύη ἐγέννησαν τοὺς Ἀγήνορα καὶ Βῆλον. Ὁ Ἀγήνωρ καὶ ἡ Τηλέφασσα, κατ' ἄλλους ἡ Ἀργιόπη (καθ' Ἡγῖνον), ἐγέννησαν τοὺς Φοίνικα, Κίλικα, Εὐρώπην καὶ Κάδμον, κατ' Ἀπολλόδωρον καὶ Μόσχον. Κατ' ἄλλους (Ὁμηρον, Βαχυλίδην καὶ Μόσχον) ἡ Εὐρώπη ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Φοίνικα. Ὁ σχολιαστὴς τοῦ **Τιμαίου** τοῦ Πλάτωνος φέρει τὴν Εὐρώπην ὡς θυγατέρα τοῦ Ἀγήνορος ἢ τοῦ Φοίνικος ἢ τοῦ Τιτυοῦ. Κατὰ τὸν Εὐριπίδην ὁ Ἀγήνωρ ἐγέννησε τρεῖς υἱοὺς, τοὺς Κίλικα, Φοίνικα καὶ Θάσον.

2. Η ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΑΔΜΟΥ

Ο εκ Φοινίκης Κάδμος φέρεται από τους αρχαίους συγγραφείς σαν γιός του Ἀγήνορος, βασιλέως τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Τηλεφάσσης, ἀγνώστου πατρικοῦ ὀνόματος. Μὲ τὸ ὄνομα Ἀγήνωρ παρουσιάζονται στὴ προϊστορία ὀκτὼ πρόσωπα, ποὺ μνημονεύονται ἀπὸ τὸν Ὅμηρο καὶ τὸν Ἀπολλόδωρο. Ἐκ τούτων ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου σὲ πολλὰ σημεῖα τῆς *Ἰλιάδας* ἀντιστοιχεῖ σ' ἓνα καὶ μόνο Τρῶα τὴν καταγωγὴν καὶ γιὸ τοῦ Ἀντήνορος καὶ τῆς Θεανῶς. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων οἱ πέντε σχετίζονται μὲ τὸν ἐλληνικὸν χρόνον, καὶ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν ὁ Ἀγήνωρ τοῦ Ἐκβάσου (Ἀπολλόδωρος, βιβλ. Β παρ. 2, μετ. I.M. Χατζηφώτη, ἑκδ. Ἑλλην. Ἐκδ. Ὁργανισμοῦ Γεωργιάδη, σελ. 46), ὁ ὁποῖος ἦταν παπποὺς τοῦ Ἰάσου, ὁ ὁποῖος γέννησε τὴν Ἰώ. Ἀπὸ τὸν Ἀγήνορα τοῦ Ἐκβάσου μέχρι τὸν Ἀγήνορα τῆς Λιβύης κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ Ἀπολλοδώρου παρήλθαν τέσσαρες γενεές, ποὺ σημαίνει ὅτι τὸ ὄνομα Ἀγήνωρ εἶναι ἐλληνικῆς καταγωγῆς. Ὁ ἕκτος Ἀγήνωρ ἦταν γιὸς τοῦ Ἀμφίωνος, ὁ ὁποῖος ἦταν γιὸς τῆς Ἀντιόπης τοῦ Ἀσωποῦ καὶ κατήγετο ἀπὸ τὴν Καδμεία (Θήβα) τῆς Βοιωτίας. Ὁ τελευταῖος, ὁ ὄγδοος, φέρεται ὡς γιὸς τῆς Λιβύης, τῆς πέμπτης γενεᾶς ἀπὸ τοῦ Ἀγήνορος τοῦ Ἐκβάσου, τοῦ καταγομένου ἐκ τοῦ Ἀργούς, καὶ φέρεται ὡς βασιλεὺς τῆς Φοινίκης.

Τὸ ὄνομα τῆς μητέρας τοῦ Κάδμου, τῆς Τηλεφάσσης, μαρτυρεῖ καὶ ἀποδεικνύει ἐλληνικὴ καταγωγὴ, καθ' ὅσον τὸ πρῶτο συνθετικὸ τοῦ ὀνόματος «Τηλε-» ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴν ἔννοια τοῦ «πολὺ μακρὰ», συναντᾶται σὲ πολλὰς ἐλληνικὰς (ὁμηρικὰς) λέξεις καὶ ὀνόματα: «τηλαυγής», «τηλεδαπός», «Τηλέμαχος» κ.λπ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο παρουσιάζεται ἓνας παράγοντας ἀμφισβητήσεως τῆς ὑπάρξεως στὴ Φοινίκη γυναίκα μετὰ τὸ ὄνομα Τηλέφασσα.

Μὲ τὸ ὄνομα Κάδμος παρουσιάζεται ἓνας γιὸς τοῦ Ὠγύγου, ὅπως ἀναφέρει τὸ Λεξικὸ τοῦ Σουΐδα (ἑκδ. τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐκδοτικοῦ Ὁργανισμοῦ Γεωργιάδη, τόμος 6ος, σελ. 1146) καὶ ὁ Κ. Κερένι, στὴν *Μυθολογία τῶν Ἑλλήνων* (μετ. Δ. Σταθοπούλου, ἑκδ. Ἑστίας I.Δ. Κολλάρου, 1974, σελ. 285) λέγοντας ὅτι: «ὁ Κάδμος... ὅπως μερικοὶ ξέρανε (Βιβλιοθήκη τοῦ Φωτίου 2.77.6), ἦταν γιὸς ἐνὸς γηγενοῦς ἀρχεγόνου ἀνθρώπου, τοῦ Ὠγύγου».

Μετὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Εὐρώπης ὁ Ἀγήνωρ ἐξέπεμψε τοὺς υἱοὺς του ν' ἀνεύρουν τὴν Εὐρώπην καὶ τοὺς εἶπε νὰ μὴν ἐπιστρέψουν, πρὶν ἀνεύρουν τὴν ἀδελφὴν τους. Μ' αὐτοὺς συνεζήλθε καὶ ἡ μητέρα τῆς Τηλεφάσσης καὶ ὁ Θάσος υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος, κατὰ τὸν Φερεκύδην τοῦ Κίλικος, εἰς ἀναζήτησίν τῆς. Ἐπειδὴ ὅμως ἦταν ἀδύνατον νὰ τὴν βροῦν, ἐγκατέλειψαν τὴν ἰδέαν τῆς εἰς τὸν οἶκον ἐπιστροφῆς καὶ ὁ καθένας ἄλλου ἐγκατέστη, ὁ Φοῖνιξ στὴν Φοινίκην, ὁ Κίλιξ πλησίον τῆς Φοινίκης, ὅπου ὅλην τὴν ὑπ' αὐτὸν κειμένην χώραν κοντὰ στὸν Πύραμο ποταμὸ ὠνόμασε Κιλικίαν. Ὁ Κάδμος καὶ ἡ Τηλέφασσα κατῴκησαν στὴν Θράκη. Παρομοίως καὶ ὁ Θάσος στὴν Θράκην, ἀφοῦ ἔκτισε πόλιν Θάσον. Ὁ Κάδμος, θανούσης τῆς Τηλεφάσσης, τὴν ἔθαψε καὶ φιλοξενηθεὶς ὑπὸ τῶν Θρακῶν ἤλθε στοὺς Δελφούς, διὰ νὰ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς Εὐρώπης. Ὁ θεὸς τοῦ ἀπηντήσε, νὰ μὴν πολυπραγμονῇ γιὰ τὴν Εὐρώπην καὶ ν' ἀκολουθήσῃ ἀγελάδα καὶ ἰδρῦσιν πόλιν, ὅπου αὐτὴ θὰ ἔπεφτε ἀποκαμωμένη. Ἡ ἀγελάς διεληθύσα τὴν Βοιωτίαν κατέπεσε, ὅπου τῶρα εἶναι ἡ πόλις Θήβα.

Ἐπιθυμῶν ὁ Κάδμος νὰ θυσιάσῃ στὴν Ἀθηνᾶ, ἔστειλε ἐκ τῶν ἀκολουθῶν τὸν μερικὸν νὰ φέρουν νερὸ ἀπὸ τὴν Ἀρεῖαν κρήνην, ποὺ ἐφρούρει δράκων, ποὺ ἐφόνευσε τοὺς πλείστους. Ἀγανακτῆσας ὁ Κάδμος φονεύει τὸν δράκοντα καὶ μὲ ὑπόδειξι τῆς Ἀθηνᾶς σπεῖρει τοὺς ὀδόντας του. Ἐκεῖ

Ἄλλος Κάδμος ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ὅμηρου (Ὀδύσσεια ε 333) χωρὶς πατρώνυμο καὶ τόπο καταγωγῆς. Αὐτὸς εἶχε μιὰ κόρη, ἡ ὁποία, ὅσο ζοῦσε, ὀνομάζετο Ἰνώ, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατό της «θεοποιήθηκε» μὲ τὸ ὄνομα Λευκοθέα. Οἱ θεοποιήσεις εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος ἐσυνηθίζοντο πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸν Τρωικὸ πόλεμο, καὶ τελευταῖο παράδειγμα ἦταν ἐκείνη τοῦ Ἡρακλεῖ, ὁ ὁποῖος ἔζησε μέχρι τὴν προηγουμένη γενιὰ τοῦ πολέμου. Ἄρα ὁ Κάδμος τοῦ Ὅμηρου ἔζησε πρὶν ἀπὸ τὸν Τρωικὸ πόλεμο.

Ἐκτὸς αὐτοῦ ὁ Ὅμηρος, ὅπου ἀναφέρεται στοὺς Θηβαίους τῆς Βοιωτίας, τοὺς ἀποκαλεῖ «Καδμείωνες» (μὲ εἰ). Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἡ ὀνομασία προήρχετο ἀπὸ κάποιον «Καδμείωνα», ἀπόγονον ἴσως τοῦ Κάδμου τοῦ Ὠγύγου ἢ τοῦ πατέρα τῆς Ἰνῆς καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ ὄνομα «Κάδμος», γιατί τότε ἔπρεπε νὰ ὀνομάζωνται «Κάδμοι» (μὲ ι).

Τέλος τὰ ὀνόματα Ἀγήνωρ καὶ Κάδμος συνδέονται μὲ τὴν Φοινίκη ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο (στὴν «Εὐτέρπη», παρ. 49, «Τερψιχόρη», παρ. 58, μετ. Γ.Α. Σκαλίδου, ἐκδ. ἐφημ. «Ἐλευθερος Ἀνθρώπος» 1933). Στὸ βιβλίον «Μελομένη», παρ. 147, ὁ Ἀγήνωρ φέρεται ὡς πατέρας τοῦ Κάδμου, χωρὶς ὅμως ν' ἀναφέρεται καὶ τὸ πατρώνυμο τούτου. Βέβαια ἄλλοι συγγραφεῖς τὸν φέρουν ὡς γιὸ τοῦ Ποσειδῶνα καὶ τῆς Λιβύης.

Ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ὄνομα Κάδμος εἶναι καὶ αὐτὸ ἐλληνικῆς προελεύσεως.

3. Ο ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΚΑΔΜΟΥ

Ἦδη ἐντοπίσθηκαν τρία πρόσωπα μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα Κάδμος. Ὁ ἓνας εἶναι γηγενὴς τῆς Βοιωτίας καὶ γιὸς τοῦ ἀρχεγόνου Ὠγύγου, ἀνέκων στὴν προκατακλυσμαίαν ἐποχὴν. Ὁ δεύτερος παρουσιάζεται ὡς πατέρας τῆς θεοποιηθείσης Ἰνῆς καὶ πρέπει νὰ ἀνήκει στὴν χρονολογικὴ ἐποχὴ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος μέχρι καὶ τῆς ἐποχῆς ποὺ ἔζησε ὁ Ἡρακλεῖς, πρὶν ἀπὸ τὸν Τρωικὸ πόλεμο. Ὁ τόπος καταγωγῆς τους εἶναι Ἑλληνικός. Ὁ τόπος καταγωγῆς τοῦ ἐκ Φοινίκης προερχομένου Κάδμου προσκρούει σὲ πολλοὺς «ὑφάλους», οἱ ὁποῖοι καταπνίγουν τὶς διάφορες θεωρίες καταγωγῆς του. Ὁ Ὅμηρος δὲν ἀναφέρει τίποτα εἰδικὰ γι' αὐτὸ τὸ θέμα. Ὁ Ἡρόδοτος στὸ βιβλίον τῆς «Εὐτέρπης»,

→

ποὺ τοὺς ἔσπειρε ἔβγαιναν οἱ Σπαρτοῖ, ἔνοπλοι ἄνδρες. Αὐτοὶ ἀλληλοεξοντώθηκαν ἀπὸ ἀκούσια φιλονικία καὶ ἄγνοια. Κατὰ τὸν Φερεκύδη ὁ Κάδμος τοὺς ἐπετροβόλησε, κι' αὐτοὶ νομίζοντες ὅτι ἀλληλοπετροβολοῦντο, συνεπλάκησαν. Διεσώθησαν πέντε, οἱ Ἐχίων, Οὐδαῖος, Χθόνιος, Ὑπερήνωρ, Πέλωρος. Ὁ Κάδμος λόγῳ τοῦ φονικοῦ ὑπηρέτησε τὸν Ἄρη ἐπὶ μιᾶν δετίαν. Ἡ Ἀθηνᾶ μετέπειτα τοῦ ἔδωσε τὴν βασιλείαν καὶ ὁ Ζεὺς σύζυγο τὴν Ἀρμονίαν τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης κόρη, στὴν ὁποία ἐξάρισε τὸν πέπλο καὶ ὄρμον (περιδέραιο). Ἀπέκτησαν κόρες τὶς Αὐτονόη, Ἰνώ, Σεμέλη καὶ Ἀγανή, υἱὸν τὸν Πολύδωρον. Ἐγγονὸς τοῦ Κάδμου ἐκ Σεμέλης ὁ Διόνυσος, περιπλανηθεὶς εἰς Αἴγυπτον, Συρίαν, Ἰνδικήν, διήλθε τὴν Θράκην καὶ ἀφίχθη στὴν Θήβα, ὅπου ἀνάγκασε τὶς γυναῖκες νὰ βαρύνουν στὸν Κιθαιρῶνα ἐγκαταλείψασαι τὶς οἰκίας. Τὸν Κάδμον διεδέχθη στὴν βασιλείαν ὁ ἐγγονὸς του ἐξ Ἀγανῆς Πενθέας, κακῶς θανὼν. Ὁ Κάδμος μὲ τὴν Ἀρμονίαν ἐγκατέλειπε τὴν Θήβαν καὶ πῆγε στοὺς Ἑγγελέας ποὺ ἐπολέμουν κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν. Χρησμός ἐδόθη, ὅτι θὰ ἐνίκαν οἱ Ἑγγελεῖς, ἂν ἔχουν ἡγεμόνες τὸν Κάδμον καὶ τὴν Ἀρμονίαν. Ἐτσι ἔπραξαν καὶ ἐνίκησαν, ἐβασίλευσεν ὁ Κ. τῶν Ἰλλυριῶν καὶ ἀπέκτησε υἱὸν τὸν Ἰλλυριόν.

Ἐκ τῶν ἄνω ἀποκαλύπτονται τὰ ἑξῆς: Ἀποκλείεται ὁ Κ. νὰ προῆλθε ἐκ

→

παρ. 49 (μετ. Γ.Α. Σκαλίδου, έκδ. έφημ. «'Ελεύθερος "Ανθρωπος» 1932-33) τόν φέρει καταγόμενον από την Τύρο της Φοινίκης. 'Ο Πλάτων, όπως αναφέρθηκε στην αρχή του παρόντος, τόν τοποθετεί στη Σιδώνα. 'Ο Λουκιανός στα "Απαντά του (μετ. Ι. Κονδυλάκης, έκδ. Γ. Φέξη 1911, τόμος Α' σελίδα 127, τόμος Β' σελ. 19 και τόμος Δ' σελ. 14) τόν φέρει καταγόμενον από την Σιδώνα. 'Αλλά στη σελίδα 151 του Α' τόμου τόν ονομάζει «νησιώτην» ύπονοώντας την Τύρον της Φοινίκης. Τέλος ο Διόδωρος ο Σικελιώτης στην *Ιστορική Βιβλιοθήκη* του (μετ. 'Απ. Παπανδρέου, έκδ. 'Ελληνικού 'Εκδοτικού 'Οργανισμού Γεωργιάδη, Βιβλ. Α', παρ. 23) φέρει τόν Κάδμο καταγόμενον εκ των Θηβών της Αιγύπτου.

'Ο προσδιορισμός του τόπου καταγωγής του Κάδμου έχει βαρύνουσα σημασία, γιατί, εάν ήταν Σιδώνιος, δέν ήταν Φοινικικής έθνικότητας, αφού ο "Ομηρος στην *Οδύσσεια* δ 83 (μετ. Γ.Δ. Ζευγώλη, έκδ. Πάπυρος 1975, διαχωρίζει τούς Σιδωνίους εκ της Φοινίκης, αποκαλώντας τούς Φοίνικες (*Οδύσσεια* ο 415-419) «*περίφημους ναυτικούς, κατεργάρηδες και άπατεώνες*». 'Εξασκούσαν τó έμπόριο των ειδών τέχνης της Μέσης 'Ανατολής προς τα νησιά του Αιγαίου Πελάγους και προς τις πόλεις της ήπειρωτικής 'Ελλάδος. Τά έμπορεύματα δέν ήσαν δικής τους κατασκευής, αφού ο "Ομηρος στην *Ιλιάδα* (μετ. Α. Παπαγιάννη-Ν. Σηφάκη, έκδ. Πάπυρος 1975, Ζ 290-291 και Ψ 743) αναφέρει, ότι τά καλλιτεχνικά έργα ήσαν δημιουργήματα των άνδρών και των γυναικών της Σιδώνας, τά όποια «*μετέφεραν οί Φοίνικες περνώντας τό σκοτεινό πέλαγος*».

'Εκ των στοιχείων τούτων προκύπτει καθαρά, ότι κατά την περίοδο του Τρωικού πολέμου δέν υπάρχει πουθενά στón 'Ελληνικό χώρο μόνιμη εγκατάσταση των Φοινίκων. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τόν Διόδωρο τόν Σικελιώτη (βιβλ. Ε', παρ. 20 και 35), όπου γράφει: «*οί Φοίνικες εκ των παλαιών χρόνων συνεχώς πλέοντες δι' έμπορικούς λόγους πολλές άποικίες έκαμαν στην Λιβύη και κατά τά μέρη της Εύρώπης τά κεκλιμένα προς τη δύση, όπως στη Σικελία, και στα γειτονικά νησιά, στη Λιβύη, στη Σαρδηνία και στην 'Ιβηρία* (*Ισπανία*)», όχι όμως και στην 'Ελλάδα.

Κατόπιν αυτών επιβάλλεται ή διερεύνηση της καταγωγής και της ιστορικής παρουσίας των Φοινίκων στο προσκήνιο του Μεσογειακού χώρου. 'Ο 'Ηρόδοτος για τó θέμα αυτό («Πολύμνια», παρ. 89) γράφει: «*οί Φοίνικες άλλοτε κατοί-*

→
της γνωστής Φοινίκης της Μέσης 'Ανατολής, 1) διότι ρητώς ανεφέρθη ότι δέν έπέστρεψαν στόν οίκον των, 2) ο Φοῖνιξ πήγε στην Φοινίκη, δηλ. αλλού και όχι στόν οίκο τους, 3) ο Κίλιξ πήγε στην Κιλικία, δηλ. ή Φοινίκη δέν ήτο ο οίκος τους, ή δέ πόλις Φοινίκη ιδρύθη υπό του Φοίνικος και προσωνομάσθη ύπ' αυτού και 4) οί Κ. και 'Α. πήγαν στην Θράκη. Δηλαδή εκ της οίκίας των οί υίοί, ως ήτο φυσικόν, άπεμακρύνθησαν περισσότερον, εγκατασταθέντες στην Φοινίκη και Κιλικία και τό ζεύγος στην Θράκη, όπου της 'Ιλλυρίας. 'Η προέλευσις του Κάδμου, καθαρού 'Ελληνος με δεσμούς εκ του 'Αργους, πράγματι ήτο από την Φοινίκη, όχι όμως της Μέσης 'Ανατολής, αλλά της 'Ιλλυρίας.

Είς τούτο συνηγορούν και τά εξής: 1) Μετά την αποχώρησίν του εκ Θηβών καταλήγει στην 'Ιλλυρία. 2) Γεννά υιόν τόν 'Ιλλυρίον. 3) Φυσικόν ήτο νά επιστρέψη στην γενέτειρα. 4) 'Η λ. **Φοινίκη** δέν είναι φοινικική, δηλ. σημιτική, ως διαστρεβλώνοντες μάς έδίδαξαν, αλλά καθαρά ελληνική, ύφισταμένων και άλλων πόλεων με τó αυτό όνομα πέραν της 'Ιλλυρικής, ως της Μεσσηνιακής, της Κρήτης και αυτής άκόμη της Μεσανατολικής, που όνομάσθη εκ του άδελφού του Κ. Φοίνικος. 5) Πήλινες πινακίδες με την ελληνικήν γραμμικήν γραφήν Β εύρέθησαν αρχικώς στην Κνωσσό, είτα στην Πύλο, έν συνεχεία στις Μυκήνες, στην Θήβα, στην Κεφαλληνία

→

κοῦσαν, ὅπως οἱ ἴδιοι λένε, στὰ παράλια τῆς Ἑρυθρᾶς Θαλάσσης· ἀπὸ κεῖ ἀναχωρήσαντες ἦλθαν στὴν Συρία κι' ἐγκαταστάθηκαν στὰ παραθαλάσσια». Αὐτὸ κανονικὰ πρέπει νὰ ἔγινε λίγα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὰ γεγονότα τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ὁπότε ἐγκαταστάθηκαν στὰ νότια τῆς προὔπαρχουσας Σιδῶνος, στὴν περιοχή τῆς σημερινῆς Χάιφας. Ἀργότερα ἔκτισαν τὴν Τύρο μεταξὺ Σιδῶνος καὶ Χάιφας σὰν βάση ἐξορμήσεων καὶ πρωτεύουσά τους.

Ἡ Τύρος κατὰ τὰ δεδομένα τοῦ Ἡροδότου («Εὐτέρπη», παρ. 44) «ἐκτίσθη καὶ ἐκατοικήθη 2300 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ (Ἡροδότου)». Δηλαδή: 484 πρὸ Χριστοῦ ἔτος γεννήσεως τοῦ Ἡροδότου, σὺν 2300 χρόνια μέχρι ἰδρύσεως τῆς Τύρου, προκύπτει ὅτι ἡ Τύρος ἰδρύθη τὸ ἔτος 2784 πρὸ Χριστοῦ. Περί αὐτῆς ὅμως τίποτα δὲν ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος, καὶ ἀποδεικνύεται ὅτι τὰ γεγονότα τοῦ Τρωικοῦ πολέμου προηγούνται τῆς ἰδρύσεως τῆς Τύρου.

Ἐκ τούτου προκύπτει σαφῶς, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Ἀγήνορος καὶ τοῦ Κάδμου στὴν Τύρο χρονολογικὰ τοποθετεῖται μετὰ τὸ ἔτος 2784 πρὸ Χριστοῦ. Στὴ συνέχεια οἱ Φοίνικες ἐπεκτάθηκαν καὶ κατέλαβον καὶ τὴ Σιδῶνα.

4. Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΚΑΔΜΟΥ

Ὁ Κάδμος τοῦ Ἀγήνορος ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Τύρο σὲ ἀναζήτηση τῆς ἀδελφῆς του Εὐρώπης μαζί μὲ τὴν μητέρα του Τηλέφασσα, ὅπως γράφει ὁ Ἀπολλόδωρος στὴ *Βιβλιοθήκη* του (μετ. I.M. Χατζηφώτη, ἔκδ. Ἑλληνικοῦ Ἐκδοτικοῦ Ὁργανισμοῦ Γεωργιάδη, βιβλ. Γ', κεφ. Α' παρ. 1): «Ὅταν ἔφθασε κοντὰ στὴ Ρόδο — συμπληρώνει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (βιβλ. Ε' παρ. 58) — ἔπιασε φουρτούνα (ὅπως γίνεται καὶ σήμερα) κι' ἀναγκάστηκε νὰ καταπλεύσῃ στὴ Ρόδο. Γιὰ τὴ σωτηρία του ἔφτιαξε ἓνα ναὸ στὸν Ποσειδῶνα καὶ ἄφησε μερικὸς ἐπιμελητὲς τοῦ ναοῦ. Παράλληλα ἐτίμησε καὶ τὴν Αἰνίδα Ἀθηνᾶ μὲ ἀφιερῶματα. Μεταξὺ τῶν ἀφιερῶμάτων ἦταν κι' ἓνας ἀξιόλογος χάλκινος λέβητας κατασκευασμένος σὲ ἀρχαία μορφή καὶ σχῆμα. Αὐτὸς ὁ λέβητας εἶχε μία ἐπιγραφή στὰ Φοινικικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα λένε γιὰ πρώτη φορὰ μεταφέρθηκαν ἀπὸ τὴν Φοινίκη στὴν Ἑλλάδα (τότε)».

Στὴ συνέχεια ὁ Ἡρόδοτος («Μελπομένη» παρ. 147) τὸν προσορμίζει στὴ νῆσο Καλλίστη, «ποῦ σήμερα (γράφει) ὀνομάζεται Θήρα. Ἐκεῖ ἄφησε μερικὸς

καὶ τέλος πρὸ διετίας περίπου στὴν Φοινίκη Ἰλλυρίας (Ἀλβανία), γεγονὸς τεραστίας σημασίας, συνδυαζόμενο μὲ τὴν βασιλεία τοῦ Κάδμου καὶ Ἀρμονίας στοὺς Ἰλλυριοὺς. Ὑπομονὴν ἂν ἔχωμε, θὰ ἀποκαλυφθοῦν καὶ βορειότερον στὴν Βαλκανικὴ, ποῦ ἦτο ὁλόκληρος ἑλληνικὴ ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης προΐστορίας, ὡς εἴμεθα εἰς θέσιν ν' ἀποδείξωμεν.

Πέρα τῆς ἱστορικῆς σημασίας τοῦ μύθου ἀπαραίτητη εἶναι ἡ διερεύνησις τῆς βαθύτερης σημασίας τῶν ἑλληνικῶν λέξεων καὶ ὀνομάτων, ποῦ ὑποβοηθεῖ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν μύθων καὶ ἀποκρυπτογραφησίν των, διότι ἐκ τῶν πραγμάτων, διὰ νὰ διατηρήθωσιν στὴν μνήμη τῶν ἀνθρώπων, πρέπει νὰ εἶναι λακωνικά διατυπωμένοι, μὲ ἐλάχιστες λέξεις σημαντικές, ὥστε ν' ἀπομνημονεύονται εὐκόλα καὶ μὴ λησμονοῦνται. Κάθε λέξις στὸν μῦθον ὑποκρύπτει σπουδαίαν σημαντικὴν, ὥστε, ὅταν τὴν ἰχνηλατήσωμε, ἀποκαλύπτουμε τὴν σημασίαν τοῦ μύθου καὶ ἀποκαθιστοῦμε τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν ποῦ περικλείει.

Πρὸς ἐτυμολόγησιν τῶν ἑλληνικῶν λέξεων ἀπαραίτητον εἶναι νὰ γνωρίζωμε τὸν χαρακτῆρα τῆς γλώσσης μας, ἡ ὁποία, ὡς ἐπιβεβαιοῦν οἱ ἀποκρυπτογραφηθεῖσες ἀρχαῖες γραφές μας γραμμικὴ Β ὑπὸ τοῦ Ventris καὶ γραμμικὴ Α ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς μας ἐταιρίας «Ε.Ε.Ε.Ε./ΖΕΥΣ» τὸν Δεκέμβριον 1991 (βλ. ἔρευνες τοῦ κ. Καλλιμάχου Διογένους στὸν «Δαυλόν»,

Φοίνικες με ἀρχηγὸν τὸν Μεμβλίανον». Ἐπειτα, ὅπως λέγει ὁ Ἀπολλόδωρος στὴ συνέχεια τῆς πιὸ πάνω μνημονευθεῖσης παραγράφου, «ὁ Κάδμος καὶ ἡ μητέρα του ἐγκατεστάθησαν στὴ Θράκη ὡς φιλοξενούμενοι». «Ἐκεῖ στὴ Θράκη — συμπληρώνει ὁ Ἀπολλόδωρος (βιβλ. Γ' κεφ. Δ παρ. 1) πέθανε ἡ μητέρα του Τηλέφασσα, ὅπου καὶ τὴν ἔθαψε». «Ἐπὶ πλεον ἐκεῖ στὴ Θράκη ἀπέκτησε καὶ πλοῦτον ἀπὸ τὸ Παγγαῖον ὄρος», ὅπως γράφει ὁ Στράβων στὰ Γεωγραφικά του (βιβλ. ΙΔ κεφ. 5ον, παρ. 28, ἐκδ. Loeb, ἡ ὁποία δὲν ἔχει κυκλοφορήσει στὴν Ἑλλάδα).

Ἀπὸ τῆς Θράκης, ὅπως γράφει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (βιβλ. Ε' παρ. 48), διεκπεραιώθη «στὸ νησί τῆς Σαμοθράκης, ὅπου κατοικοῦσαν ὁ Δάρδανος, ὁ Ἰασίων καὶ ἡ Ἀρμονία. Ὁ Δάρδανος πέρασε ἀπέναντι στὴ Μ. Ἀσία καὶ ἔκτισε τὴ Δαρδανία. Ὁ Κάδμος ψάχνοντας γιὰ τὴν Εὐρώπην ἔφτασε στὴ Σαμοθράκη (πιθανῶς μετὰ τὸ θάνατο τῆς μητέρας του), ὅπου μνήθηκε στὰ μυστήρια καὶ παντρεύτηκε τὴν Ἀρμονία, τὴν ἀδελφὴ τοῦ Δαρδάνου». «Ὁ Κάδμος ἀπὸ τῆς Θράκης (Ἀπολλόδωρος βιβλ. Γ' κεφ. Δ παρ. 1) μετὰ τὸν θάνατο τῆς μητέρας του ἔφυγε καὶ πῆγε στοὺς Δελφοὺς γιὰ νὰ μάθῃ περὶ τῆς τύχης τῆς Εὐρώπης». Αὐτὸ ὅμως μπορεῖ νὰ συνέβη καὶ μετὰ τὸν γάμο του μετὰ τὴν Ἀρμονία. Στοὺς Δελφοὺς ὁ θεὸς ἀντὶ γριψώδους χρησιμοῦ, ὅπως συνέβαινε πάντα, τοῦ ἔδωσε «ὁδηγίες, πῶς καὶ ποῦ νὰ κτίσῃ τὴν πόλιν. Μετὰ ἐφόνευσσε τὸν Δράκοντα στὴν Ἀρεία Κρήνη καὶ ἔσπειρε τὰ δόντια του, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐφύτρωσαν οἱ σπαρτοὶ ἄνδρες». Γιὰ τοὺς Σπαρτοὺς ὁ Πausanias (Βοιωτικά, μετ. Ν. Μπαξεβάνης, ἐκδ. Πάπυρος 1975, παρ. 5/1) λέγει, ὅτι «δὲν μπόρεσα νὰ βρῶ τίποτε ἀναφερόμενον σ' αὐτοὺς καὶ ἀκολουθῶ τὸ παραμῦθι τῆς γεννήσεώς τους».

Ὁ Στράβων στὰ Γεωγραφικά του (μετ. Κ. Ἀραποπούλου, ἐκδ. Πάπυρος, βιβλ. Χ, κεφ. Α' παρ. 8) σημειώνει, ὅτι «ὁ Κάδμος ἐτείχισε τὴν Καδμεΐαν» καὶ προσθέτει στὸ βιβλ. Θ' κεφ. Β' παρ. 28 ὅτι «στὸ κτίσιμο τοῦ τείχους βοήθησε τὸν Κάδμο ὁ Ἀμφίων, ὁ γιὸς τῆς Ἀντιόπης». Ὅμως ὁ Ἀμφίων καὶ ὁ δίδυμος ἀδελφός του Ζῆθος κατὰ τὴν γενεαλογικὴ σειρὰ τοῦ Ἀπολλοδώρου (βιβλ. Γ' κεφ. ε' παρ. 2, 4, 5) καὶ τοῦ Pausanias (Βοιωτικά παρ. 5/1, 4 καὶ 6) ἀντιστοιχοῦν στὴν πέμπτη περίπου γενεὰ βασιλέων ἀπὸ Κάδμου τῆς Φοινίκης, καὶ αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἦταν δυνατόν νὰ ζῇ ὁ Κάδμος, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ ὁ Ἀμφίων.

τεύχη 124 καὶ ἐξῆς), εἶναι συλλαβική, πὺ σημαίνει, ἀντίθετα ἀπ' αὐτὰ πὺ μᾶς ἐδίδαξαν, ὅτι οἱ συλλαβὲς δὲν εἶναι τεμάχια λέξεων ἀνεῦ σημασίας, ἀλλὰ λέξεις αὐτούσιες, ὥστε κάθε λέξι πὺ ἔχει περισσότερες τῆς μιᾶς συλλαβὲς εἶναι σύνθετη.

Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τούτων εἶναι ἡ λέξι **συλλαβίζω**, πὺ διαιρουμένη σὲ συλλαβὲς εἶναι **συ-λα-βί-ζω**, πὺ σημαίνει ἡ πρώτη τὸ Στίγμα (60 γράμμα), ἡ δευτέρα τὸ Λ (120 γράμμα), ἡ τρίτη τὸ Β ἢ V ἢ Φ (240 γράμμα) καὶ ἡ τέταρτη τὸ Ζ (τὰ Ζῶ, Βιῶ, Γνωρίζω ἤτοι γνωρίζω τὸ Ἀλφάβητο). Σημειωτέον ὅτι τὰ 3 πρῶτα γράμματα εἶναι παράγωγα ἢ πολλαπλάσια τοῦ ἀριθμοῦ 3, τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ (Σύμπαντος) παντός κατ' Ἀριστοτέλη («Περὶ Οὐρανοῦ»), καὶ ἀποτελοῦν γεωμετρικὴν πρόοδον (6, 12, 24). Ἀποκαλύπτουν τὴν σημασίαν τῶν ρήσεων ὁ «θεὸς αἰεὶ γεωμετερεῖ» καὶ «μηδεὶς ἀγεωμέτρως εἰσίστω» τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἐπιβεβαιοῦν τὴν Πλατωνικὴν ἀποκάλυψιν εἰς τὸν **Κρατύλον**, ὅτι «ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι προϊόν θεῶν νομοθετῶν».

Ἡ λέξις **Ἀγνήνωρ** θὰ ἠδύνατο νὰ σημαίνῃ ὁ ἄγαν ἀνὴρ ἢ ὁ ἄγων ἀνὴρ (ἡγέτης), ὡς ἐπίσης αὐτὸν πὺ ἄγει νῶ **Pā**, δηλαδὴ αὐτὸν πὺ ὁδηγεῖ, ἡγεῖται σύμφωνα μετὰ τὸν νῶ, τὴν θέλῃσι τοῦ **Pā** (= θεοῦ). Ἄρα τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ Κάδμου οὐδόλως συνηγορεῖ περὶ τῆς ψευδῶς διδα-

Στή συνέχεια τῆς ζωῆς τοῦ Κάδμου ὁ Ἀπολλόδωρος σημειώνει, ὅτι: «ἀπέκτησε τὶς κόρες Αὐτονόη, Ἰνώ, Σεμέλη, Ἀγανὴ κι ἓνα γιὸν τὸν Πολύδωρον». Μετὰ κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρο (βιβλ. Γ' κεφ. ε' παρ. 2 καὶ 4), «ὁ Κάδμος καὶ ἡ Ἀρμονία παραδίδουν τὴν βασιλεία τῆς Βοιωτίας στὸν ἐγγονό τους Πενθέα, τὸν γιὸν τῆς κόρης τους Ἀγανῆς καὶ τοῦ δρακοντοσπαρτοῦ Ἐχίονος, κι' ἐγκαταλείψαντες τὰ ὑπόλοιπα παιδιὰ τους καὶ τὸν Πολύδωρο σὲ βρεφικὴ ἡλικία, καθὼς καὶ τὴν Καδμεία Θῆβα, ἦλθαν εἰς τοὺς Ἑγχέλεις, ἐπειδὴ ἐδέχοντο ἐπιθέσεις ἀπὸ τοὺς Ἰλλυριοὺς. Ἐκεῖ ἀπέκτησαν ἓναν ἀκόμη γιὸν, τὸν ὁποῖον ὀνόμασαν Ἰλλυριὸν πρὸς τιμὴν τῶν Ἰλλυριῶν, οἱ ὁποῖοι προϋπῆρχαν στὴ περιοχὴ ἐκείνη καὶ τοὺς πολέμησαν βοηθοῦντες τοὺς Ἑγχέλεις». Ἄν εἶναι ποτὲ δυνατόν! Τέλος «μεταμορφωθέντες σὲ δράκους ἐστάλησαν ἀπὸ τὸν Δία στὰ Ἠλύσια πεδία».

Αὐτὴ ἦταν ἡ ζωὴ καὶ ἡ δράση τοῦ ἐκ Φοινίκης Κάδμου σὲ μιὰ ροὴ συνεχείας, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς ἀνάλογες ἀναφορὲς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ἐκ τούτων προκύπτει, ὅτι ἓνας Κάδμος ἀναζητώντας τὴν ἀδελφὴν του πέρασε ἀπὸ τὴ Ρόδο, τὴν Καλλίστη (Θῆρα) κι ἐγκατεστάθηκε στὴ Θράκη ὡς φιλοξενούμενος. Αὐτὸ ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν ἐφθασε ἐκεῖ καὶ στὴ Βοιωτία μὲ στράτευμα ἐκ Φοινίκων, ὅπως λέγει ὁ Πausanias (Βοιωτικά παρ. 5/1), διότι τότε δὲν θὰ ἦτο «φιλοξενούμενος» στὴ Θράκη, ἀλλὰ κατακτητής. Ἀφοῦ πλούτισε ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση τῶν χρυσορυχείων τοῦ Παγγαίου, πέρασε στὴ Σαμοθράκη, ὅπου παντρεύτηκε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Δαρδάνου Ἀρμονία. Μαζί της ἦλθε στοὺς Δελφοὺς κι ἐγκατεστάθηκε στὴν «Καδμεία» τῆς Βοιωτίας, τὴν ὁποία ἐτείχισε. Μετὰ ἔφυγε ἀπὸ κεῖ, ἀφοῦ ἐγκατέλειψε τὰ παιδιὰ του, καὶ πῆγε στοὺς Ἰλλυριοὺς, στὴ σημερινὴ βόρειο Ἀλβανία. Ἀλλὰ ὑπάρχουν γονεῖς, πού ἐγκαταλείπουν τὰ παιδιὰ τους καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸν διάδοχό τους σὲ ἡλικία βρέφους; Ναι, ἐκεῖνοι πού δὲν ὑπῆρχαν ποτὲ κι ἐκεῖνοι πού δὲν γέννησαν ποτὲ παιδιὰ.

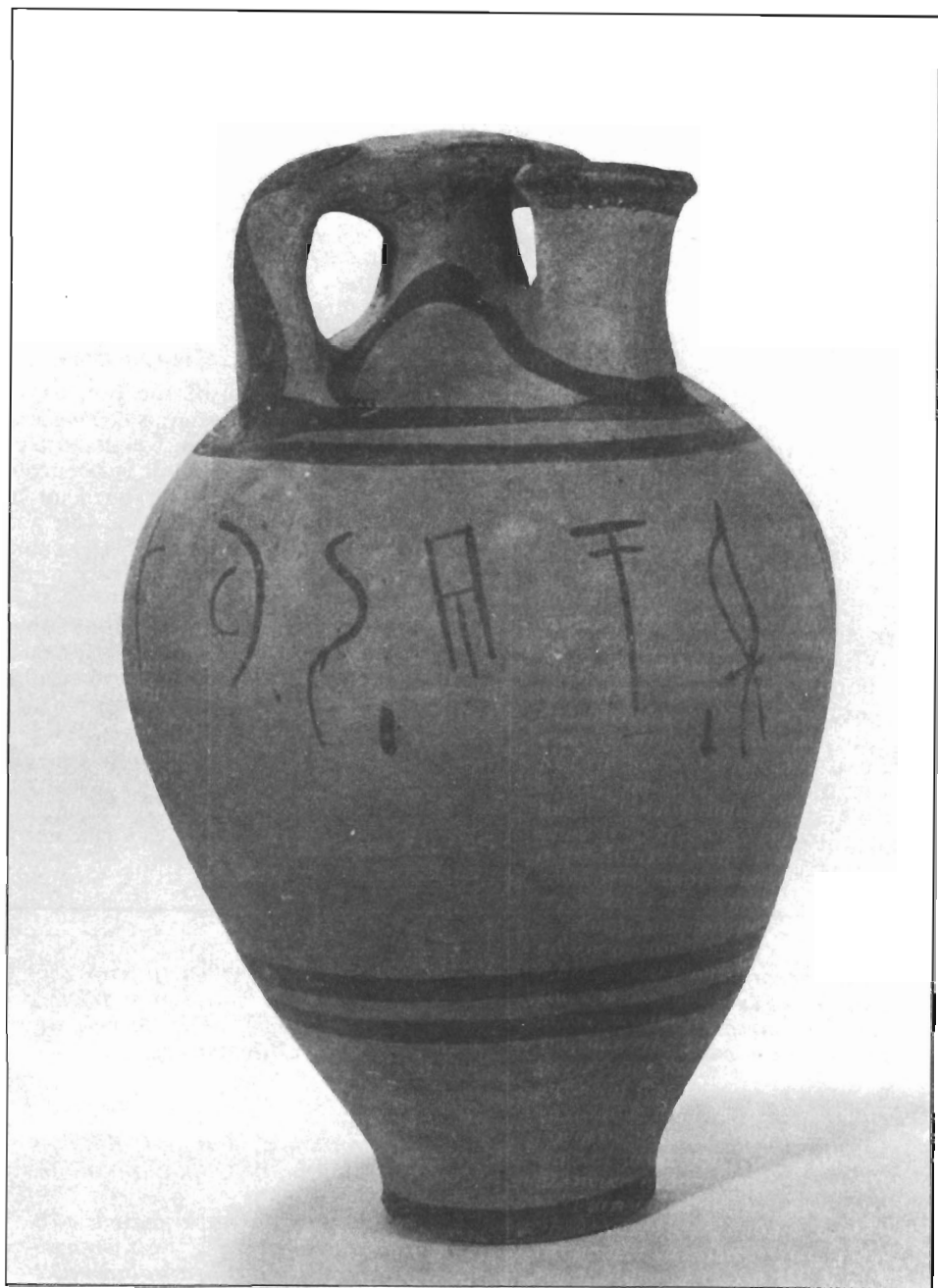
Ἡ ἀνυπαρξία τοῦ ἐκ Φοινίκης Κάδμου προκύπτει κι' ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ τέλος του. Δὲν πέθανε σὰν ἄνθρωπος, ἀλλὰ μεταμορφώθηκε σὲ δράκοντα, ἀφοῦ χάρη στο παραμῦθι τῆς ἐξοντώσεως ἐνὸς δράκοντα ἔμεινε στὶς παραδόσεις τῆς περιοχῆς, οἱ ὁποῖες καλλιεργήθηκαν ὑπὸ τῶν τραγικῶν ὡς «ὑποθέσεις» τῶν ποιητικῶν τους ἔργων.

→
σκομένης δῆθεν σημιτικῆς καταγωγῆς του. Ἡ λέξις **Λιβύη** (μήτηρ του) προέρχεται ἐκ τῆς ἐλληνικῆς λέξεως **λίβυον** πού σημαίνει σύλφιον· ἡ λέξις σύλφιον ὑποκρύπτει τὴν συμβολικὴν προσφώνησιν «Σὺ Ἥλιε Φύων», τοῦ φυτοῦ τούτου εὐδοκιμοῦντος εἰς Λιβύην, ἐξ οὗ καὶ τ' ὄνομά της.

Καταρριφθέντος ἄνω τοῦ παραμύθου περὶ τοῦ δῆθεν Φοινίκος Κάδμου, ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἀποκαλυφθῇ καὶ ἡ ἀπάτη περὶ τοῦ δῆθεν Φοινικικοῦ ἀλφαβήτου.

Α'. — Τὸ λεξικὸν Σούδα στὶς λέξεις **Φοινικικὰ γράμματα** γράφει: «Λυδοὶ καὶ Ἴωνες ἀπὸ Φοινίκος τοῦ Ἀγήνορος τοῦ εὐρόντος. (Ἐδῶ σημειώ-
νουμε τὴν α' ἀντίφασιν, ὅτι δὲν εἶναι τοῦ Κ. ἀλλὰ τοῦ Φ.). Εἰς αὐτοὺς ἀντιλέ-
γουν οἱ Κρήτες ὅτι εὐρέθησαν ἀπὸ τὴν συνήθειαν νὰ γράφουν σὲ πέταλα φοι-
νίκων. Ὁ Σκάμων δὲ εἰς τὴν δευτέραν τῶν Εὐρημάτων, ἀπὸ τὴν Φοινίκην
ὠνομάσθησαν τὴν τοῦ Ἀκταίωνος. Λέγεται ὅτι αὐτὸς στερούμενος ἀρρένων,
ἀπέκτησεν θυγατέρας Ἀγλαυρον, Ἐρσην, Πάνδροσον καὶ Φοινίκην, ἡ ὁ-
ποία ἀπέθανεν παρθένος· δι' αὐτὸ καὶ Φοινικικὰ ὠνόμασε ὁ Ἀκταίων τὰ
γράμματα, ἐπιθυμῶν νὰ περιποιήσῃ τιμὴν στὴν θυγατέρα του».

→

Ψευδόστομος ἀμφορέας με πανάρχαια ἐπιγραφή τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς. Βρέθηκε στὸ «Παλαιὸ Καδμεῖο» τῶν Θηβῶν καὶ ἀπόκειται στὴν προθήκη 11 τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Θήβας.

5. ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΤΟΥ ΚΑΔΜΟΥ

Το πιο σημαντικό στοιχείο για την ιστορικότητα των προϊστορικών γεγονότων είναι ο προσδιορισμός των αντιστοιχών χρονολογιών, τις οποίες εν πολλοίς αγνοούν οι αρχαίοι συγγραφείς. Όσα όμως στοιχεία για τον υπολογισμό τους παρέχονται υπό τούτων, αγνοούνται ή και παραλείπονται από τους σημερινούς ερευνητές. Η συνέχεια αποδεικνύει την αλήθεια της πραγματικότητας.

Ο Κάδμος παντρεύτηκε στη Σαμοθράκη την Ἀρμονία, η οποία ήταν αδελφή του Δαρδάνου. Ο Δάρδανος κατά τα λεγόμενα του Ὀμήρου (*Ίλιάδα* Υ 215-240, μετ. Ι. Πρωτοπαππά, εκδ. Πάπυρος 1975) και του Διοδώρου Σικελιώτου (βιβλ. Δ' παρ. 74, 76) ήταν γενάρχης του λαού των Τρώων. Από την εποχή του Δαρδάνου μέχρι και της εποχής του Ἑκτορος, ενός των ηρώων του Τρωικού πολέμου, μεσολάβησαν επτά γενεές. Αυτό σημαίνει, ότι ο Δάρδανος και η Ἀρμονία έζησαν περίπου 230 χρόνια προ του Τρωικού πολέμου, δηλαδή περί το έτος 3.180 πρὸ Χριστοῦ, καθ' ὑπολογισμόν ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐρευνᾶς μου «*Πότε ἔγινε ὁ Τρωικός Πόλεμος;*» («*Δαυλός*», τεύχος 121/1992). Ἀρα κανονικά ὁ Κάδμος πρέπει τότε νὰ ἔφθασε στὴ Σαμοθράκη καὶ παντρεύτηκε τὴν Ἀρμονία.

Ο Ἡρόδοτος («*Εὐτέρπη*» παρ. 145) γράφει, ὅτι «*ἀπὸ τοῦ Διονύσου γιου τῆς Σεμέλης καὶ κόρης τοῦ Κάδμου μέχρις ἐμοῦ παρῆλθαν 1600 χρόνια*». Ὅποτε στὰ 1600 προστιθεμένη καὶ ἡ χρονολογία γεννήσεως τοῦ Ἡροδότου (484 πρὸ Χριστοῦ) δίδει, ὅτι ὁ Διόνυσος γεννήθηκε τὸ ἔτος 2084 πρὸ Χριστοῦ. Στὴν περίπτωση αὐτῇ, ἐὰν ὁ Κάδμος, σὰν παππὸς τοῦ Διονύσου τότε, ἦταν στὴν ἡλικία τῶν 50 ἐτῶν, θὰ εἶχε γεννηθῇ τὸ ἔτος 2134 πρὸ Χριστοῦ, δηλαδή 946 χρόνια μετὰ ἀπὸ τὸν γάμο του μετὰ τὴν Ἀρμονία.

Ὁ ἴδιος στὴν «*Μελπομένη*» παρ. 147 γράφει: «*ὁ Κάδμος ὁ γιὸς τοῦ Ἀγήνορα ἀναζητῶν τὴν Εὐρώπην προσορμίσθη στὴ νῆσο Καλλίστη, ἡ ὁποία τότε ὀνομάζεται Θῆρα. Ἐκεῖ ἄφησε μερικοὺς Φοίνικες καὶ τὸν συγγενὴ του Μεμβλίαιο. Ὁ Μεμβλίαιος κατοικοῦσε ἐκεῖ (στὴν Καλλίστη) ἐπὶ ὀκτὼ γενεῶν ἀνθρώπων, πρὶν ἰδρυθῇ ἡ ἀποικία τοῦ Θῆρα, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ νέο ὄνομα τὸ νησί. Ὁ Θῆρας ὅμως φέρεται ὡς ἀπόγονος Αὐτεσίωνος, καὶ ἐκεῖνος τοῦ Τισσαμενοῦ, ποὺ εἶχε γιὰ πατέρα τὸν Θέρσανδρο καὶ ἐκεῖνος τὸν Πολυνεΐκη*». Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς

Β'. — Τὸ λεγόμενον Φοινικικὸν ἀλφάβητον στερεῖται φωνηέντων, ἀποτελούμενον ἐκ συμφώνων, ἰσχυρίζονται δὲ οἱ Φοινικισταί, ὅτι οἱ Ἕλληνες προσέθεσαν τὰ 7 φωνήεντα. Ἀλλὰ τὸ ἐρώτημα εἶναι, πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀνακαλυφθοῦν καὶ ἐπινοηθοῦν τὰ ἄφωνα, ἀφοῦ δὲν ἔχουν φωνήν, συνεπῶς δὲν ὑποπίπτουν στὶς αἰσθήσεις καὶ ἰδίᾳ τὴν ἀκοήν, ὥστε νὰ σχηματοποιηθοῦν εἰς χαρακτῆρες. Τὸ φυσικὸν καὶ πραγματικὸν εἶναι, ὅτι τὰ φωνήεντα ἔχοντα φωνήν προκάλεσαν τὴν ἐπινόησιν τῶν σχετικῶν χαρακτῆρων, ἡκολούθησαν δὲ τὰ σύμφωνα, ὥστε νὰ ἐναρμονισθοῦν, συμφωνήσουν τὰ φωνήεντα μετὰξὺ τῶν.

Γ'. — Οἱ λέξεις φωνήεντα καὶ σύμφωνα εἶναι ἀναμφιβόλως ἐλληνικές. Διατὶ τουλάχιστον ἡ λέξις σύμφωνα δὲν εἶναι σημιτική, ἐὰν ὑπάρχῃ τέτοια λέξις στὴν γλῶσσα τῶν Φοινίκων;

Δ'. — Πῶς ἐξηγεῖται, ὅτι οἱ φερόμενοι ὡς ...ἐφευρέται τοῦ ἀλφαβήτου Σημίται δὲν κατέλιπαν οὔτε μίαν σελίδα κειμένου μετὰ τὴν ἐφευρεσίν των;

Ε'. — Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς γραμμικῆς Β ἀπὸ τὸν Βέντρις, ποὺ τοῦ ἐστοίχισε τὴν ζωὴν, καταπλακωθέντος τοῦ μικροῦ του αὐτοκινήτου ὑπὸ ὀγκώδους φορτηγοῦ (Loggy), ποὺ καὶ δι' αὐτὴν ἰσχυρίζοντο ὅτι εἶναι σημιτική, ἀποκαλυφθέντος τοῦ Ἑλληνικοῦ αὐτῆς, οὔσης προγενεστερᾶς τοῦ ἐν χρήσει ἀλφαβήτου, ὡς ἡκρωτηριάσθη τοῦτο μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν Στίγ-

γενεᾶς τοῦ Θερσάνδρου ἔγινε ὁ Τρωικός πόλεμος, ὁπότε ἀπὸ Κάδμου μέχρι τοῦ Θερσάνδρου μεσολαβοῦν ἑξή γενεές ἢ περίπου 180 χρόνια. Ὅποτε ὁ Κάδμος φέρεται ὅτι ἀφίχθη στὴ Καλλίστη περὶ τὸ ἔτος 3.130 πρὸ Χριστοῦ. Δηλαδή εἶχε γεννηθεῖ περὶ τὸ ἔτος 3160 π.Χ. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ δὲν συμφωνεῖ μὲ τὰ λεγόμενα στὴν «Εὐτέρπη» παρ. 44 περὶ ἰδρύσεως τῆς Τύρου, γιατί κανονικά ἔπρεπε νὰ γεννηθῇ μετὰ τὸ ἔτος 2784 πρὸ Χριστοῦ, γιὰ νὰ κατάγεται ἀπὸ τὴν Τύρο. Ἐπίσης δὲν συμφωνεῖ καὶ μὲ τὸ προηγούμενο ἀποτέλεσμα τῆς γεννήσεως τοῦ Διονύσου.

Ὁ Γ. Μιστριώτης στὴν *Ἱστορία τῶν Ὀμηρικῶν Ἐπῶν* (ἔκδ. Π.Δ. Σακελλαρίου 1903, σελ. 150) γράφει: «Ὁ Εὐσέβιος παρέχει τὴν χρονολογικὴν εἰδήσιν ὅτι ὁ Κάδμος ἦλθεν εἰς Θήβας περὶ τὸ ἔτος 1479 πρὸ Χριστοῦ καὶ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦ Παρίου μαρμάρου φέρεται ὅτι ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1540 πρὸ Χριστοῦ». Δηλαδή ὅταν ἦλθε στὴ Βοιωτία, ἦταν 61 ἐτῶν. Στὴν ἡλικία αὐτὴ γέννησε τὴν Ἀγαυή. Ὅταν ἐκείνη ἔγινε 20 χρονῶν γιὰ νὰ παντρευτῇ τὸν δροκοντοσπαρτὸ Ἐχίονα, ὁ Κάδμος εἶχε γίνει 81 ἐτῶν. Μέχρι νὰ γίνει ὁ γυιὸς τῆς Ἀγαυῆς, ὁ Πενθεύς, 20 χρονῶν καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν διαδοχὴν τοῦ Κάδμου, αὐτὸς πιά εἶχε γίνει 101 χρονῶν. Ἀραγε τί εἰδους «παιδί» γέννησε στοὺς Ἐγχέλεις;

Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ προκύπτει, ὅτι ὁ Κάδμος γεννήθηκε τὸ 3200 ἢ τὸ 3160 ἢ τὸ 2134 ἢ τὸ 1540 πρὸ Χριστοῦ. Μὲ ἄλλα λόγια ἡ γέννησή του χάνεται μέσα σ' ἓνα χρονικὸ διάστημα χιλίων ἑξακοσίων ἐξήντα (1660) χρόνων. Χάνεται ὅμως καὶ σὲ μιὰ ἄλλῃ ἀνεξερεύνητη διάσταση τοῦ χρόνου, τὴν ὁποία προσδιορίζει ὁ Ἀπολλόδωρος στὴ *Βιβλιοθήκη* του (ἐνθ' ἄνωτ. βιβλ. Γ' κεφ. 4ον) λέγοντας: «Καὶ ὁ Κάδμος γιὰ ἐκείνους (ἐκ τῶν δρακοντοσπαρτῶν) ποὺ σκότωσε ὑπέρτερος τὸν Ἄρη ἕναν ἐνιαυτὸν τοῦ Ἄδου ἦταν δὲ τότε ὁ ἐνιαυτὸς ὀκτῶ ἔτη». Ἡ ἀνάλυση τοῦ γεγονότος τούτου παρουσιάζει τὰ ἀκόλουθα ἀποτελέσματα.

α. Ἐφ' ὅσον γεννήθηκε τὸ ἔτος 3200 πρὸ Χριστοῦ καὶ ὁ γάμος του μὲ τὴν Ἀρμονία, τὴν ἀδελφὴ τοῦ Δαρδάνου, ἔγινε περὶ τὸ 3180 π.Χ., δὲν εἶχε καμμιά σχέση καὶ συγγένεια μὲ τὴν Σεμέλη καὶ τὸν Διόνυσο, ποὺ γεννήθηκε τὸ ἔτος 2084 πρὸ Χριστοῦ.

β. Ἐπίσης κι ἂν ἔζησε τότε, περὶ τὸ 3180 ἢ τὸ 3130 πρὸ Χριστοῦ, δὲν εἶχε

μα ἢ Δίγαμα, Σαμπὶ καὶ Κόππα, δὲν δύνανται νὰ ἰσχυρισθοῦν πλέον ὅτι τὸ ἀλφάβητον εἶναι Φοινικικόν.

Στ'. — Τέλος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τῆς γραμμικῆς Α, ὡς ἄνω, καὶ αὐτῆς Ἑλληνικῆς ἀποδειχθείσης, παρέλκει πᾶσα περαιτέρω συζήτησις. Πλὴν ὅμως τὰ πανεπιστήμια, τὸ «Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτοῦτον», τὸ Ὑπουργεῖον (Σημιτικῆς;) Παιδείας καὶ τὰ φερόμενα ὡς ἑλληνικὰ σχολεῖα παρ' ὅλα τ' ἄνωτέρω ἐπιμένουν νὰ διδάσκουν τὰ παιδιὰ μας διὰ τὸ δῆθεν Φοινικικὸ Ἀλφάβητο καὶ τὴν κάθοδο τῶν ἀνυπάρχτων Ἰνδοευρωπαίων.

Ἀλλὰ ἡ Θῆβα κρύβει καὶ ἀποκαλύπτει πολλὰ μυστικά. Ἐπτάφυλος ἦτο καὶ Ἐπτὰ ἐπὶ Θῆβας ἐξεστράτευσαν. Τί ὑποκρύπτει ὁ ἀριθμὸς ἐπτὰ συχνὰ ἐπαναλαμβανόμενος; *Γαμεῖ δὲ Ζῆθος μὲν Θῆβην, ἀφ' ἧς ἡ πόλις Θῆβαι, Ἀμφίων δὲ Νιόβην τὴν Ταντάλου, ἡ γεννᾶ παῖδας μὲν 7... θυγατέρας δὲ τὰς Ἰσας*. Τί μᾶς κρύπτει ἀκόμη ἡ Σφίγγα; Μήπως τίς 7 πόλεις ποὺ ἐκτίσθησαν ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης καὶ τὴν πρὸ τῶν τριῶν κατακλυσμῶν ὑπαρξίν της, ὡς καὶ τῆς γειτονικῆς τῆς Ὀχρηστοῦ; Καὶ ποία ἡ σχέσις της μὲ τίς Θῆβες εἰς Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ τὸ Θιβὲτ τῶν Ἰμαλαῖων; Σύντομα θὰ ἔλθουν μὲ τὴν Ἑλληνικὴ χιονοστιβάδα καὶ οἱ ἀποκαλύψεις τῆς ἑλληνικῆς συνδέσεως τοῦ καταπληκτικοῦ αὐτοῦ τριγώνου Θηβῶν Κάδμου, Θηβῶν Αἰγύπτου, Θιβὲτ Ἰμαλαῖων μὲ ἀποκαλυπτικὰ στοιχεῖα.

Κωνσταντῖνος Γεωργανᾶς

καμμία σχέση και συγγένεια με τὸν Οἰδίποδα καὶ τὴν μητέρα του Ἐπικάστη (ἢ Ἰοκάστη), διότι ὁ Ὅμηρος στὸ λ τῆς *Ὀδύσσειας* (μετ. Γ.Δ. Ζευγώλη, ἔκδ. Πάπυρος 1975, στίχοι λ 260-276) ἀνασυνδέοντας τὸ τότε παρὸν μετὰ τὸ παρελθόν του, βάζοντας τὸν Ὀδυσσεύα νὰ ἀπαριθμῇ τὰ γεγονότα (1) τῆς θεμελιώσεως καὶ περιτειχίσεως τῆς ἐφτάπυλης Θήβας ἀπὸ τοὺς Ἀμφίονα καὶ Ζῆθο, τὰ παιδιά τῆς Ἀντιόπης τοῦ Αἰσώπου, (2) τῆς γεννήσεως τοῦ Ἡρακλῆ ὑπὸ τῆς Ἀλκμήνης, συζύγου τοῦ Ἀμφιτρώωνος, (3) τοῦ γάμου τοῦ Ἡρακλῆ μετὰ τῆς Μεγάρας, ἡ ὁποία ἦταν κόρη τοῦ Κρέοντα, (4) τοῦ διαπραχθέντος φόνου ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος εἰς βάρος τοῦ (ἀνωνύμου) πατέρα του καὶ τοῦ γάμου του μετὰ τῆς μητρὸς του Ἐπικάστης (ἢ Ἰοκάστης), ποὺ βασίλευε ἐπὶ τῶν Καδμείων τῆς Θήβας, δὲν τὰ συσχετίζει οὔτε τὰ συνδέει οὔτε κάνει καμμία ἀναφορά στὸ ὄνομα τοῦ Κάδμου ἢ τῆς Σεμέλης ἢ τοῦ Διονύσου καὶ τῆς καταγωγῆς τους. Ἐπίσης δὲν κάνει καμμία ἀναφορά γιὰ τὶς πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου, τὴν Τύρο τῆς Φοινίκης καὶ τὸν θεὸ Πᾶνα. Ἐτσι ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ γεγονότα αὐτὰ δὲν εἶχαν διαδραματισθῇ μέχρι τοῦ Τρωικοῦ Πολέμου.

γ. Ἐὰν ὁ Κάδμος τῆς Φοινίκης εἶχε γεννηθεῖ περὶ τὸ ἔτος 2134 πρὸ Χριστοῦ, δὲν μπορεῖ νὰ εἶχε σχέση καὶ συγγένεια οὔτε μετὰ τὸν Ἀρδανο οὔτε μετὰ τὸν Οἰδίποδα, οἱ ὁποῖοι ἀποδεδειγμένα ἔζησαν πρὶν ἀπὸ τὸν Τρωικὸ πόλεμο. Πολὺ δὲ περισσότερον, ἂν γεννήθηκε περὶ τὸ ἔτος 1540 πρὸ Χριστοῦ.

Κατὰ συνέπειαν τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συγγέονται ἀπὸ τὶς συνωνυμίες τῶν προσώπων καὶ τὴν ἀνυπαρξία τῶν χρονολογικῶν προσδιορισμῶν. Τὸ σίγουρο σ' αὐτὸν τὸν κυκεῶνα εἶναι ὅτι οἱ «Καδμείωνες» καὶ ἡ πόλη «Καμδεῖα» ὀφείλονται σὲ κάποιον Καδμείωνα, ἀπόγονον τοῦ Κάδμου, γιου τοῦ ἀρχεγόνου Ὠγύγου ἢ τοῦ πατέρα τῆς Ἰνούς, ἀφοῦ ὅλα τὰ τοπωνύμια καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐθνότητων τοῦ Ὀμήρου ἔχουν προκατακλυσμαίαν (Πελασγικὴν) ἢ τὸ πολὺ ἄμεσον μετακατακλυσμαίαν καταγωγὴν. Βέβαια τὸ ὄνομα τῆς Ἰνούς συνεδέθη μετὰ τὸν Κάδμο τῆς Φοινίκης, ὡς κόρης του, ἀλλὰ ἡ πράξις τοῦ φόνου τοῦ γιου τῆς Μελικέρτης (Ἀπολλόδωρος βιβλ. Γ' κεφ. IV παρ. 3, μετ. I.M. Χατζηφώτη, ἔκδ. Ἑλληνικοῦ Ἐκδοτικοῦ Ὁργανισμοῦ Γεωργιάδη) δὲν τῆς δίνει «εἰσιτήριο» θεοποιήσεως. Ἄρα πρόκειται περὶ λάθους ἢ συνωνυμίας.

6. ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΑΔΜΟΥ

Ὁ Κάδμος στὴ Ρόδο ἀφίερσε στὴν Λινδία Ἀθηνᾶ ἓνα λέβητα χάλκινο (καζάνι), στὸν ὁποῖο ἦταν χαραγμένη μία ἐπιγραφή μετὰ Φοινικικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα λένε ὅτι γιὰ πρώτη φορά (τότε) *μετεφέρθηκαν ἀπὸ τὴν Φοινίκη στὴν Ἑλλάδα*. Μεταφέρθηκαν ὁμως πᾶνω σ' ἓνα λέβητα ὡς ἐμπόρευμα καὶ δὲν ἤλθαν ὡς διανοητικὴ γνῶσις τῶν Φοινίκων καὶ τοῦ Κάδμου, ἡ ὁποία διδάχθηκε στοὺς Ἕλληνες. Ἀποδείξεις τούτου εἶναι, ὅτι ὁ συγγενὴς τοῦ Κάδμου Μεμβλῖαρος, ὁ ὁποῖος ἔμεινε στὴ νῆσο Καλλίστη, δὲν δίδαξε οὔτε μετέφερε τὰ γράμματα τῶν Φοινίκων ἐκεῖ. Ἐπίσης ὁ Κάδμος, ποὺ ἐγκατεστάθηκε στὴ Θράκη, δὲν προσεκόμισε ἐκεῖ τίποτα ἀπὸ γράμματα καὶ γραφή, γιατί ὅ,τι εἶχε μαζί του, τ' ἄφησε στὴ Ρόδο.

Ὅμως ὁ Ἡρόδοτος («Τερψιχόρη» παρ. 59) ἀναφέρει, ὅτι *«εἶδε ὁ ἴδιος Καδμήνια γράμματα στὴ Θῆβα τῆς Βοιωτίας χαραγμένα σὲ τρεῖς τρίποδες. Τὰ πιὸ πολλὰ ἦσαν ὅμοια πρὸς τὰ Ἰωνικά»*. Τὰ γράμματα αὐτὰ ἀνάγονται στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀμφιτρώωνα, πατρὸς τοῦ Ἡρακλέους καὶ συνομηλίκου τοῦ Λαΐου. Τὰ Ἰωνικά ὁμως γράμματα προϋπήρχαν, διότι κατὰ τὸν Στράβωνα (*Γεωγραφικά* βιβλ. Γ' κεφ. 5ον, μετ. Α. Παπαθεοδώρου, ἔκδ. Πάπυρος 1975, σελ. 515) *«οἱ Ἴωνες στὸν ἱσθμὸ τῆς Κορίνθου ἔστησαν πινακίδες μετὰ ἐπιγραφάς»*, τὶς ὁποῖες ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος στὸ βίο τοῦ Θησέα. Ἐπειτα ἡ γραφὴ ἐδιδάσκετο στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο κι ἓνας τῶν μαθητῶν ἦταν ὁ Ἡρακλῆς τοῦ Ἀμφιτρώωνος, ὁμοῦς ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος εἰς τὸ περὶ τοῦ Σωκράτους *Δαιμονίου* ἔργον του (μετ. Α. Κόντου, ἔκδ. Πάπυρος 1975, κεφ. 5ον).

Συνεπῶς τὰ *«Καδμήνια γράμματα»* δὲν ἀνήκουν στὸν Κάδμο, γιατί τότε δὲν θά

εγράφεοντο με κατάληξη *-ήια*. Ήταν τοπική γραφή τῶν Καδμειῶνων τῆς Θήβας, παραπλήσια πρὸς τὴν τότε Ἰωνικὴν. Ἀλλωστε ἡ φράση τοῦ Ἡροδότου («Τερψιχόρη», παρ. 58), *«τὰ ὁποῖα (γράμματα) καθὼς νομίζω, δὲν ὑπῆρχαν πρὶν στοὺς Ἕλληνας»* εἶναι ἐνδεικτικὴ τῆς ἀμφιβολίας του καὶ ὁδηγεῖ στὴν ἀπόρριψη τῶν θέσεών του ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐπὶ τῶν ὁποίων βασίστηκαν ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Σ' αὐτὸ βοηθάει καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἡρόδοτος, ὁ ὁποῖος στὴν «Εὐτέρπη» παρ. 44 ἀναφέρει, ὅτι ἐπεσκέφθη τὴν Τύρον τῆς Φοινίκης, ἀλλὰ ἐκεῖ δὲν εὗρεκε οὔτε γράμματα οὔτε γραφὴ οὔτε ἐπιγραφές. Εἶχαν, βλέπετε, μετακομίσει στὴν Ἑλλάδα καὶ δὲν εἶχε μείνει τίποτα στὴν πατρίδα τους... Αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὸν Στράβωνα (βιβλ. XVI κεφ. 2ον παρ. 22, 23 καὶ 24 τῶν *Γεωγραφικῶν* του), ὁ ὁποῖος κάνει λόγο γιὰ τὶς ἀρχαιότατες πόλεις τῆς Σιδῶνος καὶ τῆς Τύρου, σημειώνοντας μάλιστα ὅτι τὴν Τύρο δὲν τὴν ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος, ἀλλὰ δὲν ἀκουσε οὔτε εἶδε τίποτα ποὺ νὰ ἔχη σχέση με γράμματα, γραφὴ κι ἐπιγραφές.

Σ' ὅλα αὐτὰ ἐπιβάλλεται νὰ προστεθῇ καὶ τὸ στοιχεῖο ποὺ ἀναφέρει ἡ *Ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητος* τῆς UNESCO (ἔκδ. X. Τεγόπουλος — Ν. Νίκας καὶ Σία 1970, σελ. 576), ποὺ λέγει: *«τὰ γραμματικὰ σύμβολα τῆς Φοινικικῆς γραφῆς τοῦ δεκάτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα εἶχαν στίς πιὸ πολλές, ἀν ὅχι σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις εἰκονογραφικὴ ἀρχή. Ἡ μορφή της εἶχε ληφθεῖ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο μέσω τῆς Σιναιτικῆς γραφῆς (ποὺ βρέθηκε στὴ Βίβλο, χρονολογούμενη ἀπὸ τοῦ δεκάτου τετάρτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, ἀν δὲν εἶναι νεώτερη, ποὺ δὲν ἔχει ἀποκρυπτογραφηθῇ ἀκόμη). Ὅπου καμμιά ὁμοιότητα με κανένα Αἰγυπτιακὸ σύμβολο δὲν μπορεῖ νὰ πιστοποιηθῇ»*.

Εἶναι καταφανὴς ἡ σύγχυση ποὺ ἐπικρατεῖ στοῦ ὅλο θέμα, καὶ μιὰ γραφὴ τοῦ 14ου ἢ τοῦ 10ου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ προσπαθεῖ ἀπεγνωσμένα νὰ συγκριθῇ, παραλληλισθῇ καὶ ταυτισθῇ χρονολογικὰ με τὶς πανάρχαιες ἐλληνικὲς γραφεῖς τῶν Πελασγῶν, τοῦ Λίνου, τῶν Ἰώνων καὶ τῶν Καδμειῶν (Καδμειῶνων) τοῦ ἔτους 3000, καὶ πρὶν, πρὸ Χριστοῦ.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Δυστυχῶς ὁ Κάδμος τοῦ Ἀγήνορα ἐκ τῆς Φοινίκης, ὅπως ἀπεδείχθη, εἶχε δύο συνονόματους, ποὺ κατήγοντο καὶ ζοῦσαν στὴν Ἑλλάδα. Τὸ ὄνομά του ἔχει καθαρὰ ἐλληνικὴ καταγωγή καὶ μεταφέρετο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἀπὸ παπποῦ πρὸς ἐγγονόν, ὅπως γίνεται καὶ σήμερα. Ἡ ζωὴ του χάνεται σ' ἓνα διάστημα 1660 χρόνων, ἐντοπιζόμενο ἀπὸ τὸ 3200 πρὸ Χριστοῦ μέχρι τὸ 1540 πρὸ Χριστοῦ. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἦταν καὶ εἶναι φυσικόν νὰ δημιουργηθοῦν συγχύσεις συνωνυμῶν καὶ παραλληλισμοὶ ἄλλων στὴ θέση τῶν αὐθεντικῶν προσώπων.

Τὰ γράμματα καὶ ἡ γραφὴ εἶχαν τὴν ἴδια τύχη, γιατί μερδεύτηκαν με τὰ ὑπάρχοντα στὴν Ἑλλάδα Ἰωνικὰ καὶ Καδμήια, ποὺ προϋπῆρχαν τοῦ Τρωικοῦ πολέμου καὶ τοῦ 3000 πρὸ Χριστοῦ, ὅπως ἀπεδείχθη ἤδη με τὴν ἀποκρυπτογράφηση τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Α καὶ Γραμμικῆς Γραφῆς Β ἀπὸ τὸν κ. Καλλιμάχο Διογένη, («Δαυλός», τεύχη 124 ἕως 135), δεδομένου ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γραφὴ ὑπάρχει ἀκόμη, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς ἐπιγραφές ποὺ εἶδε ὁ Ἡρόδοτος στὴ Θήβα κι αὐτὲς ποὺ ὑπῆρχαν στὸν Ἰσθμὸ τῆς Κορίνθου.

Κατὰ συνέπειαν ὅτι γράφουν οἱ σχολικὲς ἱστορίες καὶ ὅλες οἱ σύγχρονες ἐγκυκλοπαίδειες καὶ τὰ λεξικὰ δὲν εἶναι σαφῶς τεκμηριωμένα καὶ ἐπαληθευμένα καὶ πρέπει νὰ σβηστοῦν, δίνοντας τὸ χῶρο τους στὴν ἀλήθεια, ἀφοῦ οἱ Φοίνικες τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ὠμιλοῦσαν τὴν ὁμηρικὴ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων.

‘Ο χορός του Ζαλόγγου

Εὐθύνες. Μήπως δὲν θάπρεπε; Μὰ εἶναι ὅλα λοιπὸν τόσο σάπια; Τόσες δεκαετίες ζωῆς «πεταμένες στὸν βρόντο» σὰν ἓνα τσαλακωμένο βιαστικὰ κομμάτι χαρτί πεταγμένο στὸν κάλαθο τῶν ἀχρήστων μὲ σκέψεις, δικές μας σκέψεις, ποὺ μόνοι μας, τὸ χειρότερο, ἀπορρίψαμε;

Καὶ τώρα τί κάνουμε; Ἡ δύναμη τῆς στιγμῆς, ἡ ἀπόφαση τῆς αἰωνιότητος. Γιατί φτάνει κάποια στιγμή στὴν ζωὴ μας, ποὺ πρέπει νὰ ἀποδείξουμε ὅτι ἔχουμε θάρρος, ψυχὴ καὶ κουράγιο. Φτάνει κάποια στιγμή, ποὺ βλέπουμε ὅλα ἐκεῖνα, στὰ ὁποῖα πιστέψαμε καὶ πᾶν τους στηριχτήκαμε ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, νὰ διαλύονται σὰν ἓνας κακοφτιαγμένος πύργος ἀπὸ τραπουλόχαρτα. Τὰ πιστεύω καὶ οἱ κόποι μιᾶς ζωῆς. Τὰ δράματα, ποὺ πᾶν τους κτίζαμε τὴν ζωὴ μας καὶ τὸ μέλλον μας. Ξαφνικὰ ὅλα μηδέν. Ὅλα χάος. Καὶ πάλι ἀπ’ τὴν ἀρχή. Ἐχετε τὴν δύναμη;

Καὶ εἶναι σκληρό, πολλές φορές ἀπάνθρωπο: γεννᾷ στὰ μάτια σας, στὸ βλέμμα σας, ἐκδηλῇ αὐτὴν τὴν ὄψη τῆς ἀνησυχίας, τῆς ἀμφιβολίας, τῆς συγχύσεως, τοῦ τρόμου. Τὴν ἀντανάκλαση στὸν χῶρο τοῦ ὁρατοῦ τῶν ψυχικῶν σας παθῶν. Καὶ ἡ σκέψις σας πετάει, σὰν νὰ θέλει νὰ σπάσει τὸν χῶρο τοῦ ἐγκεφάλου, γιὰ νὰ γαυτῶθεϊ ἄλλοτε ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ νοιώθει νὰ χάνει τὴν ἐπαφὴ, ἄλλοτε γιὰ νὰ πετάξει μακριὰ του ἐλευθέρη.

Ἔτσι αὐτὴ σας ἡ ἀνησυχία ἐκφράζεται μὲ δύο μορφές-ὁμάδες: Στὴν πρώτη της μορφῇ-ὁμάδα μεταβάλλεται σὲ φανατισμό, ἀπομόνωση καὶ ἐχθρότητα. Καὶ στὴν δεύτερη πάλι σὲ φανατισμὸ καὶ ὀξύτητα, ποὺ χρωματίζουν ὁμῶς καὶ πάλι τὶς ἀρνητικὲς ἀντιδράσεις σας, ὀδηγώντας στὴν ἀπομόνωση καὶ τὸ μῖσος. [Καὶ λίγες φορές δυστυχῶς σὲ μετριοπάθεια καὶ ἐγκράτεια]. Καὶ γι’ αὐτοὺς ποὺ ἀντιπροσωπεύουν τὴν πρώτη κατηγορία οἱ προσπάθειες ποὺ γίνονται γιὰ τὴν ἀποκάλυψη τῆς διαστρεβλώσεως καὶ τοῦ καταξευτελισμοῦ τῶν ἱερῶν ἀρχῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ θεωροῦνται ὅτι ἀνῆκουν στοὺς «ἀντίχριστους», τοὺς «εἰδωλολάτρες», τοὺς «αἰρετικούς». Καὶ γιὰ τοὺς δεύτερους σὲ «δειλοὺς», «ἀνάξιους», «προδότες», ποὺ δὲν φτάνουν στὴ δράση, γιὰ νὰ ἐξολοθρευθοῦν «διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου» τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ φανατισμὸς λοιπὸν παντοῦ, στὸν κολοφῶνα τῆς δόξας του. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πρώτους, παρασύρθηκαν ἀπ’ τὸν ἐγωισμὸ, ποὺ δὲν τοὺς ἄφησε τὰ βλέφαρα ἀνοικτὰ στὴν γνώση καὶ ἐκκλίσσε βιαστικὰ τοὺς ὀρίζοντες τῆς ἀλήθειας καὶ τοῦ λόγου, προτοῦ καλὰ-καλὰ ἀνοίξουν. Ἀλλὰ οἱ δεύτεροι; Ἐκεῖ ποὺ οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἐσᾶς ἀνῆκουν;

Αὐτοὶ ποὺ πράγματι νοιάζονται, πονᾶνε γιὰ τίς χαμένες ιδέες, γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ λόγο, ποὺ ἐδῶ καὶ αἰῶνες παραμένει σὲ κωματώδη κατάσταση, μήπως ἔχουν διαλέξει καὶ βαδίζουν ἕναν λάθος δρόμο; Μήπως πιστέψατε, ὅτι ἔχουμε νὰ κάνουμε τὸν πόλεμο, ποὺ ξεκινήσαμε, μὲ ἀντιπάλους ἀχυράνθρωπους καὶ ἀνεμόμυλους; Ἡ μήπως νομίζατε, ὅτι μπορεῖ νὰ κερδηθεῖ ἓνας πόλεμος χωρὶς στρατηγικὴ καὶ συνεχεῖς ἀλλαγές τακτικῆς; Γιατί δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ἀπομακρύνεις ἀπ’ τὸν ἐσώτερο ψυχικὸ σου κόσμο πρώτα καὶ ὕστερα ἀπ’ τὸ ὑπόλοιπο κοινωνικὸ σύνολο συμπλέγματα καὶ ιδέες, ποὺ σοῦ κληροδοτήθηκαν παρὰ τὴ θέλησή σου μέσα ἀπ’ τοὺς μηχανισμοὺς παραγωγῆς «Ἰουδαιοχριστιανοελληνῶν». Δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ σβήσεις μονοκοντυλιὰ τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος, τὸν ἐξουσιαστή ποὺ πολλές φορές κρύβεται καὶ μέσα σου, τὸν δογματικὸ ὑπάνθρωπο ποὺ καταβροχθίζει καθημερινὰ τὸν ἐλληνικὸ ἄναρχο καὶ δημιουργικὸ νοῦ.

Γιατί ποῖος ἀπὸ μᾶς ἔχει τὸ κουράγιο σήμερα νὰ βγεῖ καὶ νὰ φωνάξει πῶς εἶναι Ἑλληνας; Ποῖος ἀπὸ μᾶς ἔχει πλήρη Ἑλληνικὴ συνείδηση σήμερα καὶ γνωρίζει ὅτι μπορεῖ νὰ σηκώσει στίς πλάτες τὸ βαρὺ φορτίο ποὺ σέρνει πίσω του αὐτὸ τὸ ὄνομα; Μήπως κάποιοι ἀπὸ σᾶς ἀποκαλοῦν καὶ θεωροῦν τὸν ἑαυτὸ τους Ἑλληνα, ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ γεννηθοῦν σ’ αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἱερὴ γῆ, ποὺ μὲ τίς πράξεις τους οἱ συμπατριῶτες τους ἔχουν φροντίσει νὰ μετατρέψουν σὲ «κρανίου τόπο» ὕλικὸ καὶ πνευματικὸ; Ἡ μήπως ἐπειδὴ στὸ σπίτι τους κυμματίζει στίς «ἐθνικὲς ἐπετείες» ἡ νεοελληνικὴ σημαία ἢ ψάλλουν τὸν ἐθνικὸ ὕμνο, ποὺ μακάρι καὶ νὰ καταλάβαιναν ποτὲ τί λέει; Γιατί, τὸ λιγότερο, αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηριστεῖ οὐτοπιστικὸ, ὅταν ἔχουμε τὸ τραγικὸ καὶ ἐξευτελιστικὸ ταυτόχρονα γεγονός, «Ἑλληνες στὴν φυ-

λή και τὴν γλῶσσα μόνο νὰ δέχονται ὡς περιούσιο λαὸ ἕνα ξένο λαό, πολὺ ὑποδέσπερο, ὑποβιβάζοντας ἔτσι τὸν ἑαυτὸ τους, τὰ ἰδανικά καὶ τὸν πολιτισμὸ τους τουλάχιστον ἕνα ἐπίπεδο χαμηλότερα ἀπ' αὐτούς, ἀρνούμενοι ἔτσι ἐκ τῶν πραγμάτων (περιοριζόμενοι στὴν φυλὴ καὶ τὴν γλῶσσα) τὸν χαρακτηρισμὸ τους ὡς «Ἑλλήνων τῇ παιδείᾳ».

Αὐτοὶ εἶναι οἱ «Ἕλληνες» τοῦ σήμερα, αὐτοὶ ποὺ γεμίζουν τὰ ἀμάξια τους μὲ συνθήματα τοῦ τύπου «Ἡ Μακεδονία εἶναι Ἑλληνική», αὐτοὶ ποὺ μὲ μωροεθνικιστικές κορῶνες παροτρύνουν τὰ τυφλωμένα ἀπὸ πάθος καὶ ἐξουσιαστικὴ μανία πλήθη γιὰ πόλεμο, σφαγές, ἐξουσιαστικές μεθοδεύσεις, ὅταν τὸ ἴδιο τὸ κράτος ποὺ τοὺς καθοδηγεῖ σὰν μαριονέττες σὲ καθημερινὴ βάση φοβᾶται, μήπως ἀπειληθεῖ ἀπὸ τοὺς «Σκοπιανούς» ὁ πραγματικὰ ὁ γιγαντιαῖος Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, καταβάλλοντας κάθε «φιλότιμη» δυνατὴ προσπάθεια γιὰ νὰ τὸν ἐξολοθρεῦσει, υἱοθετώντας ταυτόχρονα ὡς ἱερὸ βιβλίο του τὸ μισελληνικότερο κατασκευάσμα, τὴν «Παλαιὰ Διαθήκη», ποὺ ἔχει παρουσιαστεῖ στὸν πλανήτη; Καὶ περιορίζει τὴν Ἑλληνικότητα σὲ φυλετικὰ χαρακτηριστικά, δεσμοὺς αἵματος, σημαῖα καὶ θρησκεία.

Αὐτοὶ εἶναι οἱ καθοδηγητὲς τοῦ ἔθνους μας, τὰ θλιβερά ἑλληνοειδῆ, τὰ κατακάθια, τὰ φριχτὰ τερατουργήματα τοῦ «Ἑλληνο-ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ». Γιατὶ αὐτὸς εἶναι ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς ποὺ ἐκφράζει αὐτὸ τὸ Κράτος. Ἡ «Νεοελληνικὴ Δημοκρατία τῆς Ρωμιοσύνης» στὸν ἀστερισμὸ τοῦ παγκοσμίου παραλόγου. Οἱ δουλολάοι τοῦ περιούσιου λαοῦ, ποὺ μᾶς διατηροῦν στὴν ζωὴ ἀπλά, γιὰ νὰ γελᾶνε μὲ τὰ χάλια μας. Γιὰ νὰ γελᾶνε περισσότερο μὲ τὸ μέγεθος τῆς βλακειᾶς μας. Μὲ τὸ πῶς (ὅταν εἴχαμε τὰ πρωτεῖα σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῶν ἀνθρωπίνων δραστηριοτήτων καὶ πολιτισμοῦ) σήμερα θὰ ἱεροποιούμε ἐμεῖς καὶ ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα τὸ ἄστρο τοῦ Δαυὶδ, νὰ μᾶς φωτίζει. Καὶ θέλετε σήμερα νὰ πιστεύετε, μὲ τέτοιο πνευματικὸ ἐπίπεδο ποὺ διαθέτει ἡ πολιτικὴ καὶ πνευματικὴ μας ἡγεσία, ὅτι μπορούμε ἔτσι βιαστικά νὰ ἀποτινάξουμε τὸν ἀνθελληνικὸ ζυγὸ; Ἀκόμα δὲν ἔχετε συνειδητοποιήσει, ὅτι αὐτὸ ἀκριβῶς περιμένουν;

Χαμηλώστε λοιπὸν τοὺς τόνους, δώστε μας τὸν χρόνον, καταλάβετε ὅτι δὲν εἶναι προδότες οἱ συνετοί, δὲν εἶναι δειλοὶ ὅσοι θυσιάζουν προσωπικὲς στιγμὲς τῆς ζωῆς τους, ποὺ γιὰ πολλοὺς ἀπὸ σᾶς σημαίνουν εὐτυχία, ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν ἀπολαμβάνουν, γιατί θέλουν νὰ διαλύσουν τὴν σύγχυση, δὲν εἶναι ἀνάξιοι ὅσοι διακινδυνεύουν καθημερινὰ τὴν προσωπικὴ καὶ οἰκογενειακὴ τους ἡρεμία, τὴν ἐπαγγελματικὴ τους σταδιοδρομία καὶ τέλος ἀφιερώνουν ὁλόκληρη τὴν ζωὴ τους, γιὰ νὰ μπορούν τὰ παιδιά μας, τὰ παιδιά σας ἐπιτέλους, κάποια στιγμὴ γεμᾶτα περηφάνεια καὶ πλημμυρισμένα ἀπὸ ἑλληνικὸ φῶς νὰ ἀναθαρρέψουν, νὰ βροῦν τὴ δύναμη, ὅταν τὰ σύννεφα ἢ τὸ σκότος θὰ ἔχουν διαλυθεῖ, νὰ φωνάζουν αὐτὸ ποὺ ἐμεῖς σήμερα ὡς ἄπλοὶ ὁδοιπόροι κάπου στὸν δρόμο πρὸς τὴν ἑλληνογένεση ἴσως ποτὲ στὴν ζωὴ μας δὲν θὰ ἀκούσουμε νὰ βγαίνει ἀπὸ τὰ χεῖλη μας: «Εἴμαστε καὶ πάλι Ἕλληνες».

Ὅλοι γι' αὐτὴ τὴν στιγμὴ, ποὺ μπορεῖ νὰ μὴν ἀντικρύσουμε, ζοῦμε. Γι' αὐτὰ τὰ παιδιά παλεύουμε, γι' αὐτοὺς ποὺ θὰ παραδώσουμε τὴν σκυτάλη. Εἰστε καλύτεροι; Πάρτε τὴν ἐσεῖς καὶ τρέξτε στὸν ἀγῶνα. Φέρτε ὅμως καὶ πάλι πίσω τὸν ἥλιο τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης στὴν χώρα ποὺ γεννήθηκε. Γκρεμίστε τὰ δόγματα καὶ ὅλα τὰ παράγωγά τους. Κάντε το καὶ μὴν μένετε μόνο στὴν καχυποψία, τίς ὕβρεις καὶ τὴν ἀντίθεση. Εἰστε περισσότερο Ἕλληνες; Ἀποδείξτε το μὲ ἔργα. Γιατὶ εἶναι εὐκόλο νὰ χορεύεις ἔξω ἀπ' τὸν χορὸ. Μόνο ὅταν μπεῖς μέσα, συμμετέχεις στὸ «πανηγύρι». Σύρτε λοιπὸν ἐσεῖς τὸν χορὸ καὶ ἐμεῖς ἀκολουθοῦμε.

Φτάνει νὰ μὴν εἶναι, ὅπως τόσες ἄλλες φορὲς ἔχει συμβεῖ, ὁ τελευταῖος. Ὁ χορὸς τοῦ Ζαλόγγου. Τὸ «κύκνειο ἄσμα». Γιατὶ οἱ αἰῶνες ποὺ πέρασαν δὲν συγχωροῦν ἄλλα λάθη...

Νέμεσις

Ἐκείνον τὸν καιρὸ, ποὺ ἔγινε ἡ μεταπολίτευσις καὶ ἦλθε κατὰ τοὺς πολλοὺς πάλι στὸν τόπο μας ἡ Δημοκρατία, μιλάμε γιὰ τὸ ἔτος 1974, ἔκαμε τὴν ἐμφάνισί του στὸ χῶρο τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας καὶ ἓνα σωματεῖο. Τὸ σωματεῖο αὐτὸ εἶχε τὸν τίτλο: «Ἐνωση τῶν Ἑλλήνων Βιβλιοθηκῶν» καὶ εἶχε ὡς μέλη του ἄρκετὲς κυρίες τῆς λεγομένης μέσης τάξεως, ποὺ εἶναι στὴ χώρα μας ἡ ἐπίσης λεγομένη ἀστική τάξις, ἡ ὁποία καθ' ὅλο τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὸν μεγάλο πόλεμο καὶ μετὰ ἦτο, ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Καβάφης, ἐν μέρει χριστιανική καὶ ἐν πολλοῖς κομμουνίζουσα ἢ μᾶλλον πότε τὸ ἓνα καὶ πότε τὸ ἄλλο, ἀνάλογα μὲ τὸν ἀέρα ποὺ ἔπνεε — καὶ δὲν ἦταν ἔτσι μόνον στὸ θέμα αὐτό, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅποιο ἄλλο θέμα ὑπῆρχε ἐπὶ ...τάπητος. Ἔτσι στὸ θέμα ποὺ εἶχε ὡς ἀντικείμενο τὸ σωματεῖο ποὺ ἔλεμε, πολλὰ μέλη του, μεταξύ αὐτῶν καὶ ἓνα τμηματάρχης τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, εἶχαν τὴ γνώμη, ὅτι δὲν ἔχουμε βιβλιοθήκες στὴν Ἑλλάδα!

Πρὶν ὅμως προχωρήσουμε στὸ διατακτικὸ μέρος τοῦ «πειδὴ», ποὺ ἀρχίσαμε τὴν πρότασι αὐτή, θὰ κάμουμε ἐδῶ μιὰ παρένθεσι: Βρέθηκα μιὰ φορὰ τὸ καλοκαίρι τοῦ ἔτους 1966 στὸ Θέατρο τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, ὅπου τὸ Κρατικὸ Θέατρο παρουσίαζε τὸν «Πλοῦτο» τοῦ Ἀριστοφάνη. Καθὼς διαλέγονται οἱ παράγοντες τοῦ ἔργου καὶ μιλοῦν γιὰ τὸν πλοῦτο, τὴ φτώχεια καὶ γιὰ ἓνα σωρὸ ἄλλα πράγματα, ἐρχεται σὲ μιὰ στιγμή καὶ ὁ λόγος γιὰ τὴν πατρίδα. — Καὶ ἡ πατρίδα; ρωτᾷ ὁ ἓνας τὸν ἄλλο Ἀθηναῖο. — Δὲ βαρυνέσαι καημένη, ποιά πατρίδα; λέει ὁ ἄλλος Ἀθηναῖος, πατρίδα εἶναι ὅπου περνᾶμε καλύτερα. Τότε λοιπόν, τὸ 1966 τὸ καλοκαίρι, ὅταν ἦρθε ὁ διάλογος αὐτός, ὅλο τὸ ἐκκλησίασμα τοῦ θεάτρου ξέσπασε σὲ φρενιτιώδη χειροκροτήματα. Αὐτὰ τὰ παρατεταμένα χειροκροτήματα, ποὺ δὲν ἔγιναν ἀσφαλῶς γιὰ τὸν λόγο τοῦ ἔργου τοῦ Ἀριστοφάνη, ἀλλὰ ἔγιναν γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο ποὺ ἐκείνῃ τῇ στιγμή λεγόταν καὶ ἀντανακλοῦσαν ἀσφαλῶς τὸ πνεῦμα ποὺ ἐπικρατοῦσε στὴν Ἑλλάδα, ποὺ ἔκαναν μεγάλῃ ἐντύπωσι. Τὸν ἄλλο χρόνον, τὸ καλοκαίρι, ποὺ εἶχε στὸ μεταξύ γίνεи ἡ ἐπέμβασι τοῦ Στρατοῦ, ἡ ὁποία ἔγινε συνεπείᾳ αὐτοῦ ἀκριβῶς τοῦ πνεύματος τοῦ ἀπατρισμοῦ ποὺ εἶχε κατάλαβει τὸν λαόν — γιὰ μένα καὶ μόνον αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιον ποὺ ἀνέφερα ἦταν ἄρκετό νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐπέμβασι ἐκείνη — παιζόταν πάλι ὁ «Πλοῦτος» τοῦ Ἀριστοφάνη στὸ ἴδιο θέατρο, ἐκεῖ κάτω ἀπὸ τὴν Ἀ-

κρόπολι. Πῆγα τότε στὴν πρώτη παράστασι, γιὰτὶ ἤθελα νὰ ἰδῶ ἀκριβῶς τὴ σκηνὴ ἐκείνη, ποὺ τὸν περασμένο χρόνον ὁ λαὸς μὲ τόση ὀρμὴ χειροκρότησε τὰ λεγόμενα. Ἦρθε ἡ ροὴ τοῦ διαλόγου τοῦ ἔργου καὶ ὁ ἠθοποιὸς εἶπε: — Καὶ ἡ πατρίδα; καὶ ὁ ἄλλος ἠθοποιὸς εἶπε καὶ αὐτός: — Δὲ βαρυνέσαι καημένη, ποιά πατρίδα; Πατρίδα εἶναι, ὅπου περνᾶμε καλύτερα. Ἀκρα σιωπὴ στὸ ἐκκλησίασμα τοῦ θεάτρου.

Τώρα λοιπὸν στὸ ἔτος 1974 καὶ μετὰ, ποὺ ἦρθε πάλι ἡ Δημοκρατία, οἱ πολιτικοί, ποὺ ἦρθαν πάλι στὴν ἀρχή, ἐξαπέλυσαν ἓνα χείμαρρο προπαγάνδας κατὰ τῆς προηγούμενης διακυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοὺς στρατιωτικούς, ποὺ οὔτε μέτρο, ὅσον ἀφοροῦσε στὴν ἔντασιν, οὔτε ὄριο, ὅσον ἀφοροῦσε στὴν ἔκτασιν, εἶχε. Οἱ πολιτικοὶ βεβαίως δικαιολογημένως ὡς ἓνα σημεῖο ἔλεγαν ὅ,τι ἔλεγαν, διότι ἤθελαν διὰ βοῆς, θρήνου καὶ παραδαρμῶν νὰ ἐξοστράκίσουν ἀπὸ τὸν πολιτικὸ στίβο τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ποὺ ἐπὶ ἑπτὰ ὀλόκληρα χρόνια τοὺς ἀποστέρησαν τὰ διάφορα ἀξιώματα ποὺ εἶχαν, ἀλλὰ ὁ λαός; Ἀχ αὐτός ὁ λαός! Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κάτω ἀπὸ μιὰ ἐμπνευσμένη ἡγεσία μπορεῖ καὶ κάμνει θαύματα. Ἐχοντας ὅμως μιὰ ἀνίκανη ἡγεσία ἢ μιὰ κακὴ ἡγεσία καὶ παραδαρμῶν ἡγεσία, ὅπως συνέβη τότε στὴν Κατοχὴ ἀπὸ τὰ Γερμανικά στρατεύματα, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διαλύεται ὅπως τὰ χιόνια στὰ βουνὰ τὴν ἀνοιξι, χάνει τὸν εἰρμό τῆς σκέψεώς του καὶ γίνεται σὰν ἓνα σύννεφο ἀποκομμένο ἀπὸ τ' ἄλλα σύννεφα, ποὺ εἶναι ἔρμαιο τῶν πέντε ἀνέμων. Συμβαίνει ὅμως τὸ περιέργο, ποὺ ἐνῶ ὁ λαός, ὡς λαός, γίνεται ἔρμαιο τῶν πέντε ἀνέμων, ὡς ἄτομο μεμονωμένο ὁ Ἕλληνας καὶ ὡς μικρὲς ομάδες ἀντέχει στὶς δοκιμασίες καὶ ἔχει καρτερία καὶ ὑπομονὴ ἀνεξάντλητη. Ἐγώ, ποὺ γεννήθηκα ἐπάνω ἐκεῖ στὰ βουνὰ τῆς Πίνδου καὶ ἐξῆσα ἐκεῖ κοντὰ στὸ λαὸ τῆς ὑπαίθρου χώρας, εἶχα πολλές, μὰ πάρα πολλές τέτοιες ἐμπειρίες τότε στὶς δύσκολες ἡμέρες τῆς Κατοχῆς, καὶ αὐτό, ἔχω τὴ γνώμη, ὅτι συνέβη καὶ στὴ νεώτερη ἐποχῇ, μετὰ τὴν Κατοχὴ. Ἄλλο τὸ θέμα, ἂν σὲ μερικὲς ομάδες τοῦ λαοῦ, ὅπως καὶ ἡ ομάδα γιὰ τὴν ὁποία μιλάμε, καὶ τὰ ἄτομα καὶ ἡ ομάδα, συμπεριφέρονται ὅπως τῆς ἀλεπούς τὸ παιδί, ποὺ λέει ὁ «μουραμπᾶς», τὸν ὁποῖο ὁ Στέφανος Γρανίτσας συμπεριέλαβε στὸ βιβλίο του, ποὺ εἶχε τὸν τίτλο «Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερα τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου».

Ἄς ἰδοῦμε ὅμως τί λέει ὁ «μουραμπᾶς» ἐκεῖνος: «Κάποτε, λέει, ποὺ ἦταν φοβερός

χειμῶνας, ἡ ἀλεπού εἰδεξε στὰ ἀλεπόπουλα τὴ φωτιά, πού πέρα μακριὰ στὸ ἀπέναντι βουνὸ ἕνας τσοπάνης εἶχε ἀνάψει, καὶ φαινόταν μέσα στὴ νύχτα τὸ φῶς τῆς ν' ἀναβοσβήνη, καὶ τοὺς εἶπε: — Νὰ κυτᾶτε, παιδιά μου, τὴ φωτιά ἐκεῖ πέρα, γιὰ νὰ ζεσταίνεσθε. Ἐνα τότε ἀπὸ τὰ ἀλ' πόπουλα πήδησε ἐπάνω βάζοντας μιὰ στριγγιὰ φωνή, καὶ ὅταν ἡ ἀλεπού τὸ ρώτησε τί ἔπαθε καὶ φωνάζει ἔτσι, τῆς εἶπε: — Πετάχτηκε μιὰ σπῖθα ἀπὸ τὴ φωτιά, μάνα, καὶ μ' ἔκαψε στὸ ποδάρι».

Ἐπειδὴ λοιπόν, ὅπως λέγαμε, πολλὰ μέλη τῆς «Ἐνωσης Βιβλιοθηκαρίων τῆς Ἑλλάδας» εἶχαν τὴ γνώμη, ὅτι δὲν ἔχουμε βιβλιοθήκες στὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπειδὴ τὴ γνώμη αὐτὴ τὴν εἶχαν τότε ἀκριβῶς πού ἐγινε ἡ μεταπολίτευσις τὸ ἔτος 1974, καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ὁ μῦθος τῆς ἀλεπούς, πού εἶπαμε, τοὺς ἐπέβαλλε νὰ τὴν ἔχουν αὐτὴ τὴ γνώμη, προχώρησαν καὶ λίγο πιὸ πέρα ἀπὸ τὸ ἀλεπόπουλο καὶ εἶχαν τώρα τὴ γνώμη, ὅτι μιὰ γειτονικὴ μὲ τὴν Ἑλλάδα χώρα εἶχε τότε ἑννιά χιλιάδες βιβλιοθήκες. Οἱ παράγοντες καὶ οἱ νουθετοῦντες τὴ διοίκησι τοῦ σωματείου αὐτοῦ κι αὐτοὶ κατὰ κάποιο τρόπο συμμαρίζονταν τὶς ἀπόψεις αὐτές, διότι, γιὰ νὰ ποῦμε, καὶ κατ' αὐτούς, ὅτι ἔχομε μιὰ βιβλιοθήκη, πρέπει αὐτὴ ὁπωσδήποτε νὰ ἔχη μέσα τὰ Ἀπαντα τοῦ Λένιν, ἀλλιῶς δὲν εἶναι βιβλιοθήκη! Οἱ βιβλιοθήκες λόγου χάριν τῶν μοναστηριῶν, ὅπου ὑπάρχουν, δὲν εἶναι βιβλιοθήκες, διότι ἀποκλείεται ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ ὑπάρχουν εἰς αὐτὲς τὰ Ἀπαντα τοῦ Λένιν. Τὸ πλεῖστον τῶν δημοσίων, τῶν δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν βιβλιοθηκῶν δὲν εἶναι βιβλιοθήκες, διότι, τουλάχιστον τότε ἀκόμη, δὲν εἶχαν προλάβει νὰ βάλουν μέσα τὰ Ἀπαντα τοῦ Λένιν, τὰ ὅποια εἶναι δεκατρεῖς ὁλόκληροι τόμοι! Καὶ τοῦτο, γιατί ἡ προηγούμενη κυβέρνησις ἦταν δικτατορία καὶ δὲν ἐπέτρεπε, ἐτεκμαίρετο ὅτι δὲν ἐπέτρεπε, νὰ ἀγορασθοῦν καὶ νὰ μπουν στὴν κάθε βιβλιοθήκη τὰ Ἀπαντα τοῦ Λένιν. Ὅσο γιὰ τὶς μικρότερες ἀπ' αὐτὲς βιβλιοθήκες, τὶς βιβλιοθήκες τῶν διαφόρων δημοσίων υπηρεσιῶν, τῶν ἐταιρειῶν, τῶν ἰδιωτῶν καὶ ἄλλων, δὲν μπορεῖ νὰ γίνη λόγος ὅτι εἶναι βιβλιοθήκες, διότι, ἂν αὐτὲς εἶχαν ὅλες ἀγοράσει τὰ Ἀπαντα τοῦ Λένιν, ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος, πού τὰ εἶχε τυπώσει ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, θὰ εἶχε πλουτίσει. Τέτοιο πρᾶγμα ὅμως δὲν εἶχε ἀκουστῆ.

Οἱ παράγοντες λοιπόν τοῦ σωματείου, πού λέμε, εἶχαν τὴ γνώμη, ὅτι ὅλα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ εἰπωθοῦν σὲ κάποιο συνέδριο. Τὰ συνέδρια εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἐφεύρημα τῶν νεωτέρων καιρῶν. Τὸ συνέδριο ὅμως αὐτὸ ἔπρεπε νὰ γίνη στὴν Ξάνθη, καὶ τοῦτο

ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐπάνω ἔπρεπε νὰ εἰπωθῇ ὁ λόγος, ὅτι στὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχουμε βιβλιοθήκες, καὶ ὅτι μιὰ γειτονικὴ μας χώρα ἔχει ἑννιά χιλιάδες βιβλιοθήκες. Ἐπρεπε ἐπίσης τὸ λόγο αὐτὸν νὰ τὸν ἐκφωνήσῃ ὁ κύριος τμηματάρχης τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, ὁ κύριος Θ.Π., ὁ ὁποῖος πρῶτος αὐτὸς εἶχε τὴν ιδέα αὐτὴ. Ὁργανώθηκε λοιπὸν τὸ συνέδριο, καὶ ἐκεῖ ἐπάνω στὴν Ξάνθη ἄρχισε πρῶι-πρῶι τὶς ἐργασίες του μὲ πρῶτον ὁμιλητὴ τὸν κ. Θ.Π., τὸν κύριο τμηματάρχη...τῆς Βουλῆς, ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ μακαρίτης ὁ Ζαχαρίας Παναντωνίου, πού εἶχε γράψει καὶ τὸ διήγημα «Ὁ κύριος Τμηματάρχης», ἂν καὶ δὲν θὰ ἐκαλεῖτο ὁ μακαρίτης στὸ συνέδριο αὐτό, διότι ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἦτο ὁπαδὸς καὶ ὑπέρμαχος τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, πού μετὰ τὸν πόλεμο καὶ ἰδίως τὴν ἐποχὴ αὐτὴ, γιὰ τὴν ὁποία μιλάμε, εἶχαν ἔλθει «βασικά» καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Ἐγὼ δὲν ἄκουσα οὔτε τὴν πρώτη αὐτὴ ὁμιλία οὔτε ὅσα ἄλλα εἰπώθηκαν ἐκείνη τὴν ἱστορικὴ ἡμέρα. Διότι ἤθελα νὰ περιηγηθῶ τὴν πόλιν τῆς Ξάνθης, πού γιὰ πρώτη φορὰ πῆγαινα σ' αὐτὴ. Ἀλλωστε δὲν εἶχα προσκληθῇ νὰ λάβω μέρος στὸ συνέδριο, ἀλλὰ πῆγα μὲ δική μου πρωτοβουλία. Ἀφοῦ πέρασα ὅλο τὸ πρῶι περιηγούμενος τὴν Ξάνθη, τὸ ἀπόγευμα πῆγα στὸ συνέδριο. Ἦρθαν τότε ἐκεῖ ὁ δήμαρχος τῆς Ξάνθης καὶ ὁ νομάρχης, ὁ ὁποῖος, ὅπως μίλησα γιὰ λίγο, φάνηκε ὅτι ἦτο ἐξαιρετὸς ἄνθρωπος καὶ ὁ ὁποῖος ἔχοντας ὅλες τὶς καλὲς προθέσεις εἶπε στὸ τέλος τοῦ συντόμου λόγου του, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ προσφέρῃ ἕνα δαῖνιο στὰ μέλη τοῦ σωματείου αὐτοῦ, πού τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους τὴν πόλιν, ὅπου ὑπηρετοῦσε ὡς νομάρχης, καὶ εἶπε ὅτι τὸ δαῖνιο θὰ γίνη ἀπόψε καὶ εἶναι προαιρετικὸ γιὰ ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ πάνε. Τὸ δαῖνιο, εἶπε, θὰ γίνη στὴ Λέσχη τῶν Ἀξιωματικῶν. Αὐτὸν τὸν ὥρο διέθετε, ὡς φαίνεται, ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ σ' αὐτὸν τὸν ὥρο ὑπῆρχαν καὶ οἱ δυνατότητες τῆς προσφοράς.

Πῆγαμε ὅλοι στὴ Λέσχη τῶν Ἀξιωματικῶν τὴν καθορισμένη ὥρα, καὶ οἱ στρατιῶτες πρόθυμοι καὶ γελαστοὶ μᾶς δέχτηκαν καὶ μὲ πολλὴ τάξι καὶ γρηγοράδα σερβίρισαν τὸ φαγητό, τὸ ὁποῖο ἦτο ἀπλό, μιὰ μακαρονάδα ζεστὴ ἦτο μὲ τυρὶ πολὺ ἐπάνω, σαλάτες πολλὲς καὶ τυρὶ φέτα. Αἱ κυρία, ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ ἄλλοτε διευθυντὴς μου ἐκεῖ στὴν Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη, ὁ Εὐάγγελος Φωτιάδης, μόλις εἶδαν ὅτι αὐτὸ εἶναι ὅλο κι ὅλο τὸ δαῖνιο, καὶ οὔτε οἶνος, ζῦθος ἢ ἄλλο τι ποτὸ διετεθῇ — αὐτὸ εἶναι κανόνας στὸ Στρατό —, ἀλλὰ τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα διὰ τὰς κυρίας ἦταν, πού ὁ κύριος νομάρχης δὲν ἦτο ἐκεῖ παρὼν νὰ τὶς ὑποδε-

χθῆ, καὶ τὸ πιὸ χειρότερο ἀκόμη ἦτο, ὅτι δὲν ἦρθε οὔτε ἔστω καὶ καθυστερημένος νὰ παρακαθήσῃ στὸ δεῖπνο, ἄρχισαν τότε νὰ μεμψιμοιροῦν, στὴν ἀρχὴ ψιθυριστά, περιμέναν ἴσως ἀκόμη νὰ ἔρθῃ ὁ κύριος νομάρχης, καὶ μετὰ δυνατὰ, καὶ μετὰ δυνατώτερα: — Τί φαγητὸ εἶναι αὐτό; — Γιατί δὲν ἔφεραν κρασί; — Γιατί ἐτοῦτο καὶ γιατί ἐκεῖνο, καὶ δόστου ψοῦ-ψοῦ-ψοῦ καὶ στὸ τέλος μιὰ ἀπ' ὅλες σηκώθηκε μεγαλοφώνως: — Πάμε, βρὲ παιδιὰ, νὰ φύγουμε, ἐδῶ θυμίζει 21η Ἀπριλίου. Ἡ 21η Ἀπριλίου ἦταν ἡ ἡμέρα ἐπεμβάσεως τοῦ Στρατοῦ τὸ ἔτος 1967. Ἐγινε τότε μεγάλη βοή, ἄλλες εἶχαν ἀρχίσει καὶ εἶχαν μισοφάει τὴ μακαρονάδα καὶ ἄλλες δὲν εἶχαν καθόλου ἀρχίσει, σηκώθηκαν ὅμως ὅλες καὶ ἔφυγαν μὲ πολλὴ ὀχλαγωγία καὶ πολλὴ βιασύνη. Τὰ παιδιὰ, οἱ στρατιῶτες, ἔμειναν νὰ κυτᾶν μὲ κατάπληξι. Ἐγὼ ἔμεινα καὶ ἔφαγα μὲ τὴν ἡσυχία μου τὴ μακαρονάδα. Ἐμείναν αὐτοὶ ποὺ κάθονταν πρὸς τὸ μέρος αὐτό, ποὺ ἦτο στὸ ἄκρον πρὸς τὴν κουζίνα τοῦ μακρυοῦ τραπέζιου, τὸ ὁποῖο ἦταν ὠραῖα στρωμένο καὶ εἶχε καὶ λουλούδια σὲ κάμποσα σημεία. Μείναμε ὅλοι-ὅλοι ὀκτῶ ἢ ἑννιά ἄνθρωποι, τρεῖς γυναῖκες, ἂν δὲν κάνω λάθος, καὶ ἔξι ἄνδρες. Καθὼς τὰ παιδιὰ, οἱ στρατιῶτες, κύτταγαν τὴν ἀτακτὴ αὐτὴ ὑποχώρησι, κάποιο ἀπ' αὐτὰ θὰ σκεπτόταν, ποὺ τοῦ ἔλεγε ὁ πατέρας του γιὰ τὶς θρυλικὲς γυναῖκες τῆς Πίνδου, τότε ποὺ ἐκεῖνος ἦτο στριώτης καὶ ἐγινε ὁ πόλεμος καὶ τὸν βρῆκε στρατιώτη.

Ἀφοῦ φάγαμε καὶ ἐμεῖς κάπως πιὸ βιαστικά καὶ ἐτοιμαζόμεστε νὰ φύγουμε, μᾶς πλησίασε ὁ ἐπικεφαλῆς, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς θὰ ἦτο ἀξιωματικός, αὐτὸ τουλάχιστον ἔδειχνε ἡ ἡλικία του, ὅλοι ἦταν μὲ πολιτικὰ ροῦχα, καὶ μᾶς ρώτησε τί ἦταν αὐτοί. — Μὴν ἀνησυχεῖτε, παιδιὰ, δὲν εἶναι τίποτε σπουδαῖοι ἄνθρωποι, ἓνας σύλλογος ἀκιστριῶν εἶναι, εἶπα ἐγὼ μεγαλοφώνως κάπως. — Ἀκιστριῶν; εἶπε ἐκεῖνος. — Ναὶ ἀκιστριῶν... μοδίστρες, εἶπα ἐγὼ χαμηλοφώνως αὐτὴ τὴ φορά. — Κατάλαβα, εἶπε ὁ ἐπικεφαλῆς. Τί ἔφταιγαν οἱ καημένες οἱ ράπτριες, οἱ μοδίστρες, ὅπως τίς λέει ὁ λαός, ποὺ μία μάλιστα ἀπὸ αὐτές, ἀρχαία πρόγονός τους, εἶχε τὴν τιμὴ νὰ εἶναι ἡ μητέρα τοῦ Περσέως, τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς Μακεδονίας; Ἀλλὰ ἔτσι μοῦ ἦρθε ἐκείνη τὴν ὥρα νὰ πῶ. Χαιρέτισα διὰ χειραψίας τὸν ἐπικεφαλῆς καὶ πῆγα μετὰ καὶ χαιρέτισα ἕνα-ἕνα ὅλα τὰ παιδιὰ, ποὺ στέκονταν λίγο πιὸ πέρα. Ἦρθαν καὶ οἱ ἄλλοι ὅλοι ὅσοι εἶχαν μείνει καὶ μὲ τὴ σειρὰ του ὁ καθένας χαιρέτισαν διὰ χειραψίας ἕνα-ἕνα ὅλα τὰ παιδιὰ λέγοντας καὶ τὶς σχετικὲς εὐχαριστίες. Χαιρέτισαν τὰ παιδιὰ, ποὺ φύλαγαν ἐκείνη τὴν ὥρα τὰ σύνορα τῆς πατρίδας. Τῆς πατρίδας, ποὺ δὲν εἶχε βιβλιοθήκες, ὅπως εἶπαν οἱ ὁμιλητὲς καὶ οἱ ὁμιλητρίες τοῦ συνεδρίου, ἀλλὰ ποὺ περνάγαμε καλύτερα, ὅπως ἔλεγε ὁ ἀρχαῖος πρόγονός μας, ὁ Ἀριστοφάνης.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΤΡΥΦΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ροή

*Κοντὰ στὴ δροσιὰ τῆς πηγῆς
δυσὸ μελισσόφτερα βουίζουν.*

*Ρουφώντας ἀπὸ τὰ πέταλα ἐνὸς λουλουδιοῦ
τὴν πρωινὴ ἀνάσα τῆς ζωῆς,
τὴν αἰώνια ροὴ τῆς ζωῆς,
φιλοῦν τὴ γέννησή της.*

*Τὰ ἀνθὰ ὥριμα γιὰ τὴ θυσία τοῦ σπόρου
λικνίζονται ἀνάμεσα στὸ κενὸ καὶ τὸ χάος —
παντοτεινὸς διάλογος τῆς δημιουργίας.*

ΠΑΝΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τ' όνειρο

Ποιός είν' αυτός πού τ'όγραψε, ποιός είν' αυτός πού τ'όειπε
«Σώπασε, κυρα-Δέσποινα, και μη πολυδακρύξεις»;
γιατί διαβήκαν οί καιροί, διαβήκανε κι οί χρόνοι
κι ή άποθυμιά εγινε όνειρο, καημός, πνιγμός κι άμάχη
κι ήρθαν πανούργοι άτζέντηδες, πραματευντάδες, δοϋλοι
και παζαρεύουν τó είναι μας και τρών' άπό τó βίός μας
και δέν είν' χέρι άντίγνωμο νά πάρει ένα σκουτάρι,
για νάβγει επάνω στα βουνά, νά δρασκελίσει κάμπους
και νά φωνάξει σύψυχα μ' όση φωνή κι άν έχει:
«Άσκώσου, Φοίβε Άπόλλωνα, άσκώσου, Δία άφέντη,
νά καταυγάσει άκρουρανίς τó φώς, τó πνεϋμα, ή Έλλάδα,
νά λαμπαδιάσουν κι οί καρδιές, νά θερμανθούν κι οί κνήμες,
νά νοιώσουνε πώς τ'όνειρο δέ σβήστηκε, δέ 'χάθη,
μόν' καρτερεϊ βιγλάτορας νά βγει ό ουρανοδρόμος
νά δείξει για άλλη μιá φορά, πού πάει σωστά ή πορεία».

ΚΙΚΗ ΓΕΡΑΡΔΟΥ

Δίλημμα

- Τί συλλογιέσαι, κι εγχειρε ή σκούφια σου, Έλλάδα;
- Ξαίνω τούς χρόνους, κόρη μου, την ίστορία ύφαίνω.
- Ξεχώρισες, εγέννησες την Γλώσσα εκείνη, μάνα,
πού ύμνησε ό "Όμηρος, τή μίλησε ό Πλάτων...
- Πολύ παλιά· μά τώρα πιά, πού θέ νά βρω άνθέμι,
μαϊανδρο, για νά στολιστώ κι άπ' τά δικά σας χέρια;
Τί νά διηγίεμαι στίς γενιές μετέπειτα άπό σένα;
Έψαξα στόν αιώνα σας, μά τίποτα δέν βρήκα.
- Μάνα, καρτέρει, και θα δής...

ΚΩΝ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Στην Μιχαήλ 'Αγγέλου

Γιάννενα 1943

Ήταν και κείνη ή ριπή στην Μιχαήλ 'Αγγέλου,
κι ό χτίστης πού συνέχισε σκυφτός τó αρμολόι.
Τά ξύλα τότε πούκλεψες (παιδί, για την «τζαμάλα»*)
τ' άκούμπησες, ν' άφουγκραστείς για ποιόν τó μοιρολόι·
κ' έτσι κατάλαβες μετά πώς θάβει ή Έλλάδα.

*Τζαμάλες: φωτιές τών 'Απόκρεω.

Ἡ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ANNA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, *Πελασγοί*

Ἡ μακραίωνη καὶ πείσμων προσπάθεια τῆς ἐξ-ουσίας νὰ υποβαθμίση τὴν πολιτιστικὴ προσφορά τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐμφανίσῃ τοὺς Φοίνικες καὶ τοὺς ἄλλους ἀνατολικούς λαοὺς ὡς δημιουργοὺς τοῦ... ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἔχει ἀποβεῖ παντελῶς ματαίᾳ, διότι ἡ φύση καὶ ὁ χρόνος λειτουργοῦν μὲ δικαιοσύνη ὑπὲρ τῆς ἀλήθειας· κι ἐνῶ στὶς χῶρες τῶν «ἐκλεκτῶν» αὐτῶν λαῶν οὐδὲν ἀξιόλογο ἀρχαιολογικὸ ἢ ἄλλο στοιχεῖο εὗρέθη, στὸν εὐρύτερο ἑλληνικὸ χῶρο ὁσημέραι καὶ περισσότερα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ἔρχονται νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὴν παμπалаία καὶ μόνιμη παρουσία τῶν ἐκπολιτιστῶν τῆς οἰκουμένης Ἑλληνῶν. Ἡ Ἄννα Δημητρίου, ἡ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου «Πελασγοί» (Β' ἔκδοσις, «Νέα Θέσις», 1990), μὲ μεγάλη ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ συνέλεξε ἕνα μεγάλον ἀριθμὸ στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουν περὶτρανα τόσο τὴν Ἑλληνικότητα τῶν Πελασγῶν ὅσο καὶ τὶς κοινωνικο-πολιτικὲς καὶ οἰκονομικὲς δραστηριότητές τους στὸ Αἰγαῖο.

Ποιοὶ ὅμως ἦσαν οἱ Πελασγοί; Καὶ στὴν περίπτωσιν αὕτῃ ἡ λογοκρατία ἔβαλε, καθὼς ἦταν φυσικόν, τὸ δάκτυλό της καὶ βέβαια συσκοτίσε τὰ πράγματα· γιὰ πολὺ χρόνον λοιπὸν οἱ Πελασγοὶ «ἐπλάσαντο» ὡς βαρβαρικὸν ἔθνος ἢ «προ-Ἕλληνες», ἄσχετοι πάντως ἀπ' τοὺς «Ἰνδοευρωπαίους» Ἕλληνες πού κατέβηκαν τάχα ἀπ' τὸ βορρᾶ... Νὰ ὅμως πού τὰ πράγματα εἶναι ἐντελῶς διαφορετικά, ἀφοῦ ἡ συνέχεια τῆς πολιτιστικῆς παρουσίας τῶν Ἑλλήνων Πελασγῶν ἀποδεικνύεται ἀδιάλειπτος. Σύμφωνα, λοιπὸν, μὲ τὴν «Ὠγυγία» ὁ Πελασγὸς εἶναι υἱὸς τοῦ Φορωνέως καὶ τῆς νύμφης Λαοδίκης, πού βασίλευσαν στὸ Ἄργος πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος, γι' αὐτὸ καὶ τὸ Ἄργος ἐλέγετο παλαιὰ *Φορωνικόν Ἄργος*. Ἀδελφός, μεγαλύτερος, τοῦ Πελασγοῦ ἦταν ὁ Ἄπις, πού 'γινε βασιλεὺς ὅλης τῆς Πελοποννήσου, ἡ ὁποία ἀπ' τὸ ὄνομά του ἐλέγετο Ἀπία μέχρι καὶ τὰ χρόνια τῶν Ἀτρειδῶν. Ὁ Πελασγός, σύμφωνα μὲ τὴν τότε συνθήκη, ἔφυγε στὴ Θεσσαλία, ὅπου βασίλευσε, γι' αὐτὸ καὶ ἡ χώρα αὕτη μέχρι καὶ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἀκόμη ἐλέ-

Ἡ ἐναρμόνιση πρὸς τὸν Συμπαντικὸ Νόμο ἡ οὐσία τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πνεύματος

Τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ μέτρου, τῆς ἁρμονίας, τοῦ «χρυσοῦ ἀριθμοῦ». [Στὰ μαθηματικά, ἂν χωρίσουμε ἕνα εὐθύγραμμο τμήμα σὲ δύο μέρη μὲ σχέσιν χρυσοῦς τομῆς, τότε «χρυσὸς ἀριθμὸς Φ» ὀρίζεται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἰσότητος τῶν λόγων τοῦ μεγαλυτέρου τμήματος πρὸς τὸ μικρότερον καὶ τοῦ συνόλου πρὸς τὸ μεγαλύτερον. Πιο διευκρινιστικά: ἂν χωρίσουμε ἕνα εὐθύγραμμο τμήμα AB — ἢ ἕνα ἄγαλμα, ἕναν κίονα κ.λπ. — σὲ δύο τμήματα AG καὶ GB (ὅπου $AG > GB$), ἡ σχέση τους θὰ εἶναι σχέση χρυσοῦς τομῆς (δηλ. θὰ «ἐκπέμπεται» ἁρμονία καὶ ὁμορφιά), ἂν ὑπάρχει «κρυπτόμενος» ὁ χρυσὸς ἀριθμὸς Φ , ἂν δηλαδὴ ἰσχύει

$$\frac{AG}{GB} = \frac{AB}{AG} = \Phi = 16\dots$$

γετο *Πελασιῶτις*. Βλέπετε, και μόνον τὰ τοπωνύμια εἶναι ἀρκετά, γιὰ νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὴν αὐτοχθονία καὶ τὴν ἐλληνικότητα τῶν Πελασγῶν. Ἡ συγγραφεὺς ὁμως τοῦ παρουσιαζόμενου βιβλίου παραθέτει πλῆθος ἱστορικῶν μαρτυριῶν, πού κραυγάζουν ὅτι «τῶν Πελασγῶν τὸ γένος ἐκ τῆς Πελοποννήσου τὸ ἀρχαῖον» (Παυσανίας): ὅτι «τὸ Ἀττικὸν ἔθνος ἐὸν Πελασγικόν...» (Ἡρόδοτος): ὅτι ὁ Ζεὺς, «ὁ πατὴρ θεῶν τε ἀνθρώπων τε» ἦτο μέγας βασιλεὺς τῶν Πελασγῶν — «Ζεῦ, ἄνα, Δωδωναίε Πελασγικέ» — οἱ ὅποιοι κατοικοῦσαν καὶ στὴν Ἀπειρὸ χώρα (= Ἡπειρος): ὅτι ὁ Πελασγὸς ἦτο βασιλεὺς καὶ τῆς Μακεδονίας — «...καὶ τῇ χώρᾳ πού εἶναι πέρα ἀπ' τὴν Πίνδο ἐξουσιάζω ἐγώ, ὁ Πελασγός...» (Αἰσχύλος): ὅτι, τέλος, «μέγα ἦν τῶν Πελασγῶν τὸ ἔθνος», ἀφοῦ εἶχαν ἐξαπλωθεῖ πρὸς Ἀνατολὰς (Κἄρες-Λέλεγες-Λυδοὶ) καὶ Δύση (Ἑτροῦσκοι-Τυρρηνοί), πρὸς Νότον (Ἑτεοκρήτες, Χετταῖοι, Κύπριοι) καὶ πρὸς Βορρᾶν (Δωδωναῖοι, Ἰλλυριοί, Παῖονες)...

Ἡ πολιτιστικὴ παρουσία τῶν Πελασγῶν καὶ στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου (Λέσβο, Ἴμβρο, Τένεδο, Ρόδο, Λήμνο, Δῆλο κ.ο.κ.) εἶναι καταφανὴς κι ἀπ' τὰ ὀνόματά τους καὶ μόνον, ὅπως ἀποδεικνύει ὁ Ἰάκωβος Θωμόπουλος στὰ «Πελασγικά» του. Ἡ Ἄννα Δημητρίου ὁμως παραθέτει στὸ βιβλίο της πλῆθος ἐπιγραφῶν τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Β, πού ἔχουν ἀποκρυπτογραφηθεῖ ἀπ' τὸν Βέντρης καὶ βεβαιώνουν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές. Πέραν αὐτῶν τὸ βιβλίο ἐμπλουτίζεται καὶ μ' ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ εἰδωλίων, ἐνεπιγράφων ἀγγείων καὶ λιθογραφιῶν, πού δὲν ἀφήνουν καμμιά ἀμφιβολία ὅτι οἱ Πελασγοὶ ἦσαν Ἕλληνες αὐτόχθοι, ταξιθευτές, ὅπως τ' ὀνομά τους λέγει, καὶ —τὸ κυριώτερο— πολιτισμένοι καὶ μάλιστα δάσκαλοι τῆς Διὸς σοφίας καὶ πολιτικῆς, ὅπως μαρτυρεῖ τ' ἄλλο ὄνομά τους «Λέλεγες» — ἀπ' τὸν παρακείμενο τοῦ ρήματος λέγω λέλεγα.

Ἀπὸ τὴν ἐργασία αὐτὴ τῆς Ἄννας Δημητρίου βγαίνει γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸ συμπέρασμα, ὅτι «πολλὰ Ἑλλήνων καταψεύδονται Φοίνικες», ἀφοῦ ὄχι μόνον «Κάθοδος Δωριέων» ἢ «Ἰνδοευρωπαϊῶν» γενικὰ δὲν διαφαίνεται ἀπὸ πούθενά, ἀλλ' ἀντιθέτως βεβαιώνεται ἄνοδος τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Βορρᾶ, κάτι πού εἶναι λογικὸ, ἀφοῦ ὁ Βορρᾶς μέχρι πρό τιнос ἦτο παγνόμενος, καὶ μέσα στοὺς πάγους ὄχι μόνον πολιτισμός, ἀλλ' οὔτε ζωὴ δὲν ἀναπτύσσεται...

Σαράντος Πὰν

(ἐφ' ὅσον τὸ $ΑΓ > ΓΒ$]. Τὸν χρυσὸ ἀριθμὸ ἀνεκάλυψαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ τὸν ἐφάρμοζαν σ' ὅλα τὰ ἐλληνικὰ ἔργα τέχνης — κι ὄχι μόνον.

Ἀλλὰ καὶ στὴν τραγωδίᾳ τὸ μήνυμα πού μετεδίδετο ἦταν ἡ ἀρμονία τοῦ μέρους πρὸς τὸ σύνολο, ἡ ἐναρμόνιση τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Φυσικὸ Νόμο. Δὲν ὑπάρχουν «καλοὶ» καὶ «κακοὶ» στὴν τραγωδίᾳ. Καὶ ἡ Ἀντιγόνη καὶ ὁ Κρέων π.χ. ἔχουν δίκιο στίς ἀπόψεις τους. Διαπράττει ὁμως «ὑβρίν», δηλ. διαταράσσει τὴν ἰσορροπία τοῦ κοσμογονικοῦ νόμου τῆς Φύσεως, ἐκεῖνος πού ἀπολυτοποιεῖ τὸν ἑαυτό του. Ὁ Κρέων, ἐνῶ ἔχει δίκιο ὡς μέρος τοῦ συνόλου, ὡς μιὰ ἄποψη δηλαδή, «ὑβρίζει» τὸν θεῖο νόμο, ὅταν πιστεύει πὺς εἶναι αὐτὸς ἡ μία καὶ μόνη ἀλήθεια. Τότε τὸ μέρος σφετερίζεται τὸ ὅλον, διαταράσσεται ἡ θεία ἀρμονία καὶ ἔρχεται ὡς «νέμεσις» τοῦ Διὸς ἡ αὐτοκαταστροφή, σίγουρο ἐπαγόμενο κάθε παραβίασης τοῦ φυσικοῦ νόμου.

Γιὰ τὴν ἐλληνικὴ σκέψη οὐδεὶς κατέχει τὴν ἀλήθεια. Πὺς μπορεῖ τὸ (πεπερασμένο) μέρος, ὁ ἀνθρώπος, νὰ «κατέχει» τὸ ἀπειρο, τὴν ἀλήθεια, τὸ θεό; «Ἐν οἶδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα», κραύγαζε ὁ Σωκράτης, τὸ μνημεῖο τῆς ἐρευνας καὶ τοῦ ἀντιδογματισμοῦ. Κι ὁ μέγας τῶν προσωκρατικῶν Ἡ-

ΣΤ. ΓΟΥΔΕΛΗΣ, Σχέσεις χριστιανῶν καὶ μουσουλμάνων στὴ Θράκη

Ὁ Σταύρος Γουδέλης, τέως βουλευτὴς Ροδόπης, μᾶς δίνει μιὰ μελέτη του γιὰ τὶς σχέσεις χριστιανῶν καὶ μουσουλμάνων στὴν ἐλληνικὴ Θράκη, ποὺ εἶναι διαχρονικὰ ἐνδιαφέρουσα καὶ ἐπὶκαιρὴ. Τὸ βιβλίο του ἐκδόθηκε στὴν Κομοτηνὴ μὲ τὴν φροντίδα τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τῆς Περιφέρειας Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης καθηγητῆ Δημήτρη Παπαδόπουλου καὶ τοῦ Συλλόγου Ἰμβρίων, Κωνσταντινουπολιτῶν, Τενεδίων καὶ Ἀνατολικοθρακῶν τῆς ἐλληνικῆς Δυτικῆς Θράκης.

Τὸ πρῶτο κεφάλαιο ὁ συγγραφέας τὸ καλύπτει μὲ τὶς σχέσεις Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων τῆς Δ. Θράκης ἀπὸ τὸ 1922 μέχρι τὸ 1955, ποὺ στηριζόταν στὴ φιλία καὶ τὴν ἀλληλοβοήθεια μὲ κοινὴ ἀντιμετώπιση τῶν Βουλγάρων τόσο τὸ 1912-1913 καὶ τὸ 1914-1918 ὅσο καὶ κατὰ τὴν περίοδο τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, 1941-1944. Τὸ 1955 μὲ τὴν ἐμπλοκὴ στὸ Κυπριακὸ ἀλλάζει ἡ πολιτικὴ τῆς Τουρκίας, ἡ ὁποία μὲ ὄργανό της τὸ τουρκικὸ προξενεῖο Κομοτηνῆς ἐπιχειρεῖ κατὰ πάγιο καὶ διαρκὴ τρόπο, νὰ ἐνσπείρει ζιζάνια καὶ νὰ καταστρέφει τὶς παραδοσιακὲς εἰρηνικὲς καὶ ἀρμονικὲς σχέσεις τῶν δύο στοιχείων τῆς ἐλληνικῆς Θράκης, ὥστε νὰ καταντῇ τὴ μουσουλμανικὴ μειονότητα ὄργανο καὶ θύμα τῶν ἐπεκτατικῶν της σχεδίων.

Τὴν 6 Σεπτεμβρίου 1955 ἐκρήγνυται βόμβα στὸ σπίτι τοῦ Κεμάλ στὴ Θεσσαλονίκη. Δράστης εἶναι ὁ Ἐγκίν Ὀκταῖ, μουσουλμάνος τῆς Δ. Θράκης καὶ γιὸς τοῦ βουλευτῆ τῆς Θράκης Φαῖκ, ποὺ ἡ ἐλληνικὴ πολιτεία τὸν βοήθησε νὰ εἰσαχθεῖ χωρὶς ἐξετάσεις στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Τὴν ἴδια μέρα ξεσποῦν οἱ φοβερὲς ταραχὲς σὲ βάρος τῶν Ἑλλήνων τῆς Πόλης. Τὰ γεγονότα εἶναι γνωστά, ἀλλὰ ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ τὸ ξανακύτταγμά τους μέσα ἀπὸ τὸ πολὺ ἐνδιαφέρον βιβλίο τοῦ κ. Γουδέλη, γιατί πιστεύουμε, ὅτι φωτίζουν τὶς σκοτεινὲς προοπτικὲς τῶν τουρκικῶν «ὀραματισμῶν». Ὁ ὄχλος κατευθυνόμενος ἀπὸ τὶς τουρκικὲς ἀρχὲς θὰ λεηλατήσῃ καὶ θὰ καταστρέφῃ 4500 καταστήματα, 1500 κατοικίες, 21 ἐργοστάσια, 110 ξενοδοχεῖα, 26 σχολεῖα, 60 ἐκκλησίες, θὰ συλλήσῃ νεκροταφεῖα καὶ τάφους καὶ θὰ διαπράξῃ 200 καὶ πλέον ὁμαδικοὺς βιασμούς, ἐξαναγκάζοντας τοὺς χριστιανοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ ἑκατοντάδες χιλιάδες νὰ μεταναστεύουν στὸ ἐξωτερικὸ, ἐγκαταλείποντας τὶς περιουσίες τους, ποὺ εἶχαν

→
*ράκλειτος συνόψισε λιτὰ καὶ περιεκτικὰ τὴν οὐσία τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς σκέψης πέντε αἰῶνες πρὶν τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ: «Ἥλιος γὰρ οὐχ ὑπερβήσεται μέτρα· εἰ δὲ μή, Ἐρινύες μιν Δίκης ἐπίκουροι ἐξευρήσουσιν» (Ἡράκλειτος, *H. Diels, 1B 94*) [Οὔτε ὁ ἥλιος μπορεῖ νὰ ξεπεράσῃ τὴν νομοτέλεια (τὸ μέτρο)· γιατί διαφορετικὰ οἱ Ἐρινύες, οἱ βοηθοὶ τῆς Δικαιοσύνης (τοῦ φυσικοῦ Νόμου), θὰ τὸν τιμωρήσουν...].*

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω θὰ μπορούσαμε ἐπιγραμματικὰ νὰ συμπεράνουμε:

Τὸ «Ἑλληνικὸ Πνεῦμα»

- δὲν εἶναι ὁ δογματισμὸς — εἶναι τὸ ἀδογματιστον,
- δὲν εἶναι ὁ φανατισμὸς — εἶναι ἡ ἔρευνα,
- δὲν εἶναι ἡ στασιμότης — εἶναι ἡ ροή,
- δὲν εἶναι ὁ ἐξουσιασμὸς — εἶναι ἡ ἀξιοκρατία,
- δὲν εἶναι ἡ ἀπολυτοποίηση τοῦ σχετικοῦ — εἶναι ἡ συνεχὴς αὐθυπερβαση.

«Ἑλληνικὸ Πνεῦμα» εἶναι τελικὰ ἡ ἐναρμόνιση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν περιβάλλοντα Συμπαντικὸ Νόμο.

Διαμαντῆς Κούτουλας

έν τῷ μεταξύ δεσμευθεῖ. Στὴν ἑλληνικὴ κυβέρνησις —συνεχίζει ὁ συγγραφέας— ἐπεκράτησε πνεῦμα ἡττοπάθειας. Οὔτε μαύρη βίβλος γιὰ καταγγελία τῶν γεγονότων καὶ ἐνημέρωση τῆς διεθνούς κοινῆς γνώμης ἐξεδόθη οὔτε ὁ δράστης τῆς βομβιστικῆς ἐνέργειας στὸ σπίτι τοῦ Κεμάλ στὴ Θεσσαλονίκη Ὁκταῖ ἐτιμωρήθη. Ἀντιθέτως μάλιστα ὑποχρεώθηκαν οἱ ἀστυνομικὲς ἀρχὲς νὰ τὸν ὀδηγήσουν μὲ ἀπόλυτη ἀσφάλεια νὰ περάσει τὰ ἑλληνοτουρκικὰ σύνορα, ὅπου ὡς ἥρωα τὸν παρέλαβαν οἱ τουρκικὲς ἀρχὲς, γιὰ νὰ τὸν τιμήσουν ἀργότερα ὡς ἀνώτατο ἀξιωματικὸ τῆς Ἀστυνομίας στὴν Ἀγκυρα. Ὁ συγγραφέας ἀναφέρεται σὲ δημοσίευμα τῆς ἐφημερίδας «Μακεδονία» (24-2-90) σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ὁ πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Τούρκων τῆς Δυτικῆς Θράκης κ. Σαλήχογλου, μιλώντας στὸ Κοτζαῖλη Τουρκίας, ἀνέφερε ὅτι, «*ἂν δὲν σταματήσουν οἱ πιέσεις ποὺ ἀσκοῦνται στὴν Κομοτηνὴ, τότε καὶ ἐμεῖς θὰ λεηλατήσουμε τὰ καταστήματα τῶν Ἑλλήνων στὴν Κωνσταντινούπολη*». Ὅσα δηλαδὴ ἔμειναν... Αὐτὴ ἡ δήλωση καὶ μόνη σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐκτεταμένη κακόβουλη τουρκικὴ προπαγάνδα πείθει γιὰ τὶς «φιλικές» διαθέσεις τῶν Τούρκων σὲ βάρος τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλὰ ποιὲς εἶναι οἱ πιέσεις κατὰ τῶν μουσουλμάνων τῆς Θράκης; Ὁ κ. Γουδέλης δίνει μὲ συντριπτικὰ στοιχεῖα τὴν ἀπάντηση στοὺς παραπλανητικοὺς καὶ ψευδεῖς ἰσχυρισμοὺς τῶν Τούρκων, καλύπτοντας τὴν περίοδο 1922 ὡς σήμερα. Ὡς πρὸς τὰ «ἀνθρώπινα δικαιώματα», ἡ εἰκόνα τῆς ἑλληνικῆς εὐνοίας πρὸς τοὺς μουσουλμάνους παρουσιάζεται μὲ τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς: Στὴν ἑλληνικὴ Θράκη σήμερα λειτουργοῦν 284 τζαμιά μὲ 437 χοτζάδες καὶ 3 μουφτιῆδες, 228 δημοτικὰ σχολεῖα, 2 γυμνάσια, 2 λύκεια καὶ 2 θρησκευτικὰ σχολεῖα. Ὅλα αὐτὰ ἔχουν μεταβληθεῖ σὲ κέντρα προπαγάνδας, ἀνθελληνικοῦ σωβινισμοῦ καὶ καλλιέργειας ἐχθρότητας μεταξὺ τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν μουσουλμάνων. Ὑπὸ τὴν διοίκηση τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους οἱ μουσουλμάνοι εὐημεροῦν καὶ μέρος τῆς εὐημερίας αὐτῆς σὲ χρυσὸ καὶ σὲ συνάλλαγμα μεταφέρεται νομίμως καὶ παρανόμως στὴν Τουρκία...

Ἀπὸ πωλήσεις καπνῶν κατὰ τὴν περίοδο 1980-1985 οἱ μουσουλμάνοι καπνοπαραγωγοὶ εἰσέπραξαν γιὰ ἐπιδότηση τοῦ καπνοῦ 935 ἐκ., ἐνῶ οἱ χριστιανοὶ μόνο 70 ἐκ. Ἀπὸ τὸ ΙΚΑ τοῦ νομοῦ Ροδόπης οἱ μουσουλμάνοι ἐργαζόμενοι ἔλαβαν γιὰ διάφορα ἐπιδόματα κατὰ τὴν περίοδο 1984-1987 475.000.000 δρχ., ἐνῶ γιὰ ἱατρικὴ περίθαλψη τῶν μουσουλμάνων τοῦ νομοῦ διατέθηκαν ἀπὸ τὸ ἴδιο ὑποκατάστημα τοῦ ΙΚΑ κατὰ τὴν ἴδια περίοδο περισσότερα ἀπὸ ἄλλα 300.000.000. Στὸ γενικὸ νοσοκομεῖο Κομοτηνῆς νοσηλεύτηκαν κατὰ τὸ 1990 3.696 χριστιανοὶ καὶ 2.170 μουσουλμάνοι χωρὶς καμμὶ διάκριση. Ἀλλὰ ἐνισχύεται καὶ ἡ... μουσουλμανικὴ εὐγονία. Τὸ ἑλληνικὸ κράτος παρέχει καὶ στοὺς μουσουλμάνους πολύτεκνους γονικὰ ἐπιδόματα καὶ συντάξεις, ἐφ' ὅσον ἔχουν τρία παιδιὰ καὶ ἄνω.

Εἶναι πολὺ κατατοπιστικὸ καὶ διαφωτιστικὸ τὸ πόνημα τοῦ Σ.Γ. καὶ γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τοὺς ξένους ἐκείνους, ποὺ πιστεύουν τὴν τουρκικὴ ἐνορχηστρωμένη καὶ ὑποπτη προπαγάνδα, ἐνῶ ταυτόχρονα ἐνισχύει ἓνα σοβαρὸ ἐθνικὸ προβληματισμὸ γιὰ τὸ μέλλον τῶν ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων. Οἱ λαοὶ μπορεῖ νὰ μὴ μισοῦνται, ἀλλὰ οἱ τουρκικὲς ἡγεσίες, ὅπως ἀπὸ τὰ γεγονότα προκύπτει, ἐπιδιώκουν προσωπικὲς ἱστορικὲς καθιερώσεις καὶ τὴν προώθηση μισαλλόδοξων σωβινιστικῶν παρορμήσεων, μὴ θέλοντας νὰ ἀποστασιοποιηθοῦν ἀπὸ τὴν προγονικὴ βαρβαρότητα καὶ τοὺς ὑπερφίαλους ὀραματισμοὺς γιὰ τὴν ἀνασύσταση τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Μίμης Χ. Ἐλευθεριάδης

